SETSWANA PUOTLALELETSO YA NTLHA

Pegelo ya Kharikhulamo ya Bosetšhaba

Pegelo ya Pholisi ya Kharikhulamo le Tlhatlhobo

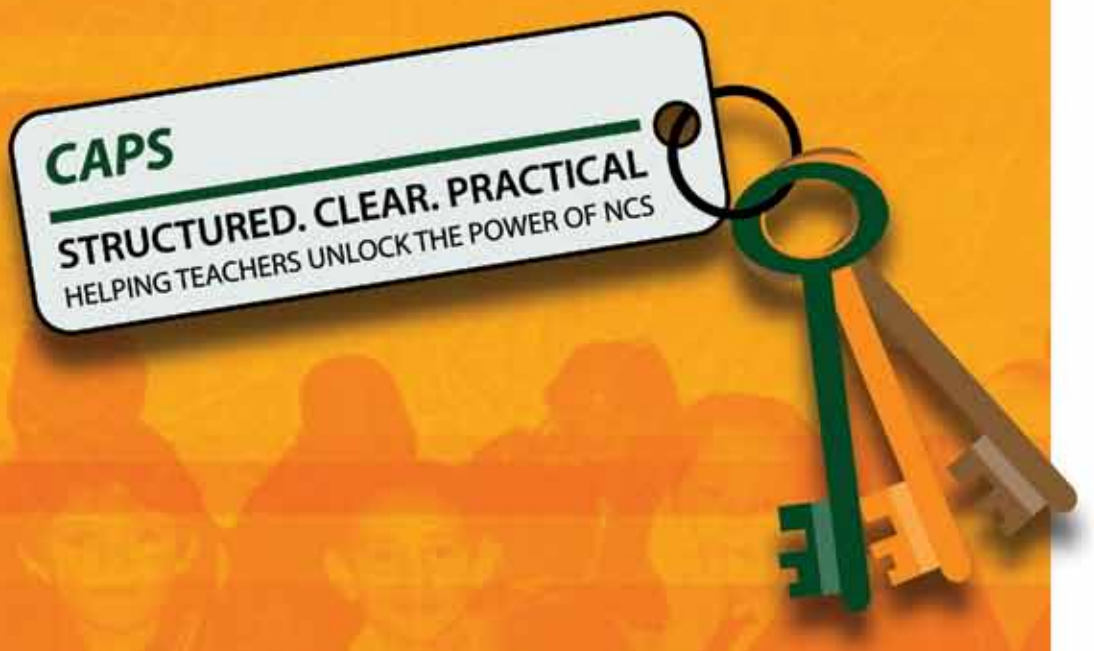

Kgato ya Magareng
Mephato 4-6

basic education
Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

PEGELOYA PHOLISI YA KHARIKHULAMO LE TLHATLHOBO
MEPHATO 4-6

SETSWANA PYOTALELETSO YA NTLHA

Department of Basic Education

222 Struben Street
Private Bag X895
Pretoria 0001
South Africa
Tel: +27 12 357 3000
Fax: +27 12 323 0601

120 Plein Street Private Bag X9023
Cape Town 8000
South Africa
Tel: +27 21 465 1701
Fax: +27 21 461 8110
Website: http://www.education.gov.za

© 2011 Department of Basic Education

ISBN: 978-1-4315-0577-7

Design and Layout by: Ndabase Printing Solution

Printed by: Government Printing Works

FOREWORD BY THE MINISTER

Our national curriculum is the culmination of our efforts over a period of seventeen years to transform the curriculum bequeathed to us by apartheid. From the start of democracy we have built our curriculum on the values that inspired our Constitution (Act 108 of 1996). The Preamble to the Constitution states that the aims of the Constitution are to:

- heal the divisions of the past and establish a society based on democratic values, social justice and fundamental human rights;
- improve the quality of life of all citizens and free the potential of each person;
- lay the foundations for a democratic and open society in which government is based on the will of the people and every citizen is equally protected by law; and
- build a united and democratic South Africa able to take its rightful place as a sovereign state in the family of nations.

Education and the curriculum have an important role to play in realising these aims.

In 1997 we introduced outcomes-based education to overcome the curricular divisions of the past, but the experience of implementation prompted a review in 2000. This led to the first curriculum revision: the *Revised National Curriculum Statement Grades R-9* and the *National Curriculum Statement Grades 10-12* (2002).

Ongoing implementation challenges resulted in another review in 2009 and we revised the *Revised National Curriculum Statement* (2002) and the *National Curriculum Statement Grades 10-12* to produce this document.

From 2012 the two National Curriculum Statements, for *Grades R-9* and *Grades 10-12* respectively, are combined in a single document and will simply be known as the *National Curriculum Statement Grades R-12.* The *National Curriculum Statement for Grades R-12* builds on the previous curriculum but also updates it and aims to provide clearer specification of what is to be taught and learnt on a term-by-term basis.

The *National Curriculum Statement Grades R-12* represents a policy statement for learning and teaching in South African schools and comprises of the following:

(a) Curriculum and Assessment Policy Statements (CAPS) for all approved subjects listed in this document;

(b) *National policy pertaining to the programme and promotion requirements of the National Curriculum Statement Grades R-12*; and

(c) *National Protocol for Assessment Grades R-12.*

MRS ANGIE MOTSHEKGA, MP
MINISTER OF BASIC EDUCATION

DITENG

KAROLO 1: MATSENO A PEGELO YA PHOLISI YA KHARIKHULAMO LE TLHATLHOBO 3

1. 1 Lemorago 3

1.2 Thadiso 3

1.3 Maikaelelo a kakaretso a kharikhulamo ya aforika borwa 4

1.4 Kabo ya nako..... 6

1.4.1 Kgato ya Motheo 6

1.4.2 Kgato ya Magareng 6

1.4.3 Kgato e Kgolwane 7

1.4.4 Mephato 10-12 7

KAROLO 2: GO ITSISE DIPUO 8

2. 1 Dipuo mo Pegelong ya Pholisi ya Kharikhulamo le Tlhatlhobo 8

2.1.1 Maemo a puo 8

2.1.2 Dikgono tsa puo 9

2.1.3 Melebo ya go ruta puo 13

2. 2 Kabo ya nako mo kharikhulamong ya Puo Tlaleletso ya Ntlha 14

2. 3 Didiriswa/ditlhokego tsa go ruta le go ithuta.....15

KAROLO 3: DITENG LE DITHULAGANYO TSA GO RUTA DIKGONO TSA PUO TLALELETSO YA NTLHA MO KGATONG YA MAGARENG..... 16

3.1 Thadiso ya dikgono, diteng le ditogamaano 16

3.2 Go phatlhalatsa ditlhangwa go ralala mephato 4-6.....23

3.2.1 Lenane la phatlhalatso ya ditlhangwa 23

3.2.2 Tshobokanyo ya mefuta ya ditlhangwa go ralala kgato 25

3.2.3 Boleele jwa ditlhangwa tsa Puo Tlaleletso ya Ntlha (tse di tla tlhagisiwang ke barutwana).....31

3.2.4 Boleele jwa ditlhangwa tsa Puo Tlaleletso ya Ntlha (tse barutwana ba tshwanetseng go di ithuta) 31

3.2.5 Tlotlofoko e e tshwanetseng go fitlhelelwa ke barutwana ba Puo Tlaleletso ya Ntlha 32

3. 3 Dithulaganyo tsa go ruta 32

3.3.1 Mokgwa o ditlhangwa di golaganang ka teng mo tshekong ya dibeke tse pedi 32

3.3.2 Mokgwa o ditlhangwa/ditirwana di latelanang ka ona go ralala tsheko ya dibeke tse pedi 32

3.3.3 Mofuta wa ditlhangwa tse di rebotsweng le tse di atlanegesiwang.....32

3.3.4 Palo ya ditlhangwa tsa botlhokwa mo tshekong ya dibeke tse pedi 33

3.3.5 Ka mo dipopego tsa puo le melawana ya tsona di lebelelwang ka teng. 33

3. 4 Diteng le dithulaganyo tsa go ruta Setswana Puo Tlaleletso ya Ntlha 34

KAROLO 4: TLHATLHOBO. 106

4. 1 Matseno 106

4. 2 Tlhatlhobo e e sa tlhomamang kgotsa ya letsatsi le letsatsi 107

4. 3 Tlhatlhobo e e tlhomameng 108

4.3.1 Ditlhokego tsa tlhatlhobo e e tlhomameng ya Puo Tlaleletso ya Ntlha e ne e le temana fela.....108

4.3.2 Mefuta ya tlhatlhobo e e tlhomameng ya diteng tsa Puotlaleletso..... 109

4. 4 Lenaneo la tlhatlhobo 111

4. 5 Go rekota le go bega 121

4. 6 Tekanyetso ya ditiro tsa tlhatlhobo 121

4. 7 Kakaretso 122

LENAANEFOKO 123

KAROLO 1: MATSENO A PEGELO YA PHOLISI YA KHARIKHULAMO LE TLHATLHOBO

1. 1 LEMORAGO

Pegelo ya Kharikhulamo ya Bosetšhaba Mephato R-12 (NCS) e tlhalosa pholisi ya kharikhulamo le tlhatlhobo mo dikolong.

Go tokafatsa tiragatso e, Pegelo ya Kharikhulamo ya Bosetšhaba e ne ya mametlelelwa ka dimametlelelo tse di tla diragadiwang ka Firikgong 2012. Tokomana e le nngwe e e sobokantsweng ya Pholisi ya Kharikhulamo le Tlhatlhobo ya serutwa se sengwe le se sengwe, e ne ya kwalwa go emisetsa Dipegelo tsa Dirutwa, Dikaedi tsa Lenaneothuto le Dikaedi tsa Tlhatlhobo ya Dirutwa Mephato ya R-12 tsa bogologolo.

1. 2 THADISO

(a) *National Curriculum Statement Grades R-12 (Firikgong 2012)* e emela pegelo ya pholisi ya go ithuta le go ruta mo dikolong tsa Aforika Borwa mme e na le tse di latelang:

(i) Pegelo ya Pholisi ya Kharikhulamo le Tlhatlhobo ya serutwa se sengwe le se sengwe sa sekolo se se amogetsweng*;*

(ii) Pegelo ya Pholisi ya, *National policy pertaining to the programme and promotion requirements of the National Curriculum Statement Grades R-12; le*

(iii) Pegelo ya Pholisi ya, *National Protocol for Assessment Grades R-12 (Firikgong 2012).*

(b) The *National Curriculum Statement Grades R-12 (Firikgong 2012)* e emela dipegelo tse pedi tsa kharikhulamo ya bosetšhaba tsa ga jaana, tsona ke:

(i) Revised National Curriculum Statement Grades R-9, Government Gazette No. 23406 of 31 May 2002*,* le

(ii) *National Curriculum Statement Grades 10-12 Government Gazettes, No. 25545 of 6 October 2003* and *No. 27594* of 17 May 2005.

(c) Dipegelo tsa kharikhulamo ya bosetšhaba tse di akanngwang go ka dirisiwa mo ditemanengpotlana tsa b(i) le (ii) di na le dipegelo tsa pholisi tse di latelang tse di tla khutlisiwang ka tatelano ke *National Curriculum Statement Grades R-12 (Firikgong 2012) mo pakeng ya go tloga ka* 2012-2014:

(i) Lekala la Thuto/Lenaneo la Serutwa, Dikaedi tsa Lenaneothuto, Dikaedi tsa Tlhatlhobo ya Dirutwa tsa Mephato R-9 le Mephato 10-12;

(ii) Pegelo ya Pholisi ya *National Policy on assessment and qualifications for schools in the General Education and Training Band*, e e tlhamilweng seŝwa mo *Government Notice No. 124* in *Government Gazette No. 29626* of 12 February 2007;

(iii) Pegelo ya Pholisi ya the *National Senior Certificate: A qualification at Level 4 on the National Qualifications Framework (NQF)*, e e tlhamilweng seŝwa mo *Government Gazette No. 27819* of 20 July 2005;

(iv) Pegelo ya Pholisi ya *An addendum to the policy document, the National Senior Certificate: A qualification at Level 4 on the National Qualifications Framework (NQF), e e mabapi le barutwana ba ba nang le ditlhokego tse di kgethegileng,* e e phasaladitsweng mo *Government Gazette, No. 29466* of 11 December 2006, e akareditswe mo pegelong ya pholisi ya *National policy pertaining to the programme and promotion requirements of the National Curriculum Statement Grades R-12; le*

(v) Pegelo ya Pholisi ya *An addendum to the policy document, the National Senior Certificate: A qualification at Level 4 on the National Qualifications Framework (NQF), e e mabapi le the National Protocol for Assessment (Grades R-12)*, e e tlhamilweng sešwa mo *Government Notice No. 1267* in *Government Gazette No. 29467* of 11 December 2006.

(d) Pegelo ya Pholisi ya *National policy pertaining to the programme and promotion requirements of the National Curriculum Statement Grades R-12*, le dikarolo tse di mo Pholising ya Kharikhulamo le Tlhatlhobo jaaka e akanngwang mo Dikgaolong 2, 3 le 4 tsa pegelo e, tse di agang melao le boleng jwa *National Curriculum Statement Grades R-12.* Ka jalo go ya ka karolo *6A ya South African Schools Act, 1996 (Act No. 84 of 1996,)* e aga motheo o Tona ya Thuto ya Motheo e ka tlhomamisang dipoelo tse di lekaneng tsa boleng, gammogo le thulaganyo le tsamaiso ya tlhatlhobo ya diphitlhelelo tsa barutwana e e ka dirisiwang mo dikolong tsa botlhe le mo dikolong tse di ikemetseng ka nosi.

1. 3 MAIKAELELO A KAKARETSO A KHARIKHULAMO YA AFORIKA BORWA

(a) Pegelo ya Kharikhulamo ya Bosetšhaba Mephato R-12 e tlhagisa kitso, dikgono le meetlo e e tshwanelwang ke go ithutiwa mo dikolong tsa Aforika Borwa. Kharikhulamo e ikaelela go netefatsa gore barutwana ba bona le go diragatsa kitso le dikgono ka ditsela tse di nang le bokao mo matshelong a bona. Mo ntlheng e, kharikhulamo e godisa kakanyo ya go tsepamisa kitso ka bokao jwa tikologo, e ntse e sisimoga (tsibogela) botlhokwa jwa lefatshe ka bophara.

(b) Pegelo ya Kharikhulamo ya Bosetšhaba Mephato R-12, e arabela maikaelelo a:

- go tlamela barutwana, go sa kgathalesege lemorago la ikonomi ya loago, lotso, bong, bokgoni jwa mmele kgotsa bokgoni jwa botlhale, le kitso, dikgono le meetlo tse di tlhokegang go ikgotsofatsa le botsayakarolo jo bo nang le bokao mo loagong jaaka baagi ba naga e e gololesegileng;
- e tlamela phitlhelelo ya thuto e e kwa godimo;
- go kaela phetogelo ya barutwana go tswa go thuto ya ditheo go ya go lefelo la tiro; le
- go tlamela bathati ka tshedimosetso e e lekaneng ya dikgono tsa morutwana.

(c) Pegelo ya Kharikhulamo ya Bosetšhaba Mephato R-12 e ikaegile ka metheo e e latelang:

- *Phetogo ya loago*; e netefatsa gore go sa lekalekaneng mo go tsa thuto go go fetileng go a siamisiwa, le gore ditšhono tse di lekalekanang tsa thuto di neelwa baagi botlhe:
- *Go ithuta go go tlhaga gape go tseneletse*, go rotloetsa molebo o o tlhaga e le o o tseneletseng mo thutong, boemong jwa go rutiwa ga go neelwa dinnete go go seng tlhaga e bile go sa tsenelela;
- *Kitso e e kwa godimo le dikgono tse di kwa godimo*; bonnye jwa maemo a kitso le dikgono tse di tshwanetseng go fitlhelelwa mo mophatong o mongwe le o mongwe di totobaditswe le go beelwa seemo se se kwa godimo, seemo se se fitlhelegang mo dirutweng tsotlhe;

- *Tsweletso*; diteng le bokao jwa mophato o mongwe le o mongwe di supa tsweletso go tloga go e e bonolo go fitlha go e e gwetlhang tlhaloganyo;
- *Ditshwanelo tsa botho, boakaretsi, bosiaimisi jwa tikologo le loago*; go tsenyeletsa melawana le ditlwaelo tsa bosiamisi jwa tikologo le loago le ditshwanelo tsa botho jaaka di tlhalosiwa mo Molaotheong wa Aforika Borwa. Pegelo ya Kharikhulamo ya Bosetšhaba Mephato R-12. (Ka kakaretso) e bosisi mo dintlheng tsa dipharologano di tshwana le lehuma, go tlhoka tekatekano, lotso, bong, puo, kgolo, bogole le dintlha tse dingwe.
- *Go totobatsa botlhokwa jwa tsamaiso ya kitso ditso*; go lemoga ditiragalo (hisetori) le boswa jo bo humileng jwa naga e jaaka dintlha tse di botlhokwa tse di nonotshang meetlo e e leng teng mo Molaotheong; le
- *Go ikanyega, boleng le nonofo*; go tlamela thuto e e ka bapisiwang le ya dinaga tse dingwe ka boleng, go anama le boteng

(d) Pegelo ya Kharikhulamo ya Bosetšhaba Mephato R-12 e ikaelela go tlhagisa barutwana ba ba kgonang go:

- lemoga le go rarabolola mathata gape ba tsaya ditshwetso ba akanya ka tsenelelo e bile ba na le boitlhamedi.
- dira ka katlego ba le bosi, kana ba na le ba bangwe e le karolo ya setlhopha;
- ithulaganya, go itsamaisa le go tsamaisa ditiro tsa bona ka boikarabelo le ka nonofo.
- kgobokanya, sekaseka, rulaganya le go tlhatlhoba tshedimosetso ka tsenelelo;
- tlhaeletsana ka nonofo ba dirisa dikgono tsa pono, matshwao kgotsa dikgono tsa puo mo mekgweng e e farologaneng;
- dirisa saense le thekenoloji ka nonofo le ka tsenelelo ba supa boikarabelo mo tikologong le mo boitekanelong jwa ba bangwe; le
- bontsha go tlhaloganya lefatshe jaaka thulaganyo ya ditsamaiso tse di amanang ka go lemoga gore dikaelo tsa tharabololo ya mathata ga di tlhagelele di le tsosi.

(e) Boakaretsi bo tshwanetse go nna karolokônôkônô ya thulaganyo, ipaakanyo le go ruta mo sekolong se sengwe le se sengwe. Se, se ka diragala fa fela barutabana botlhe ba nna le tlhaloganyo e e edileng ya go lemoga le go arabela dikgoreletsi tsa go ithuta le go rulaganyetsa dipharologano.

Ntlhakgolo mo go tsamaiseng boakaretsi ke go netefatsa gore dikgoreletsi di a lemogiwa le go arabelwa ke ditlhopha tsotlhe tsa tshegetso mo loagong lwa sekolo, go akaretsa barutabana, ditlhopha tsa tshegetso tsa dikgaolothuto, ditlhopha tsa tshegetso tse di mo ditheong, batsadi le dikolo tse di kgethegileng jaaka ditikatikwe tse di tswelang morafe mosola ka kakaretso. Go arabela dikgoreletsi mo phaposiborutelong, barutabana ba tshwanetse go dirisa ditogamaano tse di farologaneng tsa dipharologano tsa kharikhulamo jaaka tse di akareditsweng mo Dikaeding tsa Go Ruta le Go Ithuta ga Boakaretsi tsa Lefapha la Thuto ya Motheo (2010). (*Department of Basic Education's Guidelines for inclusive teaching and learning (2010)*).

1.4 KABO YA NAKO

1.4.1 Kgato ya Motheo

(a) Nako ya go ruta mo Kgatong ya Motheo ke e e latelang

SERUTWA	MOPHATO R (DIURA)	MEPHATO 1-2 (DIURA)	MEPHATO 3 (DIURA)
Puo ya Gae	10	7/8	7/8
Puo Tlaleletso ya Ntlha		2/3	3/4
Dipalo	7	7	7
Dikgono tsa Botshelo • Kitso ya Tshimologo • Botshweretsi jwa Boitlhamedi • Thuto ya Ikatiso ya Mmele • Thuto ya boitekanelo jwa motho le loago	**6** (1) (2) (2) (1)	**6** (1) (2) (2) (1)	**7** (2) (2) (2) (1)
GOTLHE	**23**	**23**	**25**

(b) Nako ya go ruta ya Mephato R, 1 le 2 ke diura di le 23 mme ya Mophato 3 ke diura di le 25.

(c) Diura di le 10 mo dipuong di abetswe Mephato R-2 mme diura di le 11 ke tsa Mophato 2. Bogolo jwa diura di le 8 le bonnye jwa diura di le 7 di abetswe Puo ya Gae, bonnye jwa diura di le 2 le bogolo jwa diura di le 3 di abetswe Puotlaleletso mo Mephatong 1-2. Mo Mophatong 3 bogolo jwa diura di le 8 le bonnye jwa diura di le 7 di abetswe Puo ya Gae fa bonnye jwa diura di le 3 le bogolo jwa diura di le 4 di abetswe Puotlaleletso ya Ntlha.

(d) Mo serutweng sa Dikgono tsa Botshelo, Kitso ya Tshimologo e abetswe ura e le 1 mo Mephatong R-2 le diura di le 2 jaaka go kailwe ka diura tse di mo masakaneng mo mophatong wa 3.

1.4.2 Kgato ya Magareng

(b) Nako ya go ruta mo Kgatong ya Magareng ke e e latelang:

SERUTWA	DIURA
Puo ya Gae	6
Puotlaleletso ya Ntlha	5
Dipalo	6
Disaense tsa Tlhago le Thekenoloji	3, 5
Disaense tsa Loago	3
Dikgono tsa Botshelo • Botshweretsi jwa Boitlhamedi • Thuto ya Ikatiso ya Mmele • Thuto ya boitekanelo jwa motho le loago	**4** (1, 5) (1) (1, 5)
GOTLHE	**27, 5**

1.4.3 Kgato e Kgolwane

(a) Nako ya go ruta mo Kgatong e Kgolwane ke e e latelang:

SERUTWA	DIURA
Puo ya Gae	5
Puotlaleletso ya Ntlha	4
Dipalo	4, 5
Disaense tsa Tlhago	3
Disaense tsa Loago	3
Thekenoloji	2
Disaense tsa Botsamaisi le Ikonomi	2
Tebanyo le Botshelo	2
Botshweretsi jwa Boitlhamedi	2
GOTLHE	**27, 5**

1.4.4 Mephato 10-12

(a) Nako ya go ruta mo Mephatong 10-12 ke e e latelang:

SERUTWA	Kabo ya nako mo bekeng (diura)
Puo ya Gae	**4. 5**
Puotlaleletso ya Ntlha	**4. 5**
Dipalo	**4. 5**
Tebanyo le Botshelo	**2**
Bonnye jwa dirutwa dingwe le dingwe tse tharo di tlhophiwa go tswa mo Setlhopheng sa B Mametlelelo B, Mananeo B1-B8 a pegelo ya pholisi ya *National policy pertaining to the programme and promotion requirements of the National Curriculum Statement Grades R-12*, e le mabapi le go ya ka mabaka a a botswang pele go dumelanwa ka ona mo ditemaneng tsa 28 tsa pegelo ya pholisi e e bolelwang.	**12 (3x4 diura)**
GOTLHE	**27. 5**

Nako e e abilweng ya beke e ka dirisediwa bonnye dirutwa tsa NCS tse di tlhokegang jaaka go kailwe fa godimo, e bile e se ke ya dirisediwa dirutwa dipe tsa tlaleletso tse di okeditsweng mo lenaneong la dirutwa. Fa morutwana a ka eletsa go oketsa dirutwa, nako e e okeditsweng e abelwe go rutiwa ga dirutwa tse.

KAROLO 2: GO ITSISE DIPUO

2.1 DIPUO MO PEGELONG YA PHOLISI YA BOSETŠHABA YA KHARIKHULAMO LE TLHATLHOBO

Puo ke sediriswa sa mogopolo le tlhaeletsano. Gape ke mokgwa wa setso le temogo ya bontle o ka tlwaelo o aroganngwang mo gare ga batho go dira gore lefatshe le ba tshelang mo go lona le nne le bokao jo bo botoka. Go ithuta go dirisa puo ka botlalo go kgontsha barutwana go fitlhelela kitso, go tlhalosa boitshupo jwa bona, maikutlo le dikakanyo, go dirisana le ba bangwe le go laola lefatshe la bona. E tlamela barutwana ka ditshwantsho le dikakanyo tse di humileng, tse di maatla, tse di tseneletseng tse di ka dirisiwang go dira lefatshe la bona le tokafale go feta sekao. le ntse; le itshekile go feta sekao. le ntse. Ke ka tiriso ya puo gore pharologanyo ya setso le dikamano tsa loago di thadisiwang le go tlhamiwa, mme ke ka puo gore ditlhangwa di ka fetolwang, ga anamisiwa le go phepafadiwa.

2.1.1 Maemo a Puo

Go ithuta puo mo Kgatong ya Magareng, go akaretsa dipuo tsotlhe tsa semmuso mo Aforika Borwa, e bong, Afrikaans, English, isiNdebele, isiXhosa, isiZulu, Sepedi (Sesotho sa Leboa), Sesotho, Setswana, Siswati, Tshivenda, Xitsonga – gammogo le Puo ya Matshwao le Dipuo tse e seng tsa Semmuso. Dipuo tse, di ka rutiwa ka maemo a a farologaneng.

Puo ya Gae ke puo ya ntlha e e fitlhelelwang ke barutwana. Le fa go le jalo, bontsi jwa dikolo tsa Aforika Borwa ga di rute dipuo tsa gae tsa barutwana ba bangwe ba ba ikwadisitseng mme e na le puo e le nngwe kgotsa tse pedi tse di rutiwang ka maemo a puo ya gae. Ka ntlha ya se, maina a Puo ya Gae le Puotlaleletso ya Ntlha akaya botswerere jwa maemo a puo e e rutiwang ka ona e seng puo ya gae kgotsa e e fitlheletsweng (sekao. mo di Puotlaleletsong). Ka ntlha ya maikaelelo a pholisi e, kumako nngwe le nngwe ya puo ya gae e tshwanetse go tlhaloganngwa gore e kaya maemo mme e seng puo ka boyona.

Maemo a Puo ya Gae e tlamela botswerere jwa puo jo bo senolang dikgono tsa tlhaeletsano ya dikamano tsa botho tse di tlhokagalang mo maemong a loago le mo maemong a tlhaloganyo ya tsa botlhalefi a a leng botlhokwa mo go ithuteng go ralala kharikhulamo. Go na le kgatelelo mo go rutiweng ga dikgono tsa go reetsa, go bua, go buisa le go kwala mo maemong a a puo. Kgato e, e tlamela barutwana gape ka bokao jo bo tlhamaletseng, temogo ya bontle le bokgoni jwa go nna le dikakanyo jo bo tla ba tlamelang ka bokgoni jwa go tlhama dilo gape, go akanya le go matlafatsa go tlhaloganya lefatshe le ba tshelang mo go lona. Le fa go le jalo, kgatelelo le kabo ya maduo a dikgono tsa go reetsa le go bua, go tloga ka Mophato wa 7 go ya kwa pele, di kwa tlase go na le tsa go buisa le go kwala.

Puotlaleletso ya Ntlha e raya puo e e seng puo ya gae mme fela e dirisiwa mo tlhaeletsanong e e rileng mo setšhabeng e e leng puo ya go ithuta le go ruta. Kharikhulamo e neela tshegetso e e maatla go barutwana ba ba tla dirisang puo ya bona ya Puotlaleletso ya ntlha, sekao. Puo ya go ithuta le go ruta . Kwa bokhutlong jwa Mophato 9 barutwana ba tshwanetse ba bo ba kgona go dirisa Puo ya Gae le Puotlaleletso ka nonofo le ka botshepegi mo maitlhomong a a farologaneng, go akaretsa le go ithuta .

Mo Aforika- Borwa, bontsi jwa barutwana ba simolola go dirisa Puotlaleletso e e leng English jaaka puo ya bona ya Go ithuta le Go ruta mo mophatong 4. Ka jalo, go raya gore ba tshwanetse go fitlhelela bokgoni jwa maemo a a kwa godimo mo English kwa bokhutlong jwa mophato 3.

Maemo a Puotlaleletso ya Ntlha a tseela gore barutwana ga ba na kitso epe ya puo fa ba goroga kwa sekolong. Mo dingwageng tsa ntlha tsa sekolo go tlhomiwa mogopolo mo go ageng bokgoni jwa morutwana jwa go tlhaloganya le go e bua puo – motheo wa dikgono tsa tlhaeletsano ya dikgolagano tsa botho. Mo Mephatong ya 2 le 3 barutwana ba

simolola go aga kitso ya puo mo motheong o wa tiro ya molomo. Gape ba diragatsa dikgono tsa puo tse ba setseng ba di ithutile mo Puong ya Gae.

Mo Dikgatong tsa Magareng le tse Dikgolwane, barutwana ba tswelela go tiisa dikgono tsa go reetsa, go bua, go buisa le go kwala. Mo kgatong e, bontsi jwa bana bo rutiwa ka Puotlaleletso ya Ntlha, e bile ba tshwanetse go e senolelwa thata. Kgatelelo e kgolo e abelwa go dirisetsa Puotlaleletso ya Ntlha ka maikaelelo a go akanya le go ntsha mabaka. Se, se kgontsha barutwana go aga dikgono tsa maemo a tlhaloganyo ya botlhalefi, tse ba di tlhokang mo dirutweng tsa Saense le Setswana. Ba tshwaragana le ditlhangwa tsa dikwalo le go simolola go aga bokgoni jwa temogo ya bontle le go tshwantsha mo Puotlaleletsong ya bona.

Barutwana ba tshwanetse gore fa ba goroga mo Kgato e kgolwane, ba bo ba tlhaloganya Puotlaleletso ya Ntlha mabapi le dikgono tsa dikgolagano tsa botho le maemo a tlhaloganyo ya tsa botlhalefi. Le fa go ntse jalo, boammaaruri ke gore barutwana ba bantsi mo kemong e ga ba kgone go tlhaeletsana sentle ka Puotlaleletso ya bona. Kgwetlho mo kgatong ya magareng ke go tlamela barutwana ba ka tshegetso gape ka yona nako eo ba abelwa kharikhulamo e e ba kgontshang go fitlhelela maemo a a tlhokegang mo Mophatong e kwa pele. Maemo a tshwanetse gore a nne mo seemong se barutwana ba ka dirisang Puotlaleletso mo maemong a a kwa godimo a go tlhaloganya go ba baakanyetsa go tsweletsa dithuto tse di kwa godimo kgotsa go tsena mo ditirong tse di farologaneng.

Ke ka lebaka le gore motheo wa tlhaloganyo ya Puotlaleletso ya ntlha e tshwanetse go ka dirisiwa jaaka puo ya go ruta le go ithuta. Dikgono tsa Go reetsa le Go bua le go dirisa puo di tla godisiwa

le go phepafatswa mo kgatong ya magareng go godisa dikgono tsa go buisa le go kwala.

2.1.2 Dikgono tsa puo

Kharikhulamo ya Puotlaleletso ya Ntlha e rulagantswe go ya ka dikgono tse di latelang :

1	Go reetsa le Go bua
2	Go buisa le Go lebelela
3	Go kwala le Go tlhagisa
4	Dipopego tsa puo le melawana

Go reetsa le go bua

Go reetsa le go bua go botlhokwa mo go ithuteng dirutwa tsotlhe. Ka ditogammaano tse di tseneletseng tsa go reetsa le go buisa, barutwana ba kgobokanya le go tlhotlha tshedimosetso ka nonofo, aga kitso, rarabolola mathata ba bo ba tlhagisa dikakanyo le megopolo. Dikgono tse di tseneletseng tsa theetso di kgontsha barutwana go lemoga meetlo le maitlhomo a a ageletsweng mo ditlhangweng le go gwetlha puo e e sekametseng letlhakore le le lengwe le e e tlhotlheletsang.

Mo Kgatong ya Magareng**, barutwana ba Puotlaleletso ya Ntlha** ba dirisa dikgono tsa go Reetsa le go bua go tlhaeletsana le go buisana ka tlhaloganyo. Ba tla aga fa godimo ga dikgono tse ba di godisitseng mo Kgatong ya Motheo go tshegetsa dipuisano tse di tsweletseng, dipuisano le tlhagiso ya tiro ya molomo tse di khutshwane.

Mo Kgatong e, puo ya go bua ya barutwana e tlhoka go godisiwa, (jaaka go baakanngwa le go tshegetswa, sekao. ka tlotlofoko le matlhomeso a dipolelo). Morutabana o tlhoka go tlhomamisa gore morutwana mongwe le mongwe o bona tšhono ya go bua ka Setswana. Gonne barutwana ba tswelela ka dikgato tse di farologaneng, morutabana o tlhoka go rulaganya ditšhono tsa go bua (sekao. dipotso tse a di botsang) go ya ka maemo a morutwana yo mongwe le yo mongwe jaaka barutwana ba kgabaganya mo mephatong morutabana o tshwanetse go lebelela barutwana go bua thata le puo ya bone e teletsana .

Go ithuta go tla ikaega mo mefuteng ya ditlhangwa tse di itsisitsweng mo kgatong ya motheo, (sekao. kgang, tatelano ya dikgang tsa mong le ditaelo) gape barutwana ba tla itsisiwe mefuta e mešwa ya dikgang.) sekao. tatelano ya ditiro tsa dintlha, mefuta e farologaneng ya ditlhangwa tsa setso, dipegelo tsa tiro ya molomo, puo e khutshwane)

Nako ya go ruta e tshwanetse go akaretsa go ithuta ga letsatsi ga theetso e khutshwane le ditirwana tsa molomo le gone gape go tsepamisitswe mo ditirwaneng tse di anamisitsweng mo bekeng yotlhe.

Go buisa le go lebelela

Dikgono tsa go buisa le go lebelela tse di agilweng sentle ke thito-gare ya thuto e e atlegileng go ralala kharikhulamo. Barutwana ba godise bokgoni mo go buiseng le go lebelela ditlhangwa tse di farolaganeng tse di gatisitsweng le tse di sa gatisiwang le go akaretsa ditlhangwapono. Barutwana ba lemoga ka mokgwa o ditlhangwa tsa setso le regisetara di bontshang baamogedi le ditlhangwa mo tirisong. Ka puiso ya mo phaposing le puiso ka mong, barutwana ba nna baakanyi ba ba tseneletseng le ba ba na ng le boitlhamedi.

Go buisa go botlhokwa mo barutwaneng ba ba tla bong ba dirisa Setswana jaaka puo ya bona ya go ithuta le go rutwa mo mophatong 4. Ba tla tlhoka go buisa le go kwala mo dirutweng tse dingwe, le go dirisa dibukakgakololo tsa Setswana mo Kgato ya magareng . Se se tla tlhoka maemo a a kwa godimo a go itse go buisa le go kwala bogolosegolo tlotlofoko e e anameng mo Setswaneng. Go buisa go naya barutwana tlhagiso mo Puotlaleletsong. Re itse go tloga mo dipatlisisong gore kgolo ya tlotlofoko ya barutwana e ikaegile thata mo bogolong jwa puiso e ba e dirang.

Mo Kgatong ya Magareng, o a tla agelela mo motheong o o tlhomilweng mo mephatong ya R go ya go 3. Fa go le botlhokwa, go dirisiwa puiso kopanelo mo tshimologong ya Mophato wa 4 go kaela barutwana mo kgatong e. O ka dirisa mokgwa o ka nako nngwe fa o na le Dibuka tse dikgolo mo motheong o, le go refosana ka go bolela kgang. Fa o sena Dibuka tse Dikgolo mo motheong o, o ka dirisa ditlhangwa tse di tswang mo bukakgakololo kgotsa dipadisi. O ka dirisa mefuta e e jaaka go buisa le barutwana botlhe kgotsa go ba buisetsa barutwana botlhe.

Dirisa mefuta ya Puisokaelo ka ditlhopha le puiso ka mong kgotsa puiso ya sebedi, o ntse o rotloetsa barutwana go buisa ka nosi. Puiso ka nosi e e tlhagisitsweng dithulaganyong tsa go ruta e tshwanetse go tsenyeletswa mo nakong e e beetsweng go buisa . Rotloetsa barutwana go dira puiso ka mong/nosi ka nako e ba sa direng sepe. Le gone o tla tlhama ditirwana tsa tekatlhaloganyo tse di farologaneng go netefatsa gore barutwana ba tlhaloganya se ba se buisang.

Dikgato tsa puiso

Dikgato tsa puiso di na pele ga puiso, morago ga puiso le ka na ko ya puiso. Ditirwana tse morutwana a ka itepatepanyang le tsona di ka sobokanngwa ka mokgwa o latelang:

Pele ga puiso:

- Go rotloetsa kitso ya pele
- Lebelela motswedi, mokwadi, letlha la phasalatso.
- Go buisa pele temana ya ntlha le ya bofelo ya kgaolo.
- Go dira diponelopele

Go buisa:

- Kgaotsa nako le nako go lebisisa tekatlhaloganyo le go letlelela gore dikakanyo di tsenelele.
- Bapisa diteng le diponelopele tsa gago
- Dirisa setlhangwa go batla bokao jwa mafoko a a sa tlwaelegang fela ka mo go kgonagalang ka teng, fa go sa kgonagaleng o dirisa thanodi.
- Bopa tshwantshokgopolo ka se o se buisang.
- Tswelela o ntse o buisa le fa go na le karolo e o sa e tlhaloganyeng fale le fale.
- Boeletsa go buisa kgaolo fa o sa e tlhaloganye gotlhelele. Buisetsa godimo dikarolo tse di tlhakanyang tlhogo, ka bonya kgotsa o di dirisa ka bobedi, puisetsogodimo le ka bonya.
- Kopa mongwe go go thusa go tlhaloganya kgaolo e e boima.
- Tlhakanya maduo a go buisa le go kwala maina a dintlha tsa botlhokwa
- Akanya ka se o se buisitsweng.

Puiso ya morago:

- Fa o batla go boeletsa tshedimosetso e kgethegileng dira sethalo se rulagantsweng kgotsa go baya dintlhakakanyo le dintlhakgolo tse e di tshegetsang ka botlalo.
- Go tsaya ditshwetso.
- Kwala tshobokanyo go go thusa go tlhalosa le go boeletsa dikakanyokgolo.
- Akanya le go kwala dipotso tse dišwa tse o nang le tsona ka setlhogo.
- Ipotse gore a o fitlheletse maitlhomo a gago?
- Tlhaloganyo – netefatsa go tlhaloganya ga gago ga setlhangwa
- Tlhatlhoba - go gobelela, nepagalo, boleng jwa setlhangwa
- Atolosa go akanya ga gago – dirisa dikakanyo tse o di boneng mo setlhangweng.

Go kwala le Go tlhagisa

Go Kwala ke sediriso se se maatla go letla barutwana go bopa le go tlhaeletsana megopolo le dikakanyo ka tomagano. Go ikatisetsa go kwala kgapetsakgapetsa go ralala mefuta e e farologaneng ya ditirwana le dirutwa mo tirisong go kgontsha barutwana go tlhaeletsana ka tirisano le boitlhamedi. Go kwala go go godisiwang ka nepagalo go dirisiwa matlhomeso a go kwala, go tlhagisa bakwadi ba ba nang le bokgoni e le baitseanape ba ba tla kgonang go dirisa bokgoni jwa bona go godisa le go tlhagisa ditlhangwa tse di kwadilweng, mo maitlhomong a a farologaneng. Mo Kgatong ya Magareng **barutwana ba Puo-Tlaleletso ya Ntlha** ba tla tlhoka tshegetso le kaelo go aga dikgono tse di tla tlhagisang ditlhangwakwalo tse di tsweletseng.

Go kwala go botlhokwa gonne go pateletsa barutwana go akanya ka thutopuo le mopeleto. Go rotloetsa barutwana go rulaganya le go potlakisa go amogela puo le go oketsa nepagaglo. Barutwana ba tla ithuta go kwala ditlhangwa tse

di farologaneng tsa boitlhamedi le tshedimosetso, ba simolola go dirisa matlhomeso jaaka tshegetso mme morago ba ithute go kwala mefuta ya ditlhangwa tse di farologaneng tse kgethegileng ka bo bona. Ba tla dirisa gape dikgato tsa go kwala go tlhagisa ditlhangwa tse di rulagantsweng di kwadilwe ka thutopuo e nepagetseng .

Mokgwa wa kgato tsa go kwala

Go kwala le go tlhama ditlhangwa ke kgato e e akaretsang dikgato tse di latelang:

- Pele ga go kwala/paakanyetsotiro
- Kwala ditlhangwa tsa ntlha
- Poeletso
- Tlhotlho ya diphoso/tseleganyo
- Tlhagiso ya setlhangwa sa bofelo

Barutwana ba tlhoka tšhono ya go tsenya dikgato mo tirisong mme ba tshwanetse:

- Go tsaya tshwetso ka maitlhomo le baamogedi ba setlhangwa se se kwalwang kgotsa se se tlhanngwang;
- Go sekaseka dikakanyo go dirisiwa, sekao. mmepe wa tlhaloganyo tšhate ya kelelo dikakanyo / manaane;
- Go lebelela metswedi e e maleba, tlhopha tshedimosetso e e maleba le go rulaganya dikakanyo;
- Go tlhagisa ditlhangwa tsa ntlha tse di tsayang tsia maitlhomo, baamogedi ba settlhanngwa, setlhogo, le popego ya setlhangwa.
- Go buisa ditlhangwa tsa ntlha ka tsenelelo le go bona pegelo go tswa go ba bangwe (balekane ka ena mo phaposing kgotsa morutabana;)
- Tlhotlho ya diphoso le tseleganyo ya ditlhangwa tsa ntlha, le
- Tlhagiso ya setlhangwa sa bofelo se se phepa, se se buisegang, se se tlhotlhilweng diphoso.

Dipopego tsa puo le Melawana

Kitso e e siameng ya tlotlofoko le thutapuo e neelana ka motheo wa kgodiso ya dikgono (go reetsa, go bua, go buisa, le go kwala). Mo kgatong ya magareng, barutwana ba tla agelela mo motheong o o theilweng mo Mephatong R-3 .

Barutwana ba tla ithuta gore **dipopego tsa puo** le **melawana di dirisiwa** jang, mme ba tla godisa puo ya go abelana go bua ka puo e e dirisiwang mo thutong ya serutwa se se kgethegileng, gore ba tle ba kgone go lekanyetsa ditlhangwa tsa bona le tse dingwe ka tsenelelo ba lebile bokao, bokgoni le nepo. Ba tla kgona go dirisa kitso e go lekelela ka puo go aga bokao go tswa mo lefokong le dipolelo mo dikgatong tsa ditlhangwa tsotlhe, le go bona gore setlhangwa le bokao di a nyalana.

Ka tlhotlheletsano ya ditlhangwa tse di farologaneng, barutwana ba atolosa tiriso ya bona ya tlotlofoko le go dirisa sentle go tlhaloganya dipopego tsa puo le melawana.

Ka tiriso ya ditlhangwa tse di farologaneng, barutwana ba atolosa tiriso ya bona ya tlotlofoko mme ba e dirise sentle go tlhaloganya **dipopego tsa puo le melawana**. Mo kgatong ya magareng, barutwana ba Puotlaleletso ya Ntlha ba

tla lemoga mafoko le dipopego tsa thutapuo tse ba setseng ba di tlwaetse kwa Kgatong ya Motheo, ba tlhotlhomisa tsela e Puotlaleletso ya bona e dirang ka teng le go gakologelwa gore ba e dirise jang, mme ba dirise kgolo e ya kitso ya bona go netefatsa tiriso ya puo, bogolo jang fa ba kwala.

Barutwana ba tla tlhotlhomisa gore puo e dirisiwa jang. mme ba tlhabolola puo ya kopanelo ka go bua ka puo ya serutwa se se kgethegileng, gore ba tlhatlhobe ditlhangwa tsa bone le tse dingwe mo go tseneletseng tebang le go neele bokao, bokgoni le nepo. Ba tla kgona go dirisa kitso e go lekelela ka puo le go aga bokao (go tswa mo lefokong le maemo a polelo mo ditlhangweng ka kakaretso) le go lemoga gore setlhangwa le bokao di a nyalelana/amana.

Go lebeletswe gore dipopego tsa puo le melawana di rutwe mo tirisong jaaka dikgono tse dingwe tsa puo di rutiwa le go tlhabololwa. Dithulaganyo tsa go ruta di tsenyeletsa lenaane la dipopego tsa puo le melawana tse di tshwanetseng go dirwa mo kgatong ngwe le ngwe. Fa o tlhopha ditlhangwa tsa go reetsa le tsa puiso tsa tsheko ya dibeke di le pedi, netefatsa fa di tsenyeleditse melawana ya puo e o batlang go e ruta. Tlhama ditirwana tse di nyalanang le ditlhangwa tse di tla letlang barutwana go ithuta ka melawana mo tirisong. Fela jalo, tshwana ditlhangwa tse barutwana ba tla di kwalang di tla akaretsa dingwe tsa dikarolo tsa puo. Neela barutwana kaelo ya tiriso e e nepagetseng ya dikarolo tsa puo. Tlhopha dikarolo dingwe tsa puo tse barutwana ba nang le bothata ka tsona le go ba naya katiso e e tlhomameng. Mo kgatong ya magareng, metsotso e le masome-a-mararo e beetswe kwa thoko go neela thuto e e tlhomameng le go ithuta dipopego tsa puo le melawana.

2.1.3 Melebo ya go ruta puo

Molebo wa go ruta puo o o ikaegileng ka setlhangwa, e a tlhaeletsana e bile e lebile dikgato. **Molebo wa go ruta puo o o ikaegileng ka setlhangwa le wa tlhaeletsano ka bobedi e ikaegile ka tiriso e e tsweletseng le tlhagiso ya ditlhangwa.**

Kgato ya motheo wa setlhangwa e tlhagisa mokgwa o o setlhangwa se dirang ka ona.

Molebo wa go ruta puo o o ikaegileng ka setlhangwa o ruta barutwana go nna le bokgoni, ba itshepe le go nna babuisi ba ba buisang ka tsenelelo, bakwadi, balebeledi le batlhami ba ditlhangwa. E akaretsa go reetsa, go buisa, go lebelela le go sekaseka ditlhangwa gore go tlhaloganyesege gore di tlhagisitswe jang le gore ditlamorago tsa tsona ke dife. Ka tirisano e e botlhokwa e, barutwana ba godisa bokgoni jwa bona jwa go tlhatlhoba ditlhangwa. Ditlhangwa tse e leng tsa nnete ke metswedi megolo ya diteng le maemo a tlhaeletsano, go ithuta go go lotaganeng le go ruta dipuo. Molebo o o ikaegileng ka setlhangwa gape o akaretsa go tlhagisa mefuta e e farologaneng ya maitlhomo le mo bareetsing ba ba rileng. Molebo o, o tla tlhoka go le gontsi gore barutwana ba tshegetswe ka go bontshiwa ke morutabana le go simolola ka ditirwana tse di bonolo pele mo phaposiborutelong ya Poutlaleletso ya Ntlha. Ditshitsinyo di agilwe mo dithulaganyong tsa go ruta.

Molebo wa go ruta puo ka mokgwa wa tlhaeletsano o tshitsinya gore morutwana o tshwanetse go nna le maitemogelo a magolo mo puong e e ikaeletsweng le ditšhono di le dintsi tsa go ikatisa kgotsa go tlhagisa puo ka go tlhaeletsana ka mabaka a tirisano kgotsa tiragatso e e botlhokwa fa a ithuta puo. Go ithuta puo e tshwanetse go nna kgato ya tlholego e e sa tlhomamang e e tliswang mo phaposiborutelong mo bokgoni jwa kitso ya go buisa/go lebelela le go kwala le go tlhagisa di ithutiwang ka tsela ya tlholego-barutwana ba buisa ka go dira puiso e ntsi le go ithuta go kwala ka go kwala thata.

2.2 Kabo ya nako ya Puotlaleletso ya Ntlha mo kharikhulamong

Nako ya go ruta Puotlaleletso ya ntlha mo Kgatong ya Magareng ke diura tse 5 mo bekeng. Diteng tsotlhe tsa puo di rutiwa mo tsamaong ya tsheko ya dibeke tse pedi mo diureng di le 10. Kabo ya nako e e latelang ya dikgono tse di farologaneng tsa puo e e tshitshinngwang:

Dikgono	Kabo ya nako mo tshekong ya dibeke tse pedi (Diura)		
	Mophato 4	**Mophato 5**	**Mophato 6**
*Go reetsa le Go bua(tiro ya molomo)	Diura di le 2	Diura di le 2	Diura di le 2
*Go buisa le Go lebelela	Diura di le 5	Diura di le 5	Diura di le 4
*Go kwala le Go tlhagisa	Diura di le 2	Diura di le 2	Diura di le 3
Dipopego tsa puo le Melawana	Ura e le nngwe	Ura e le nngwe	Ura e le nngwe
	***Dipopego tsa puo le melawana** le tiriso ya tsona di lotagantswe mo kabong ya nako mo dikgono tse nne tsa puo**.** Go na le nako e e beetsweng kwa thoko ya katiso e e tlhomameng**.** Dikgono tsa go akanya le go neela mabaka di tsenyeleditswe mo dikgonong le ditogamaanong tse di tlhokegang mo go reetseng le go bua, ya go buisa le go lebelela le ya go kwala le go tlhagisa.		

2.3 Didiriswa/ditlhokego tsa go ruta le go ithuta

Barutwana ba tshwanetse go nna le didiriswa/ditlhokego tse di latelang go ithuta Puotlaleletso ya Ntlha mo Mephatong ya 4-6:

Mephato 4 – 6	
Didiriswa tsa botlhokwa	
Bukakgakololo e e rebotsweng ya Puotlaleletso ya Ntlha	√
Thanodi	√
Dipadi/dipadiso tse di tsentseng mefuta ya ditlhangwa	
Dikgang	√
Terama	√
Poko	√
Ditlhangwa tsa tshedimosetso	√
Ditlhangwa tsa tirisano	√
Ditlhangwa tsa dikwalo tsa kgatiso/mmedia	√
Didiriswa tsa bobegakgang	
Makwalodikgang	√
Makasine	√
Mananeo a thelebišene	√
Mananeo a seyalemowa	√

Morutabana o tshwanetse go nna le:

a) Pegelo ya Pholisi ya Kharikhulamo le Tlhatlhobo

b) Pholisi ya Puo mo Thutong

c) Bukakgakololo e e rebotsweng ya Puotlaleletso ya Ntlha e e dirisiwang ke barutwana;dibukakgakololo sekao. metswedi go tlaleletsa dibuka tse di rebotsweng.

d) Dipadi/dipadiso tse di tsenyeleditseng mefuta ya ditlhangwa tse di atlenegisitsweng.

e) Dithanodi le dibukatlaleletso (temenngwe, temepedi, le dithanodi tsa ditementsi, thesorase, ensaetlelopedia, buka ya thutapuo, jalo le jalo)

f) Faele ya motswedi ya morutabana/Buka e e kailweng: e ka nna faele e e dirilweng ka didiriswa tse di kgobokantsweng ke morutabana kgotsa ya Kaedi ya Phasalatso ya Kgwebo.

Didiriswa tsa phaposiborutelo

a) Ditlhangwa tsa puiso ya kabelano ya mophato wa 4. Se e ka nna dibuka tse dikgolo kgotsa tsa ditlhangwa tsa mokwalo o o godisitsweng kgotsa dibukakgakololo kgotsa dipadi/dipadiso tse di kailweng.

b) Ditlhangwa tse di farologaneng go akaretsa maemo a go buisa, sekao. Dipadi/dipadiso tse di tlhophilweng di tshwanetse go lekana barutwana mo maemong mangwe le mangwe a puiso mo setlhopheng/phaposing (ke gore, palo ya dibuka e lekane barutwana). Dibukana tsa dipadi/dipadiso di ka dirisiwa mo puisong ka bobedi le ka bo bona.

c) Mefuta ya dikwalo tsa mmedia/bobegakgang: makwalodikgang, dimakasini, boroutšhara, dipampiri tsa tshedi mosetso, dipapatso, diphousetara, dikitsiso, jalo le jalo.

d) Didiriswa tsa pono le tsa kutlo

KAROLO 3

DITENG LE DITHULAGANYO TSA GO RUTA DIKGONO TSA PUOTLALELETSO YA NTLHA MO KGATONG YA MAGARENG

3.1 THADISO YA DIKGONO, DITENG LE DITOGAMAANO

Thadiso ya diteng, dikgono le ditogamaano tse di latelang di fitlhelwa mo Dithulaganyong tsa go ruta.

Lenaane la thadiso ya diteng, dikgono le ditogamaano

MEPHATO 4-6		
Dikgono	**Diteng**	**Ditogamaano le Dikgono**
Go reetsa le go bua	• Tekatlhaloganyo ya theetso • Mefuta e e farologaneng ya tlhaeletsano ya molomo: • Motlotlo • Dikaelo le ditaelo • Go tlotla kgang • Ketsiso • Puisano ya setlhopha • Dipuisano tse dikhutshwane • Maboko a makhutshwane le diraeme • Metshameko ya puo	**Tekatlhaloganyo ya theetso le go bua** • Tsaya dintlha, manaane, dira ditshobokanyo, boeletsa kgang, botsa dipotso tse di batlang ditlhaloso, neela dikakanyo • Gakokologelwa dintlha tse di kgethegileng, bontsha meetlo le melaetsa, bontsha puo e e tsayang letlhakore le e e kgethololang, tlhalosa le go bua ka baanelwa, tatelano ya dikgang le maitshetlego(felokgang le nako) **Tlhaeletsano ka mabaka a tirisano** • Simolola le go tsweletsa metlotlo • Tiriso ya melawana ya thefosano • Aroganya dikakanyo le maitemogelo • Thotloetso ya Puotlaleletso **Dipuisano tse dikhutshwane tse di ipaakanyeditsweng le tse di sa ipaakanyediwang** • Dipatlisiso • Rulanganya didiriswa ka tsela e e tsamaisanang • Tlhopha le go tlhama dikakanyokgolo le go dikakanyo tsa tshegetso di na le dikao • Kagego e e nepagetseng, tlotlofoko, puo le melawana • Segalo sa lentswe, tlhagiso ya lentswe, lebelo, tebo ya matlho, kemo le tiriso ya dikarolo mmele • Matseno le bokhutlo tse di nonofileng • Tsenyeletsa dithusapono, dithusakutlo, kgotsa dithusaponokutlo, sekao. ditšhate, diphousetara, dithalo, dinepe, ditshwantsho, dikhasete tsa seyalemowa, jalo jalo

MEPHATO 4-6		
Go buisa le go lebelela	Mefuta e e rebotsweng ya ditlhangwa: • Dikgang, sekao. dikgang tsa sešweng tse di senang boammaaruri fela di bonagala e le tsa nnete, dikgang tsa setso (dikinane le dinoolwane, ditlhamane, metlotlo, dinaane), dikgang tsa tekelelo; ditlhangwa tsa saense tse di senang nnete/boammaaruri, makwalotshelo, ditlhangwa tsa hisetori tse di senang boammaaruri/nnete • Diterama tsa seralo • Poko • Ditlhangwa tsa tshedimosetso, sekao. ditsamaiso, tatelano ya ditiragalo/dintlha tse di nang le mabaka, ditlhangwa tsa kitsokakaretso, ditlhangwa tsa tshedimosetso, sekao. dipegelo • Ditlhangwa tsa tirisano, sekao. ditaletso, dikarata tsa ditumediso, makwalo, dikitsiso ditlhangwa tsa mmedia, sekao. dipapatso, dipegelo tsa makwalodikgang, diatikhele tsa dimakasine, dikitsiso, diphamfolete • Ditlhangwa tsa pono: go bapatsa (phousetara, diphamfolete, dipapatso), dikitsiso, dithalo, dinepe/ditshwantsho, dikhathunu, dikgemetšhana tsa khomiki, ditshwantsho, dithalo / kerafo / lenaane / ditšhate Mefuta ya puiso • Puiso e e tseneletseng ya ditlhangwa:ditirwana tsa tekatlhaloganyo, go dira tshobokanyo, jalo jalo • Puiso e e atolositsweng ya ditlhangwa: dipuisano tsa molomo, tshekatsheko ya buka, diporojeke, jalo jalo • Puisetsogodimo e e ipaakanyeditsweng le e e sa ipaakanyediwang	Go buisa/go lebelela Dirisa ditogamaano tsa pele ga puiso, ka nako ya puiso le morago ga puiso: • Go tlhaloganya setlhangwa • Go buisa setlhangwa ka tsenelelo (tekatlhaloganyo ya puiso) • Go kgona go buisa ka bowena (go buisetsa go ijesa monate, go bona tshedimosetso le go ithuta) Itsise barutwana tse di latelang: • Diponagalo tsa setlhangwa – ditlhogo, ditshwantsho, dikerafo, ditšhate, dikaelo, ditlhogwana, dipalo, dintlhatlhaloso, kagego, sekao. dikholomo tsa makwalokgang, jalo jalo • Dipopego tsa setlhangwa– manaane, tatelano, tlhaloso, ditsamaiso, ntlhakgolo le dintlha tsa tshegetso, tatelano ya kanelo. • Dikarolo tsa buka– Setlhogo sa tsebe, lenaane la diteng, dikgaolo, lenaanefoko, jalo jalo. • Ditogamaano tsa go buisa le go lebelela - Okola dikakanyokgolo - Tlodisa matlho mo dintlheng tsa tshegetso - Ipopele bokao jwa mafoko a a sa tlwaelegang le ditshwantsho ka go dirisa dikgono tsa go tlhasela mafoko le metlhala ya bokao - Buisa gape - Tsaya dintlha (dikakanyokgolo le tsa tshegetso) - Sobokanya dikakanyokgolo le tsa tshegetso ka sebopego sa go dirisa dintlha/temana go ya ka boleele jo bo tlhokegang - Sedifatsa - Atlhola - Tlhalosa ntlhakemo ya mokwadi - Itlhamele bokhutlo / kakanyo ya gago • Ditlhangwa tsa pono - Ditegeniki tsa tlhotlheletso: puo ya maikutlo, puo e e gobelelang/kgethololang - Sepheto sa tiriso ya boalo le dipopego tsa go tlhama sekao. mofuta wa fonto le bogolo, ditlhogo le ditlhogwana-tlhaloso, ditshwantsho Poko • Bokao jo bo tlhamaletseng • Bokao jwa papiso • Morero le molaetsa • Puo ya botshwantshi, sekao. tshwantshanyo le mothofatso, tlhopho ya mafoko, segalo, tsibogelo ya maikutlo • Diponagalo tsa poko tsa modumo, sekao. mela, mafoko, ditemana/ditematheto, morumo, moretheto/moribo, matshwao a puiso, poeletsomafoko, poeletso ya mola, poeletsomodumo (ditumanosi le ditumammogo) maetsi

MEPHATO 4-6		
Go buisa le go lebelela		Dikgang le diterama tsa serala Diponagalo tsa botlhokwa tsa ditlhangwa • Poloto • Baanelwa • Lemorago le maitshetlego (lefelokgang le nako) • Popego/kagego ya setlhangwa • Diponagalo tsa botlhokwa tsa setlhangwa Ditlhangwa tsa tshedimosetso, tsa tirisano le mmedia • Bareetsi/Baamogedi le maitlhomo • Kakanyokgolo le dikakanyo tse di tshegetsang/ tse di kgethegileng • Popego/kagego ya setlhangwa • Diponagalo tsa botlhokwa tsa setlhangwa **Puiso e e ipaakanyeditsweng** (**Puisetsogodimo)** • Tiriso ya segalo, lebelo la puiso, tebo ya matlho • Kapodisa mafoko kwa ntle ga go fetola bokao **Puiso e e sa ipaakanyediwang (Puisetsogodimo**) • Buisa ka thelelo go ya maitlhomo • Kapodisa mafoko kwa ntle ga go fetola bokao • Dirisa segalo, lebelo, le tebo ya matlho

MEPHATO 4-6		
Go kwala le go tlhagisa	• Kwala mafoko, sekao. manaane • Kwala dipolelo • Kwala ditemana Ditlhangwa tsa boitlhamedi • Tlhamo ya tlhaloso: sekao. ditlhaloso tsa batho, mafelo, diphologolo, dijalo, dilo, jalo jalo. • Tlhamo ya Kanelo, sekao. dikgang, tatelano ya ditiragalo tsa gago, setho, dibukatsatsi, lokwalotshelo • Tlhamo ya maitlhomo, sekao. maboko a makhutshwane • Mmuisano le setlhangwa se sekhutshwane sa ketsiso e e theetsweng mo dikgannyeng Ditlhangwa tsa tirisano, mmedia le ditlhangwa tsa tshedimosetso) • Dintlha, melaetsa, makwalo. • dikarata tsa tumediso, ditaletso • Diphousetara, dikitsiso, diboroutšhara, dipapatso • Dipuo tse dikhutshwane tse di kwadilweng • Ditlhangwa tsa tsamaiso, sekao. diresipe, ditaelo, ditekelelo. • Neela tatelano ya dintlha/ditiragalo, sekao. dipegelo tsa dikgang, dipegelo tsa ditsamaiso, dipegelo tsa diponagalo tse di etsweng tlhoko. • Ditlhangwa tsa tshedimosetso, sekao. ditlhangwa tsa dirutwa tse dingwe, ditlhangwa tse di nang le tshedimosetso, thadiso ya dibuka/dikgang • Ditlhangwa tsa pono sekao. manaane, ditšhate, dimmepe tsa tlhaloganyo, ditshwantsho, dithalo le dikerafo.	**Dikgato tsa go kwala** • Go dira paakanyetsotiro/pele ga go kwala • Go kwala ditlhangwa tsa ntlha • Go boeletsa • Go tseleganya • Go tlhotlha diphoso le • Go tlhagisa **Pele ga go kwala /ipaaakanyetsokwalo** • Tlhokomela baamogedi ba ba tobilweng le maitlhomo • Tlhokomela mofuta wa sekwalwa • Sekaseka o dirisa dimmepe tsa tlhaloganyo/ manaane • Rulaganya dintlha **Go kwala ditlhangwa tsa ntlha** • Tlhopho ya mafoko • Go bopa dipolelo • Dikakanyokgolo le dikakanyo tse di tshegetsang. • Diponagalo tse di kgethegileng tsa setlhangwa se se tlhokegang (sekao. puosebui e dirisiwa mo mmuisanong, matshwao le dintlhatlhaloso mo ditshwantshong) • Buisa se a se kwadileng ka tsenelelo • Amogela pegelo go tswa mo balekaneng le morutabana **Go boeletsa, go tseleganya, go tlhotlha diphoso le go tlhagisa** • Boeletsa: tokafatsa diteng le popego ya dikakanyo • Phepafatsa tlhopho ya mafoko, popego ya polelo le temana • Tseleganya: siamisa diphoso mo thutapuong, mopeleto le matshwao a puiso • Tlhagisa setlhangwa sa bofelo se se phepa, se se buisegang bonolo.

Dipopego tsa puo le melawana
Diteng tse di tshwanetseng go dirwa di neetswe fa tlase: Ditogamaano le dikgono: Barutwana ba tshwanetse go lemoga, go tlhaloganya le go dirisa dipopego le melawana ya thutapuo e le mo tirisong e e neetsweng fa tlase. Gape ba tshwanetse go ithuta go dirisa melawana**. Kgodiso ya tlotlofoko** e akareditswe mo karolong e.
MAINA
Boeletsa maina a a dirilweng mo Kgatong ya Motheo.
Boeletsa mainagotlhe, maina a a kgonang go fetolelwa kwa bontsing, sekao. buka – dibuka, le a a sa kgoneng go fetolelwa mo bontsing, sekao. metsi-metsi, mmu-mmu, maswi- maswi.
Dirisa maina a a nang le bontsi fela, sekao. motshotelo, borekhu.
Boeletsa dipopego tsa marui, sekao. seatla sa me, dikobo tsa mosadi.
Dirisa mainatota sentle, sekao. ka tlhakakgolo (Dipuo, Kgomotso, Motsamai, jalo jalo)
Dirisa dipopego tsa bong tsa maina mangwe, sekao. kgomo-poo, mosadi-monna, monyadiwa-monyadi
Dirisa mainakgopolo, sekao. bopelontle, kutlhobotlhoko, maitseo
Dirisa maina mainagoboka, sekao. magomo, malau
MASUPI
Masupi a maemo a ntlha, a bobedi le a boraro
MAEMEDI
Boeletsa maemeditho, sekao. Nna, wena, rona, lona
Boeletsa masupi, sekao. e, ele, tse, tsele
Dirisa marui, sekao. tsa me, tsa gago, tsa gagwe, tsa rona, tsa bona
Boeletsa maemeditota, sekao. sona, yona, tsona
MATLHAODI
Boeletsa mefuta ya matlhaodi: Letlhaodi la palo, la mmala le la popego sekao. pedi, khibidu le mogolo
Dirisa letlhaodi mo polelong, sekao. Monna yo mogolo, Setlhako se se khibidu, Dinku tse pedi,
MADIRI
Godisa tiriso ya dithuanyisediri, sekao. buka e le nngwe/dibuka di le pedi.
Dirisa modirisotaelo, sekao. Ema!, tsamaya!, opela!,
Dirisa mokgwa o o tlhamaletseng le o o sa tlhamalalang wa lediri, sekao. tsamaya-tsamaile, taboga-tabogile
Dirisa dipopego tsa lediri, 'e tla nna'sekao. Nna, O, Ba, Ba ne ba, E ne e,
Dirisa kganetso ka thuanyi, sekao. Ga ke na/Ga a na'
DIPAKA
Godisa dipaka tse di dirisitsweng mo kgatong ya motheo go akaretswa, pakapheti, pakajaanong, pakajaanong-tsweledi le pakatlang.
Dirisa dipaka tse di maleba go mofuta wa setlhangwa se o se ithutileng, go akaretswa: • Pakajaanong e e tlhalosang ditiragalo tsa ka metlha, "Ke tlhapa meno letsatsi le letsatsi" le puo e e tlwaelesegileng "Letsatsi le phirima kwa bophirimatsatsi"
Dirisa dipaka tse di maleba go mofuta wa setlhangwa se o se ithutileng, go akaretswa: • Pakajaanong-pheti, sekao. Ke phetse botshelo jwa me kwa Durban.

Dirisa dipaka tse di maleba go mofuta wa setlhangwa se o se ithutileng, go akaretswa: Pakapheti-tsweledi e e supang gore tiragalo e e neng e tswelela fa ya bobedi e diragala, sekao.:Pula e ne e na fa re tloga mo gae.
Dirisa dipaka tse di maleba go mofuta wa setlhangwa se o se ithutileng, go akaretswa: Pakatlang o dirisa pakajaanong tsweledi, sekao. Re tlile go etela kwa Kapa beke e e tlang.
MEDIRISO
Boeletsa tiriso ya mediriso, sekao. “tla”go supa bokgoni, “a nka” go kopa tetla,
Simolola go dirisa “tshwanetse”, go supa patelesego/ “tshwanelo”go supa tlhokego”
Dirisa “o tla” go supa maikemisetso.
Dirisa “o tla” go supa sengwe se se tla diragalang, sekao. Go tla nna le morwalela gompieno.
Dirisa “modirisokgonego” go tlhalosa kgonego, sekao. “O ka”
MATLHALOSI
Simolola go dirisa matlhalosi a nako, sekao. ka moso, maabane; matlhalosi a felo, sekao. fa, fale, le matlhalosi a mokgwa, sekao. ka bonako, ka bonya.
Dirisa letlhalosi ka mokgwa wa tlwaelo, sekao. O atle a nketele.
Simolola ka go dirisa letlhalosi la mokgwa, sekao. Ruri k e mo rata thata.
MATLAMA
Boeletsa matlama a a supang maemo, sekao. godimo, fa tlase, godimo ga,
Dirisa matlama a a supang kwa ntlheng, sekao. go ya go, go tswa go, godimo, kwa tlase, ;nako ya, sekao. mo nakong, kwa, lerui, sekao. ka,
MAKOPANYI
Dirisa makopanyi go supa tlaleletso, sekao. le, tatelano, sekao. mme, gape,
Dirisa makopanyi go supa kganetso, sekao. le fa
Dirisa makopanyi go supa lebaka, sekao. gonne
POPEGO YA DIPOLELO
Bopa dipolelonolo
Bopa dipolelotswako.
Dirsa mokgwa wa taelo.
Dirisa mabotsi sekao.:Mang ? eng ? kae ?, efe ?goreng ? jang ?
Dirisa mokgwa wa kganetso
Dirisa mokgwa wa lebaka sekao. . fa, . . . , mme . . . .
Dirisa mokgwa wa go kwala ka Tirwa .
Dirisa puo-sebui.
Simolola go dirisa puo-pegelo.
MATSHWAOPUISO
Boeletsa matshwaopuiso a a dirilweng mo Kgatong ya Motheo sekao.:ditlhakakgolo, khutlo, phegelo, letshwao la potso.
Dirisa ditlhakakgolo mo mainengtota, ditlhogo le ditlhakaina tsa maina a batho
Dirisa phegelo go kgaoganya lenaane la maina
Dirisa letshwao la tsiboso
Dirisa lenalana go supa thui
Dirisa matshwao a ditsejwana go supa pui-sebui
Dirisa khutlwana go supa mo mokwalong wa serala kgotsa mmuisano; khutlwana mo lenaaneng la dilwana .

KGODISO YA TLOTLOFOKO
Simolola go tlhaloganya le go dirisa : • Mafoko a e leng a setlhopha sa mofuta wa losika le lengwe la “diphologolo” sekao.”‘ntswa” le “ katse “ • Makaelagongwe (mafoko a bokao jo bo tshwanang ka bonako/ ka potlako) • Malatodi (mafoko a ganetsanang ka bokao. Bonnye / bogolo) • Makwalatshwano (mafoko a tshwanang ka mopeleto kgotsa kapodiso mme a na le bokao jo bo fapaneng tlala / tlala)
Lemoga ka mo mafoko a bopiwang ka teng Mainatswako, sekao. phaposiborutelo • Go kopanya ditlhogo kgotsa megatlana mo kutung, sekao. gama-mogami kgotsa sega-segela • Khutshwafatso ya mafoko, sekao. Morena-Mna
Simolola go tlhaloganya maikutlo a a tlhomameng • Lediri la sekapolelo kgaoganya !, Tsena! • Tshwaragano e tsamaelanang sekao. ‘Itumelele letsatsi la matsalo’ • Maele, sekao. Go nna podi matseba
MOPELETO LE MELAO YA MOPELETO
Aga ka kitso ya sefonotiki go tswa mo kgatong ya motheo go peleta mafoko, sekao. molomo –mologwana molamu-molangwana
Aga kitso ya mafoko a bonolo, sekao. bala, bela, loma, loga, aga le mafoko a a tlhagelelang kgapetsakgapetsa mo puisong/ fa o buisa sekao. le, lona, go tloga mo kgatong ya motheo.
Kwala mopeleto wa mafoko a a tlwaelesegileng sentle, dirisa thanodi ya gago, o tsenyeletsa mafoko a a tlhakanyang tlhogo, sekao. tlhogo, tlogo.
Dirisa thanodi go netefatsa mopeleto le bokao jwa mafoko
Buisa mokwalo wa gago gape mme o baakanye diphoso tsa mopeleto.
Dirisa kitso ya tatelano ya dialefebete le lefoko la ntlha la mafoko go bona mafoko mo thanoding.
Dirisa mafoko a a latelang mo dipolelong, tlhogo, tlogo
Kgaoganya mafoko a a latelang ka dinoko, ma-swe, me-tsi, kga-kga-matso.
MELAWANA YA MOPELETO
Kwala melawana ya mopeleto: • Mafoko a a simololang ka b, sekao. bana,
Kwala melawana ya mopeleto • Mafoko a a felelang ka a mme o gokela mogatlana ana sekao.:thipa- thipana • Mafoko a a felelang ka i, e mme o gokela –ana sekao. : kgosi – kgosana, motse-motsana • Mafoko a a felelang ka i, u, mme o gokela- tshw sekao. gaufi –gautshwane sefofu- sefotshwane
Kwala melawana ya mopeleto: • Gokelela setlhogo ba go bopa bontsi jwa mafoko, • Gokelela me go bopa bontsi jwa maina
Kwala melawana ya mopeleto: • Gokelela (ngw)mo mafokong a felelang ka tumammogo (m) molomo – molongwana
Kwala melawana ya mopeleto: • Gokelela mogatlana ana kgotsa nyana mo mafokong a felelang ka(ana) sekao. kwana- konyana, potsane- potsanyane
Kwala melawana ya mopeleto: • Gokelela setlhogo "bo-" mo dikutung tsa marui: bonna- borona, boyona .

3.2 GO PHATLHALATSA DITLHANGWA GO RALALA MEPHATO 4-6

Mefuta e e farologaneng ya ditlhangwa e tlhophetswe tsheko ya dibeke dingwe le dingwe di le pedi. Ditlhangwa tsa botlhokwa tse di tswang mo lenaaneng la 3. 1. di neetswe fa tlase. Barutwana ba tla ikamanya le dingwe tsa ditlhangwa kgotsa tsona tsotlhe mo tshekong ya dibeke di le pedi, ke gore, ba tla reetsa kgotsa go tlhagisa ka molomo kgotsa go buisa kgotsa go kwala. Go ithuta le go ruta gotlhe go tla ikaege ka ditlhangwa tse, go tsepamisitswe mo kgolong ya dikgono tsa puo, sekao. di tlhalositswe fa godimo.

Lenaane le le fa tlase ke tshobokanyo ya ditlhangwa tse di akareditsweng mo tshekong ya dibeke dingwe le dingwe di le pedi mo Dithulaganyong tsa go Ruta mo Karolong ya 3. 5.

3.2.1 Lenane la phatlhalatso ya ditlhangwa

	Mophato 4	Mophato 5	Mophato 6
Kgweditharo 1			
Dibeke 1 le 2	Kgang le go bua ka tatelano ya ditiragalo tsa mong/morutwana	Kgang le go bua ka tatelano ya ditiragalo tsa mong/morutwana	Kgang; motshameko wa puo, malea/malepa/phasele ya mafoko
Dibeke 3 le 4	Setlhangwa sa tshedimosetso, sekao. pegelo ya dikgang/go bua ka tatelano ya ditiragalo tsa nnete mmepe	Setlhangwapono sa tshedimosetso, sekao. ditšhate/ manaane/dithalo, dimmepe tsa tlhaloganyo/ditshwantsho/dikerafo; metlotlo; go bua ka tatelano ya ditiragalo tsa nnete	Setlhangwa sa tshedimosetso: tatelano ya ditiragalo tsa nnete, sekao. pegelo ya dikgang/go tlhagisa tatelano ya ditiragalo tse o nang le bosupi jwa tsona, lekwalo; setlhangwa sa mmedia, sekao. papatso, metlotlo
Dibeke 5 le 6	Kgang le ditlhaloso tsa batho kgotsa baanelwa	Kgang, ketsiso; tlhaloso ya batho; taletso; molaetsa	Kgangkhutswe; tatelano ya ditiragalo tsa mong/morutwana, bukatsatsi
Dibeke 7 le 8	Setlhangwa sa tshedimosetso: ditsamaiso/ditaelo/manaane	Setlhangwa sa tshedimosetso: ditsamaiso; ditaelo;tatelano ya ditiragalo tsa nnete, metshameko ya puo	Setlhangwapono sa tshedimosetso, sekao. ditšhate/ manaane/dithalo/ dimmepe tsa tlhaloganyo/dimmepe/ ditshwantsho/dikerafo; ditsamaiso; ditaelo; ditlhaloso tsa mafoko, tatelano ya ditiragalo tsa nnete, malea/malepa/phasele ya mafoko
Dibeke 9 le10	Pina, leboko, motshameko	Pina; leboko	Leboko; tlhaloso ya motho; tlhaloso ya selo/phologolo/sejalo/ lefelo; motshameko wa puo
Kgweditharo 2			
Dibeke 1 le 2	Kgang, tatelano ya ditiragalo tsa mong/morutwana molaetsa	Kgang; metlotlo, thadiso ya buka/ kgang	Kgang
Dibeke 3 le 4	Setlhangwapono sa tshedimosetso, sekao. ditšhate/ manaane/ dithalo/ditshwantsho/ dikerafo; phousetara;dikaelo, tlhaloso ya selo, ditlhangwa tsa pono, sekao. phousetara	Setlhangwapono sa tshedimosetso, sekao. ditšhate/ manaane/ dithalo/dimmepe tsa tlhaloganyo/dimmepe/ ditshwantsho/dikerafo; tlhaloso ya selo/dijalo/diphologolo/mafelo, tshobokanyo ya mmepe wa tlhaloganyo	Setlhangwa sa tshedimosetso go ralala kharikhulamo, sekao. pegelo, tlhaloso ya selo/phologolo/ sejalo/lefelo; setlhangwa sa pono sekao. ditšhate/manaane/dithalo jalo jalo.
Dibeke 5 le 6	Kgang le leboko	Kgang	Kgang, go bua ka ga tatelano ya ditiragalo tsa mong/morutwana bukatsatsi/lekwalo, ketsiso

	Mophato 4	Mophato 5	Mophato 6
Dibeke 7 le 8	Setlhangwa sa tshedimosetso, sekao. ditsamaiso, ditaelo, setlhangwapono sa tshedimosetso, sekao. ditšhate/ manaane/ dithalo/ditshwantsho/ dikerafo	Setlhangwa sa tshedimosetso: ditsamaiso; ditaelo; go bua ka tatelano ya ditiragalo tsa nnete, diketsiso	Buisa setlhangwapono sa tshedimosetso, sekao. manaane a nako le manaane a thelebišene/ ditšhate/manaane / dithalo/ dimmepe tsa tlhaloganyo/ dimmepe/ ditshwantsho; ditlhaloso tsa mafoko; thadiso ya buka; dipatlisiso; lenaane la dipotso; motshameko wa puo, metlotlo, malea/malepa/phasele ya mafoko
Dibeke 9 le 10	**TLHATLHOBO YA BOFELO**		
Kgweditharo 3			
Dibeke 1 le 2	Kgang, tlhaloso ya motho/ phologolo/moanelwa, mmuisano, thadiso ya buka	Kgang; tlhaloso ya molomo ya mafelo/batho; tlhaloso ya tatelano ya ditiragalo tsa mong/morutwana	Kgang; lekwalo la mong; bukatsatsi; ditlhaloso tsa ka molomo tsa mafelo/diphologolo/ dijalo /dilo
Dibeke 3 le 4	Setlhangwa sa tshedimosetso, sekao. tlhaloso ya tatelano ya ditiragalo tsa nnete/athikele ya dikgang/pegelo; setlhangwa sa pono, sekao. phousetara/ dikitsiso	Puo e khutshwane;setlhangwapono sa tshedimosetso, sekao. ditšhate/manaane/ dithalo/ dimmepe tsa tlhaloganyo/ dimmepe/ditshwantsho/dikerafo; tshobokanyo ya mmepe wa tlhaloganyo	Setlhangwapono sa tshedimosetso, sekao. ditšhate/ manaane/ dithalo/ dimmepe tsa tlhaloganyo/dimmepe/ ditshwantsho/dikerafo; puo; patlisiso; pegelo
Dibeke 5 le 6	Kgang, leboko	Kgang, leboko	Kgang, leboko
Dibeke 7 le 8	Setlhangwapono sa tshedimosetso, sekao. tšhate/ manaane/ dithalo/ditshwantsho; ditlhaloso tsa mafelo/dijalo/ diphologolo/dilo le ditsamaiso	Setlhwangwa sa tshedimosetso, sekao. ditsamaiso; metlotlo; motshameko wa puo; setlhangwa sa tshedimosetso go ralala kharikhulamo, sekao. pegelo	Ditlhangwa tsa tshedimosetso, sekao. ditsamaiso, ditaelo; setlhangwa sa tshedimosetso go ralala kharikhulamo, sekao. pegelo; motshameko wa puo; tshobokanyo ya mmepe wa tlhaloganyo
Dibeke 9 le 10	Terama ya serala, diketsiso, mmuisano. thadiso ya buka	Terama ya serala, metlotlo, mmuisano	Terama ya serala le metlotlo
Kgweditharo 4			
Dibeke 1 le 2	Metlotlo, motshameko wa puo; kgang	Kgang, motshameko wa puo; tatelano ya ditiragalo mong/ morutwana, malea/malepa/ phasele ya mafoko	Kgang; lekwalo, thadiso ya buka
Dibeke 3 le 4	Setlhangwapono sa tshedimosetso, sekao. ditšhate/ manaane/ dithalo/ditshwantsho; dipotsotherisano/manaane a dipontsho tsa puisano (e ka nna a thelebišene) setlhangwa sa pono sekao. diphousetara/dikitsiso; melaetsa	Setlhangwa sa tshedimosetso: athikele ya makasine/pegelo ya dikgang; setlhwangwa sa nnete: phousetara	Setlhangwa sa tshedimosetso go ralala kharikhulamo, sekao. pegelo; puo e khutshwane, setlhangwapono, motshameko wa puo, ditlhaloso tsa mafoko, malea/ malepa/phasele ya mafoko
Dibeke 5 le 6	Kgang, motshameko wa puo, bukatsatsi	Kgang, leboko, tatelano ya ditiragalo tsa mong/morutwana, thadiso ya buka	Kgang, leboko, thadiso ya buka; lekwalo la mong

	Mophato 4	Mophato 5	Mophato 6
Dibeke 7 le 8	Metlotlo; puo e khutshwane/ kitsiso/ setlhangwa sa tshedimosetso, detlhangwapono, sekao. phousetara/kitsiso	Setlhangwa sa tshedimosetso go ralala kharikhulamo, sekao. pegelo; mmuisano; setlhangwapono, sekao. phousetara	Setlhangwa sa mmedia, sekao. athikele ya makasine/pegelo ya dikgang; phousetara; papatso/ phasalatso, dipuisano
Dibeke 9 le 10	**TLHATLHOBO YA BOFELO**		

3.2.2 Tshobokanyo ya mefuta ya ditlhangwa go ralala kgato

Lenaane la tlhatlhamano ya mefuta ya ditlhangwa tse di tlhaloswang fa tlase tse barutwana ba tshwanetseng go rutwa go di kwala mo Mephatong 4 – 6, le ditlhangwa tse dingwe tse di ka akarediwang mo go maleba. Dingwe tsa ditlhangwa tse ga di a akarediwa mo manaaneng a dithulaganyo tsa go ruta. Se ga se reye gore ga di a tshwanela go nna karolo ya go ruta ka le tsona di le botlhokwa.

Ditlhamo			
Mofuta wa setlhangwa	**Maitlhomo**	**Popego/kagego ya setlhangwa**	**Diponagalo tsa puo**
Tlhamo ya Kanelo/ setlhangwa sa kanelo	Go itumedisa	Paakanyo e e itsiseng baanelwa le maitshetlego, sekao. Ditiragalo tse di isang kwa tharaanong, sekao. Tharabololo le bokhutlo:	E kwadilwe mo maemong a motho wa ntlha kgotsa wa boraro E kwadilwe mo pakapheting Ditiragalo di tlhalosiwa ka tatelano Makopanyi a a supang nako, sekao. Go sa le gale mo mosong, morago, mo, gangwe E dirisa ngangisano Puo e e dirisiwang go nna le tlhotlheletso/tshusometso mo mmuising, sekao. matlhalosi, matlhaodi, puo ya botshwantshi
Tlhamo ya Tlhaloso/ setlhangwa sa tlhaloso	Go tlhalosa sengwe ka tsela e e tlhaloganyegang	Go supa: go neela ipaakanyetso ya kakaretso mo serutweng, sekao. Tlhaloso: go tlhalosa diponagalo tsa se o se tlhalosang, sekao.	E ka kwalwa mo pakapheting kgotsa pakajaanong Bopa setshwantsho ka mafoko E dirisa matlhaodi, matlhalosi E dirisa puo ya botshwantshi/ papiso, sekao. tshwantshiso, tshwantshanyo, mothofatso, poeletsomodumo

Ditlhangwa tsa tirisano			
Mofuta wa setlhangwa	**Maitlhomo**	**Popego/kagego ya setlhangwa**	**Diponagalo tsa puo**
Lekwalo la botsalano	Go itsise le go boloka kamano	Aterese, letlha le ditumediso Popego ya molaetsa e tla farologana go ya ka maitlhomo (sekao. go tshwara dikgang, go akgola, go utlwela botlhoko) Le ka dirisa mofuta wa setlhangwa sa tatelano ya ditiragalo tsa mong (lebelela fa tlase) Go tswalela, go saena	Gantsi setaele sa lona ga se a tlhomama mme se ka farologana, sekao. lekwalo la kgomotso le tla tlhomama (ga le a repa) Diponagalo tsa puo di tla farologana go ya ka maitlhomo a molaetsa
Lekwalo la kgwebo	Makwalo a, a a farologana, sekao. go kopa tiro kgotsa basari; go ngongorega; kopo, jalo jalo	Aterese ya mokwadi, letlha, aterese ya moamogedi, tumediso Le na le setlhogo Sebopego sa molaetsa se ka farologana go ya ka maitlhomo, sekao. lekwalo go ba kgatiso Go tswalela, tshaeno	Ka gale le dirisa puo e e tlhomameng (e e sa repang) E dirisa melawana ya puo, sekao. Motlotlegi, Ka boikokobetso E dirisa puo e khutshwane, e tobile ntlha
Lokwaloikitsiso	Go neela tshobokanyo ya maitemogeloa mong (go akaretsa borutegi)	Tshedimosetso ya mong: sefane, leina, letlha la matsalo, bosetšhaba, nomore ya boitshupo, aterese, mogala (e ka nna waa motsadi/ motlhokomedi), jalo jalo Tiro ya maitiso /sefetisanako le dikgatlhego Dipaki Boalo le thulaganyo di botlhokwa	Le le khutshwane – halofo ya tsebe Le dirisa ditlhogo le dibulete Le dirisa mokgwa o o tlhomameng e bile o tlhamaletse
Bukatsatsi/ jenale	Go rekota le go gakologelwa maitemogelo a mong	Gantsi e kwadilwe mo bukeng e e kgethegileng (bukatsatsi/jenale) Ditiragalo di kwalwa gangwe le gape (sekao. ka letsatsi kgotsa ka beke) Ditiragalo di neelwa matlha Go ka dirisiwa mofuta wa setlhangwa sa pegelo ya mong (lebelela fa tlase)	Ka gale e kwadilwe mo pakapheting. Setaele se se sa tlhomamang. Mokwadi o a ikwalela

Ditlhangwa tsa tirisano			
Mofuta wa setlhangwa	**Maitlhomo**	**Popego/kagego ya setlhangwa**	**Diponagalo tsa puo**
Imeili/ melaetsakhutshwe (sms)	Go itsise le go boloka kamano (botsalano)	Aterese ya moamogedi – e gantsi e leng leina la moamogedi, lefelo/ ntlha ya kabo ya mafaratlhatlha (server point) le leina la naga e ntlha ya kabo ya mafaratlhatlha le leng kwa go yona. sekao.: lethaboj (leina) @ gmail (lefelo la kabo ya mafaratlhatlha) za (naga) • CC: ba e ka nna baamogedi ba ba tshwanetseng go tsaya imeile tsia, • Setlhogo: se ke tshobokanyo ya diteng tsa imeile. • Molaetsa • Leina la moromedi Ela tlhoko: aterese ya moromedi e tlhagelela ka gangwe fa imeile e amogelwa. Moromedi a ka tlhopha go tlamela ka tshedimosetso e nngwe ya kgolagano kwa bokhutlong. Se se bidiwa tshaeno.	Puo e e tshwanang le tlhaeletsano
Taletso (le karabo)	Go laletsa mongwe go tla tirong nngwe (le go amogela kgotsa go gana taletso)	E ka tsaya sebopego sa lekwalo la botsalano kgotsa e ka dirisa karata ya taletso. E akaretsa: Mofuta wa tiragalo E diragala kae Letlha le nako E ka akaretsa mofuta wa moaparo Leina la molalediwa E ka akaretsa mafoko a: 'ARABA TSWEETSWEE' E ka nna le ditshwantsho Tsibogo e ka nna mo sebopegong sa lekwalo/karabo e khutshwane	E ka dirisa puo e e tlhomameng kgotsa e e sa tlhomamang Ka kakaretso e khutshwane – e tlhamalaletse le go tota kgang E dirisa melawana ya dipolelwana, sekao. Ke rata go go laletsa mo. . . Tsibogo e na le tlotlo, sekao. Ke lebogile thata fa o ntaleditse. . . fela ke maswabi, nka se kgone go nna teng.
Go neela dikaelo	• Go bolelela mongwe gore o goroga jang kwa lefelong le le lengwe.	• Dirisa tatelano e e rulaganeng • Lebisa kwa ntlheng e e kgethegileng • Supa sekgala se se tla tsamaiwang • Tlamela ka tshedimosetso ya dintlha tsa matshwaonaga a a mo tseleng (sekao. o tla feta lebenkele la ga rre Bathopele ka fa molemeng, kereke ya Wesele ka fa mojeng)	• Dirisa thata modirisotaelo • Dirisa dipolelo tse dikhutshwane tse di tlhaloganyegang.

Ditlhangwa tsa tirisano			
Mofuta wa setlhangwa	**Maitlhomo**	**Popego/kagego ya setlhangwa**	**Diponagalo tsa puo**
Ditsamaiso (sekao. ditaelo, dikaelo, le melawana)	Go tlhalosa le go laela gore sengwe se dirwa jang kgato ka kgato	Maikaelelo: ke se se ikaeletsweng go fitlhelelwa, sekao. Mokgwa wa go dira bokafantle jwa faele Ditlhokego/didiriswa/ ditlabakelo tse di tlhokagalang di neelwa go ya ka thulaganyo, sekao. pampiri e e kwalelang, pene, jalo jalo Tatelano ya dikgato go fitlhelela maikaelelo, sekao. Sa ntlha, penta lemorago la pampiri ka mmala o o botala jwa legodimo. E ka nna ya tsamaya mmogo le setlhangwa sa pono, sekao. papetlana ya go kwalela, dithalo, jalo jalo	Di kwadilwe ka modirisotaelo, sekao. penta lemorago la pampiri ka mmala o o botala jwa legodimo. Ka tatelano e e rulaganeng, sekao. sa ntlha. . . morago ga moo . . . Go dirisa dinomore le dibulete tse di supang thulaganyo Lebelela thata dintlha tse di akaretsang tsa botho/batho go na le tse di lebaneng le mong Tlhagiso ya lebaka le sepheto
Dipapatso (diphasalatso) **/diphousetara/dikitsiso**	Go tlhotlheletsa mongwe go reka sengwe kgotsa tirelo nngwe	E ka tsaya dipopego tse di farologaneng E ka dirisa moono le matshwaokgwebo Ka gale e na le ditshwantsho E dirisa ditegeniki tsa papatso E dirisa boalo jo bo gogelang/ ngokang e bile bo gopolega	Puo ya botshwantshi le matshwao a poko a dirisitswe go tlhotlheletsa mmuisi ka mokgwa o o kgethegileng le go dira gore puo e se lebalege, sekao. tshwantshanyo, tshwantshiso, poeletsomodumo, poeletso mafoko, morumo, moribo/ morethetho

Ditlhangwa tsa dikwalo le tsa mmedia			
Mofuta wa setlhangwa	**Maitlhomo**	**Popego/kagego ya setlhangwa**	**Diponagalo tsa puo**
Tatelano ya ditiragalo tsa mong	Go bua ka maitemogelo a mong	Go gorosa morutwana mo setlhangweng: go tlhama maitshetlego a pono kgotsa go tlhagisa maemo, sekao. E ne e le ka malatsi a boikhutso Go bega ditiragalo tse di diragetseng gantsi ka tatelano, sekao. Ke ile kwa ga Tumelo . . . morago. . . Dintlha dingwe tsa tlaleletso ka ga tiragalo e nngwe le e nngwe, sekao. O ne a makaletse go mpona Go gorosa barutwana gape mo setlhangweng- polelo ya tswalelo e ka akaretsa tlhaloso, sekao. Ke eletsa gore nka nna le nako e telele ke na le Tumelo. Re ne ra itumedisana.	Gantsi e kwadiwa ka pakapheti E tlotliwa mo maemong a sebui sa ntlha kgotsa sa boraro. Dipopi tse di tsamaisanang le nako di a dirisiwa, sekao. sa ntlha, ka jalo, morago ga moo, kgabagare, kgantele, la bofelo, fa re ntse re. . . E ka lebelela mong kgotsa ditlhopha tsa batsayakarolo E ka dirisa mokgwa o o sa tlhomamang wa puo
Mmuisano	Ke rekoto ya dithefosano sekao. di diregala ka tlhamalalo go tswa mo ntlhakemong ya sebui.	• Fa o kwala mmuisano: • kwala maina a batsayakarolo mo letlhakoreng la molema la tsebe; • dirisa khutlwana fa morago ga leina la sebui • dirisa mola o mošwa go bontsha sebui se sešwa. • kgakololo e e neelwang batsayakarolo (kgotsa babuisi), gore ba bue jang kgotsa ba tlhagise jang, e tshwanetse go tsenngwa mo masakaneng pele mafoko a buiwa. • Neela pono pele o simolola go kwala.	Fa mmuisano o akaretsa ba lelapa kgotsa ditsala, go dirisiwa setaele se se repileng. Go dirisiwa mekgwa e e tlwaelegileng ya dikopo, dipotso, ditaelo, ditshitsinyo le dikamogelo. Fa metlotlo e akaretsa batho ba ba sa itsiweng, go dirisiwa mokgwa wa go rerisana, ditsamaiso tse di bonolo tse di tlhalosang di akarediwa mo mokgweng o o itsiweng thata wa dikopo, dipotso, ditaelo, ditshitsinyo le dikamogelo.
Thadiso (sekao. thadiso ya kgang, buka kgotsa filimi	Go sobokanya, sekaseka le go tsibogela ditlhangwa tsa dikwalo kgotsa tsa tiragatso	Maemo: Lemorago la tshedimosetso sekao. mokwadi, motlhagisi, mofuta wa tiro Tlhaloso ya setlhangwa: tlhalosa dintlha tsa setlhangwa kgotsa tlhagiso sekao. baanelwabagolo, ditiragalo tsa botlhokwa le diponagalo tse di tsamaisanang le setaele Katlholo: Tlhatlhobo ya tiro ka go tlhagisa kakanyo kgotsa katlholo	Go kwalwa mo pakajaanong/ pakapheti Go dirisa tlotlofoko ya tebogo go tlhatlhoba setlhangwa, sekao. itumedisang, rategang, tshegisang, e e gogelang, e e gakgamatsang, e e botlhokwa, e e sedimosetsang e e tsayang sefoka/ tlhagelela kwa godimo

Ditlhangwa tsa dikwalo le tsa mmedia			
Mofuta wa setlhangwa	**Maitlhomo**	**Popego/kagego ya setlhangwa**	**Diponagalo tsa puo**
Athikele ya lekwalodikgang le tatelano ya ditiragalo tsa nnete	Go itsise, go ruta, go sedimosa le go itumedisa batho.	• Tlhagisa dintlha ka boripana le ka nepagalo • Leka go tlhaeletsana ka mokgwa wa go sa latlhe mooko wa kgang mme o fitlhelele mmuisi. • Sobokanya ka nepagalo kwa ntle ga go latlha boammaaruri. • Neela setlhogo se se khutshwane o be o tsenye ditlhogwana tse di tlhaloganyegang sentle. • Simolola ka dintlha tse di botlhokwa thata: mang, jang, leng, kae, goreng le go fitlhelela kae?.	• Puo e khutshwane e e tlhaloganyegang • E kwalwa ka maemo a mmuiwa (motho wa boraro) • E ka dirisa tira kgotsa tirwa, go ikaegilwe ka gore go tobilwe eng le gore ke efe e e akaretsang mmuisi. • E tshwanetse go akaretsa dinopolo, ditshwaelo, dikakanyo, dipegelo le maitemogelo a batho ba e leng bomankge ba setlhogo seo kgotsa ba dira ka sona
Athikele ya makasine	Go itsise, go ruta, go sedimosa le go itumedisa batho.	• Setlhogo se ngoke/gogele le go kgatlhisa • Mokgwa wa go bua o o totileng motho, o lebagane le mmuisi • Setaele se ka tlhalosa le go dirisa botshwantshi, sa gwetlha boikakanyetsi jwa mmuisi • Maina, mafelo, dinako, maemo le dintlha dingwe le dingwe tse di botlhokwa di tshwanetse go akarediwa mo athikeleng • Athikele e tshwanetse go tsosolosa kgatlhego e bile e ngokele mmuisi	• Dinopolo go tswa mo bathong, dinopolo tse di tlhamaletseng • Ditemana tse di telele • Go kwala go go tlhalosang • O ka dirisa puo e e tlhomameng le e e sa tlhomamang e kopane, go akaretsa ditlhagiso tsa letsatsi le letsatsi • Dipotso tse di sa batleng dikarabo • Mafoko a a tsosang maikutlo a a kgethegileng • Tiriso ya puo ya botshwantshi le tlhaloso

3.2.3 Boleele jwa dintlhangwa tsa Puotlaleletso ya Ntlha (tse di tlhagisiwang ke barutwana)

Tiro	Mophato wa 4	Mophato wa 5	Mophato wa 6
Temana	30-40	40-50	50-60
• **Mafoko** • **Dipolelo**	Dipolelo di le 4-5	Dipolelo di le 5-6	Dipolelo di le 6-8
Ditlhangwa tsa molomo tsa boitlhamedi, sekao. tatelano ya ditiragalo, go tlotla dikgannnye gape, dipuo tse dikhutshwane	Motsotso o le 1	Motsotso o le 1	Metsotso o le 1-2
Setlhangwa sa boitlhamedi le sa tshedimosetso tse di kwadilweng, sekao. tatelano ya ditiragalo, dikgang, dipegelo	Bonnye mafoko a le 50 Temana e le 1 go fitlha go di le 2	Bonnye mafoko a le 100 Ditemana di le 2 go fitlha go di le 4	Bonnye mafoko a le 150 Ditemana di le 3 go fitlha go di le 5
Setlhangwa sa tirisano se se telele, sekao. makwalo	Diteng fela Mafoko a le 40-60	Mafoko a le 60-80	Mafoko a le 80-100
Ditlhangwa tse di khutshwane, sekao. • **Melaetsa, dikitsiso** • **Ditshobokanyo, bukatsatsi, ditlhaloso, jalo jalo**	Mafoko a le 20-30 Mafoko a le 30 – 40	Mafoko a le 30-40 Mafoko a le 40 – 50	Mafoko a le 40-60 Mafoko a le 50 – 60
Tshobokanyo	Mafoko a le 30 – 40 go tswa go 100	Mafoko a le 40– 50 go tswa go 120	Mafoko a le 60 - 70 go tswa go 180

3.2.4 Boleele jwa dintlhangwa tsa Puotlaleletso ya Ntlha (tse barutwana ba tshwanetseng go di ithuta)

Ditirwana	Mophato wa 4	Mophato wa 5	Mophato wa 6
Ditlhangwa tse di telele tsa tekatlhaloganyo ya theetso, sekao. kgang, go tshwara dipotsotherisano, diterama tsa serala, dipegelo tsa dikgang.	Mafoko a le 100–150/ ka metsotso e le 5	Mafoko a le 100–200/ka metsotso e le 5	Mafoko a le 150–250/ka metsotso e le 5
Ditlhangwa tse di khutshwane tsa tekatlhaloganyo ya theetso, sekao. dikitsiso, ditlhangwa tsa tshedimosetso, ditaelo, dikaelo	Mafoko a le 40-60 / metsotso e le 1 - 2	Mafoko a le 50-70 / metsotso e le 1 - 2	Mafoko a le 60-80 / metsotso e le 1 – 2
Tekatlhaloganyo ya puiso/go buisa ditlhangwa ka tsenelelo	Mafoko a le100-150	Mafoko a le 150-200	Mafoko a le 200-250

Boleele jwa ditlhangwa tsa puiso e e atolositsweng o bo neelwa ka ntlha ya fa se se ikaegile mo mofuteng wa setlhangwa, go raraana ga puo le maemo a morutwana a puiso.

3.2.5 Tlotlofoko e e tshwanetseng go fitlhelelwa ke barutwana ba Puotlaleletso ya Ntlha

	Kgweditharo	1	2	3	4
Tlotlofoko mafoko a a buiwang ka gale	Mophato 4	1600-2000	1700-2500	1850-3000	2000-3500
	Mophato 5	2200-3750	2400-4000	2700-4250	3000-4500
	Mophato 6	3250-4750	3500-5000	3700-5250	4000-5500
Tlotlofoko ya puiso (mafoko a maswa)	Mophato 4	750-1700 (75-250)	800-1900 (75-250)	900-2200 (75-250)	1000-2500 (75-250)
	Mophato 5	1250-2700	1500-3000	1750-3300	2000-3500
	Mophato 6	2200-3800	2400-4200	2700-4600	3000-5000

3.3 DITHULAGANYO TSA GO RUTA

Dithulaganyo tsa go ruta di bontsha bonnye diteng tse di tshwanetseng go akarediwa mo dibekeng dingwe le dingwe tse pedi tsa kgweditharo. Barutabana ga ba patelediwe go fetsa diteng tsotlhe tse di rebotsweng go rutwa mo tshekong ya dibeke di le pedi. Morutabana ga a patelesege go ruta diteng tse di rebotsweng go ya ka tatelano e e neilweng mme le nako e e neilweng ke sesupo sa gore a ka dirisa bonnye nako e kana kang go ruta diteng tse di rebotsweng. Seno se raya gore, ga di salwe morago ka mokgwa o di ntseng ka ona. Barutabana ba tshwanetse go itlhamela Thulaganyo ya Tiro ba dirisa **dithulaganyo tsa go ruta**, dibukakgakololo tsa bona le metswedi e mengwe go ruta diteng ba dirisa tatelano le kgato e e maleba. Barutabana le bona ba rotloediwa go dirisa diteng kgotsa dikgopolo tse di amanang le tikologo ya bona.

3.3.1 Mokgwa o ditlhangwa di golaganang ka teng mo tshekong ya dibeke tse pedi

Ditlhangwa tse di farologaneng di dirisitswe sekao. motheo wa go tlhama tsheko ya go ruta ya dibeke tse pedi. Di tlhophilwe go ya ka gore di golagana jang go bopa yuniti e e kopaneng, sekao. barutwana ba tla reetsa kgang mme morago ba e buise. Ba tla kopiwa go kwala tlhaloso e khutshwane ya molomo ya lefelo kgotsa motho (e e tla golaganang le kgang) kgotsa ba ka kopiwa go kwalela moanelwa wa kgang lekwalo. Tlhophang thitokgang/morero wa tsheko nngwe le nngwe ya dibeke tse pedi o o tla go kgontshang go golaganya ditirwana ka katlego. Lebaka la go dirisa dithitokgang/merero ke go kgontsha gore tlotlofoko e dirisiwe gape le dipopego tsa puo mo bokaong jo bo utlwalang.

3.3.2 Mokgwa o ditlhangwa/ditirwana di latelanang ka ona go ralala tsheko ya dibeke tse pedi

Ditlhangwa ga di tlhoke go rutiwa ka tatelano e e rileng. Mo mabakeng a le mantsi, go tshwanetse ga nna le tirwana/ setlhangwa sa theetso le go bua, go ipaakanyetsa tirwana ya go buisa le ya go kwala. Ka dinako tse dingwe, tirwana ya go reetsa le go bua e tshwanetse go tswa mo setlhangweng sa puiso. Mo mabakeng a le mantsi, setlhangwa se se reediwang sekao. kgang kgotsa pegelo ya dikgang se tla farologana le go nna mo maemong a magolwane a a fetang a barutwana ba tla a buisang. Seno ke ka ntlha ya gore bokgoni jwa bona jwa go reetsa bo godile go feta bokgoni jwa bona jwa go buisa.

3.3.3 Mofuta wa ditlhangwa tse di rebotsweng le tse di atlanegesiwang

Go na le mefuta ya ditlhangwa tse di rebotsweng tse di tshwanetseng go rutwa mo tshekong nngwe le nngwe ya dibeke tse pedi. Tsona di tlhalositswe mo thulaganyong ya go ruta mme di tshwanetse go nna teng mo bukeng e e rebotsweng. Mo mabakeng a le mantsi, ga go na mofuta wa kgang e e totobetseng e e rebotsweng. Ditlhopho di ka dirwa go tswa mo mefuteng e e farologaneng ya ditlhangwa tse diswa (nako e le nngwe), dikgang tsa ikakanyetso

(sekao. tsa tekelelo, setlhangwa sa saense) dikgang tsa hisetori (sekao. makwalotshelo) le dikgang tsa setso/dinaane (sekao. dikinane, dinoolwane le mainane) tse di leng teng. Seno ke nnete ka ga maboko le diterama tsa serala.

Go na gape le karolo e e nang le setlhogo sa "Ditlhangwa tsa kgopolo tse di buisitsweng ka nako ya puiso ya morutwana ka nosi kgotsa puiso ka bobedi. "Tsona e tla nna ditlhangwa tse di tlhophilweng go tswa mo pading/ dipading/dibuka tse dingwe mme di tla tshegetsa ditlhangwa tse di buisitsweng mo karolong e e rebotsweng. Di ka nna mofuta o le mongwe wa setlhangwa (go gatisa go tlhaloganya popego ya setlhangwa) kgotsa mofuta o o farologaneng wa setlhangwa (go tsosolosa kgatlhego go ya pele le go atolosa mefuta e e farologaneng ya bokgoni jwa go buisa). Mo mabakeng otlhe, puiso e ya tlaleletso, e tshwanetse go tsamaisana le ditlhogo le dithitokgang/ merero e e tlhophetsweng ditlhangwa tse di rebotsweng mo tshekong eo ya dibeke tse pedi. Se se botlhokwa thata ka se gatelela kitso le go tlhaologanya tlotlofoko le dikgopolo tsa barutwana ba Puotlaleletso ya Ntlha tse di amanang le setlhogo. Le gale, se se tshwanetseng go gakologelwa ka metlha ke gore, maikaelelo magolo ke go kgontsha barutwana go buisa ka bo bona le go godisa mekgwa ya go buisa. Ka nako ya puiso ka mong, bana ba tshwanetse go neelwa tšhono ya go buisa dibuka tse ba nang le kgatlhego mo go tsona le go akanya ka seo ba neng ba se buisa.

3.3.4 Palo ya ditlhangwa tsa botlhokwa mo tshekong ya dibeke tse pedi

Mo karolong ya pele ya ngwaga, ka gale go na le mofuta o le mongwe wa setlhangwa kgotsa tirwana mo tshekong ya dibeke tse pedi. Moragonyana, go tla nna le mefuta e mebedi mme ka dinako tse dingwe e meraro ka tsheko ya dibeke tse pedi. Ruta mefuta e ya ditlhangwa kgotsa ditirwana tse di amanang natso o gakologelwa gore barutwana ba tla nna le tšhono ya go di dira makgetlo a le mmalwa mo gare ga ngwaga.

3.3.5 Ka mo dipopego tsa puo le melawana ya tsona di lebelelwang ka teng.

Diteng tsa karolo ya "Dipopego tsa puo le melawana" di amana thata le mefuta ya ditlhangwa tse di rebotsweng ka fa tlase ga ditlhogwana go reetsa le go bua, go buisa le go lebelela, le go kwala le go tlhagisa, mme ka tlwaelo ba tla tlhokomelwa mo dikgatong tsa go sekaseka setlhangwa le ka nako e e beilweng ya go reetsa le go bua, go buisa le go lebelela, go kwala le go tlhagisa. sekao. fa kgang e dirwa, barutwana ka tlwaelo ba tla dirisa pakafetileng e e bonolo mme ba tla buisa ditlhangwa ba dirisa paka e. Le fa go ntse jalo, go botlhokwa gape gore ditirwana di tlhamiwe tse di tsepamisiwang mo dipopegong tse di rileng tsa puo, di le mo tirisong. Tlhophang dintlhana go tswa mo karolong ya "dipopego tsa puo le melawana " go ruta barutwana puo e ka tlwaelo e fitlhelwang mo mofuteng wa setlhangwa o o totilweng le ka thulaganyo e e tshegetsang molebo wa tlholego o o kgodisang wa go godisa puo. Ga se dintlhana tsotlhe tse di tshwanetseng go rutwa mo tshekong e e neilweng, fela netefatsa gore dintlhana tsotlhe tse di neilweng mo thadisong di dirilwe fa ngwaga o fela.

Aga ditirwana tse di nang le bokao mo barutwaneng le tse di amanang le ditlhangwa tse ba di ithutang mo tshekong ya dibeke tse pedi. Ditirwana tse dintsi tsa mofuta o di tshwanetse go dirwa fa barutwana ba tswelela go tswa mo Mophatong 4 go ya go Mophato 6. Tlhophang ka kelotlhoko gore ke melao efe e o e tlhalosetsang barutwana mme o se e dire mentsintsi. Go ikatisa ka dipopego tsa puo le melawana go tla tokafatsa bokgoni jo. Go ruta go tshwanetse ga lotaganya/lomaganya dikgono tsa puo le dipopego tsa puo sekao. di amana. Tseno tsotlhe di tshwanetse go rutiwa di le mo tirisong. Ela tlhoko gore go na le nako e e kgethegileng e e rebotsweng go ruta Dikarolo tsa puo le Melawana ka tlhomamo.

3. 4 DITENG LE DITHULAGANYO TSA GO RUTA SETSWANA PUOTLALELETSO YA NTLHA

MOPHATO 4

MOPHATO 4 KGWEDITHARO 1				
DIKGONO	**GO REETSA LE GO BUA (TIRO YA MOLOMO)**	**GO BUISA LE GO LEBELELA**	**GO KWALA LE GO TLHAGISA**	**DIPOPEGO TSA PUO LE MELAWANA**
DIBEKE **1-2**	**Go reetsa kgang** Tlhopha go tswa mo setlhangweng se sešwa se e seng sa boammaaruri fela se utlwala sekao. sa nnete. Ditlhangwa go tswa mo dibukakgakololong kgotsa Faele ya Morutabana ya Metswedi Araba dipotso tse di bonolo • Tlotla kgang gape ka tatelano e e nepagetseng • Neela maina a baanelwa mo kgangng ka nepo • Tlhagisa maikutlo ka ga kgang **Neela tlhaloso e e bonolo ya tatelano ya ditiragalo tsa gago** • Tlhopha go tswa mo maitemogelong a gago • Tlhopha setlhogo se se maleba • Tlhomama mo setlhogong • Tlotla ditiragalo ditiragalo ka tatelano **Ikatise ka go reetsa le go bua** (Tlhopha e le nngwe ka letsatsi go ikatisa ka yona) • Diragatsa diraeme tse di bonolo, leboko kgotsa pina • Tsibogela ditaelo ka go dirisa dikarolo tsa mmele • Tshameka motshameko o o bonolo wa puo	**Go buisa kgang** Setlhangwa go tswa mo bukakgakololong kgotsa padiso/ padi kgotsa Faele ya Metswedi ya Morutabana • Pele ga puiso: Ponelopele go tswa mo setlhogong le ditshwantsho • Dirisa ditogamaano tsa puiso, sekao. go dira diponelopele, go dirisa medumopuo le metlhala ya bokao • Araba dipotso ka ga setlhangwa • Tlhalosa poloto le go supa/tlhaola baanelwabagolo • Tlotla kgang gape ka tatelano • Tlhagisa maikutlo ka ga kgang **Dira tirwana ya tekatlhaloganyo ka ga setlhangwa (ka molomo kgotsa e e kwadiwang)** • Buisanang ka tlotlofoko e ntšhwa go tswa mo bukeng e e buisitsweng • Peleta mafoko go tswa mo setlhangweng se se buisitsweng • Dirisa thanodi go boeletsa tatelano ya dialefabete **Akanya ka ga setlhangwa se se buisitsweng ka nako ya go buisa ka nosi/sebedi** • Tlotla kgang gape kgotsa dikakanyokgolo	**Go kwala ka ga kgang** • Kwala dipolelo ka ga kgang, (sekao. tshobokanyo kgotsa bokhutlo jwa kgang) • Kwala dipolelo go tlhagisa dikakanyo kgotsa maikutlo ka ga kgang • Dirisa matshwao a puiso ka nepagalo **Kwala tlhaloso ya tatelano ya ditiragalo tsa gago tse di bonolo o dirise letlhomeso** (sekao. maabane ke. . . . . Morago ka. . . . . .) Go tswa bukakgakololong kgotsa Faele ya Metswedi ya Morutabana • Dirisa letlhomeso • Tlhopha go tswa mo maitemogelong a gago • Tlhopha setlhogo se se maleba • Tlhomama mo setlhogong • Tlotla ditiragalo ka tatelano **Itlhamele thanodi ya gago** • Tshwaya ditsebe ka ditlhaka tsa alefabete • Tsenya mafoko a le 5 le bokao jwa ona (dithalo/ditshwantsho/dipolelo o dirisa lefoko/tlhaloso ya lefoko)	**Mopeleto le matshwao a puiso** • Peleta mafoko a a tlwaelegileng ka nepagalo o dirisa thanodi ya gago • Dirisa thanodi go tlhomamisa mopeleto le bokao jwa mafoko. • Dirisa matshwao a puiso ka nepagalo: khutlo, ditlhakakgolo le ditlhakannye **Dira ka mafoko le dipolelo** • Tlhaloganya le go dirisa maina a a nang le bongwe le bontsi (sekao. buka>dibuka) • Tlhaloganya le go dirisa maina a senang bongwe le bontsi. sekao. Metsi, • Simolola go dirisa masupi, sekao.: • Agelela mo go tlhaloganyeng le go dirisa pakapheti e e bonolo **Tlotlofoko e le mo tirisong** • Makaelagongwe (mafoko a a tshwanang ka tlhaloso) sekao. baeng>baeti

MOPHATO 4 KGWEDITHARO 1				
DIKGONO	**GO REETSA LE GO BUA (TIRO YA MOLOMO)**	**GO BUISA LE GO LEBELELA**	**GO KWALA LE GO TLHAGISA**	**DIPOPEGO TSA PUO LE MELAWANA**
DIBEKE 3-4	**Go reetsa setlhangwa sa tshedimosetso, sekao. tatelano ya dintlha tsa nnete/pegelo e e bonolo ya dikgang** Setlhangwa se se tswang mo bukakgakololong kgotsa Faele ya Metswedi ya Morutabana • Araba dipotso • Tlhalosa tiragalo • Aroganya le go neela dikakanyo **Neela tatelano ya ditiragalo tsa dikgang tsa nnete tse di ikaegileng ka maitemogelo a gago** • Tlotla ka ga tiragalo bonnye ka dipolelo di le 3 • Tlhopha diteng tse di maleba • Tlotla ka ga tiragalo ka tatelano e e nepagetseng **Reetsa le go tsibogela dikaelo tse di bonolo tsa molomo** • Sala dikaelo morago • Bontsha go tlhaloganyo tlotlofoko e e amanang le dikaelo, sekao. molema, moja, godimo, tlase **Ikatise ka go reetsa le go bua** (Tlhopha e le nngwe ka letsatsi go ikatisa ka yona) • Diragatsa raeme leboko kgotsa pina tse di bonolo, • Tsibogela ditaelo ka go dirisa dikarolo tsa mmele • Tshameka motshameko o o bonolo wa puo	**Go buisa setlhangwa sa tshedimosetso, sekao. tatelano ya ditiragalo tsa nnete /dipegelo tsa dikgang** Setlhangwa se se tswang mo bukakgakololong kgotsa Faele ya Metswedi ya Morutabana • Pele ga puiso: Ponelopele go tswa mo setlhogong le ditshwantsho • Dirisa ditogamaano tsa puiso, sekao. dira diponelopele go dirisa metlhala ya tiriso go bona bokao • Buisanang ka ditlhogo/le ditlhogwana **Dira tirwana ya tekatlhaloganyo ka setlhangwa (ya molomo kgotsa e e kwadilweng)** • Araba dipotso ka ga kakanyokgolo le dintlha tse di kgethegileng/ totobetseng • Tlhalosa bokao jwa mafoko a a sa tlwaelegang **Buisa mmepe o o bonolo** • Tlhaola lefelo/mafelo mo mmepeng • Sala tselana morago mo mmepeng • Tlhalosa tselana mo mmepeng o dirisa tlotlofoko e e amanang le dikaelo **Akanya ka ga setlhangwa se se buisitsweng ka nako ya go puiso ka nosi/sebedi** • Tlotla kgang kgotsa o tlhalose dikakanyo	**Go kwala tatelano ya ditiragalo tsa nnete/Go kwala ka tiragalo ya dikgang tse di ikaegileng ka maitemogelo a gago** • Kwala dipolelo ka ga tiragalo o dirisa letlhomeso • Tlhopha diteng tse di maleba • Kwala setlhogo • Dirisa tlotlofoko e e maleba • Dirisa thutapuo, mopeleto le matshwao a puiso tse di maleba • Siamisa mopeleto o dirisa thanodi **Tshwaya mmepe o o bonolo** • Kwala maina a lefelo/mafelo le diponagalo tse dingwe tse di mo mmepeng **Kwala mafoko le bokao jwa ona mo thanoding ya gago** • Dirisa ditshwantsho kgotsa dipolelo o dirisa mafoko kgotsa ditlhaloso go bontsha bokao, jalo jalo	**Mopeleto le matshwao a puiso** • Agelela mo kitsong ya mafoko a a tlhagelelang kgapetsa kgapetsa • Dirisa matshwao a puiso ka nepagalo: khutlo, phegelwana **Dira ka mafoko le dipolelo** • Go agelela mo go diriseng matlhaodi a popego, mmala le palo sekao. Ntšwa e nnye/Kgomo e ntsho • Tlhaloganya le go dirisa madiri go tlhalosa tiragalo. • Agelela mo go tlhaloganyeng pakafetileng . • Agelela mo go tlhaloganyeng tiriso ya pajaanong tsweledi • Simolola go dirisa makopanyi a a farologaneng go bontsha pharologanyo ya ona mo tirisong (mme, gonne, gore) **Tlotlofoko e le mo tirisong** • Malatodi (mafoko a a farologaneng ka bokao, sekao. apola>apesa

MOPHATO 4 KGWEDITHARO 1				
DIKGONO	**GO REETSA LE GO BUA (TIRO YA MOLOMO)**	**GO BUISA LE GO LEBELELA**	**GO KWALA LE GO TLHAGISA**	**DIPOPEGO TSA PUO LE MELAWANA**
DIBEKE 5 -6	**Go reetsa kgang** **Tlhopha go tswa mo setlhangweng se sešwa se e seng sa boammaaruri fela se utlwala jaaka sa nnete/ dikgang tsa setso/tatelano ya ditiragalo tsa mong/ tekelelo/ dikgang tsa nnete** Setlhangwa se se tswang mo bukakgakololong kgotsa Faele ya Metswedi ya Morutabana • Bonela pele se se tla diragalang mo nakong e e tlang • Araba dipotso tse di bonolo • Tlotla kgang gape ka tatelano e e nepagetseng • Tlhaola maina a baanelwa ba ba mo kgang ka nepagalo • Tlhaola baanelwa go tswa mo ditlhalosong tsa molomo • Tlhagisa maikutlo ka ga kgang **Tlhalosa batho/baanelwa go tswa mo kgang** • Tlhalosa gore batho ba lebega jang • Dirisa mafoko a maswa a o a ithutileng go tswa mo kgang • Dirisa matlhaodi **Ikatise ka go reetsa le go bua** (Tlhopha e le nngwe ka letsatsi go ikatisa ka yona) • Diragatsa raeme, leboko kgotsa pina tse di bonolo • Tsibogela ditaelo ka go dirisa dikarolo tsa mmele • Tshameka motshameko o o bonolo wa puo	**Go buisa kgang go** mo tswa mo bukakgakololong kgotsa pading/ dipading kgotsa Faele ya Metswedi ya Morutabana • Pele ga puiso: ponelopele go tswa mo setlhogong le ditshwantsho • Dirisa ditogamaano tsa puiso, sekao. go dira diponelopele, go dirisa medumopuo le metlhala ya tiriso • Tlhalosa poloto ya kgang le go tlhaola baanelwabagolo • Tlotla kgang gape go ya ka tatelano • Tlhagisa maikutlo ka ga setlhangwa • Araba dipotso ka ga setlhangwa **Dira tirwana ya tekatlhaloganyo ka ga setlhangwa (ya molomo kgotsa e e kwalwang)** • Buisanang ka tlotlofoko e ntšhwa go tswa mo setlhangweng se se buisitsweng • Peleta mafoko a le some go tswa mo setlhangweng se se buisitsweng **Ikatise ka go buisa** • Buisetsa godimo ka kapodiso le tlhagiso e e maleba **Akanya ka ga setlhangwa se se buisitsweng ka nako ya go buisa ka nosi/sebedi** • Tlotla kgang kgotsa dikakanyokgolo gape	**Go kwala ka ga kgang** • Kwala dipolelo ka ga kgang (sekao. tshobokanyo kgotsa bokhutlo jwa gago) • Kwala dipolelo tsa gago gTlhagisa dikakanyo a gago ka ga kgang • Dirisa matshwao a puiso ka nepagalo **Kwala tlhaloso ya batho/baanelwa go tswa mo kgang o dirisa letlhomeso** • Kwala dipolelo ka ditshobotsi tsa batho (mokgwa o batho ba lebegang ka ona) • Dirisa mafoko a le mmalwa a a ithutilweng go tswa mo kgang • Dirisa matlhaodi • Siamisa mopeleto o dirisa thanodi **Kwala mafoko le bokao jwa ona mo thanoding ya gago** • Dirisa dithalo/ditshwantsho kgotsa dipolelo o dirisa mafoko kgotsa ditlhaloso go bontsha bokao, jalo jalo.	**Mopeleto** • Kgaoganya mafoko a maleele ka dinoko (n-tšwa, po-le-lo) • Dirisa dikhutshwafatso tsa mafoko (sekao. Morena/Mna. Mofumagadi/ Mof), diakeronime, ditlhakaina, le tlogelo **Dira ka mafoko le dipolelo** • Agelela mo tirisong ya thuanyi-sediri sekao.: Motho o ja bogobe/Batho ba ja bogobe. • Dirisa madiritota sekao.: tsamaya/ tsamaile/goga/gogile • Dirisa matlhalosi a sekao.: (O tshabela gantsi kwa setlhareng. ') • Dirisa makopanyi mo dipolelong (le, jaanong, pele ga) **Tlotlofoko mo tirisong** • Mainatswako sekao.:Monnamogolo

MOPHATO 4 KGWEDITHARO 1				
DIKGONO	**GO REETSA LE GO BUA (TIRO YA MOLOMO)**	**GO BUISA LE GO LEBELELA**	**GO KWALA LE GO TLHAGISA**	**DIPOPEGO TSA PUO LE MELAWANA**
DIBEKE 7-8	**Go reetsa le go diragatsa ditaelo,** sekao. resipe, setlhangwa se se tswang mo bukakgakololong kgotsa Faele ya Metswedi ya Morutabana resipe/ditaelo tsa go dira sengwe • Araba dipotso • Botsa dipotso go bona tshedimosetso • Reetsa le go tsiboga ka tsela e e maleba • Tlhalosa se se tshwanetseng go dirwa **Neela ditaelo tse di bonolo** • Dirisa dintlha tsa tlhaloso tse di kgethegileng mme di nepagetse • Dirisa tatelano e e nepagetseng • Dirisa modirisotaelo wa lediri **Ikatise go reetsa le go bua** (Tlhopha e le nngwe ka letsatsi go ikatisa ka yona) • Diragatsa raeme, leboko kgotsa pina e e bonolo • Tsibogela ditaelo ka go dirisa dikarolo tsa mmele • Tshameka motshameko wa puo	**Go buisa setlhangwa sa tsamaiso** sekao. resipe/ditaelo tsa go dira sengwe Setlhangwa se se tswang mo bukakgakololong kgotsa Faele ya Metswedi ya Morutabana • Pele ga puiso: ponelopele mo setlhogong le mo ditshwantshong • Dirisa ditogamaano tsa puiso sekao. ponelopele, o lebelela ditshwantsho ka kelotlhoko, go dirisa metlhala ya bokao • Araba dipotso ka ga setlhangwa • Tlhalosa se se tshwanetseng go dirwa • Buisanang ka dintlha tse di kgethegileng tsa setlhangwa • Buisanang ka tatelano ya ditaelo • Sala ditaelo morago **Ikatise go buisa** • Buisetsa kwa godimo ka kapodiso le tlhagiso e e maleba **Akanya ka setlhangwa se se buisitsweng ka nako ya go buisa ka nosi/sebedi** • Bapisa dibuka tse di buisiwang	**Go kwala ditaelo tse di bonolo o dirisa letlhomeso** • Neela ditaelo dinomore • Dirisa dintlha tse di kgethegileng tse di nepagetseng • Dirisa tatelano e e nepagetseng • Kwala ditaelo o dirisa letlhomeso • Dirisa madiri ka nepagalo • Siamisa mopeleto o dirisa thanodi **Kwala lenaane le le nang le ditlhogo** • Kwala lenaane la dilwana • Dirisa kagego e e nepagetseng • Neela lenaane setlhogo • Dirisa bongwe le bontsi ka nepagalo **Kwala mafoko le bokao jwa ona mo thanoding ya gago** • Dirisa dithalo/ditshwantsho kgotsa dipolelo o dirisa mafoko kgotsa ditlhaloso go bontsha bokao, jalo jalo.	**Mopeleto** • Peleta mafoko ka nepagalo o dirisa thanodi • Dirisa thanodi go netefatsa mopeleto le bokao jwa mafoko. • Mafoko a simololang ka **l** a latelwe ke **e** sekao. lela . letla, leta, lema **Dira ka mafoko le dipolelo** • Dirisa modiriso-taelo. sekao. Ema • Dirisa kganetso sekao. Ga a ja • Boeletsa bongwe le bontsi jwa maina sekao. buka dibuka • Dirisa pakajaanong phethi sekao. Ke feditse • Simolola go dirisa tshwanetse go bontsha pateletso **Tlotlofoko e le mo tirisong** • Mafoko a a tserweng mo setlhangweng sa puisokopanelo kgotsa puiso ka mong/nosi .

MOPHATO 4 KGWEDITHARO 1				
DIKGONO	**GO REETSA LE GO BUA (TIRO YA MOLOMO)**	**GO BUISA LE GO LEBELELA**	**GO KWALA LE GO TLHAGISA**	**DIPOPEGO TSA PUO LE MELAWANA**
DIBEKE 9-10	**Go reetsa pina/dipina/leboko le le bonolo** Setlhangwa se se tswang mo bukakgakololong kgotsa Faele ya Metswedi ya Morutabana • Gopola kakanyokgolo • Buisanang ka kakanyo e e botlhokwa • Amanya pina/leboko le maitemogelo a gago • Tlhaola morumo le moribo/ morethetho • Tlhaola mafoko a a simololang ka modumo o o tshwanang • Tlhagisa maikutlo a a tlhotlheleditsweng ke setlhangwa • Diragatsa pina/mela e e tlhophilweng **Go tshameka motshameko o o raraaneng wa puo** • Sala ditaelo morago ka nepagalo • Dirisa tlotlofoko e e farologaneng • Refosana, o neela ba bangwe tšhono ya go bua **Ikatise ka go reetsa le go bua** (Tlhopha e le nngwe ka letsatsi go ikatisa ka yona) • Diragatsa raeme e e bonolo, leboko kgotsa pina • Tsibogela ditaelo ka tiriso ya dikarolo tsa mmele • Tshameka motshameko o o bonolo wa puo	**Go buisa le/maboko a a bonolo** Setlhangwa se se tswang mo bukakgakololong kgotsa Faele ya Metswedi ya Morutabana Pele ga puiso: bonelapele go tswa mo setlhogong le ditshwantsho • Dirisa ditogamaano tsa puiso, sekao. bonelapele, o leba ditshwantsho ka kelotlhoko, go dirisa metlhala ya tiriso • Araba dipotso ka ga setlhangwa • Tlhaola moribo le morumo • Kgaoganya mafoko ka dinoko • Tlhagisa maikutlo a a tlhotlheleditsweng ke setlhangwa **Buisa le go rarabolola malepa/ malea/phasele ya mafoko** • Peleta mafoko ka nepagalo • Bontsha fa o tlhaloganya bokao jwa mafoko **Ikatise ka go buisa** • Buisetsa kwa godimo ka kapodiso, moribo le tlhagiso tse di maleba **Akanya ka setlhangwa se se buisitsweng ka nako ya go buisa ka nosi/sebedi** • Tlhagisa maikutlo a gago ka ga setlhangwa se o se buisitseng.	**Go kwala dipolelo tse di rumisanang kgotsa leboko le le bonolo le le nang le letlhomeso** • Kwala dipolelo tse pedi tsa boleele jo bo lekanang tse di rumisanang • Dirisa moribo le morumo o o maleba • Dirisa kitso ya dinoko go aga moribo **Ikatise go kwala** • Kwala mafoko a a simololang ka medumo e e tshwanang, sekao. Buka, busa, buisa **Kwala mafoko le bokao jwa ona mo thanoding ya gago** • Dirisa dithalo kgotsa dipolelo o dirisa mafoko kgotsa ditlhaloso go bontsha bokao jalo jalo	**Mopeleto le matshwao a puiso** • Peleta mafoko a a tlwaelegileng ka nepagalo o dirisa thanodi ya gago • Dirisa thanodi go tlhomamisa mopeleto le bokao jwa mafoko • Dirisa matshwao a puiso ka nepagalo: letshwao la potso, le letshwao la tsiboso **Dira ka mafoko le dipolelo** • Pakajaanong tsweledi, sekao. Mosimane o a buisa • Agelela mo tirisong ya matlhaodi • Boeletsa mainagotlhe • Boeletsa maemeditho le maemeditota **Tlotlofoko e le mo tirisong** Mafoko a a rebotsweng go tswa mo setlhangweng sa puisokopanelo le puiso ka nosi Go aga mafoko a a welang mo lesikeng le le lengwe go ya ka tiriso, sekao. buka le tsebe, kopi le pirinki, mathe le leleme

MOPHATO 4 KGWEDITHARO 2				
DIKGONO	**GO REETSA LE GO BUA (TIRO YA MOLOMO)**	**GO BUISA LE GO LEBELELA**	**GO KWALA LE GO TLHAGISA**	**DIPOPEGO TSA PUO LE MELAWANA**
DIBEKE 1-2	**Go reetsa kgang** Tlhopha go tswa mo setlhangweng se sešwa se e seng sa boammaaruri fela se utlwala jaaka sa nnete/dikgang tsa setso/tatelano ya ditiragalo tsa mong/ tekelelo/dikgang tsa nnete Setlhangwa se se tswang mo bukakgakololong kgotsa Faele ya Metswedi ya Morutabana • Bonela pele se se tla diragalang morago • Araba dipotso tse di bonolo • Tlotla kgang ka tatelano e e nepagetseng • Neela maina a baanelwa mo kgang ka nepagalo • Tlhaola baanelwa go tswa mo ditlhalosong tsa molomo • Neela tsibogo ya gago ka ga kgang **Neela tatelano ya ditiragalo tsa gago** • Tlhopha go tswa mo maitemogelong a gago • Tlhopha setlhogo se se maleba • Tlhomama mo setlhogong • Tlotla ditiragalo ka tatelano **Ikatise ka go reetsa le go bua** (Tlhopha e le nngwe ka letsatsi go ikatisa ka yona) • Diragatsa raeme, leboko kgotsa pina tse di bonolo • Tsibogela ditaelo o dirisa dikarolo tsa mmele • Tshameka motshameko o o bonolo wa puo	**Go buisa kgang** Setlhangwa se se tswang mo bukakgakololong kgotsa Faele ya Metswedi ya Morutabana • Pele ga puiso: ponelopele go tswa mo setlhogong le ditshwantsho • Dirisa ditogamaano tsa puiso, sekao. dira diponelopele le go ipopela bokao, dirisa medumopuo le metlhala ya tiriso • Botsa le go araba dipotso ka ga kgang • Tlhaola poloto, maitshetlego le baanelwa • Tlhalosa dikakanyo ka ga setlhangwa **Dira tirwana ya tekatlhaloganyo mo setlhangweng (ka molomo kgotsa e e kwadilweng)** • Buisanang ka tlotlofoko e ntšhwa go tswa mo setlhangweng se se buisitsweng • Dirisa thanodi **Ikatise ka go buisa** • Buisetsa kwa godimo ka kapodiso e e maleba, tlhagiso le lebelo **Akanya ka setlhangwa se se buisitsweng ka nako ya puiso ka nosi/sebedi** • Arogana dikakanyo ka buka	**Go kwala molaetsa** • Tlhopha diteng tse di maleba • Dirisa kagego/popego e e nepagetseng • Lebisa setlhangwa go moamogedi • Feleletsa ka leina la gago **Kwala tatelano ya ditiragalo tsa gago o** dirisa letlhomeso (jsekao. Maabane ke. . . . . Morago ka. . . . . .) Go tswa mo bukeng kgotsa Faele ya Metswedi ya Morutabana • Dirisa letlhomeso • Tlhopha go tswa mo maitemogelong a gago • Tlhopha setlhogo se se maleba • Tlhomama mo setlhogong • Tlotla tiragalo ka tatelano • Dirisa tlotlofoko e e farologaneng **Kwala mafoko le bokao jwa ona mo thanoding ya gago** • Dirisa ditshwantsho kgotsa dipolelo o dirisa mafoko kgotsa ditlhaloso go bontsha bokao, jalo jalo	**Mopeleto** • Dirisa kitso ya thulaganyo ya dialefabete le ditlhaka tsa ntlha tsa lefoko le le fitlhelwang mo bukeng ya tlotlofoko • Dirisa maina ka bongwe le bontsi- sekao. Motho, - batho • Gokela “bo” mo maineng a setlhopha sa 1(a) go nna mo bontsing • Dirisa “bong” jwa maina mangwe sekao. koko-mokoko, nku-pheleu, kgomo-poo **Dira ka mafoko le dipolelo** • Agelela mo tirisong ya mainatota, sekao. dirisa ditlhakakgolo . • Dirisa mefuta e e farologaneng ya matlhaodi o akaretsa a bogodi, sekao. Mosadi yo mogolo. • Aga dipolelonolo o dirisa sediri, lediri le sedirwa • Lokolola dipolelo- nolo ka: Sediri, letiro, sedirwa sekao.: Masego/ o buisa/ buka **Tlotlofoko e le mo tirisong** • Mafoko a a rebotsweng go tswa mo setlhangweng sa puisokopanelong le puiso ka nosi.

MOPHATO 4 KGWEDITHARO 2				
DIKGONO	**GO REETSA LE GO BUA (TIRO YA MOLOMO)**	**GO BUISA LE GO LEBELELA**	**GO KWALA LE GO TLHAGISA**	**DIPOPEGO TSA PUO LE MELAWANA**
DIBEKE 3-4	**Go reetsa setlhangwa sa tshedimosetso,** sekao. pegelo ya maemo a bosa kgotsa tlhaloso ya lefelo Setlhangwa se se tswang mo bukakgakololong kgotsa Faele ya Metswedi ya Morutabana • Tlhopha dintlha tse di kgethegileng • Tlhalosa tshedimosetso e o e neetsweng • Amanya le maitemogelo a gago **Reetsa le go tsibogela dikaelo tsa molomo tse di bonolo** • Sala dikaelo morago • Bontsha fa o tlhaloganya tlotlofoko e e amanang le dikaelo **Reetsa tlhaloso le go tlhalosa selo** • Tlhaola selo se se se tlhalositsweng ka nepagalo • Dirisa mafoko a a tlhalosang selo ka nepagalo • Dirisa mangwe a mafoko maswa • Dirisa Matlhaodi Ikatise go reetsa le go bua (Tlhopha e le nngwe ka letsatsi go ikatisa ka yona) • Diragatsa raeme, leboko kgotsa pina tse di bonolo • Tsibogela ditaelo ka tiriso ya dikarolo tsa mmele • Tshameka motshameko o o bonolo wa puo	**Go buisa setlhangwapono sa tshedimosetso, sekao.** ditšhate/ manaane/ dithalo/dimmepe tsa tlhaloganyo/dimmepe/ditshwantsho Setlhangwa se se tswang mo bukakgakololong kgotsa Faele ya Metswedi ya Morutabana Morutabana(TRF) • Pele ga puiso: ponelopele go tswa mo setlhogong le ditshwantsho/ didiriswa tsa pono • Dirisa ditogamaano tsa puiso, sekao. go tlodisa matlho • Botsa le go araba dipotso • Buisanang ka kakanyokgolo le dintlha tse di kgethegileng • Ranola tshedimosetso e e mo didirisweng tsa pono/ditshwantsho tsa pono **Buisa setlhangwa sa pono**, sekao. phousetara e e bapatsang tiragalo • Pele ga puiso: buisanang ka ditshwantsho • Ranola tshedimosetso • Maitlhomo/ maikaelelo a setlhangwa • Buisanang ka nngwe ya puo e e dirisitsweng • Lemoga le go buisana ka diponagalo tsa kakanyetso/boalo, sekao. mmala le bogolo jo bo farologaneng jwa mekwalotlanyo/fonto **Akanya ka setlhangwa se se buisitsweng ka nako ya puiso ka nosi/mong/sebedi** • Bapisa dibuka/ditlha-ngwa tse o di buisitseng	**Go sobokanya setlhangwa sa tshedimosetso ka tshegetso** • Tlatsa mafoko a a tlhaelang mo tshobokanyong e e kwadilweng kgotsa mo tšhateng/lenaane/mmepe wa tlhaloganyo • Dirisa tlotlofoko e e maleba • Dirisa mafoko mangwe a maswa go tswa mo setlhangweng se se buisitsweng Tlhama setlhangwa sa pono sekao. phousetara e e bapatsang tiragalo • Tlhopha tshedimosetso e e maleba • Dirisa kageggo/popego e e nepagetseng • Lemoga le go buisana ka diponagalo tsa kakanyetso/boalo, sekao. mmala le bogolo jo bo farologaneng jwa mekwalotlanyo/fonto **Kwala mafoko le bokao jwa ona mo thanoding ya gago** • Dirisa dithalo kgotsa dipolelo o dirisa mafoko kgotsa ditlhaloso go bontsha bokao, jalo jalo	**Mopeleto** • Bongwe le bontsi jwa • Gokela setlhogo “me” mo maineng go nna bontsing **Dira ka mafoko le dipolelo** • Go dirisa paka-jaanong e bonolo go tlhalosa ya botlhe, sekao. : dipolelo tsa pegelo, sekao. ‘Letsatsi le phirima kwa bophirima • Pakatlang/Pakaisago (sekao. ‘Ke tla mmona ka moso. ’ ‘ke tla ya go mmona ka moso. ’) • Dirisa makopanyi go atolosa dipolelo • Simolola go tlhaloganya le go dirisa puopegelo **Tlotlofoko e le mo tirisong** • Mafoko a a rebotsweng go tswa go setlhangwa sa puisokopanelo le ka nosi. • Makaelagonngwe (Mafoko a a naleng bokao jo obo tshwanang sekao. :tshela>phela

MOPHATO 4 KGWEDITHARO 2				
DIKGONO	**GO REETSA LE GO BUA (TIRO YA MOLOMO)**	**GO BUISA LE GO LEBELELA**	**GO KWALA LE GO TLHAGISA**	**DIPOPEGO TSA PUO LE MELAWANA**
BEKE 5-6	**Reetsa kgang** Tlhopha go tswa mo setlhangweng se sešwa se e seng sa boammaaruri fela se utlwala jaaka sa nnete/dikgang tsa setso/ tatelano ya ditiragalo tsa mong/ tekelelo/ dikgang tsa nnete • Reetsa le go amanya kgang le maitemogelo a gago • Tlhaola dintlha tse di kgethegileng • Tlotla kgang • Tlhalosa sepheto sa tiragalo • Tlhalosa molaetsa wa kgang **Reetsa leboko** • Tlhaolosa • Leboko ke ka eng • Amana le maitemogelo a gago • Lemoga morumo le moribo • Lemoga mafoko a simololang ka modumo o tshwanang • Tlhagisa maikutlo a a tlhotlheleditsweng ke leboko • Diragatsa leboko, mela e tlhophilweng Ikatise go reetsa le go bua • Ikatise o dirisa mafoko a a etsisang medumo, sekao. modumo wa dinotshe, tsidikanyo ya digalase	**Buisa kgang** • Pele ga puiso: bonelapele go tswa mo setlhogong le ditshwantsho • Dirisa ditogamaano tsa puiso, sekao. ponelopele • Dirisa metlhala ya medumopuo le tiriso • Tlhaola poloto • Tlhalosa molaetsa wa kgang • Tlhalosa sepheto sa tiro kgotsa tiragalo • Tlhaola puo e naganelang letlhakore le le lengwe\ **Dira tirwana ya tekatlhaloganyo mo setlhangweng (ya molomo kgotsa e e kwadiwang)** **Buisa leboko/maboko** • Pele ga puiso: bonelapele go tswa mo setlhogong le ditshwantsho • Dirisa ditogamaano tsa puiso, sekao. ponelopele, lebelela ditshwantsho ka kelotlhoko, dirisa metlhala ya tiriso • Tlhaola moribo/moretheto le morumo • Kgaoganya mafoko ka dinoko • Pele ga puiso: bonelapele go tswa mo setlhogong le ditshwantsho • Tlhagisa maikutlo a a tlhotlheleditsweng ke leboko **Ikatise go buisa** • Buisetsa godimo o dira tlhagiso ya maikutlo a a maleba le lebelo **Akanya ka ga setlhangwa se se buisitsweng ka nako ya puiso ka nosi** • Tlotla kgang kgotsa dikakanyokgolo ka dipolelo di le 3-5 • Tlhagisa tsibogelo ya gago ya maikutlo mo ditlhangweng tse o di buisitseng	**Kwala kgang o dirisa letlhomeso** • Tlhopha diteng tse maleba tsa setlhogo • Dirisa letlhomeso ka nepagalo • Dirisa tlotlofoko e e farologanyeng go akaretsa makopanyi le dipolelo • Dirisa puo, mopeleto, matshwao a puiso le diphatlha gareng ga ditemana ka nepagalo • Kwala mafoko le ditlhaloso tsa ona mo thanoding ya gago **Kwala dpolelo tse di rumang** • Kwala dipolelo di le pedi tsa boleele jo bo lekanang di rumisana • Dirisa moretheto le morumo o maleba • Dirisa kitso ya dinoko go aga moretheto **Kwala mafoko le ditlhaloso tsa ona mo thanoding ya gago** • Dirisa dithalo kgotsa dipolelo o dirisa mafoko kgotsa go bontsha bokao, jalo jalo	**Mopeleto** • Mafoko a simololang ka "**b**" a latelwe "**u**" ke sekao. busa, buka. Mafoko a simololang ka "**k**" a latelwe ke "**a**", sekao. katse, kala, **Dira ka mafoko le dipolelo** • Tlhaloganya le go dirisa Bongwe le bontsi sekao. buka/ dibuka • Agelela mo tirisong ya matlhaodi sekao. Ntšwa e nnye • Dirisa madirimathusi sekao. ne, tla ba ne ba • Aga le go tlhaloganya pakaphetl • Dirisa mefuta ya matlhalosi **Tlotlofoko mo tirisong** • Mafoko a a tserweng go tswa mo setlhangweng se se buisitsweng ka nako ya puisokopanelo le puiso ka nosi

MOPHATO 4 KGWEDITHARO 2				
DIKGONO	**GO REETSA LE GO BUA (TIRO YA MOLOMO)**	**GO BUISA LE GO LEBELELA**	**GO KWALA LE GO TLHAGISA**	**DIPOPEGO TSA PUO LE MELAWANA**
BEKE 7-8	**Reetsa le go diragatsa ditaelo** sekao. resipe/ditaelo tsa go dira sengwe Setlhangwa se se tswang mo bukakgakololong kgotsa Faele ya Metswedi ya Morutabana Buisanang ka dintlha tse di kgethegileng tsa setlhangwa • Botsa dipotso go bona tshedimosetso • Reetsa le go tsiboga ka tsela e e maleba **Neela ditaelo** (bonnye dikgato tse pedi) • Dirisa tlotlofoko e e maleba • Dirisa madiri ka nepagalo • Neela ditaelo ka tatelano e e nepagetseng **Rulaganya dilo** • Kgaoganya dilo ka ditlhopha tse di kgethegileng • Tlhalosa gore ke goreng dilo di tsamaisa-na **Ikatise go reetsa le go bua** ((Tlhopha e le nngwe ka letsatsi go ikatisa ka yona) • Tsibogela ditaelo ka ka tiriso ya dikarolo tsa mmele • Sala ditaelo morago /dikaelo tse di bonolo/	**Buisa setlhangwa sa tsamaiso** sekao. resipe/ditaelo tsa go dira sengwe Setlhangwa se se tswang mo bukeng kgotsa Faele ya Motswedi ya Morutabana • Pele ga puiso: bonelapele go tswa mo setlhogong le ditshwantsho • Dirisa ditogamaano tsa puiso sekao. metlhala ya tiriso • Buisanang ka dintlha tse di kgethegileng tsa setlhangwa • Buisanang ka tatelano ya ditaelo **Buisa setlhangwa sa tshedimosetso tsa pono** sekao. dikaelo/manaane/ di-tšhate/dimmepe tsa tlhaloganyo/ ditshwantsho • Pele ga puiso: o bonelapele go tswa mo setlhogong le ditshwantsho; • Botsa le go araba dipotso • Tlhalosa dikakanyokgolo • Ranola tshedimosetso e e mo setlhangweng sa pono **Dira tirwana ya tekatlhaloganyo ka ga setlhangwa sa tshedimosetso (ka molomo kgotsa e e kwadilweng)** **Akanya ka setlhangwa se se buisitsweng ka nako ya puiso ka nosi/puisoka sebedi** • Amanya le botshelo jwa gago	**Kwala ka ga tsamaiso ka tshegetso** Setlhangwa se se tswang mo bukeng kgotsa Faele ya Motswedi ya Morutabana • Tlatsa dintlha mo letlhomesong • Dirisa dintlha tse di kgethegileng • Tlhomama mo setlhogong • Dirisa thutapuo mopeleto le matshwao a puiso tse di maleba • Kwala mafoko le bokao jwa ona mo thanoding ya gago **Tshwaya dilo/kgotsa feleletsa setlhangwa sa pono** sekao. dithalo/ manaane/dikaelo/methalo/ ditšhate/ dimmepe tsa tlhaloganyo • Reetsa tshedimosetso ya molomo • Akaretsa dintlha tse di kgethegileng • Dirisa tlotlofokoe e maleba • Kwala matshwao mo lefelong le le nepagetseng **Kwala mafoko le bokao jwa ona mo thanoding ya gago** • Dirisa ditshwantsho kgotsa dipolelo o dirisa mafoko kgotsa ditlhaloso go bontsha bokao, jalo jalo	**Mopeleto** • Mafoko a makhutshwane a tlwaelegileng sekao. . aga, apaya, • Peleta mafoko a a tlwaelegileng sentle, o dirisa thanodi ya gago • Dirisa thanodi go netefatsa mopeleto le bokao jwa mafoko. **Dira ka mafoko le dipolelo** • Aga tiriso ya modirisotaelo, sekao. Ema! • Aga tiriso ya modirisokgonego • Dirisa "a ka" go bontsha botlhokwa • Simolola go dirisa pakatlang • Dirisa dipopi tsa matlhalosi a felo, sekao. fa, mo, kwa • Dirisa matlhalosi a mokgwa, sekao. bonya, bonako **Tlotlofoko mo tirisong** • Malatodi (mafoko a a ganetsanang bokao, sekao. bothito/maruru • Mafoko a a tserweng go tswa go puiso ka mong le puisokopanelo
BEKE 9-10	**TLHATLHOBO YA KWA BOFELONG**			

MOPHATO 4 KGWEDITHARO 3				
DIKGONO	**GO REETSA LE GO BUA (TIRO YA MOLOMO)**	**GO BUISA LE GO LEBELELA**	**GO KWALA LE GO TLHAGISA**	**DIPOPEGO TSA PUO LE MELAWANA**
BEKE 1-2	**Reetsa kgang** (Tlhopha go tswa mo ditlhangweng tsa sešwa tse e leng tsa boammaaruri/ dikgang tsa setso/tatelano ya ditiragalo tsa gago/ditlhangwa tsa go lekelela / dikgang tsa nnete tsa mo botshelong/ kgang e e seng ya boammaaruri ya hisetori Tlhopha setlhangwa go tswa mo buka kgotsa Faele ya Motswedi ya Morutabana • Buisana ka poloto, maitshetlego le baanelwa • Araba dipotso tse di bonolo • Bolela maina a baanelwa ba mo kgannye ka nepagalo • Boeletsa kgang ka tatelano e e nepagetseng • Tlhagisa maikutlo ka kgang • Tlhalosa lebaka le tatelano ya ditiro kgotsa ditiragalo **Tlhalosa motho/phologolo/** moanelwa go tswa mo kgannyeng/ lefelo la kgang • Tlhalosa gore motho/phologolo/ moanelwa/lefelo di lebega jang • Dirisa mafoko a le mmalwa a a ithutilweng go tswa mo kgannyeng • Dirisa matlhaodi	**Buisa kgang** Tlhopha setlhangwa go tswa mo bukeng kgotsa Faele ya Motswedi ya Morutabana • Pele ga puiso: o bonelapele go tswa mo setlhogong le ditshwantsho • Ranola le go tlhalosa molaetsa • Dirisa ditogamaano tsa go buisa, sekao. a go bonelapele, o dirisa metlhala ya tiriso go tlhomamisa bokao go dira ditshwetso • Boeletsa ka go tlotla ditiragalo ka tatelano e e nepagetseng • Tlhalosa maikutlo ka ga setlhangwa a neela mabaka • Buisanang ka moanelwamogolo le moaanelwa yo mongwe • Dira ketsiso o ikaegile ka kgang **Dira tirwana ya tekatlhaloganyo mo setlhangweng (ka molomo kgotsa e e kwadilweng)** • Buisa thadiso e e bonolo ya buka • Tlhaola tshedimosetso ya botlhokwa sekao. setlhogo sa buka e e thadisiwang, mokwadi, jalo jaloj. • Tlhalosa dintlhakgolo • Buisanang ka kagego ya thadiso • Buisanang ka tsibogelo ya thadiso	**Kwala mmuisano** • Tlhopha diteng tse di maleba tsa setlhogo • Dirisa letlhomeso ka nepagalo • “Puo ya baanelwa” e latela ka thulagano • Dirisa thutapuo e e maleba, mopeleto, matshwao a puiso le diphatlha fa gare ga ditemana • Kwala mafoko le bokao jwa ona mo thanoding ya gago **Kwala tlhaloso ya motho/phologolo/ lefe-lo** • Tlhaloso e a tlhaloganyega • Dirisa dipolelo tse di agilweng ka sentle di feletse. • Dirisa thutapuo e e maleba (Matlhaodi), mopeleto and matshwao a puiso **Rekota mafoko le bokao jwa ona mo thanoding ya gago** • Dirisa dithalo kgotsa dipolelo o dirisa mafoko kgotsa ditlhaloso go bontsha bokao, jalo jalo	**Mopeleto**. • Dirisa matshwao a puiso sentle, khutlwana, ditsejwana, diphegelwana le khutlo • Agelela mo kitsong ya medumopuo go peleta mafoko a a welang mo lesikeng le le lengwe go ya ka tebo kgotsa modumo • Diragatsa diraeme, leboko le pina tse di bonolo • Kgaoganya mafoko ka dinoko, (sekao. go-nne, po-le-lo **Dira ka mafoko le dipolelo** • Aga tiriso ya maemeditho (sekao. Nna, wena yona, rona, bona.) • Aga mo tirisong ya masupi, sekao. se, seo, sele • Boeletsa mainatota (bongwe le bontsi- buka >dibuka) • Dirisa lediritota, sekao.: tsamaya, tsamaile • Tlhaloganya le go dirisa lediri go tlhalosa tiro . • Aga dipolelonolo o dirisa sediri, letiro, sedirwa. sekao.: (Mmalethabo /o buisa/ buka • Dirisa puosebui • Dirisa ditsejwana fa o dirisa puosebui

MOPHATO 4 KGWEDITHARO 3				
DIKGONO	**GO REETSA LE GO BUA (TIRO YA MOLOMO)**	**GO BUISA LE GO LEBELELA**	**GO KWALA LE GO TLHAGISA**	**DIPOPEGO TSA PUO LE MELAWANA**
BEKE 1-2	**Ikatise go reetsa le go bua** (Tlhopha e le nngwe go e dirisa ka letsatsi) • Diragatsa diraeme, leboko kgotsa pina tse di bonolo • Tshameka motshameko o o bonolo wa puo • Neela le go sala ditaelo/ dikaelo tse di bonolo morago • Bolela dikgang tsa gago • Boeletsa kgang e o e utlwileng kgotsa o e buisitse	**Ikatise go buisa** • Buisetsa kwa godimo ka kapodiso e e maleba, tlhagiso ya maikutlo le lebelo **Akanya ka setlhangwa se se buisitsweng ka nako ya puiso ka nosi/puiso ka sebedi** • Dira thadiso e khutshwane ka molomo o dirisa letlhomeso le le maleba		**Tlotlofoko mo tirisong** • Mafoko a a tserweng go tswa mo ditlhangweng tse di buisitsweng ka kopanelo kgotsa ka nosi

MOPHATO 4 KGWEDITHARO 3				
DIKGONO	**GO REETSA LE GO BUA (TIRO YA MOLOMO)**	**GO BUISA LE GO LEBELELA**	**GO KWALA LE GO TLHAGISA**	**DIPOPEGO TSA PUO LE MELAWANA**
BEKE 3-4	**Reetsa setlhangwa sa tshedimosetso** sekao. tlhaloso ya dintlha tsa tatelano /pegelo/athikele ya dikgang Tlhopha setlhangwa go tswa mo bukakgakololo kgotsa Faele ya Motswedi ya Morutabana • Araba dipotso • Tlhalosa ditiragalo • Arogana dikakanyo le go neela ka dikakanyo **Tsaya karolo mo mmuisanong o mokhutshwane ka setlhogo se se tlwaelegileng** • Refosanang • Tlhomama mo setlhogong • Botsa dipotso tse di maleba **Ikatise go reetsa le go bua** (Tlhopha e le nngwe go e dirisa ka letsatsi) • Diragatsa morumo o o bonolo, leboko kgotsa pina • Tshameka motshameko o o bonolo wa puo • Neela le go sala ditaelo/dikaelo morago • Bolela dikgang tsa gagwe • Boeletsa kgang e o e utlwileng kgotsa e o e buisitseng	**Buisa setlhangwa sa tshedimosetso,** sekao. tlhaloso ya dintlha tsa tatelano/ pegelo/athikele ya dikgang Tlhopha setlhangwa go tswa mo bukakgakololo kgotsa Faele ya Motswedi ya Morutabana • Pele ga puiso: o bonelapele go tswa mo setlhogong le ditshwantsho • Dirisa ditogamaano tsa puiso, sekao. go tlodisa matlho go bona dintlha tse di kgethegileng, okola dintlhakakaretso • Araba dipotso tse di thata sekao. Goreng. . . ? O nagana jang . . . ? **Dira tirwana ya tekatlhaloganyo mo setlhangweng (ka molomo kgotsa e e kwadilweng)** **Buisa setlhangwa sa pono** sekao. phousetara kgotsa, dikitsiso • Pele ga puiso: o buisana ka ditshwantsho • Buisana ka gore setlhangwa se ka ga eng • Lemoga tshedimosetso e e kgethegileng • Ranola maikaelelo a tshedimosetso • Buisanang ka tiriso nngwe ya puo • Tlhaola le go buisana diponagalo tsa boitlhamedi jaaka mmala le bogolo jo bo farologaneng kgotsa mefuta ya fonto	**Sosobanya setlhangwa sa tshedimosetso ka tshegetso** • Tlatsa mafoko a a tlhaelang mo tshobokanyong e e kwadilweng • Dirisa tlotlofoko e e maleba • Dirisa mafoko mangwe a maswa go tswa mo setlhangweng se se buisitsweng • Dirisa thanodi go netefatsa mopeleto le bokao jwa mafoko **Tlhama le go tlhagisa setlhangwa sa pono** sekao. phousetara kgotsa kitsiso • Dirisa kagego e e siameng • Tlhopha tshedimosetso e e maleba • Dirisa diponagalo tsa boitlhamedi jaaka mmala le bogolo jo bo farologaneng kgotsa mefuta ya fonto **Rekota mafoko le bokao jwa ona mo thanoding ya gago** • Dirisa dithalo kgotsa dipolelo o dirisa mafoko kgotsa ditlhaloso go bontsha bokao, jalo jalo.	**Mopeleto** • Dirisa kitso ya thulaganyo ya dialefabete le ditlhaka tsa ntlha tsa mafoko go bona mafoko mo thanoding. • Mafoko a simololang ka "**m"** a latelwe ke "o"- sekao. monna mosese moedi **Dira ka mafoko le dipolelo** • Dirisabongwe le bontsi jwa maina • Simolola go dirisa mabadi sekao. nngwe, pedi, jalo jalo • Agelela mo go tlhaloganyeng tlhaodi ya tshwantshanyo mokgwa sekao. o mokima jaaka kolobe • Agelela mo tirisong ya thuanyi sedirwa, sekao. O a **mo** rata • Simolola go lemoga le go dirisa puopegelo **Tlotlofoko mo tirisong** • Mafoko a a tserweng go tswa mo ditlhangweng tse di buisitsweng ka kopanelo kgotsa ka nosi

MOPHATO 4 KGWEDITHARO 3				
DIKGONO	**GO REETSA LE GO BUA (TIRO YA MOLOMO)**	**GO BUISA LE GO LEBELELA**	**GO KWALA LE GO TLHAGISA**	**DIPOPEGO TSA PUO LE MELAWANA**
BEKE 3-4		**Ikatise go buisa** • Buisetsa kwa godimo ka kapodiso e e maleba, tlhagiso ya maikutlo le lobelo **Akanya ka setlhangwa se se buisitsweng ka nako ya puiso ka nosi /puiso ka sebedi** • Bapisa dibuka/ditlhangwa tse o di buisitseng		

MOPHATO 4 KGWEDITHARO 3				
DIKGONO	**GO REETSA LE GO BUA (TIRO YA MOLOMO)**	**GO BUISA LE GO LEBELELA**	**GO KWALA LE GO TLHAGISA**	**DIPOPEGO TSA PUO LE MELAWANA**
BEKE 5-6	**Reetsa kgang** Tlhopha go tswa mo: • Reetsa le go amanya kgang le maitemogelo a gago • Tlhaola dintlha tse di kgethegileng • Boeletsa ka go tlotla tatelano e e nepagetseng • Tlhalosa thuto/ molaetsa wa kgang **Reetsa leboko/maboko** • Buisanang ka se leboko le buang ka ga sona • Amanya kgang le maitemogelo a gago • Tlhaola morumo le moribo • Tlhaola mafoko a a simololang ka modumo o o tshwanang • Tlhagisa maikutlo a a tlhotlheletswang ke leboko • Diragatsa leboko/mela e e rebotsweng Ikatise go reetsa le go bua • Ikatise mopeleto le go etsisa medumo, sekao. go rora ga tau	**Buisa kgang** • Pele ga puiso: o bonelapele go tswa mo setlhogong le ditshwantsho • Dirisa ditogamaano tsa puiso, sekao. go bonelapele, medumo le metlhala ya tiriso • Tlhaola le go tshwaela ka ga poloto • Tlhalosa thuto/molaetsa wa kgang • Tlhalosa lebaka le tatelano, sekao. go dira tshwetso ka tiro kgotsa tiragalo • Tlhaola le go buisana ka dintlha tsa go tsaya letlhakore le le lengwe **Dira tirwana ya tekatlhaloganyo ka setlhangwa (ka molomo kgotsa tiro e e kwadilweng)** **Buisa leboko** • Pele ga puiso: o bonelapele go tswa mo setlhogong le ditshwantsho • Dirisa ditogamaano tsa puiso go bonelapele, go leba ditshwantsho ka kelotlhoko, go dirisa metlhala ya tiriso • Tlhaola moribo le morumo • Kgaoganya mafoko ka dinoko • Tlhagisa maikutlo a a tlhotlheletswang ke leboko **Ikatise go buisa** • Buisetsa kwa godimo ka kapodiso e e maleba, tlhagiso ya maikutlo le lobelo **Akanya ka setlhangwa se se buisitsweng ka nako ya puiso ka nosi/ puiso ka sebedi** • Boeletsa kgang kgotsa dintlhakgolo ka dipolelo tse 3 go ya go di le 5 • Tlhagisa tsibogo ya maikutlo ka setlhangwa se se buisitsweng.	**Kwala kgang o dirisa letlhomeso** • Tlhopha diteng tse di maleba tsa setlhogo • Dirisa letlhomeso ka nepagalo • Dirisa tlotlofokoe e e farologaneng o akaretsa makopanyi le dipolelwana • Dirisa thutapuo, mopeleto, matshwao a puiso, tse di maleba le diphatlha tse di fa gare ga ditemana • Rekota mafoko le bokao jwa ona mo thanoding ya gago **Kwala dipolelo tse di rumisanang** • Kwala dipolelo ka bobedi tsa boleele jo bo tshwanang tse di rumisanang • Dirisa moribo le morumo o o maleba • Dirisa kitso ya dinoko go bopa moribo **Rekota mafoko le bokao jwa ona mo thanoding ya gago** • Dirisa dithalo kgotsa dipolelo o dirisa mafoko kgotsa ditlhaloso go bontsha bokao, jalo jalo.	Mopeleto • Mafoko a simololang ka modumo "**k**" a salwa morago ke "**o**", sekao. koko/ koba **Dira ka mafoko le dipolelo** • Tlhaloganya le go dirisa bongwe le bontsi • Agelela le go dirisa matlhaodi fa pele ga maina, sekao. **yo mogolo** monna o wele • Dirisa madirimathusi sekao. tla, ba ne, ne • Agelela go tlhaloganya tiriso ya paka-phethi • Simolola go dirisa matlhalosi • Dirisa dikapuo, sekao. tshwantsha-nyo, tshwantshiso, mothofatso **Tlotlofoko mo tirisong** • Mafoko a a tserweng go tswa mo ditlhangweng tse di buisitsweng ka kopanelo kgotsa ka nosi

MOPHATO 4 KGWEDITHARO 3				
DIKGONO	**GO REETSA LE GO BUA (TIRO YA MOLOMO)**	**GO BUISA LE GO LEBELELA**	**GO KWALA LE GO TLHAGISA**	**DIPOPEGO TSA PUO LE MELAWANA**
BEKE 7-8	**Reetsa setlhangwa sa tshedimosetso,** sekao. tlhaloso ya tatelano ya ditiragalo ya dintlha/pegelo/ tlhaloso Tlhopha setlhangwa go tswa mo bukakgakololo kgotsa Faele ya Motswedi ya Morutabana • Araba dipotso • Tlhaola le go tshwaela ka ntlhakgolo le dintlha tse di kgethegileng • Abelana ka dikgopolo le go neela dikakanyo **Reetsa tlhaloso le go neelana ka tlhaloso ya mafelo/dijalo/ diphologolo/dilo** • Tlhaola mafelo ka nepagalo • Dirisa mafoko a tlhalosang mafelo sentle • Dirisa mafoko a mangwe a maswa • Dirisa matlhaodi **Ikatise go reetsa le go bua** (Tlhopha e le nngwe go e dirisa ka letsatsi) • Diragatsa diraeme, leboko kgotsa dipina tse di bonolo • Tshameka motshameko o o bonolo wa puo • Neela le go sala ditaelo/dikaelo tse di bonolo morago • Bolela dikgang tsa gago • Boeletsa kgang e o e utlwileng kgotsa e o e buisitseng	**Buisa setlhangwapono sa tshedimosetso** sekao. ditšhate/ manaane/ dimmepe tsa tlhaloganyo/ dimmepe/di-tshwantsho Tlhopha setlhangwa go tswa mo bukakgakololo kgotsa Faele ya Motswedi ya Morutabana • Pele ga puiso: go bonelapele go tswa mo setlhangweng le ditshwantsho/tsa pono • Dirisa ditogamaano tsa puiso, sekao. go okola dintlha • Lemoga le go tshwaela ka ntlhakgolo le dintlha tse di kgethegileng • Tlhalosa tshedimosetso mo setlhangweng sa pono **Dira tirwana ya tekatlhaloganyo ka setlhangwa (ka molomo kgotsa e e kwadilweng)** **Buisa ditlhangwa tsa tsamaiso,** sekao. resipe kgotsa ditaelo tse di bonolo Tlhopha setlhangwa go tswa mo bukakgakololo kgotsa Faele ya Motswedi ya Morutabana • Pele ga puiso: bonelapele go tswa mo setlhogong le ditshwantsho • Dirisa ditogamaano tsa puiso, sekao. go bonelapele, o lebelela ditshwantsho ka kelotlhoko, go dirisa metlhala ya tiriso • Araba dipotso ka ga setlhangwa • Tlhalosa se se tshwanetseng go dirwa	**Tshwaya /kgotsa feleletsa setlhangwapono** sekao. ditšhate/ manaane/ dimmepe tsa tlhaloganyo/ dimmepe/di-tshwantsho Dirisa tlotlofoko e e maleba • Tshwaya setlhangwa ka nepagalo • Dirisa kagego e e nepagetseng mo matshwaong, sekao. tiriso ya lefoko le lengwe kgotsa a le mabedi fela **Dirisa tshedimosetso mo setlhangweng sa pono go kwala setlhangwa sa tshedimosetso** • Ranola tshedimosetso ka nepagalo • Bona tshedimosetso ka nepagalo • Dirisa ttlotlofokoe e maleba • Dirisa thanodi go netefatsa mopeleto le bokao jwa mafoko **Rekota mafoko le bokao jwa ona mo thanoding ya gago** • Dirisa dithalo kgotsa dipolelo o dirisa mafoko kgotsa ditlhaloso go bontsha bokao, jalo jalo.	**Mopeleto** Mafoko a a nang le tumiso ya ditumanosi tse di leele sekao. bona, motho, fiwa **Dira ka mafoko le dipolelo** • Dirisa matlama a a bontshang dikaelo, sekao. (kwa go) nako (ka, ka nako) thuo (ya, tsa, sa) • Atolosa tiriso ya madirimathusi, sekao. tla, ba ne, ne • Aga mo tirisong ya modirisokgonego, sekao. tla, a nka, go kopa tetla • Simolola tiriso ya go dirisa mafoko a a kopanyang dipolelo go bontsha kganetsano (mme) lebaka (gonne) maikaelelo (ka gonne) **Tlotlofoko mo tirisong** • Mafoko a a tserweng go tswa mo ditlhangweng tse di buisitsweng ka kopanelo kgotsa ka nosi

MOPHATO 4 KGWEDITHARO 3				
DIKGONO	**GO REETSA LE GO BUA (TIRO YA MOLOMO)**	**GO BUISA LE GO LEBELELA**	**GO KWALA LE GO TLHAGISA**	**DIPOPEGO TSA PUO LE MELAWANA**
		• Buisanang ka dintlha tse di kgethegileng tsa setlhangwa • Buisanang ka tatelano ya ditaelo • Sala ditaelo morago **Akanya ka setlhangwa se se buisitsweng ka nako ya puiso ka nosi/ puiso ka sebedi** • Amanya le botshelo jwa gago		

MOPHATO 4 KGWEDITHARO 3				
DIKGONO	**GO REETSA LE GO BUA (TIRO YA MOLOMO)**	**GO BUISA LE GO LEBELELA**	**GO KWALA LE GO TLHAGISA**	**DIPOPEGO TSA PUO LE MELAWANA**
BEKE 9-10	**Reetsa terama ya serala kgotsa o buisetsa kwa godimo kgotsa go tswa mo seyalemoweng kgotsa thelebišeneng** Tlhopha setlhangwa go tswa mo bukakgakololo kgotsa Faele ya Motswedi ya Morutabana • Bonela pele go tswa mo setlhangweng • Boeletsa terama ka go neela tatelano ya dintlha • Neela maina a baanelwa ka nepagalo Dira ketsiso ya moanelwa kgotsa maemo a a tlwaelegileng • Tlhopha diteng tse di maleba • Dirisa dintlha tse di kgethegileng ka nepagalo • Tlhagisa dikakanyo le maikutlo • Tlhomama mo setlhogong • Bontsha temogo ya dipharologano tsa kamano • Go fetolela go tswa mo puong e nngwe go ya go e nngwe ka nepagalo **Ikatise go reetsa le go bua** (Tlhopha e le nngwe go e dirisa ka letsatsi) • Diragatsa diraeme, leboko kgotsa dipina tse di bonolo • Tshameka motshameko o o bonolo wa puo • Neela le go sala ditaelo tse di bonolo • Bolela dikgang tsa gago • Boeletsa kgang e o e utlwileng kgotsa o e buisitseng	**O buisa terama ya serala** Tlhopha setlhangwa go tswa mo bukakgakololo kgotsa Faele ya Motswedi ya Morutabana • Pele ga puiso o bonelapele go tswa mo setlhangweng • Dirisa ditogamaano tsa puiso • Tlhopha morero wa kgang • Buisanang ka baanelwa le maitshetlego • Tlhagisa maikutlo a a tlhotlheleditsweng ke setlhangwa • Buisanang ka diponagalo tsa setlhangwa segolo matshwao a puiso le kagego • Diragatsa terama ya serala kgotsa karolo e khutshwane ya terama ya serala **Ikatise go buisa** • Buisetsa kwa godimo ka kapodiso e e maleba, tlhagiso le lobelo **Akanya ka setlhangwa se se buisitsweng ka nako ya puiso ka nosi/ puiso ka sebedi** • Dira thadiso e khutshwane ka molomo o dirisa letlhomeso le le maleba	**Go kwala mmuisano** • Tlhopha baanelwa ba ba maleba • Rulaganya puisano e e nang le thulaganyo • Dirisa kagego ka nepagalo • Dirisa puosebui ka nepagalo • Dirisa tlotlofoko e e farologaneng • Dirisa thutapuo, mopeleto, matshwao a puiso, tse di maleba le diphatlha tse di fa gare ga ditemana • Rekota mafoko le bokao jwa ona mo thanoding ya gago **Kwala thanodi ya buka e bonolo o dirisa kagego** • Tlhopha diteng tse di maleba • Neela dikakanyo tsa gago **Rekota mafoko le bokao jwa ona mo thanoding ya gago** Dirisa dithalo kgotsa dipolelo o dirisa mafoko kgotsa ditlhaloso go bontsha bokao, jalo jalo.	**Mopeleto** • Peleta mafoko a a tlwaelegileng sentle, o dirisa thanodi ya gago • Dirisa thanodi go netefatsa mopeleto le bokao jwa mafoko • Dirisa mathswao a puiso sentle, sekao. khutlo, phegelwana, khutlwana, letshwao la potso, **Dira ka mafoko le dipolelo** • Aga go tlhaloganya tiriso le ya paka-jaanong. • Aga go tlhaloganya tiriso le ya paka-jaanong. • agelela le go tlhaloganya le go dirisa paka-tlang • Pakajaanong tsweledi, sekao. o sa ja • Dirisa matlhalosi a nako, ka moso, maabane • Simolola go lemoga puopegelo **Totlofoko mo tirisong** • Mafoko a a tserweng go tswa mo ditlhangweng tse di buisitsweng ka kopanelo kgotsa ka nosi

MOPHATO 4 KGWEDITHARO 4				
DIKGONO	**GO REETSA LE GO BUA (TIRO YA MOLOMO)**	**GO BUISA LE GO LEBELELA**	**GO KWALA LE GO TLHAGISA**	**DIPOPEGO TSA PUO LE MELAWANA**
BEKE 1-2	**Tsaya karolo mo puisanong ka setlhogo se se tlwaelegileng** Tlhopha setlhangwa go tswa mo bukakgakololo kgotsa Faele ya Motswedi ya Morutabana • **B**otsa dipotso tse di maleba le go arabela dipotso • Tlhomama mo puisanong • Tlotla dikakanyo tsa ba bangwe **Tshameka motshameko o o thata wa puo** • Sala ditaelo morago sentle • Dirisa tlhatlhamano ya tlotlofoko • Refosana, o neela ba bangwe sebaka sa go bua **Ikatise go reetsa le go bua** (Tlhopha e le nngwe go e dirisa ka letsatsi) • Diragatsa diraeme, leboko kotsa pina tse di bonolo • Tshameka motshameko o o bonolo wa puo • Neela le go sala dikaelo/ditaelo morago • Bolela dikgang tsa gago • Boeletsa kgang e o e utlwileng kgotsa o e buisitse	**Buisa kgang** Tlhopha go tswa mo ditlhangweng tsa sešwa tse e leng tsa boammaaruri/ dikgang tsa setso/tatelano ya ditiragalo tsa gago/ditlhangwa tsa go lekelela / dikgang tsa nnete tsa mo botshelong/ kgang e e seng ya boammaaruri ya hisetori Tlhopha setlhangwa se se tswang mo bukakgakololo kgotsa Faele ya Motswedi ya Morutabana Pele ga puiso: o bonelapele go tswa mo setlhogong le ditshwantsho • Dirisa ditogamaano tsa puiso, sekao. go bonelapele gore ke eng se se tla diragalang morago • Araba le go simolola go botsa dipotso tse di thata, sekao. Goreng? O nagana jang? • Boeletsa kgang ka tatelano o dirisa makopanyi • Fopholetsa le go tlhalosa mabaka a ditiro tse di mo kgannye • Tlhalosa lebaka le tatelano mo kgannye • Neela tsibogelo ya gago ka setlhangwa **Dira tirwana ya tekatlhaloganyo ka setlhangwa (ka molomo kgotsa e e kwadilweng)** **Akanya ka setlhangwa se se buisitsweng ka nako ya puiso ka nosi/ puiso ka sebedi** • Bapisa dibuka/ditlhangwa tse a di buisitsweng	**Kwala kgang ka tshegetso e e rulagantsweng** • Tlhopha diteng tse di maleba ka setlhogo • Dirisa letlhomeso ka nepagalo • Dirisa tlotlofoko e e farologaneng • O akaretsa maemedi and makopanyi le dipolelwana. • Dirisa thutapuo, mopeleto, matshwao a puiso, tse di maleba le diphatlha tse di fa gare ga ditemana • Rekota mafoko le bokao jwa ona mo thanoding ya gago • Dirisa puo ka go boikakanyetso • **Rekota mafoko le bokao jwa ona mo thanoding ya gago** • Dirisa dithalo kgotsa dipolelo o dirisa mafoko kgotsa ditlhaloso go bontsha bokao, jalo jalo.	**Mopeleto** Dirisa thanodi go netefatsa mopeleto le bokao jwa mafoko • Mafoko a a simololang ka modumo wa s, o latelwa ke e sekao. selepe, seba, setse, seletswa **Dira ka mafoko le dipolelo** • Agelela mo tirisong ya thuanyisedirwa sekao. o a **e** thuba • Dirisa paka-tlang go bontsha se se tla diragalang • Agelela mo tirisong ya matlama a a bontshang maemo, sekao. mo, kwa fa • Dirisa letshwao la potso • Dirisa letswao la tsiboso **Tlotlofoko mo tirisong** • Mafoko a a tserweng go tswa mo ditlhangweng tse di buisitsweng ka kopanelo kgotsa ka nosi • Mafoko a makwalotshwano sekao. bua ya go bolela, bua ya go bua kgomo

MOPHATO 4 KGWEDITHARO 4				
DIKGONO	**GO REETSA LE GO BUA (TIRO YA MOLOMO)**	**GO BUISA LE GO LEBELELA**	**GO KWALA LE GO TLHAGISA**	**DIPOPEGO TSA PUO LE MELAWANA**
BEKE 3-4	**Reetsa dipotsotherisano/dipontsho tsa mmuisano** Tlhopha setlhangwa se se tswang mo bukakgakololo kgotsa Faele ya Motswedi ya Morutabana • Gopola dikakanyokgolo • Botsa dipotso tse di maleba • Araba ka nepagalo • Neela dikakanyo **Reetsa le go neela molaetsa/ melaetsa** • Tlhaola kakanyokgolo le dintlha tse di kgethegileng • Tlhaola gore molaetsa o ya kwa go mang le gore o tswa kwa go mang • Tlhopha diteng tse di maleba tsa melaetsa **Ikatise go reetsa le go bua** (Tlhopha e le nngwe go e dirisa ka letsatsi) • Diragatsa diraeme, leboko kotsa pina tse di bonolo • Tshameka motshameko o o bonolo wa puo • Neela le go sala dikaelo/ditaelo morago • Bolela dikgang tsa gago • Boeletsa kgang e o e utlwileng kgotsa e o e buisitseng	**Buisa setlhangwapono sa tshedimosetso** ditšhate/manane/ dimmepe tsa tlhaloganyo/dimmepe/di-tshwantsho Tlhopha setlhangwa se se tswang mo bukakgakololo kgotsa Faele ya Motswedi ya Morutabana • Pele ga puiso: o bonelapele go tswa mo setlhogong le ditshwantsho • Dirisa ditogamaano tsa methalethale go bonelapele, dirisa medumopuo le metlhala ya tiriso, go tlodisa matlho mo setlhangweng go bona tshedimosetso e e kgethegileng • Araba dipotso tse di thata, sekao. Goreng. . . ? O nagana jang . . . ? • Tlhalosa le go buisana ka ditlhangwapono • Khutshwafatsa setlhangwa ka tshegetso, sekao. feleletsa mafoko a a tlhaelang ka go kwala tshobokanyo **Dira tirwana ya tekatlhaloganyo ka setlhangwa (ka molomo kgotsa e e kwadilweng)** Buisa ditlhangwa tsa tirisano, sekao. melaetsa • Tlhaola kakanyokgolo le dintlha tse di kgethegileng • Tlhaola gore molaetsa o ya kwa go mang le gore o tswa kwa go mang • Tlhalosa kagego e e dirisitsweng	**Go kwala temana o dirisa letlhomeso** • Dirisa diteng tse di maleba • Dirisa tlotlofoko e e farolganeng o akaretsa maemedi le makopanyi le dipolelwana. • Dirisa thutapuo, mopeleto le matshwao a puiso • Dirisa thanodi go netefatsa mopeleto le bokao jwa mafoko **Taka, le go tshwaya /kgotsa go feleletsa setlhangwa sa pono,** sekao. ditšhate/manane/ dimmepe tsa tlhaloganyo/dimmepe/di-tshwantsho • Bona tshedimosetso ka nepagalo • O bontsha kgolagano fa gare ga ditlhangwapono ka nepagalo • Kwala dipolelo di tlhalosang tšhate • Dirisa tlotlofokoe e maleba • Dirisa thanodi go netefatsa mopeleto le bokao jwa mafoko **Kwala ditlhangwa tsa tirisano** sekao. melaetsa • Tlhopha diteng tse di maleba tsa melaetsa • Dirisa kagego e e nepagetseng • Romela melaetsa ka nepagalo • Rulaganya tshedimosetso ka tatelano • Kwala leina la gago kwa bofelong	**Mopeleto** • Peleta mafoko a a tlwaelegileng sentle, o dirisa thanodi ya gago **Dira ka mafoko le dipolelo** • Dirisa makopanyi go bontsha tlaleletso (le) le tatelano(morago/ pele • Simolola tiriso ya makopanyi go bontsha lebaka le tatelano (ke ja gore ke kgore) • Boeletsa tiriso ya maemeditho **Tlotlofoko mo tirisong** • Mafoko a a tserweng go tswa mo ditlhangweng tse di buisitsweng ka kopanelo kgotsa ka nosi • Gokelela tlhogo le mogatlana mo motheong wa lefoko.

MOPHATO 4 KGWEDITHARO 4				
DIKGONO	**GO REETSA LE GO BUA (TIRO YA MOLOMO)**	**GO BUISA LE GO LEBELELA**	**GO KWALA LE GO TLHAGISA**	**DIPOPEGO TSA PUO LE MELAWANA**
BEKE 3-4		**Buisa setlhangwa sa pono,** sekao. phousetara kgotsa kitsiso kgotsa phamfolete Tlhopha setlhangwa se se tswang mo bukakgakololo kgotsa Faele ya Motswedi ya Morutabana • Pele ga puiso: o buisana ka ga ditshwantsho • Buisanang ka gore setlhangwa se ka ga eng • Tlhaola tshedimosetso e e kgethegileng • Tlhalosa tshedimosetso • Buisanang ka maikaelelo le bareetsi ba setlhangwa • Buisanang ka tiriso nngwe e e kgethegileng ya puo **Akanya ka setlhangwa se se buisitsweng ka nako ya puiso ka nosi/ puiso ka sebedi** • Boeletsa setlhangwa kgotsa dintlhakgolo ka dipolelo tse 3 go ya go di le 5 • Tlhagisa tsibogo ya maikutlo ka setlhangwa se a se buisitsweng.	**Tlhama le go tlhagisa setlhangwa sa pono,** sekao. phousetara kgotsa kitsiso kgotsa phamfolete • Dirisa kagego e e nepagetseng • Tlhopha tshedimosetso e e maleba • Dirisa diponagalo tsa boitlhamedi jaaka mmala le bogolo jo bo farologaneng kgotsa mefuta ya fonto • Diirisa kagego e e maleba **Rekota mafoko le bokao jwa ona mo thanoding ya gago** • Dirisa dithalo kgotsa dipolelo o dirisa mafoko kgotsa ditlhaloso go bontsha bokao, jalo jalo.	

MOPHATO 4 KGWEDITHARO 4				
DIKGONO	**GO REETSA LE GO BUA (TIRO YA MOLOMO)**	**GO BUISA LE GO LEBELELA**	**GO KWALA LE GO TLHAGISA**	**DIPOPEGO TSA PUO LE MELAWANA**
BEKE 5-6	**Reetsa kgang** Tlhopha setlhangwa go tswa mo bukakgakololo kgotsa Faele ya Motswedi ya Morutabana • Bonela pele se se tla diragalang morago • Buisanang ka ga poloto, maitshetlego le baanelwa • Buisanang ka ga ditiragalo tsa kgang • Neela maikutlo a gago ka setlhangwa • Boeletsa kgang ka tatelano o dirisa makopanyi **Tshameka motshameko o o thata le go feta wa puo** • Sala ditaelo morago ka nepagalo • Dirisa tlotlofoko e e farologaneng • Refosana, o neela ba bangwe tšhono ya go bua Ikatise go reetsa le go bua (Tlhopha e le nngwe go e dirisa ka letsatsi) • Diragatsa diraeme, leboko le pina tse di bonolo • Tshameka motshameko o o bonolo wa puo • Neela le go sala dikaelo/ditaelo morago • Bolela dikgang tsa gago • Boeletsa kgang e o e utlwileng kgotsa e o e buisitseng	**Buisa kgang e e nang le mmuisano** Tlhopha setlhangwa go tswa mo bukakgakololo kgotsa Faele ya Motswedi ya Morutabana • Pele ga puiso: o bonelapele go tswa mo setlhogong le ditshwantsho • Dirisa ditogamaano tsa puiso sekao. go bonelapele, o dirisa metlhala ya tiriso • Buisanang ka poloto, maitshetlego le baanelwa • Buisanang ka ditiragalo tsa kgang • Neela tsibogo ya maikutlo ya gago ka ga kgang • Sobokanya kgang ka thuso • Tlhaola gore ke dikarolo dife tsa kgang tse e leng mmuisano • Diragatsa kgang kgotsa karolo ya kgang **Buisa bukatsatsi kgotsa se se kwadilweng mo bukatsatsing** • Pele ga puiso: o bonelapele go tswa mo setlhogong le ditshwantsho • Dirisa ditogamaano tsa puiso sekao. go bonelapele, o leba ditshwantsho ka kelotlhoko, go dirisa metlhala ya tiriso • Tlhaola le go buisana ka mokwadi wa bukatsatsi • Tlhagisa maikutlo a a tlhotlheleditsweng ke setlhangwa **Ikatise go buisa** • Buisetsa kwa godimo ka kapodiso e e maleba le tlhagiso ya maikutlo **Akanya ka setlhangwa se se buisitsweng ka nako ya puiso ka nosi/ puiso ka sebedi** • Amanya le botshelo jwa gago	**Kwala kgang e e nang le tshegetso e e rulagantsweng ka mmuisano** • Tlhopha diteng tse di maleba • Dirisa letlhomeso • Dirisa puosebui mo mmuisanong • Atolosa dipolelo ka go tsenya Matlhaodi le matlhalosi • Dirisa tlotlofoko e e atolositsweng go akaretsa maemedi le makopanyi le dipolelwana Dirisa thanodi go netefatsa mopeleto le bokao jwa mafoko • **Rekota mafoko le bokao jwa ona mo thanoding ya gago** • Dirisa dithalo kgotsa dipolelo o dirisa mafoko kgotsa ditlhaloso go bontsha bokao, jalo jalo.	**Mopeleto le matshwao a puiso** Dirisa thanodi go netefatsa mopeleto le bokao jwa mafoko • Dirisa matshwao a puiso sentle, khutlwana, ditsejwana, letshwao la potso, letshwao la tsiboso le khutlo **Dira ka mafoko le dipolelo** • Simolola tiriso ya makopanyi go bontsha tlhopho (sekao. kgotsa • Simolola go lemoga le go dirisa puopegelo • Tlhabolola tiriso ya puopegelo. • Dirisa matshwao a ditsejwana mo puopegelong. • Dirisa diphegelwana go kgaoganya maina mo lenaaneng • Dirisa lenalana go bontsha thuo **Tlotlofoko mo tirisong** • Mafoko a a tserweng go tswa mo ditlhangweng tse di buisitsweng ka kopanelo kgotsa ka nosi

MOPHATO 4 KGWEDITHARO 4				
DIKGONO	**GO REETSA LE GO BUA (TIRO YA MOLOMO)**	**GO BUISA LE GO LEBELELA**	**GO KWALA LE GO TLHAGISA**	**DIPOPEGO TSA PUO LE MELAWANA**
BEKE 7-8	**Tsaya karolo mo puisanong ka setlhogo se se tlwaelegileng** Tlhopha setlhangwa go tswa mo bukakgakololo kgotsa Faele ya Motswedi ya Morutabana • Botsa dipotso tse di maleba le go araba dipotso • Tsweletsa puisano • Tlhagisa dikakanyo • Tlotla dikakanyo tsa ba bangwe **Reetsa mmuisano o mokhutshwane kgotsa dikitsiso** sekao. mo seyalemoweng, thelebišeneng kgotsa dipegelo tse di buisiwang kwa godimo Tlhopha setlhangwa se se tswang mo bukakgakololo kgotsa Faele ya Motswedi ya Morutabana • Tlhalosa molaetsa-mogolo • Ranola le go buisana ka molaetsa **Ikatise go reetsa le go bua** (Tlhopha e le nngwe go e dirisa ka letsatsi) • Diragatsa diraeme, leboko kotsa pina tse di bonolo • Tshameka motshameko wa puo o o bonolo • Neela le go sala dikaelo/ditaelo morago • Bolela dikgang tsa gago • Boeletsa kgang e o e utlwileng kgotsa e o e buisitseng	**Buisa setlhangwa sa tshedimosetso** Tlhopha setlhangwa go tswa mo bukakgakololo kgotsa Faele ya Motswedi ya Morutabana • Pele ga puiso: o bonelapele mo setlhogong le ditshwantsho • Dirisa ditogamaano tsa puiso tse di farologaneng sekao. go bonelapele, go dirisa medumopuo, le go dirisa metlhala ya tiriso • Araba dipotso tse di thata le go feta sekao. Goreng. . . ? O nagana jang . . . ? • Ranola le go buisana ka ditlhangwa tsa pono • Sobokanya setlhangwa ka tshegetso, sekao. go feleletsa mafoko tshobokanyong e e kwadilweng **Dira tirwana ya tekatlhaloganyo ka setlhangwa (ka molomo kgotsa e e kwadilweng)** **Buisa setlhangwa sa pono** sekao. phousetara kgotsa kitsiso kgotsa phamfolete Tlhopha setlhangwa se se tswang mo bukakgakololo kgotsa Faele ya Motswedi ya Morutabana • Pele ga puiso: o buisanang ka ditshwantsho • Buisanang ka gore setlhangwa se ka ga eng	**Kwala temana a dirisa letlhomeso** • Dirisa diteng tse di maleba • Dirisa tlotlofoko e e farologaneng go akaretsa maemedi le makopanyi le dipolelwana. • Dirisa thanodi go netefatsa mopeleto le bokao jwa mafoko **Tlhama le go tlhagisa setlhangwapono** sekao. phousetara kgotsa kitsiso kgotsa phamfolete • Dirisa kagego e e nepagetseng • Tlhopha tshedimosetso e e maleba • Dirisa diponagalo tsa boitlhamedi jaaka mmala le bogolo jo bo farologaneng kgotsa mefuta ya fonto • Dirisa kagego e e maleba **Rekota mafoko le bokao jwa ona mo thanoding ya gago** • Dirisa dithalo kgotsa dipolelo o dirisa mafoko kgotsa ditlhaloso go bontsha bokao, jalo jalo.	**Mopeleto** • Peleta mafoko a a tlwaelegileng sentle, o dirisa thanodi ya gago • Go dirisa kitso ya thulaganyo alefabete le ditlhaka tsa ntlha tsa mafoko go bona mafoko mo thanoding **Dira ka mafoko le dipolelo** • Simolola go lemoga le go dirisa puo-pegelo. • Dirisa dipopi tsa matlhalosi a felo(fa, mo le kwa) • Dirisa matlhalosi a mokgwa sekao. (ka bonako, bonya) • Aga go tlhaloganya le go dirisa pakajaanong tsweledi **Tlotlofoko mo tirisong** • Mafoko a a tserweng go tswa mo ditlhangweng tse di buisitsweng ka kopanelo kgotsa ka nosi • Dirisa mainatswako sekao. thabamorula • Gokelela tlhogo le mogatlana mo motheong wa lefoko.

MOPHATO 4 KGWEDITHARO 4				
DIKGONO	**GO REETSA LE GO BUA (TIRO YA MOLOMO)**	**GO BUISA LE GO LEBELELA**	**GO KWALA LE GO TLHAGISA**	**DIPOPEGO TSA PUO LE MELAWANA**
BEKE 7-8		• Tlhaola tshedimosetso e e kgethegileng • Ranola tshedimosetso • Buisanang ka maikaelelo le bareetsi ba setlhangwa • Buisanang ka dikarolo dingwe tsa tiriso ya puo • Tlhaola le go buisa ka diponagalo tsa boitlhamedi jaaka mmala le bogolo jo bo farologaneng kgotsa mefuta ya fonto/mokwalotlanyo		
BEKE 9-10	**TLHATLHOBO YA BOFELO**			

MOPHATO 5

MOPHATO 5 KGWEDITHARO 1				
DIKGONO	**GO REETSA LE GO BUA (TIRO YA MOLOMO)**	**GO BUISA LE GO LEBELELA**	**GO KWALA LE GO TLHAGISA**	**DIPOPEGO TSA PUO LE MELAWANA**
BEKE 1-2	**Reetsa kgangkhutshwe** Tlhopha go tswa mo ditlhangweng tsa sešwa tse e leng tsa boammaaruri/ dikgang tsa setso/tatelano ya ditiragalo tsa gago/ditlhangwa tsa go lekelela / dikgang tsa nnete tsa mo botshelong/ kgang e e seng ya boammaaruri ya hisetori Tlhopha setlhangwa se se tswang mo bukakgakololo kgotsa Faele ya Motswedi ya Morutabana [taelo e tla boelediwa mo dibekeng dingwe le dingwe tse pedi] • Araba potso ka potso • Tlhagisa maikutlo a a bonolo ka kgang • Bonelapele se se tla diragalang morago **Boeletsa kgang** • Boeletsa ditiragalo ka tatelano e e nepagetseng o dirisa pakaphethi • Neela maina a baanelwa ka nepagalo **Ikatise go reetsa le go bua** (Tlhopha e le nngwe go e dirisa ka letsatsi) • Diragatsa leboko le le khutshwane kgotsa diraeme • Tshameka motshameko o o bonolo wa puo • Neela le go sala dikaelo/ditaelo morago • Bolela dikgang tsa gago	B**uisa kgangkhutshwe** Tlhopha setlhangwa se se tswang mo bukakgakololo kgotsa Faele ya Motswedi ya Morutabana [taelo e tla boelediwa mo dibekeng dingwe le dingwe tse pedi] • Pele ga puiso: bonelapele go tswa mo setlhogong le mo ditshwantshong • Dirisa ditogamaano tsa puiso sekao. go bonelapele, o leba ditshwantsho ka kelotlhoko, go dirisa metlhala ya tiriso • Buisanang ka tlotlofoko e ntšhwa go tswa mo setlhangweng se se buisitsweng • Buisanang ka setlhogo, poloto le (maitshetlego) • Tlhagisa maikutlo a a bonolo ka kgang Dirisa thanodi go netefatsa mopeleto le bokao jwa mafoko **Dira tirwana ya tekatlhaloganyo ka setlhangwa (ka molomo kgotsa e e kwadilweng)** **Ikatise go buisa** • Buisetsa kwa godimo ka kapodiso e e maleba, tlhagiso ya maikutlo le lobelo **Akanya ka setlhangwa se se buisitsweng ka nako ya puiso ka nosi/ puiso ka sebedi** • Boeletsa kgang kgotsa dikakanyokgolo ka dipolelo di le 3 go ya go di le 5 • Neela maikutlo ka kgang	**Kwala tatelano ya ditiragalo tsa gago** • Tlhopha go tswa mo maitemogelong • Tlhopha diteng tse di maleba ka setlhogo • Tlhomama mo setlhogong • Dirisa tlotllofoko e e nyalanang le setlhogo **Kwala kakanyo ya gago ka kgang** • Pele ga mokwalo: o buisana ka ga se o se ratang /le se o sa se rateng **Itlhamele thanodi ya gago** • Tshwaya ditsebe ka ditlhaka tsa alefabete • Tsenya mafoko a le 5 le bokao jwa ona (dithalo/polelo o dirisa mafoko/ tlhaloso ya mafoko) • Kgotsa o tswelela go tsenya mafoko mo thanoding e e dirilweng mo Mophato wa 4	**Mopeleto le matshwao a puiso** • Dirisa thanodi go netefatsa mopeleto le bokao jwa mafoko • Agelela mo kitsong ya medumopuo, go peleta mafoko a a welang mo lesikeng le le lengwe go ya ka tebego kgotsa modumo • Boeletsa tiriso ya khutlo, letshwao la potso le letshwao la tsiboso **Dira ka mafoko le dipolelo** • Tlhaloganya tiriso ya bongwe le bontsi (sekao. buka – dibuka) • Agelela mo tirisong ya mainatota, sekao. tlhakakgolo • Agelela mo tirisong ya maemeditho (sekao. nna, wena, rona, bona) • Agelela mo tirisong ya thuanyi-sediri-sekao. **O** ja letswai • Agelela mo go tlhaloganyeng tiriso ya paka-pheti **Tlotlofoko mo tirisong** • Mafoko a a tserweng go tswa mo ditlhangweng tse di buisitsweng ka kopanelo kgotsa ka nosi

MOPHATO 5 KGWEDITHARO 1				
DIKGONO	**GO REETSA LE GO BUA (TIRO YA MOLOMO)**	**GO BUISA LE GO LEBELELA**	**GO KWALA LE GO TLHAGISA**	**DIPOPEGO TSA PUO LE MELAWANA**
BEKE 3-4	**Tsaya karolo mo puisanong ka setlhogo se se tlwaelegileng** • Botsa le go araba dipotso tse di bonolo ka setlhogo • Dirisa puo e nngwe fa go tlhokega • Neela barutwana ba bangwe tšhono ya go bua • Ba reetse le go rotloetsa mo maitekong a bona a go dirisa Puotlaleletso • Rotloetsa maloko a mangwe go tshegetsa barutwana ka bona. **Neela tatelano ya ditiragalo ka dintlha tse di botlhokwa** • Gakologelwa tiragalo ya sešwa • Tlhoka ditiragalo ka tatelano e e nepagetse-ng **Ikatise go reetsa le go bua** (Tlhopha e le nngwe go e dirisa ka letsatsi) • Diragatsa leboko le le khutshwane kgotsa raeme • Tshameka motshameko o o bonolo wa puo • Neela le go sala latela ditaelo/dikaelo morago • Bolela dikgang tsa gago	**Buisa ditlhangwapono tsa tshedimosetso** sekao. ditšhate/ manaane/ dimmepe tsa tlhaloganyo/ dimmepe/di-tshwantsho le dikerafo Tlhopha setlhangwa se se tswang mo bukakgakololo kgotsa Faele ya Motswedi ya Morutabana • Pele ga puiso: buisanang ka setlhogo le go leba ditshwantsho / dikaelo / dimmepe • Dirisa ditogamaano tsa puiso sekao. go tokola dintlhakakaretso mo setlhangweng o dirisa metlhala ya tiriso • Tlhaola dintlhakgolo • Tlhalosa bokao jwa mafoko a a sa tlwaelegang • Araba dipotso ka ga setlhangwa **Ikatise go buisa** • Buisetsa kwa godimo ka kapodiso e e maleba, tlhagiso ya maikutlo le lobelo **Akanya ka ditlhangwa tse o di buisitseng ka nako ya puiso ka nosi le puiso sebedi** • Abelana ka dikakanyo ka buka • Amanya setlhangwa le botshelo jwa gago	**Kwala tatelano ya ditiragalo ya dintlha** • Tlhopha diteng tse di maleba • Kwala setlhogo • Rulaganya ditiragalo sentle • Dirisa tlotlofoko e e maleba • Dirisa thutapuo e e maleba, mopeleto le matshwao a puiso • Baakanya mopeleto o dirisa thanodi le ditlhangwa tsa pele tse di boeleditsweng • Taka/feleletsa le go tshwaya ditlhangwa tsa pono sekao. ditšhate/ manaane/ dithalo/ dimmepe tsa tlhaloganyo /dithulaganyo. • Tlhopha tshedimosetso e e botlhokwa. • Akaretsa matshwao a a maleba **Rekota mafoko le bokao jwa ona mo thanoding ya gago** • Kwala dipolelo o dirisa mafoko kgotsa ditlhaloso go bontsha bokao, jalo jalo.	**Mopeleto** • Peleta mafoko a a tlwaelegileng sentle, o dirisa thanodi ya gago **Dira ka mafoko le dipolelo** • Agelela mo go tlhaloganyeng tiriso ya pakajaanong • Agelela mo tirisong ya mediriso, sekao. go bontsha kgonego Modise a ka tshaba kwa gae. (kopo) a nka tlhapa • Dirisa "a ka" go bontsha kgonego • Dirisa madiritota le madirimatlhaedi • Dirisa matlhalosi a nako sekao. ka moso, maabane **Tlotlofoko mo tirisong** • Mafoko a a tserweng go tswa mo ditlhangweng tse di buisitsweng ka kopanelo kgotsa ka nosi

MOPHATO 5 KGWEDITHARO 1				
DIKGONO	**GO REETSA LE GO BUA (TIRO YA MOLOMO)**	**GO BUISA LE GO LEBELELA**	**GO KWALA LE GO TLHAGISA**	**DIPOPEGO TSA PUO LE MELAWANA**
BEKE 5-6	**Reetsa kgang** Tlhopha go tswa mo ditlhangweng tsa sešwa tse e leng tsa boammaaruri/ dikgang tsa setso/tatelano ya ditiragalo tsa gago/ditlhangwa tsa go lekelela / dikgang tsa nnete tsa mo botshelong/ kgang e e seng ya boammaaruri ya hisetori) Tlhopha setlhangwa se se tswang mo bukakgakololo kgotsa Faele ya Motswedi ya Morutabana • Tlhopha go tswa mo ditlhalosong tsa molomo go tlhaola batho mo kgannye • Dirisa tlhaloso ya molomo go tlhaola batho mo kgannye • Tlhagisa maikutlo le dikakanyo ka kgang • Araba dipotso tsa molomo ka kgang **Diketsiso ka maemo a mangwe a a tlwaelegileng** • Tsaya karolo mo mmuisanong o o akaretsang tshedimosetso e e maleba • Dirisa paka e e siameng **Ikatise go reetsa le go bua** (Tlhopha e le nngwe go e dirisa ka letsatsi) • Diragatsa leboko le le khutshwane kgotsa diraeme • Tshameka motshameko o o bonolo wa puo • Neela le go sala ditaelo/dikaelo tse di bonolo morago • Bolela dikgang tsa gago	**Buisa kgang**. Tlhopha setlhangwa se se tswang mo bukakgakololo kgotsa Faele ya Motswedi ya Morutabana • Pele ga puiso: o bonelapele go tswa mo setlhogong le ditshwantsho • Dirisa ditogamaano tsa puiso sekao. go bonelapele, o leba ditshwantsho ka kelotlhoko, go dirisa metlhala ya tiriso • Araba dipotso ka kgang **Buisa ditlhangwa tsa tirisano** sekao. ditaletso • Tlhalosa molaetsa-mogolo • Tlhaola diponagalo tsa setlhangwa • Buisanang ka maikaelelo a setlhangwa • Dirisa thanodi go bona bokao jwa mafoko a maŝwa **Ikatise go buisa** • Buisetsa kwa godimo ka kapodiso e e maleba, tlhagiso ya maikutlo le lobelo **Akanya ka ditlhangwa tse o di buisitseng ka nako ya puiso ka nosi / puiso ka sebedi** • Tlhagisa tsibogo ya maikutlo ka setlhangwa se a se buisitseng	**Kwala tlhaloso e e bonolo ka ga batho** • Kwala bonnye temana e le nngwe • Kwala ka boitlhamedi • Dirisa matlhaodi a a maleba • Dirisa pakajaanong tsweledi **Kwala molaetsa o mokhutshwane** • Tlhopha diteng tse di maleba • Rulaganya tshedimosetso ka nepagalo • Dirisa kagego e e nepagetseng sekao. madume, letlha, jalo jalo. • Bopa dipolelo ka nepagalo **Kwala ditemana** • Tlhalosa tiragalo e e rulagantsweng • Rulaganya ditiro le ditiragalo ka tatelano • Dirisa makopanyi • Dirisa pakaphethi • Netefatsa mopeleto le matshwao a puiso **Rekota mafoko le bokao jwa ona mo thanoding ya gago** • Kwala dipolelo o dirisa mafoko kgotsa ditlhaloso go bontsha bokao, jalo jalo.	**Mopeleto le matshwao a puiso** • Peleta mafoko a a tlwaelegileng sentle, o dirisa thanodi ya gago • Dirisa matshwao a puiso sentle, khutlwana, ditsejwana, diphegelwana le khutlo **Dira ka mafoko le dipolelelo** • Tlhaloganya le go dirisa maina a a se nang bongwe sekao. :(metsi maŝwi) • Aga mo tirisong ya matlama, sekao. (mo, fa, kwa) • Dirisa makopanyi go bontsha tlaleletso (le)le tatelano sekao. (morago, pele) • Dirisa mabotsi sekao. mang/, eng?, leng, ? efe?, goreng?, jang? • Tlhaloganya tiriso ya puo-pegelo. • Ditlhakakgolo tsa mainatota, le ditlhogo sekao. sekao. Moh le tlhakaina tsa batho, sekao. Lebogang, Mauki (L. M) **Tlotlofoko mo tirisong** • Mafoko a a tserweng go tswa mo ditlhangweng tse di buisitsweng ka kopanelo kgotsa ka nosi • Mainatswako, sekao. Sefikantswe/ lentswetshipi

MOPHATO 5 KGWEDITHARO 1				
DIKGONO	**GO REETSA LE GO BUA (TIRO YA MOLOMO)**	**GO BUISA LE GO LEBELELA**	**GO KWALA LE GO TLHAGISA**	**DIPOPEGO TSA PUO LE MELAWANA**
BEKE 7-8	**Reetsa le go diragatsa ditaelo** sekao. go dira sengwe. Tlhopha setlhangwa se se tswang mo bukakgakololo kgotsa Faele ya Motswedi ya Morutabana • Tsibogela ditaelo ka nepagalo. • Sala thulagano e e nepagetseng morago **Tlhalosa tsamaiso e e bonolo** • Dirisa makopanyi, sekao. la ntlha, morago, kwa bokhutlong, jalo jalo. • Farologanya dikarolwana go tswa mo setlhangweng se se feletseng **Tshameka motshameko wa puo** • Neela ditaelo • Refosanang • Dirisa pakajaanong **Ikatise go reetsa le go bua** (Tlhopha e le nngwe go e dirisa ka letsatsi) • Diragatsa leboko le le khutshwane kgotsa diraeme • Bolela dikgang tsa gago	**Buisa setlhangwa sa tsamaiso** Tlhopha setlhangwa se se tswang mo bukakgakololo kgotsa Faele ya Motswedi ya Morutabana • Pele ga puiso: Bonelapele go tswa mo setlhogong le ditshwantsho • Dirisa ditogamaano tsa puiso, sekao. go bonelapele, o leba ditshwantsho ka kelotlhoko, go dirisa metlhala ya tiriso • Buisanang ka tatelano ya ditaelo • Tlhalosa se se tshwanetseng go dirwa • Diragatsa ditaelo (fa go kgonega) **Dira tirwana ya tekatlhaloganyo ka setlhangwa (ka molomo kgotsa e e kwadilweng)** **Ikatise go buisa** • Buisetsa kwa godimo ka kapodiso e e maleba, tlhagiso ya maikutlo le lobelo **Akanya ka ditlhangwa tse o di buisitseng ka nako ya puiso ka nosi kgotsa puiso ka sebedi** • Neela thadiso e khutshwane ka tiro ya molomo • Akaretsa dintlhakgolo, sekao. setlhogo, • Neela dikakanyo tsa gago ka setlhangwa	**Kwala ditaelo** • Dirisa dintlha tse di kgethegileng ka nepagalo • Dirisa tatelano e e nepagetseng, o dirisa makopanyi sekao. sa ntlha, se se latelang, jalo jaloj. • Dirisa pakajaanong • Dirisa popego le kagego tse di nepagetseng tsa setlhangwa **Kwala tlhaloso ya tsamaiso** • Kwala tlhaloso ya se se tshwanetseng go dirwa kgotsa tlhaloso ya tatelano ya ditiragalo kgotsa tsamaiso e e dirilweng • Kwala tlhaloso ya setlhangwa ka tatelano e e siameng • Dirisa makopanyi • Tshwaela ka tsamaiso e e dirilweng **Kwala mafoko le bokao jwa ona mo thanoding ya gago** • Kwala dipolelo o dirisa mafoko kgotsa ditlhaloso go bontsha bokao, jalo jalo.	**Mopeleto** • Dirisa thanodi go netefatsa mopeleto le bokao jwa mafoko. **Dira ka mafoko le dipolelo** • Tlhaloganya tiriso ya thui, sekao. Matlho a ga Mmalethabo • Simolola go dirisa ya marui, sekao. ya gagwe, tsa me, la rona • Agelela mo go tlhaloganyeng tiriso ya matlhaodi a popego sekao. yo mogolo, se se telele • Diirisa madirimathusi ‘go tla’ba ne ba, ne . **Tlotlofoko mo tirisong** • Mafoko a a tserweng go tswa mo ditlhangweng tse di buisitsweng ka kopanelo kgotsa ka nosi

MOPHATO 5 KGWEDITHARO 1				
DIKGONO	**GO REETSA LE GO BUA (TIRO YA MOLOMO)**	**GO BUISA LE GO LEBELELA**	**GO KWALA LE GO TLHAGISA**	**DIPOPEGO TSA PUO LE MELAWANA**
BEKE 9-10	**Reetsa leboko/pina** Tlhopha setlhangwa se se tswang mo bukakgakololo kgotsa Faele ya Motswedi ya Morutabana • Tlotla ka leboko (se leboko le buang ka ga sona) • Amanya le maitemogelo a gago • Tlhaola morumo le moribo • Neela maikutlo a gago ka ga leboko (o rata / ga a rate leboko) **Diragatsa leboko** • Kapodisa mafoko ka nepagalo • Bontsha go tlhaloganya • Tlhagisa moribo **Ikatise go reetsa le go bua** (Tlhopha e le nngwe go e dirisa ka letsatsi) • Tshameka motshameko o o bonolo wa puo • Neela le go sala ditaelo/dikaelo morago • Bolela dikgang tsa gago	**Buisa leboko/maboko** Tlhopha setlhangwa se se tswang mo bukakgakololo kgotsa Faele ya Motswedi ya Morutabana • Buisanang ka setlhogo le dikakanyokgolo mo lebokong • Buisanang ka morumo • Buisanang ka mafoko a a simololang ka modumo o o tshwanang • Buisanang ka mafoko a a etsisang modumo • Buisanang ka papiso, sekao. “O opela jaaka thaga. ”, “Ke naletsana. ” • Araba dipotso ka ga leboko/maboko (ka tiro ya molomo kgotsa e e kwadilweng) **Ikatise go buisa** • Buisetsa kwa godimo ka kapodiso e e maleba, o bontsha go tlhaloganya • Dirisa kapodiso e e maleba, tlhagiso ya maikutlo le lebelo **Akanya ka setlhangwa se se buisitsweng ka nako ya puiso ka nosi/ puiso ka sebedi** • Bapisa dibuka/dikgang/ditlhangwa tse di buisitsweng	**Kwala leboko/maboko a a bonolo a a nang le letlhomeso kgotsa dipolelo tse di rumisanang**: • Boeletsa popego e e tshwanang go bopa moribo wa poko le paterone • Dirisa mafoko a a etsisang medumo ya mafoko a ona • Dirisa mafoko a a simolola ka modumo o o tshwanang. **Kwala ka leboko/maboko** • Tlhalosa se leboko le buang ka ga sona • Tlhagisa maikutlo ka ga leboko **Rekota mafoko le bokao jwa ona mo thanoding ya gago** • Kwala dipolelo o dirisa mafoko kgotsa ditlhaloso go bontsha bokao, jalo jalo.	**Mopeleto** • Peleta mafoko a a tlwaelegileng sentle, o dirisa thanodi ya gago **Dira ka mafoko le dipolelo** • Dirisa “bong” jwa maina mangwe (sekao. kgomo /poo) • Dirisa mefuta e e farologaneng ya matlhaodi, sekao. yo mogolo, e tshweu, tse pedi. • Simolola go dirisa madirimatlhaedi, sekao. O tloga a wa • Dirisa pakatlang go bontsha gore sengwe se tla diragala, sekao. Gompieno go tla nna le morwalela. **Tlotlofoko mo tirisong** • Mafoko a a tserweng go tswa mo setlhangweng se se buisitsweng ka nako ya puisokopanelo le puiso ka nosi

MOPHATO 5 KGWEDITHARO 2				
DIKGONO	**GO REETSA LE GO BUA (TIRO YA MOLOMO)**	**GO BUISA LE GO LEBELELA**	**GO KWALA LE GO TLHAGISA**	**DIPOPEGO TSA PUO LE MELAWANA**
BEKE 1-2	**Reetsa kgang** Tlhopha go tswa mo ditlhangweng tsa sešwa tse e leng tsa boammaaruri/ dikgang tsa setso/tatelano ya ditiragalo tsa gago/ditlhangwa tsa go lekelela / dikgang tsa nnete tsa mo botshelong/ kgang e e seng ya boammaaruri ya hisetori Tlhopha setlhangwa se se tswang mo bukakgakololo kgotsa Faele ya Motswedi ya Morutabana • Araba dipotso tsa tshedimisetso ka tlhamalalo • Araba dipotso tsa gore ke eng se se tlileng pele, sa bobedi, sa boraro, jalo jalo. • Neela maikutlo le dikakanyo tsa gago sekao. Goreng o sa... • Araba dipotso tse di thata, sekao. Ke eng ba sa……. ?, O tla dira eng …. . ? • Tlhagisa maikutlo le dikakanyo, sekao. Goreng o ka se …? **Tsaya karolo mo puisanong ka setlhogo se se tlwaelegileng, o fetola puo fa go tlhokega** • Botsa le go araba dipotso • Tlotla barutwana ba bangwe ka go ba reetsa • Rotloetsa barutwana ba bangwe go bua	**Buisa kgang** Tlhopha setlhangwa se se tswang mo bukakgakololo kgotsa Faele ya Motswedi ya Morutabana • Pele ga puiso: buisanang ka setlhogo le go lebelela ditshwantsho • Dirisa ditogamaano tsa go buisa, sekao. go bonelapele, o dirisa metlhala ya tiriso • Buisana ka tlotlofoko e ntšhwa • Tlhaola tatelano ya ditiragalo, maitshetlego le baanelwa • Tlhama dipotso ka ga kgang • Dirisa thanodi go netefatsa mafoko le bokao jwa ona **Dira tirwana ya tekatlhaloganyo ka setlhangwa (ka molomo kgotsa e e kwadilweng)** • Buisa thadiso ya kgang ya buka e e bonolo • Tlhaola diponagalo tsa botlhokwa, sekao. setlhogo, lenaane la baanelwa, tshobokanyo le tekanyetso • Neela dikakanyo tsa gago ka setlhangwa **Ikatise go buisa** • Buisetsa kwa godimo ka kapodiso e e maleba, thelelo le tlhagiso ya maikutlo **Akanya ka setlhangwa se se buisitsweng ka nako ya puiso ka nosi/ puiso ka sebedi** • Dira thadiso ya buka e khutshwane	**Kwala kgang e e bonolo e e nang le letlhomeso** • Kwala polelo ya matseno e e maleba • Kwala ka ga tatelano ya ditiragalo • Dirisa makopanyi (le, mme) • Dirisa matlhaodi mangwe, sekao. mefuta ya ona e e farologaneng • Kwala bokhutlo jo bo maleba **Kwala thadiso ya buka e e bonolo/ kgang e e nang le letlhomeso** • Dirisa letlhomeso ka nepagalo • Akaretsa setlhogo, baanelwabagolo le poloto / setlhogo • Akaretsa tshobokanyo ya poloto • Neela maikutlo a gago ka ga setlhangwa **Rekota mafoko le bokao jwa ona mo thanoding ya gago** • Kwala dipolelo o dirisa mafoko kgotsa ditlhaloso go bontsha bokao jalo jalo.	**Mopeleto** • Dirisa thanodi go netefatsa mafoko le bokao jwa ona • Dirisa kitso ya thulaganyo ya dialefabete le ditlhaka tsa ntlha tsa mafoko go bona mafoko mo thanoding. **Dira ka mafoko le dipolelo** • Dirisa maina a a nang le bongwe le bontsi, sekao. Lemao/mamao • Agelela mo tirisong ya letlhaodi fa pele ga leina, sekao. Se se leele setlhare • Godisa tiriso ya mabotsi, sekao. mang? Eng? Leng?sefe? goring? Jang? • Dirisa makopanyi go bontsha tlaleletso (le) kganetso (mme) **Tlotlofoko mo tirisong** • Mafoko a a tserweng go tswa mo setlhangweng se se buisitsweng ka nako ya puisokopanelo le puiso ka nosi

MOPHATO 5 KGWEDITHARO 2				
DIKGONO	**GO REETSA LE GO BUA (TIRO YA MOLOMO)**	**GO BUISA LE GO LEBELELA**	**GO KWALA LE GO TLHAGISA**	**DIPOPEGO TSA PUO LE MELAWANA**
BEKE 1-2	**Ikatise go reetsa le go bua** (Tlhopha e le nngwe go e dirisa ka letsatsi) • Diragatsa leboko le le khutshwane kgotsa diraeme • Tshameka motshameko o o bonolo wa puo • Neela le go sala ditaelo/dikaelo morago • Bolela dikgang tsa gago • Bolela ka maitemogelo a gago a a amanang le kgang			

MOPHATO 5 KGWEDITHARO 2				
DIKGONO	**GO REETSA LE GO BUA (TIRO YA MOLOMO)**	**GO BUISA LE GO LEBELELA**	**GO KWALA LE GO TLHAGISA**	**DIPOPEGO TSA PUO LE MELAWANA**
BEKE 3-4	**Reetsa setlhangwa sa tshedimosetso,** sekao. ditlhaloso tsa molomo tsa dilo/dimela/diphologolo/ mafelo Tlhopha setlhangwa se se tswang mo bukakgakololo kgotsa Faele ya Motswedi ya Morutabana • Tlhaola dilo • Tlhalosa gore di dirisetswang eng • Taka le go tshwaya setlhangwa • Rulaganya dilo ka ditlhopha go ya ka maikaelelo a tsona kgotsa bokgoni • Rulaganya dilo ka ditlhopha • Tlhalosa gore ke goreng dilo di tsamaisana • Feleletsa lenaane ka fa tlase ga ditlhogo tse di maleba **Ikatise go reetsa le go bua** (Tlhopha e le nngwe go e dirisa ka letsatsi) • Diragatsa leboko le le khutshwane kgotsa diraeme • Tshameka motshameko o o bonolo wa puo • Neela le go sala ditaelo/dikaelo morago • Bolela dikgang tsa gago • Bolela ka maitemogelo a gago a a amanang le setlhangwa	• **Buisa setlhangwapono sa tshedimosetso,** sekao. ditšhate, dimmepe tsa tlhaloganyo, ditshwantsho, dithalo le dikerafo. Tlhopha setlhangwa se se tswang mo bukakgakololo kgotsa Faele ya Motswedi ya Morutabana • Pele ga puiso: o bonelapele go tswa mo setlhogong le ditshwantsho/ didiriswa tsa pono • Dirisa ditogamaano tsa puiso, sekao. bonelapele, okola dintlha • Tlodisa matlho mo setlhangweng go bona tshedimosetso e e kgethegileng, sekao. lenane • Araba dipotso ka setlhangwapono **Dira tirwana ya tekatlhaloganyo ka setlhangwa (ka molomo kgotsa e e kwadilweng)** **Ikatise go buisa** • Buisetsa kwa godimo ka kapodiso e e maleba, o bontsha go tlhaloganya **Akanya ka setlhangwa se se buisitsweng ka nako ya puiso ka nosi/ puiso ka sebedi** • Boeletsa kgang e o e utlwileng kgotsa e o e buisitseng	**Kwala tlhaloso e khutshwane ya dilo / dimela/diphologolo/mafelo o dirisa letlhomeso** • Dirisa letlhomeso ka nepagalo • Akaretsa dintlha tse di kgethegileng • Dirisa dipopi le dithuanyi tse di siameng • Dirisa tlotlofoko e e maleba • Dirisa matshwao a puiso a nepagetseng **Dira tshobokanyo ya mmepe wa tlhaloganyo ya setlhangwa se se khutshwane sa tshedimosetso** • Tlhaola bonnye dintlhakgolo tse tharo • Dirisa mafoko a a botlhokwa • Taka le go feleletsa ka go tshwaya ditlhangwapo-no ditšhate, maanane/ dithalo/dimmepe tsa tlhaloganyo, ditshwantsho, • Dirisa tshedimosetso go tswa mo setlhangweng se se kwadilweng kgotsa sa pono • Akaretsa dintlha tse di kgethegileng • Dirisa tlotlofoko e e maleba **Rekota mafoko le bokao jwa ona mo thanoding ya gago** • Kwala dipolelo o dirisa mafoko kgotsa ditlhaloso go bontsha bokao, jalo jalo.	**Mopeleto** • Peleta mafoko a a tlwaelegileng sentle, o dirisa thanodi ya gago • Dirisa kitso ya thulaganyo ya dialefabete le ditlhaka tsa ntlha tsa mafoko go bona mafoko mo thanoding. **Dira ka mafoko le dipolelo** • Agelela mo tirisong ya mainatota sekao. tlhakakgolo • Agelela mo tirisong ya pakatlang • Dira ka pakajaanong go tlhalosa ditiragalo tsa nnete tsa tlhago, sekao. Pula e a na • Dirisa madirimathusi sekao. ne, tla ba ne ba • Simolola o dirisa dipopi tsa matlhalosi (felo) go ya kwa (nako) ka, ka nako ya (thuo) le **Tlotlofoko mo tirisong** • Mafoko a a tserweng go tswa mo setlhangweng se se buisitsweng ka nako ya puisokopanelo le puiso ka nosi • Malatodi (mafoko a a ganetsanang sekao. lela/tshega • Gokelela ditlhogo le megatlana mo motheong wa mafoko

MOPHATO 5 KGWEDITHARO 2				
DIKGONO	**GO REETSA LE GO BUA (TIRO YA MOLOMO)**	**GO BUISA LE GO LEBELELA**	**GO KWALA LE GO TLHAGISA**	**DIPOPEGO TSA PUO LE MELAWANA**
BEKE 5-6	**Reetsa dikgang** Tlhopha go tswa mo ditlhangweng tsa sešwa tse e leng tsa boammaaruri/ dikgang tsa setso/tatelano ya ditiragalo tsa gago/ditlhangwa tsa go lekelela / dikgang tsa nnete tsa mo botshelong/ kgang e e seng ya boammaaruri ya hisetori • Araba dipotso tsa tshedimosetso ka tlhamalalo • Neela karabo ya gago • Araba dipotso tse di thata, sekao. Goreng ba sa …? O ne o tla dira eng…? • Tlhagisa maikutlo le dikakanyo, sekao. Goreng a sa... • Kwala tshedimosetso e e maleba go tswa mo kgannye o dirisa dintlha tsa botlhokwa • Tshwaya kgotsa feleletsa setlhangwa sa pono, sekao. sethalo kgotsa lenane ka kgang • **Boeletsa kgang** • Dirisa pakaphethi e e bonolo • Dirisa tatelano e e nepagetseng • Dirisa makopanyi **Ikatise go reetsa le go bua** (Tlhopha e le nngwe go e dirisa ka letsatsi) • Diragatsa leboko le le khutshwane kgotsa diraeme • Tshameka motshameko o o bonolo wa puo • Bolela ka maitemogelo a gago a a amanang le setlhangwa	**Buisa dikgang**. Tlhopha setlhangwa se se tswang mo bukakgakololo/dipadiso kgotsa Faele ya Motswedi ya Morutabana • Pele ga puiso: bonelapele go tswa mo setlhogong le ditshwantsho • Buisa go bona ditlha le go dirisa metlhala ya tiriso go bona bokao • Tlhaola le go tshwaela ka ga poloto • Naya mabaka a ditiro • Tlhaloganya tlotlofoko • Araba dipotso ka ga kgang • Boeletsa kgang ka tatelano (ka tiro ya molomo kgotsa e e kwadilweng) **Dira tirwana ya tekatlhaloganyo ka setlhangwa (ka molomo kgotsa e e kwadilweng)** **Ikatise go buisa** • Buisetsa kwa godimo ka ga kapodiso e e maleba, thelelo, le tlhagiso ya maikutlo **Akanya ka setlhangwa se se buisitsweng ka nako ya puiso ka nosi/ puiso ka sebedi** • Tlhagisa maikutlo ka setlhangwa se se buisitsweng • Amanya puiso ya setlhangwa le botshelo jwa gago	**Kwala kgang o dirisa letlhomeso** • Kwala bonnye ditemana tse pedi • Kopanya ditemana o dirisa makopanyi • Dirisa tlotlofoko e ntšhwa le matshwao a puiso a a ithutilweng • Dirisa dithegeniki tsa mokwalo wa boitlhamedi, sekao. o dirisa dipapiso • Dirisa thutapuo, mopeleto, matshwao a puiso tse di maleba le diphatlha tse di fa gare ga ditemana • Dirisa thanodi go netefatsa mopeleto le bokao jwa mafoko **Rekota mafoko le bokao jwa ona mo thanoding ya gago** • Kwala dipolelo o dirisa mafoko kgotsa ditlhaloso go bontsha bokao, jalo jalo	**Mopeleto** • Kwala dipolelo a dirisa mafoko kgotsa ditlhaloso go bontsha bokao jwa mafoko • Kgaoganya mafoko ka dinoko, sekao. ko-po; Po-le-lo **Dira ka mafoko le dipolelo** • Dirisa mefuta e farologaneng ya matlhaodi a a amanang le bogodi sekao. yo mogolo • Tlhaloganya tiriso ya madiri go tlhalosa ditiro. • Simolola tiriso ya tshwanetse go bontsha pateletso • Simolola tiriso ya pakatlang go bontsha maikemisetsi sekao. ke tla, ba tla ‘ke tla • Simolola tiriso ya tlhalosi ya lebaka, sekao. fa . . . , ka gonne . . . . **Tlotlofoko mo tirisong** • Mafoko a a tserweng go tswa mo setlhangweng se se buisitsweng ka nako ya puisokopanelo le puiso ka nosi • Makaelagongwe (mafoko a a tshwanang ka bokao sekao. bonya, bonako

MOPHATO 5 KGWEDITHARO 2				
DIKGONO	**GO REETSA LE GO BUA (TIRO YA MOLOMO)**	**GO BUISA LE GO LEBELELA**	**GO KWALA LE GO TLHAGISA**	**DIPOPEGO TSA PUO LE MELAWANA**
BEKE 7-8	**Reetsa le go tsibogela ditaelo tsa molomo** Tlhopha setlhangwa se se tswang mo bukakgakololo kgotsa Faele ya Motswedi ya Morutabana • Bontsha go tlhaloganya mafoko a taelo • Tlhalosa se se tshwanetseng go diragala (fa e le gore ditaelo di ka se dirwe) Dikitsiso tsa ditiragalo tse di tlwaelegileng sekao. go neela ditaelo • Neela bonnye dikaelo/ ditaelo di le 4 ka tatelano e e nepagetseng • Dirisa puo e e maleba / kgotsa puo ya dikarolo tsa mmele le dikaelo ka mafoko le modirisotaelo **Ikatise go reetsa le go bua** (Tlhopha e le nngwe go e dirisa ka letsatsi) • Diragatsa leboko le le khutshwane kgotsa diraeme • Tshameka motshameko o o bonolo wa puo • Neela le go sala ditaelo/dikaelo morago	**Buisa setlhangwa sa tsamaiso** sekao. resipi kgotsa ditaelo tsa go dira sengwe Tlhopha setlhangwa se se tswang mo bukakgakololo kgotsa Faele ya Motswedi ya Morutabana • Pele ga puiso: go bonelapele go tswa mo setlhangweng le ditshwantsho • Dirisa ditogamaano tsa puiso tse di farologaneng sekao. go bonelapele, go dirisa medumopuo, le go dirisa metlhala ya tiriso • Buisanang ka dintlha tse di kgethegileng tsa setlhangwa • Buisanang ka tatelano ya ditaelo • Araba dipotso ka setlhangwa • Sala ditaelo morago fa go kgonega **Dira tirwana ya tekatlhaloganyo ka setlhangwa (ka tiro ya molomo kgotsa e e kwadiwang)** **Ikatise go buisa** • Buisetsa kwa godimo ka kapodiso e e maleba, o bontsha go tlhaloganya **Akanya ka setlhangwa se se buisitsweng ka nako ya puiso ka nosi/ puiso ka sebedi** • Bapisa dibuka kgotsa ditlhangwa tse o di buisitseng • Amanya le maitemogelo a gago	**Kwala resipi kgotsa ditaelo tsa go dira sengwe o dirisa letlhomeso** Tlhopha setlhangwa se se tswang mo bukakgakololo kgotsa Faele ya Motswedi ya Morutabana • Dirisa letlhomeso ka nepagalo • Akaretsa lenaane la metswako • Akaretsa mokgwa ka tsela e e nepagetseng • Dirisa tlotlofoko e e maleba • Dirisa pakajaanong e e bonolo • Peleta mafoko a a tlwaelegileng ka nepagalo • Dirisa thanodi go netefatsa mopeleto • Tlhagisa tiro e e phepa o dirisa popego e e nepagetseng, sekao. jaaka ditlhogo **Kwala tlhaloso e khutshwane ka tsamaiso e e setsweng morago, sekao. tatelano ya ditiragalo tsa dintlha** • Akaretsa tshedimosetso yotlhe e e maleba • Kwala tatelano ya ditiragalo sentle • Tshwaela ka tsamaiso e e setsweng morago **Rekota mafoko le bokao jwa ona mo thanoding ya gago** • Kwala dipolelo o dirisa mafoko kgotsa ditlhaloso go bontsha bokao, jalo jalo.	**Mopeleto** • Peleta mafoko a a tlwaelegileng sentle o dirisa thanodi ya gago • Mafoko a simololang ka "kg", sekao. kgosi, kgomo, kgotla, kgotlha **Dira ka mafoko le dipolelo** • Dirisa letlhalosi la felo (fa, fao, fale) • Dirisa Pakatlang (sekao. 'Ke tla mmona ka') • Simolola tiriso ya makopanyi go bontsha kganetso (mme) lebaka (gonne), lebaka (maikaelelo) (gore). • Dirisa letshwao la potso • Dirisa letswao la tsiboso. **Tlotlofoko mo tirisong** • Mafoko a a tserweng go tswa mo setlhangweng se se buisitsweng ka nako ya puisokopanelo le puiso ka nosi
BEKE 9-10	**TLHATLHOBO YA KWA BOFELONG**			

MOPHATO 5 KGWEDITHARO 3				
DIKGONO	**GO REETSA LE GO BUA (TIRO YA MOLOMO)**	**GO BUISA LE GO LEBELELA**	**GO KWALA LE GO TLHAGISA**	**DIPOPEGO TSA PUO LE MELAWANA**
BEKE 1-2	**Reetsa tlhaloso ya molomo ya mafelo/batho** Tlhopha setlhangwa se se tswang mo bukakgakololo kgotsa Faele ya Motswedi ya Morutabana • Tlhaola mafelo/batho • Kwala tshedimosetso e e maleba go tswa mo kgannye, sekao. mo tšhateng kgotsa mo lenaneng • Tlhaola go tshwana le dipharologanyo **Reetsa le go neela tatelano ya ditiragalo tsa gago** • Gakologelwa maitemogelo a gago ka tatelano e e nepagetseng • Araba dipotso ka se se diragetseng pele, lwa bobedi, jalo jalo. **Ikatise go reetsa le go bua** (Tlhopha e le nngwe go e dirisa ka letsatsi) • Diragatsa leboko le le khutshwane kgotsa diraeme • Tshameka motshameko o o bonolo wa puo • Neela le go sala ditaelo/dikaelo morago **Bolela dikgang tsa gago**	**Buisa kgang** Tlhopha go tswa mo ditlhangweng tsa sešwa tse e leng tsa boammaaruri/ dikgang tsa setso/tatelano ya ditiragalo tsa gago/ditlhangwa tsa go lekelela / dikgang tsa nnete tsa mo botshelong/ kgang e e seng ya boammaaruri ya hisetori Tlhopha setlhangwa se se tswang mo bukakgakololo kgotsa Faele ya Motswedi ya Morutabana • Pele ga puiso: bonelapele go tswa mo setlhogong le ditshwantsho • Tlhaloganya dipopego tsa setlhangwa • Dirisa ditogamaano tsa puiso tse di farologaneng sekao. go bonelapele, go dirisa medumopuo, le go dirisa metlhala ya tiriso • Tlhagisa lebaka le tatelano mo kgannye, sekao. Go diragetse eng, leng …? • Araba dipotso ka kgang • Tlhaola le go buisana ka baanelwa **Dira tirwana ya tekatlhaloganyo ka setlhangwa (ka tiro ya molomo kgotsa e e kwadilweng)**	**Boeletsa go kwala kgang ka mafoko a gago, o dirisa letlhomeso** • Dirisa pakaphethi e e bonolo • Tlhaola ditiragalokgolo • Bolela ditiragalo ka tatelano e e nepagetseng • Dirisa thutapuo, mopeleto, matshwao a puiso tse di maleba le diphatlha fa gare ga ditemana **Rekota mafoko le bokao jwa ona mo thanoding ya gago** • Kwala dipolelo o dirisa mafoko kgotsa ditlhaloso go bontsha bokao, jalo jalo.	**Mopeleto** • Peleta mafoko a a tlwaelegileng sentle, o dirisa thanodi ya gago • Mafoko a simololang ka 'ph' sekao. phoko. phoka pholo **Dira ka mafoko le dipolelo** • Tlhaloganya tiriso ya bongwe le bontsi sekao. Buka- Dibuka • Aga mo tirisong ya maemeditho (sekao. nna, wena, yona, rona, bona) • Aga mo go tlhaloganyeng tiriso ya matlhaodi • Aga mo tirisong ya thuanyisediri sekao. Mauki o apaya dijo • Dirisa madirimathusi, sekao. ne, tla, ba ne • Dirisa letshwao la tsiboso **Tlotlofoko mo tirisong** • Mafoko a a tserweng go tswa mo setlhangweng se se buisitsweng ka nako ya puisokopanelo le puiso ka nosi

MOPHATO 5 KGWEDITHARO 3				
DIKGONO	**GO REETSA LE GO BUA (TIRO YA MOLOMO)**	**GO BUISA LE GO LEBELELA**	**GO KWALA LE GO TLHAGISA**	**DIPOPEGO TSA PUO LE MELAWANA**
BEKE 1-2		**Ikatise go buisa** • Buisetsa kwa godimo ka kapodiso e e maleba, o bontsha go tlhaloganya • Buisa temana e khutshwane • Buisanang ka kakanyokgolo le dintlha tse di kgethegileng • Sobokanya ka tshegetso, sekao. go tlhopha tshobokanyo e e gaisang **Akanya ka setlhangwa se se buisitsweng ka nako ya puiso ka nosi/ puiso ka sebedi** • Dira thadiso e khutshwane ka tiro ya molomo o dirisa letlhomeso le le maleba		

MOPHATO 5 KGWEDITHARO 3				
DIKGONO	**GO REETSA LE GO BUA (TIRO YA MOLOMO)**	**GO BUISA LE GO LEBELELA**	**GO KWALA LE GO TLHAGISA**	**DIPOPEGO TSA PUO LE MELAWANA**
BEKE 3-4	**Bua ka setlhogo se se tlwaelegileng ba ipaakantse** • Rulaganya le go baakanya dintlha tsa botlhokwa • Bolela bonnye dipolelo tse 5 ka setlhogo • Araba dipotso **Ikatise go reetsa le go bua** (Tlhopha e le nngwe go e dirisa ka letsatsi) • Diragatsa leboko le le khutshwane kgotsa diraeme • Tshameka motshameko o o bonolo wa puo • Neela le go sala ditaelo/dikaelo morago • Bolela dikgang tsa gago	• **Buisa setlhangwapono sa** tshedimosetso ditšhate, dimmepe tsa tlhaloganyo, ditshwantsho, dithalo le dikerafo. Tlhopha setlhangwa se se tswang mo bukakgakololo kgotsa Faele ya Motswedi ya Morutabana • Pele ga puiso:tsamaisa matlho go bona dintlha tsa botlhokwa • Buisanang ka tshedimosetso e e neetsweng le dintlha tse di kgethegileng • Tlhopha dintlha tse di maleba go araba dipotso **Dira tirwana ya tekatlhaloganyo ka setlhangwa (ka tiro ya molomo kgotsa e e kwadilweng)** **Ikatise go buisa** • Buisetsa kwa godimo ka kapodiso e e maleba, thelelo le tlhagiso ya maikutlo **Akanya ka setlhangwa se se buisitsweng ka nako ya puiso ka nosi/ puiso ka sebedi** • Boeletsa setlhangwa ka dipolelo di le 5	• **Taka le go feleletsa go tshwaya ditlhangwapono tse di bonolo,** sekao. ditšhate, dimmepe tsa tlhaloganyo, ditshwantsho, dithalo le dikerafo. Tlhopha setlhangwa se se tswang mo bukakgakololo kgotsa Faele ya Motswedi ya Morutabana • Dirisa tshedimosetso go tswa mo setlhangweng sa pono kgotsa se se kwadilweng • Rulaganya tshedimosetso ka tsela e e phepa • Tlhagisa tshedimosetso ka nepagalo • Dirisa matshwao/dithalo tse di maleba **Dira tshobokanyo ya mmepe wa tlhaloganyo ya setlhangwa se se khutshwane** • Tlhaola bonnye dintlhakgolo di le tharo • Dirisa kagego e e nepagetseng **Rekota mafoko le bokao jwa ona mo thanoding ya gago** • Kwala dipolelo o dirisa mafoko kgotsa ditlhaloso go bontsha bokao, jalo jalo.	**Mopeleto** • Dirisa thanodi go netefatsa mafoko le bokao jwa ona • Mafoko a a simololang ka "s" go latele "e", sekao. selepe, sekepe **Dira ka mafoko le dipolelo** • Dira ka pakajaanong go tlhalosa ditiragalo tsa nnete tsa tlhago, sekao. Pula e a na • Dirisa maemeditho sekao. nna, wena, ena, bona.) • Dirisa mefuta e e farologaneng ya matlhaodi a a akaretsang bogodi. • Go simolola o dirisa marui, sekao. ya me, gago, ya gagwe, ya rona, ya bona. **Tlotlofoko mo tirisong** • Mafoko a tlhophilweng go tswa mo puisong ya setlhangwa se se kopanetsweng kgotsa se se buisitsweng ka nosi

MOPHATO 5 KGWEDITHARO 3				
DIKGONO	**GO REETSA LE GO BUA (TIRO YA MOLOMO)**	**GO BUISA LE GO LEBELELA**	**GO KWALA LE GO TLHAGISA**	**DIPOPEGO TSA PUO LE MELAWANA**
BEKE 5-6	**Reetsa dikgang** (Tlhopha go tswa mo ditlhangweng tsa seŝwa tse e leng tsa boammaaruri/ dikgang tsa setso/tatelano ya ditiragalo tsa gago/ditlhangwa tsa go lekelela / dikgang tsa nnete tsa mo botshelong/ kgang e e seng ya boammaaruri ya hisetori Tlhopha setlhangwa se se tswang mo bukakgakololo kgotsa Faele ya Motswedi ya Morutabana • Tlhaloganya dikgang, a araba dipotso tsa tshedimosetso ka tlhamalalo • Neela tsibogo ya gago ka setlhangwa • Tlhagisa maikutlo le go tlhalosa dikakanyo tsa gago **Boeletsa kgang** • Tlhalosa ditiragalo ka tatelano • Lebelela baanelwa bagolo • Boeletsa tatelano ya kgang o tlhaloganya ditiragalo • Tshitsinya bokhutlo jo bongwe jo bo farologaneng • Dirisa dipaka tse di ithutilweng mo mephatong e e fetileng **Ikatise go reetsa le go bua** (Tlhopha e le nngwe go e dirisa ka letsatsi) • Diragatsa leboko le le khutshwane kgotsa diraeme • Tshameka motshameko o o bonolo wa puo • Neela le go sala ditaelo/dikaelo morago • Bolela dikgang tsa gago	**Buisa kgang** Tlhopha setlhangwa se se tswang mo bukakgakololo kgotsa Faele ya Motswedi ya Morutabana • Tlhaloganya gore poloto le baanelwa di ka emisetsa jang ntlha nngwe ya lefatshe • Araba dipotso ka ga kgang • Tlhaola thuto/molaetsa mogolo wa kgang **Dira tirwana ya tekatlhaloganyo ka setlhangwa (ka tiro ya molomo kgotsa e e kwadilweng)** **Buisa leboko/maboko** • Pele ga puiso: bonelapele go tswa mo setlhogong le ditshwantsho • Dirisa ditogamaano tsa go buisa, sekao. bonelapele o dirisa metlhala ya tiriso • Buisanang ka setlhogo le dikakanyokgolo • Buisanang ka morumo le dipapiso (tshwantshanyo) • Tlhagisa maikutlo a a tlhotlheletswang ke leboko **Ikatise go buisa** • Buisetsa kwa godimo ka kapodiso e e maleba, thelelo le tlhagiso ya maikutlo **Akanya ka setlhangwa se se buisitsweng ka nako ya puiso ka nosi/ puiso ka sebedi** • Amanya setlhangwa le botshelo jwa gagwe • Abela ka dikakanyo ka setlhangwa	**Kwala kgang e khutshwane le go akaretsa mmuisano** • Kwala kgang e e itumedisang • Kgang e na le tshimologo, magare le bokhutlo • Dirisa paka e e maleba • Kopanya dipolelo o dirisa “le” le “mme” • Dirisa matshwao a puiso a a farologaneng o akaretsa le ditsejwana • Simolola go dirisa dikgato tsa go kwala **Dirisa dikgato tsa go kwala** • Sekaseka dikakanyo o dirisa dimmepe tsa tlhaloganyo • Kwala ditlhangwa tsa ntlha • Netefatsa mopeleto • Kwala setlhangwa sa bofelo **Rekota mafoko le bokao jwa ona mo thanoding ya gago** • Kwala dipolelo o dirisa mafoko kgotsa dipolelo go bontsha bokao	**Mopeleto le matshwao a puiso** • Peleta mafoko a a tlwaelegileng sentle, o dirisa thanodi ya gago • Simolola ka mafoko a modumopuo "t", o latelwe ke "o", sekao. tota, toro, toloki • Dirisa matshwao a puiso sentle, sekao. khutlwana, phegelwana, ditsejwana, letshwao lwa potso letshwao la tsiboso khutlo . **Dira ka mafoko le dipolelo** • Aga polelonolo sekao. Lebogang (sediri)o roba (letiro)dikgong (sedirwa). ’ • Simolola tiriso ya makopanyi go bontsha maemo, (fa, morago) • Godisa tiriso ya puosebui. • Simolola go lemoga le go dirisa puopegelo. **Tlotlofoko mo tirisong** • Mafoko a a tserweng go tswa mo setlhangweng se se buisitsweng ka nako ya puisokopanelo le puiso ka nosi

MOPHATO 5 KGWEDITHARO 3				
DIKGONO	**GO REETSA LE GO BUA (TIRO YA MOLOMO)**	**GO BUISA LE GO LEBELELA**	**GO KWALA LE GO TLHAGISA**	**DIPOPEGO TSA PUO LE MELAWANA**
BEKE 7-8	**Tsaya karolo mo puisanong ka ga setlhogo se se tlwaelegileng** • Botsa le go araba dipotso • Tlotla barutwana ba bangwe ka go ba reetsa • Rotloetsa maloko a mangwe a setlhopha go tshegetsa barutwana ka bona • Dirisa dikakanyo le tlotlofoko tse di amanang le dirutwa tse dingwe. • Dirisa puo e nngwe fa go le botlhokwa **Tshameka motshameko/ metshahameko ya puo** • Sala ditaelo morago ka nepagalo • Dirisa tlotlofoko ka tlhatlhamano • Refosanang, ka go neela ba bangwe tšhono ya go bua **Ikatise go reetsa le go bua** (Tlhopha e le nngwe go e dirisa ka letsatsi) • Diragatsa leboko le le khutshwane kgotsa diraeme • Tshameka motshameko o o bonolo wa puo • Neela le go sala ditaelo tse di bonolo morago • Bolela dikgang tsa gago	**Buisa setlhangwa sa tsamaiso,** sekao. ditaelo tsa tekelelo ya saense kgotsa diporojeke tse di bonolo Tlhopha setlhangwa se se tswang mo bukakgakololo kgotsa Faele ya Motswedi ya Morutabana • Pele ga puiso: bonelapele go tswa mo ditlhogong, ditshwantsho ditlhangwa tsa pono • Dirisa ditogamaano tsa puiso: sekao. go okola dintlha mo setlhangweng • Batla dintlha tse di kgethegileng • Ranola ditlhangwa tsa pono • Tlhalosa tatelano le kagego • Sala ditaelo morago **Ikatise go buisa** • Buisetsa kwa godimo ka kapodiso e e maleba, thelelo le tlhagiso ya maikutlo **Buisa setlhangwa sa tshedimosetso go ralala kharikhulamo,** sekao. pegelo e khutshwane, tlhaloso go tswa mo serutweng se sengwe • Pele ga puiso: bonelapele go tswa mo ditlhogong, ditshwantsho ditlhangwa tsa pono • Dirisa ditogamaano tsa puiso: sekao. go okola dintlha mo setlhangweng • Buisanang ka dintlhakgolo le dintlha tse di kgethegileng • Ranola le go buisana ka ditlhangwa tsa pono	**Kwala setlhangwa sa tshedimosetso, sekao.** ditlhangwa tse di dirisiwang mo dirutweng tse dingwe • Kwala ditemana tse pedi go ya go di le tharo • Rulaganya tshedimosetso • Dirisa puo ya semmuso • Akaretsa dintlha tse di kgethegileng • Dirisa tirwa sekao. Morape o gama kgomo/ Kgomo e gangwa ke Morape • Dirisa thanodi go netefatsa mopeleto le bokao jwa mafoko • Dirisa dikgato tsa go kwala • Sekaseka dikakanyo o dirisa sekao. dimmepe tsa tlhaloganyo • Netefatsa mopeleto • Kwala setlhangwa sa bofelo **Rekota mafoko le bokao jwa ona mo thanoding ya gago** • Kwala dipolelo o dirisa mafoko kgotsa ditlhaloso go bontsha bokao, jalo jalo.	**Mopeleto** • Peleta mafoko a a tlwaelegileng sentle, o dirisa thanodi ya gago • Mafoko a a simololang ka modumo wa 'P' latelwe ke o, sekao. podi, potso, pono **Dira ka mafoko le dipolelo** • Godisa tlhaloganya ya tiriso ya makopanyi go bontsa tlaleletso, tatelano le kganetso. • Dirisa dipopi tsa letlhalosi la felo • Tlhaloganya le go dirisa puopegelo. • Tlhaloganya tiriso ya kganetso • Dirisa tirwa **Tlotlofoko mo tirisong** • Mafoko a a tserweng go tswa mo ditlhangweng tse di buisitsweng ka nako ya puisokopanelo le puiso ka nosi • Gokelela ditlhogo le megatlana mo motheong wa mafoko

MOPHATO 5 KGWEDITHARO 3				
DIKGONO	**GO REETSA LE GO BUA (TIRO YA MOLOMO)**	**GO BUISA LE GO LEBELELA**	**GO KWALA LE GO TLHAGISA**	**DIPOPEGO TSA PUO LE MELAWANA**
BEKE 7-8		**Dira tirwana ya tekatlhaloganyo ka setlhangwa (ka tiro ya molomo kgotsa e e kwadilweng)** **Akanya ka setlhangwa se se buisitsweng ka nako ya puiso ka nosi/ puiso ka sebedi** • Aroganya dikakanyo ka setlhangwa		

MOPHATO 5 KGWEDITHARO 3				
DIKGONO	**GO REETSA LE GO BUA (TIRO YA MOLOMO)**	**GO BUISA LE GO LEBELELA**	**GO KWALA LE GO TLHAGISA**	**DIPOPEGO TSA PUO LE MELAWANA**
BEKE 9-10	**Tsaya karolo mo puisanong ka ga setlhogo se se tlwaelegileng** • Botsa le go araba dipotso • Tlotla barutwana ba bangwe ka go ba reetsa • Rotloetsa maloko a mangwe a setlhopha go tshegetsa barutwana ka bone • Dirisa puo e nngwe fa go le botlhokwa • Botsa le go araba dipotso tse di thata sekao. O ne o tla dira eng …? **Diragatsa diterama tsa serala** Tlhopha setlhangwa se se tswang mo bukakgakololo kgotsa Faele ya Motswedi ya Morutabana • Dirisa diteng tse di maleba le puo • Dirisa puosebui • Aga tatelano ya ditiragalo e e tlhaloganyegang • Dirisa lentswe, tlhagiso ya maikutlo le tiriso ya dikarolo tsa mmele go tlhagisa bokao • Kapodisa mafoko ka nepagalo a utlwala **Ikatise go reetsa le go bua** (Tlhopha e le nngwe go e dirisa ka letsatsi) • Diragatsa leboko le le khutshwane kgotsa diraeme • Tshameka motshameko o o bonolo wa puo • Neela le go sala ditaelo/dikaelo morago • Bolela dikgang tsa gago	**Buisa terama ya serala** Tlhopha setlhangwa se se tswang mo bukakgakololo kgotsa Faele ya Motswedi ya Morutabana • Pele ga puiso: bonelapele go tswa mo setlhogong • Dirisa ditogamaano tsa puiso • Tlhaola tatelano ya ditiragalo • Buisanang ka baanelwa, maitshetlego le ditiragalo • Tlhagisa maikutlo a a tlhotlheletswang ke setlhangwa • Buisanang ka kagego ya terama ya serala **Dira tirwana ya tekatlhaloganyo ka setlhangwa (ka tiro ya molomo kgotsa e e kwadilweng)** **Ikatise go buisa** • Buisetsa kwa godimo u bontsha maikutlo le go tlhaloganya setlhangwa • Buisetsa kwa godimo o dirisa kapodiso e e maleba, lobelo le modumo **Akanya ka ditlhangwa tse o di buisitseng o le nosi** • Bapisa ditlhangwa tse o di buisitseng	**Kwala mmuisano o mokhutshwane/ setlhangwa sa terama ya tiragatso o dirisa letlhomeso** • Tlhopha badiragatsi ba ba maleba • Rulaganya mmuisano le ditiragalo sentle • Dirisa puosebui • Dirisa setaele se se sa tlhomamang sa go kwala • Dirisa matshwao a puiso a a maleba sekao. khutlwana, letshwao la tsiboso le letshwao la potso • Dirisa dikgato tsa go kwala • Sekaseka dikakanyo o dirisa dimmepe tsa tlhaloganya • Tlhagisa setlhangwa sa ntlha • Boeletsa • Tseleganya • Kwala setlhangwa sa bofelo • Tlhagisa setlhangwa sa bofelo, se se phepa, se buisega bonolo ka diphatlha tse di nepagetseng **Rekota mafoko le bokao jwa ona mo thanoding ya gago** • Kwala dipolelo o dirisa mafoko kgotsa ditlhaloso go bontsha bokao, jalo jalo.	**Mopeleto le matshwao a puiso** • Peleta mafoko a a tlwaelegileng sentle, o dirisa thanodi ya gago • Gokelela (bo-) go bontsha bontsi jwa maina a losika le diphologolo dingwe. • Dirisa matshwao a puiso a a maleba sekao. phegelwana, khutlwana, ditsejwana, letshwao la potso, letshwao la tsiboso le khutlo **Dira ka mafoko le dipolelo** • Dirisa ‘bong ‘go bopa mangwe a maina, sekao. Kgomo/Poo) • Dirisa madiritota tsamaya – tlola • Dirisa puosebui le puopegelo • Go aga go tlhaloganya tiriso ya pakapheti • Go aga go Tlhaloganya tiriso ya pakatlang • Simolola go dirisa makopanyi go bontsha go tlhopha sekao. kgotsa **Tlotlofoko mo tirisong** • Mafoko a a tserweng go tswa mo setlhangweng se se buisitsweng ka nako ya puisokopanelo le puiso ka nosi

MOPHATO 5 KGWEDITHARO 4				
DIKGONO	**GO REETSA LE GO BUA (TIRO YA MOLOMO)**	**GO BUISA LE GO LEBELELA**	**GO KWALA LE GO TLHAGISA**	**DIPOPEGO TSA PUO LE MELAWANA**
BEKE 1-2	**Reetsa kgang** Tlhopha go tswa mo ditlhangweng tsa seŝwa tse e leng tsa boammaaruri/ dikgang tsa setso/tatelano ya ditiragalo tsa gago/ditlhangwa tsa go lekelela / dikgang tsa nnete tsa mo botshelong/ kgang e e seng ya boammaaruri ya hisetori Tlhopha setlhangwa se se tswang mo bukakgakololo kgotsa Faele ya Motswedi ya Morutabana • Tlhaloganya dikgang • Araba dipotso tsa tshedimosetso ka tlhamalalo • Botsa dipotso tse di maleba le go tsibogela dipotso • Araba le go simolola go botsa dipotso tse di thata go feta sekao. Goreng go sa kgona go … ?; Eng…? O nagana jang…? • Buisanang ka dintlha tsa setso, loago kgotsa tse di botlhokwa tsa mo kgannye, o dirisa puo e nngwe fa go tlhokega **Tshameka motshameko wa puo** • Sala le go neela ditaelo morago • Dirisa tlhatlhamano ya tlotlofoko • Refosana, le go neela ba bangwe tŝhono ya go bua	**Buisa kgang** Tlhopha setlhangwa se se tswang mo bukakgakololo kgotsa Faele ya Motswedi ya Morutabana • Pele ga puiso: bonelapele go tswa mo setlhogong le ditshwantsho • Dirisa ditogamaano tsa go buisa sekao. a go bonelapele, o dirisa metlhala ya tiriso go bona bokao jwa mafoko a maŝwa • Buisanang ka dikakanyokgolo le dintlha tse dingwe. • Tlhaola tatelano ya ditiragalo • Tlhaola maitshetlego le baanelwa • Araba le go simolola go botsa dipotso tse di thata go feta sekao. Goreng go sa kgona go … ?; Eng…? O nagana jang…? • Buisanang ka dintlha tsa setso, loago kgotsa tse di botlhokwa tsa mo kgannye, o dirisa puo e nngwe fa go tlhokega **Dira tirwana ya tekatlhaloganyo ka setlhangwa (ka tiro ya molomo kgotsa e e kwadilweng)** Ikatise go buisa • Buisetsa kwa godimo ka kapodiso e e maleba, thelelo le tlhagiso ya maikutlo	**Kwala tatelano ya ditiragalo tsa gago** • Tlhopha setlhogo le diteng go tswa mo maitemogelong a gago • Bolela ditiragalo ka tatelano • Tlhagisa lebaka le tatelano **Kwala kgang e e bonolo** • Dirisa popego ya kgang • Dirisa puo ka boikakanyetso bogolo ka tlotlofoko e e farologaneng • Kopanya dipolelo go nna ditemana dirisa maemedi, makopanyi le matshwao a puiso a a nepagetseng • Dirisa paka e e nepagetseng ka tlhomamo • Dirisa thanodi go netefatsa mopeleto le bokao jwa mafoko • Dirisa dikgato tse di latelang tsa go kwala kgang • Sekaseka dikakanyo o dirisa dimmepe tsa tlhaloganyo • Kwala setlhangwa sa ntlha • Boeletsa go kwala morago ga go newa pegelo **Rekota mafoko le bokao jwa ona mo thanoding ya gago** • Kwala dipolelo o dirisa mafoko kgotsa ditlhaloso go bontsha bokao, jalo jalo.	**Mopeleto** • Peleta mafoko a a tlwaelegileng sentle, o dirisa thanodi ya gago • Gokelela mogatlana wa nyenyefatso sekao. ana kgotsa nyana **Dira ka mafoko le dipolelo** • Tlhaloganya le go dirisa maina a a senang bongwe, sekao. (Mmu / maŝwi) • Agelela mo tirisong ya maemeditho. (sekao. nna, wena, rona, bona) • Dirisa mefuta e farologaneng ya matlhaodi o akaretsang le bogodi • Agelela mo tirisong ya thuanyisediri sekao. O kwala dintlha **Tlotlofoko mo tirisong** • Mafoko a a tserweng go tswa mo setlhangweng se se buisitsweng ka nako ya puisokopanelo le puiso ka nosi

MOPHATO 5 KGWEDITHARO 4				
DIKGONO	**GO REETSA LE GO BUA (TIRO YA MOLOMO)**	**GO BUISA LE GO LEBELELA**	**GO KWALA LE GO TLHAGISA**	**DIPOPEGO TSA PUO LE MELAWANA**
BEKE 1-2	**Ikatise go reetsa le go bua** (Tlhopha e le nngwe go e dirisa ka letsatsi) • Diragatsa leboko le le khutshwane kgotsa diraeme • Tshameka motshameko o o bonolo wa puo • Neela le go sala ditaelo/dikaelo morago • Bolela dikgang tsa gago	**Buisa le go rarabolola malepa a mafoko** • Dirisa tlotlofoko e e maleba • Peleta mafoko ka nepagalo • Tlhalosa bokao jwa mafoko/o a dirise mo polelong **Akanya ka setlhangwa se se buisitsweng ka nako ya puiso ka nosi/ puiso ka sebedi** • Boeletsa kgang ka dipolelo tse 5 kgotsa 6 • Dira thadiso e khuka tiro ya molomo		

MOPHATO 5 KGWEDITHARO 4				
DIKGONO	**GO REETSA LE GO BUA (TIRO YA MOLOMO)**	**GO BUISA LE GO LEBELELA**	**GO KWALA LE GO TLHAGISA**	**DIPOPEGO TSA PUO LE MELAWANA**
BEKE 3-4	**Tsaya karolo mo puisanong** • Buisang ka ditlhogo tse di tlwaelegileng go akaretsa go tswa mo dirutweng tse dingwe • Dirisa bokgoni jwa maemo a a kwa godimo a go akanya sekao. go buisana ka tse di mosola le tse di seng mosola, o neela dikakanyo • Dirisa dikgopolo le tlotlofoko go tswa kwa dirutweng tse dingwe • Refosana, o bontsha ba bangwe tlotlo, le go tlotla dikakanyo tsa ba bangwe **Ikatise go reetsa le go bua** (Tlhopha e le nngwe go e dirisa ka letsatsi) • Diragatsa leboko le le khutshwane kgotsa diraeme • Tshameka motshameko o o bonolo wa puo • Neela le go sala ditaelo/dikaelo morago • Bolela dikgang tsa gago	**Buisa setlhangwa sa mmedia** sekao. athikele ya makasine kgotsa pegelo ya dikgang. Tlhopha setlhangwa se se tswang mo bukakgakololo kgotsa Faele ya Motswedi ya Morutabana • Pele ga puiso: bonelapele gore setlhangwa se ka ga eng ka go se leba pele • Dirisa tlhatlhamano ya ditogamaano tsa puiso sekao. go tlodisa matlho mo setlhangweng le go okola dintlha • Araba dipotso • Buisanang ka dikakanyokgolo le dintlha tse di kgethegileng • Tlhaloganya kagego le boitlhamedi jwa ditlhangwa tsa mmedia **Dira tirwana ya tekatlhaloganyo ka setlhangwa (ka tiro ya molomo kgotsa e e kwadilweng)** **Ikatise go buisa** • Buisetsa kwa godimo ka kapodiso e e maleba, thelelo le tlhagiso ya maikutlo **Buisa le go tlhaloganya phousetara** • Pele ga puiso: buisana ka ga ditshwantsho • Ranola tshedimosetso • Buisanang ka maitlhomo a setlhangwa • Buisanang ka tiriso nngwe ya puo **Akanya ka setlhangwa se se buisitsweng ka nako ya puiso ka nosi/ puiso ka sebedi** • Tlhagisa tsibogo ya maikutlo ka setlhangwa se se buisitsweng • Amanya setlhangwa le botshelo jwa gago	**Kwala setlhangwa sa tshedimosetso o dirisa letlhomeso** • Tlhopha setlhogo se se maleba • Akaretsa tshedimosetso e e maleba • Akaretsa tshedimosetso ka tse di mosola le tse di seng mosola • Rulaganya tse di mosola le tse di seng mosola mo lenaaneng • Dirisa dikgato tse di latelang tsa go kwala • Sekaseka dikakanyo o dirisa sekao. dimmepe tsa tlhaloganyo • Kwala setlhangwa sa ntlha • Boeletsa go kwala morago ga go bona pegelo Dirisa thanodi go netefatsa bokao jwa mafoko **Tlhama phousetara** • Akaretsa tshedimosetso e e maleba • Akaretsa setshwantsho • Dirisa bogolo jwa kgatiso(print) ka nonofo • Tlhagisa setlhangwa sa bofelo se se a phepa, se se buisegang bonolo **Rekota mafoko le bokao jwa ona mo thanoding ya gago** • Kwala dipolelo o dirisa mafoko kgotsa ditlhaloso go bontsha bokao, jalo jalo.	**Mopeleto** Dirisa thanodi go netefatsa mopeleto le bokao jwa mafoko • Dirisa mafoko a a nang le medumo ya ditumanosi tse ditelele sekao. pela, loma, gama **Dira ka mafoko le dipolelo** • Dirisa maina a a senang bongwe le bontsi sekao. mmu, maŝwi. • Agelela mo tirisong ya masupi (sekao. e, eo, tseo, tsele) • Agelela mo tirisong ya letlhaodi pele ga leina, sekao. E khibidu koloi. • Dirisa mefuta e e farologaneng ya matlhaodi go akaretsa bogodi • Simolola go dirisa madiri, sekao. taboga, tabogile **Tlotlofoko mo tirisong** • Mafoko a a tserweng go tswa mo setlhangweng se se buisitsweng ka nako ya puisokopanelo le puiso ka nosi

MOPHATO 5 KGWEDITHARO 4				
DIKGONO	**GO REETSA LE GO BUA (TIRO YA MOLOMO)**	**GO BUISA LE GO LEBELELA**	**GO KWALA LE GO TLHAGISA**	**DIPOPEGO TSA PUO LE MELAWANA**
	Reetsa kgang Tlhopha go tswa mo ditlhangweng tsa sešwa tse e leng tsa boammaaruri/ dikgang tsa setso/tatelano ya ditiragalo tsa gago/ditlhangwa tsa go lekelela / dikgang tsa nnete tsa mo botshelong/ kgang e e seng ya boammaaruri ya hisetori Tlhopha setlhangwa se se tswang mo bukakgakololo kgotsa Faele ya Motswedi ya Morutabana • Lemoga poloto, baanelwa le ditiro • Sobokanya kgang ka tshegetso • Tlhagisa maikutlo, o neela mabaka a ona • Dirisa dipaka tse di ithutilweng mo mephatong ya pele sekao. pakaphethi le pakatlang **Bolela kgang** • Akaretsa baaanelwa le maitshetlego • Akaretsa poloto e e bonolo • Neela tatelano ya kgang e e dirang tlhaloganyo **Ikatise go reetsa le go bua** (Tlhopha e le nngwe go e dirisa ka letsatsi) • Diragatsa leboko le le khutshwane kgotsa diraeme • Tshameka motshameko o o bonolo wa puo	**Buisa kgang** Tlhopha setlhangwa se se tswang mo bukakgakololo kgotsa Faele ya Motswedi ya Morutabana • Pele ga puiso: o bonelapele go tswa mo setlhogong le ditshwantsho • Dirisa ditogamaano tsa puiso sekao. dirisa metlhala ya tiriso go bona bokao jwa mafoko a maŝwa • Buisanang ka dikakanyokgolo le dintlha tse dingwe tse di kgethegileng. • Tlhaola tatelano ya ditiragalo • Tlhaola maitshetlego le baanelwa • Araba le go simolola go botsa dipotso tse di thata le go feta sekao. Goreng o sa kgona go? Eng? O nagana jang? • Buisanang ka dintlha tsa setso, loago kgotsa tse di botlhokwa tsa mo kgannye, o dirisa puo e nngwe fa go tlhokega **Dira tirwana ya tekatlhaloganyo ka setlhangwa (ka tiro ya molomo kgotsa e e kwadilweng)** **Buisa leboko/maboko** • Pele ga puiso: bonelapele go tswa mo setlhogong le ditshwantsho • Dirisa ditogamaano tsa puiso sekao. dirisa metlhala ya tiriso • Araba dipotso ka ga leboko • Tlhagisa maikutlo a a tlhotlheletswang ke leboko	**Kwala tatelano ya ditiragalo tsa gago** • Tlhopha setlhogo le diteng go tswa mo maitemogelong a gago • Bolela ditiragalo ka tatelano • Tlhagisa lebaka le tatelano • Dirisa thutapuo, tlotlofoko, mopeleto le tshedimosetso tse di maleba • Dirisa dikgato tsa go kwala **Kwala thadiso e bonolo ka buka o dirisa letlhomeso** • Tlhopha diteng tse di maleba • Dirisa letlhomeso ka nepagalo • Tlhagisa le go tlhalosa dikakanyo tsa gago • Akaretsa setlhogo, baanelwa, maitshetlego le tshobokanyo ya kgang Dirisa dikgato tse di latelang tsa go kwala • Sekaseka dikakanyo o dirisa dimmepe tsa tlhaloganyo kgotsa lenane jalo jalo • Kwala setlhangwa sa ntlha • Boeletsa go kwala morago ga go neelwa pegelo Dirisa thanodi go netefatsa mopeleto le bokao jwa mafoko **Rekota mafoko le bokao jwa ona mo thanoding ya gago** • Kwala dipolelo o dirisa mafoko kgotsa ditlhaloso go bontsha bokao, jalo jalo.	**Mopeleto** • Peleta mafoko a a tlwaelegileng sentle, o dirisa thanodi ya gago **Dira ka mafoko le dipolelo** • Agelela mo tirisong ya mediriso sekao.'ke tla ' go bontsha kgonego, ' Nka'go kopa tetla • Dirisa letlhalosi la nako (sekao. mo mosong, maabane) • Dirisa matlama sekao. kwa go (felo), ka, (nako) le mokgwa (tota) **Tlotlofoko mo tirisong** • Mafoko a a tserweng go tswa mo setlhangweng se se buisitsweng ka nako ya puisokopanelo le puiso ka nosi

MOPHATO 5 KGWEDITHARO 4				
DIKGONO	**GO REETSA LE GO BUA (TIRO YA MOLOMO)**	**GO BUISA LE GO LEBELELA**	**GO KWALA LE GO TLHAGISA**	**DIPOPEGO TSA PUO LE MELAWANA**
BEKE 5-6	• Neela le go sala ditaelo/dikaelo morago • Bolela dikgang tsa gago • Akanya ditiragalo kgotsa maitemogelo ka tatelano e e nepagetseng	• Buisanang ka morumo, mafoko a a simololang ka medumo e e tshwanang le dipapiso **Ikatise go buisa** • Buisetsa kwa godimo ka kapodiso e e maleba, thelelo le tlhagiso ya maikutlo **Akanya ka setlhangwa se se buisitsweng ka nako ya puiso ka nosi/ puiso ka sebedi** • Dira thadiso e khutshwane, ka tiro ya molomo		
BEKE 7-8	**Tsaya karolo mo puisanong** • Botsa le go araba dipotso • Tlotla barutwana ba bangwe • Reetsa le go rotloetsa barutwana ba bangwe go bua • Dirisa puo e nngwe fa go tlhokagala Tsaya karolo mo dipuisanong ka setlhogo se go sa tlwaelegang gore se ka diriswa sekao. akanya le go tlhalosa ka kgonagalo ya maemo a boikakanyetso jaaka gore o ka dira eng ka R100 • Tlhopha diteng tse di maleba • Dirisa mokgwa wa go beelana mabaka • Ikatise go reetsa le go bua • (Tlhopha e le nngwe go e dirisa ka letsatsi) • Diragatsa leboko le le khutshwane kgotsa diraeme • Tshameka motshameko o o bonolo wa puo • Neela le go sala ditaelo/dikaelo morago • Bolela dikgang tsa gago	**Buisa setlhangwa sa tshedimosetso go ralala kharikhulamo** sekao. a pegelo e khutshwane, tlhaloso go tswa mo serutweng se sengwe Tlhopha setlhangwa se se tswang mo bukakgakololo kgotsa Faele ya Motswedi ya Morutabana • Pele ga puiso: buisa le go buisana ka ditlhogo le ditshwantsho • Dirisa ditogamaano tsa puiso sekao. tlodisa matlho mo setlhangweng go bona tshedimosetso • Lemoga karolo e e tsewang ke ditshwantsho le dinepe mo go ageng bokao • Araba dipotso ka setlhangwa • Sobokanya temana ka tshegetso **Dira tirwana ya tekatlhaloganyo ka setlhangwa (ka tiro ya molomo kgotsa e e kwadilweng)** • Buisa le go tlhaloganya phousetara • Pele ga puiso: buisa le go buisana ka ditlhogo le ditshwantsho	**Tlhama phousetara** • Akaretsa tshedimosetso e e maleba • Akaretsa setshwantsho • Dirisa bogolo jwa kgatiso ka nepagalo • Tlhagisa setlhangwa sa bofelo se se phepa, se se buisegang • Kwala setlhangwa sa tshedimosetso o dirisa letlhomeso • Tlhopha tshedimosetso e e maleba • Akaretsa tšhate, kerafo kgotsa sethalo fa go le maleba • Kwala ditemana tse pedi go ya go di le tharo • Dirisa dintlha tse di nepagetseng le go di rulaganya sentle • Dirisa mopeleto o o nepagetseng le matshwao a puiso • Dirisa makopanyi • Dirisa dikgato tsa go kwala • Kwala setlhangwa sa ntlha • Boeletsa • Tseleganya	**Mopeleto** • Dirisa thanodi go netefatsa mafoko le bokao jwa ona • Dirisa bongwe le bontsi jwa maina a a farologaneng. **Dira ka mafoko le dipolelo** • Agelelela mo tirisong ya makopanyi a a bontshang lebaka le maikaelelo • Dirisa matlhalosi a mokgwa (sekao. ka bonako, ka bonya) • Dirisa pakatlang go bontsha fa sengwe se tla diragala, sekao. Gompieno go tla nna le morwalela . • Simolola go dirisa ya matlhalosi a mokgwa ‘thata, tota, • Pakajaanong tsweledi (sekao. ‘O sa buisa. ’) • Dirisa tirwa **Tlotlofoko mo tirisong** • Mafoko a a tserweng go tswa mo setlhangweng se se buisitsweng ka nako ya puisokopanelo le puiso ka nosi

MOPHATO 5 KGWEDITHARO 4				
DIKGONO	**GO REETSA LE GO BUA (TIRO YA MOLOMO)**	**GO BUISA LE GO LEBELELA**	**GO KWALA LE GO TLHAGISA**	**DIPOPEGO TSA PUO LE MELAWANA**
BEKE 7-8		• Ranola tshedimosetso • Buisanang ka maitlhomo a setlhangwa • Buisanang ka puo nngwe e e dirisitsweng • Tlhaola le go buisana ka diponagalo tsa boitlhamedi jaaka mmala le bogolo jwa fonto • Buisanang ka kagego **Akanya ka setlhangwa se se buisitsweng ka nako ya puiso ka nosi/ puiso ka sebedi** • Abelana ka dikakanyo ka ga setlhangwa • Lekanyetsa setlhangwa o se bapisa le tse dingwe tse di buisitsweng mo gare ga ngwaga	• Kwala setlhangwa sa bofelo • Tlhagisa setlhangwa sa bofelo se se phepa se se buisegang	
BEKE 9-10	**TLHATLHOBO YA BOFELO**			

MOPHATO 6 PUOTLALELETSO YA NTLHA SETSWANA

MOPHATO 6 KGWEDITHARO 1				
DIKGONO	**GO REETSA LE GO BUA (TIRO YA MOLOMO)**	**GO BUISA LE GO LEBELELA**	**GO KWALA LE GO TLHAGISA**	**DIPOPEGO TSA PUO LE MELAWANA**
BEKE 1-2	**Reetsa kgang** Tlhopha go tswa mo ditlhangweng tsa seŝwa tse e leng tsa boammaaruri/ dikgang tsa setso/tatelano ya ditiragalo tsa gago/ditlhangwa tsa go lekelela / dikgang tsa nnete tsa mo botshelong/ kgang e e seng ya boammaaruri ya hisetori Tlhopha setlhangwa se se tswang mo bukakgakololo kgotsa Faele ya Motswedi ya Morutabana • Araba dipotso tsa tshedimosetso ka tlhamalalo • Tsiboga ka go amanya kgang le botshelo jwa gago **Tshameka motshameko/metshameko ya puo** • Sala le go neela ditaelo ka nepagalo • Dirisa tlhatlhamano ya tlotlofoko • Refosana o neela ba bangwe tšhono ya go bua **Ikatise go reetsa le go bua** (Tlhopha e le nngwe go e dirisa ka letsatsi) • Diragatsa leboko • Tshameka motshameko wa puo • Neela le go sala ditaelo/dikaelo morago • Buisanang ka setlhogo	**Buisa kgang** Tlhopha go tswa mo ditlhangweng tsa seŝwa tse e leng tsa boammaaruri/ dikgang tsa setso/tatelano ya ditiragalo tsa gago/ditlhangwa tsa go lekelela / dikgang tsa nnete tsa mo botshelong/ kgang e e seng ya boammaaruri ya hisetori Tlhopha setlhangwa se se tswang mo bukakgakololo kgotsa Faele ya Motswedi ya Morutabana Pele ga puiso: bonelapele go tswa mo setlhogong le ditshwantsho • Dirisa ditogamaano tsa puiso, o bonelapele, o dirisa medumopuo le metlhala ya tiriso • Buisanang ka tlotlofoko e ntšhwa go tswa mo setlhangweng se se buisitsweng • Buisanang ka setlhogo, poloto le maitshetlego • Araba dipotso ka kgang **Dira tirwana ya tekatlhaloganyo ka setlhangwa (ka tiro ya molomo kgotsa e e kwadilweng)** **Ikatise go buisa** • Buisetsa kwa godimo ka kapodiso e e maleba, thelelo le tlhagiso ya maikutlo	**Kwala kgang e e bonolo** • Dirisa letlhomeso fa fela go tlhokagala • Dirisa mmepe wa tlhaloganyo kgotsa tšhate go rulaganya • Tlhopha setlhogo le diteng tse di maleba • Kwala polelo ya matseno e e maleba • Dirisa makopanyi • Kwala bokhutlo jo bo maleba • Dirisa thutapuo, tlotlofoko, mopeleto le tshedimosetso tse di maleba **Dirisa dikgato tsa go kwala** • Sekaseka dikakanyo • Kwala setlhangwa sa ntlha • Boeletsa • Tseleganya • Kwala setlhangwa sa bofelo • Tlhagisa setlhangwa sa bofelo se se phepa se se buisegang **Rekota mafoko le bokao jwa ona mo thanoding ya gago** • Kwala dipolelo o dirisa mafoko kgotsa ditlhaloso go bontsha bokao, jalo jalo.	**Mopeleto** • Peleta mafoko a a tlwaelegileng sentle o dirisa thanodi ya gago • Agelela mo kitsong ya medumopuo o peleta mafoko sekao. aga mafoko a a welang mo lesikeng le le lengwe go ya ka tebego le modumo **Dira ka mafoko le dipolelo** • Tlhaloganya tiriso ya bongwe le bontsi (sekao. buka- dibuka) • Agelela mo tirisong ya maemeditho (sekao. nna, wena, yona, rona, bona,) • Agelela mo tirisong ya thuanyisediri, sekao. Lebogang o rata go ja/ O rata go ja • Agelela mo tirisong ya pakapheti. **Tlotlofoko mo tirisong** • Mafoko a a tserweng go tswa mo setlhangweng se se buisitsweng ka nako ya puisokopanelo le puiso ka nosi

MOPHATO 6 KGWEDITHARO 1				
DIKGONO	**GO REETSA LE GO BUA (TIRO YA MOLOMO)**	**GO BUISA LE GO LEBELELA**	**GO KWALA LE GO TLHAGISA**	**DIPOPEGO TSA PUO LE MELAWANA**
BEKE 1-2		**Dira malepa a mafoko** • Dirisa tlotlofoko e e maleba • Peleta mafoko ka nepagalo • Tlhalosa bokao jwa mafoko/o a dirise mo polelong **Akanya ka setlhangwa se se buisitsweng ka nako ya puiso ka nosi/ puiso ka sebedi** • Dira thadiso e khutshwane ya molomo • Amanya setlhangwa le botshelo jwa gago		

MOPHATO 6 KGWEDITHARO 1				
DIKGONO	**GO REETSA LE GO BUA (TIRO YA MOLOMO)**	**GO BUISA LE GO LEBELELA**	**GO KWALA LE GO TLHAGISA**	**DIPOPEGO TSA PUO LE MELAWANA**
BEKE 3-4	**Reetsa tatelano ya ditiragalo ya dintlha** sekao. pegelo ya dikgang, tatelano ya ditiragalo ya dintlha Tlhopha setlhangwa se se tswang mo bukakgakololo kgotsa Faele ya Motswedi ya Morutabana • Tlhaloganya dikgopolo le go dirisa tlotlofoko e e amanang le dirutwa tse dingwe • Tlhagisa le go tlhalosa dikakanyo tsa gago • Buisanang ka setlhangwa **Tsweletsa puisano ka setlhogo se se tlwaelegileng** • Botsa le go araba dipotso • Tlotla barutwana ba bangwe ka go ba reetsa le go ba rotloetsa go bua **Ikatise go reetsa le go bua** (Tlhopha e le nngwe go e dirisa ka letsatsi) • Diragatsa leboko • Tshameka motshameko wa puo • Neela le go sala ditaelo/dikaelo morago • Buisanang ka setlhogo	**Buisa tatelano ya ditiragalo tsa dintlha** sekao. athikele ya dikgang kgotsa tatelano ya ditiragalo tsa dintlha Tlhopha setlhangwa se se tswang mo bukakgakololo kgotsa Faele ya Motswedi ya Morutabana • Pele ga puiso: bonelapele go tswa mo setlhogong le ditshwantsho • Dirisa ditogamaano tsa puiso: bonelapele, o dirisa medumopuo le metlhala ya tiriso • Buisanang ka tlotlofoko e ntšhwa go tswa mo setlhangweng se se buisitsweng • Araba dipotso ka setlhangwa • Tlhagisa lebaka le sepheto **Dira tirwana ya tekatlhaloganyo ka setlhangwa (ka tiro ya molomo kgotsa e e kwadilweng)** **Buisa ditlhangwa tsa tirisano sekao. makwalo a botsalano** • Buisanang ka dikakanyokgolo le dintlha tse di kgethegileng • Tlhaola diponagalo sekao. kagego, ditumediso, jalo jalo. **Buisa ditlhangwa tsa mmedia sekao. dipapatso/ diphamfolete/diphousetara** • Tlhaola molaetsamogolo • Buisanang ka tiriso ya kagego, mmala, fonto le ditshwantsho • Tlhaloganya ka mokgwa o o ditshwantsho le mafoko di dirisiwang go tlhotlheletsa **Akanya ka setlhangwa se se buisitsweng ka nako ya puiso ka nosi/ puiso ka sebedi** • Sobokanya setlhangwa ka dipolelo di le mmalwa • Abelana dikakanyo ka ga setlhangwa	**Kwala tatelano ya ditiragalo tsa dintlha** • Dirisa letlhomeso fa go tlhokega • Tlhopha tshedimosetso e e maleba • Rulaganya dikakanyokgolo le dintlha tsa tshegetso • Dirisa makopanyi, maemedi a a maleba **Kwala lekwalo la botsalano le le bonolo** • Dirisa letlhomeso • Tlhopha diteng tse di maleba • Lebisa lekwalo kwa mothong yo o maleba ka maikaelelo • Tseleganya setlhangwa sa gago ka go baakanya diphoso tsa thutapuo, matshwao a puiso le mopeleto Dirisa dikgato tsa go kwala • Sekaseka dikakanyo • Kwala setlhangwa sa ntlha • Boeletsa • Tseleganya • Kwala setlhangwa sa bofelo • Tlhagisa setlhangwa sa bofelo se se phepa se se buisegang **Rekota mafoko le bokao jwa ona mo thanoding ya gago** • Kwala dipolelo o dirisa mafoko kgotsa ditlhaloso go bontsha bokao, jalo jalo.	**Mopeleto** • Dirisa thanodi go netefatsa mafoko le bokao jwa mafoko • Dirisa kitso ya thulaganyo ya dialefabete le ditlhaka tsa ntlha go bona lefoko mo thanoding ya gago • Kgaoganya mafoko go ya ka dinoko sekao. le-be-n-ke-l e, po-le-lo **Dira ka mafoko le dipolelo** • Agelela mo go tlhaloganyeng le tiriso ya papiso. • Agelela mo tirisong ya pakatsweledi • Agelela mo tirisong ya mediriso sekao. ‘ tla’ kgonego ‘a nka’ go kopa tetla • Dirisa letlhalosi la nako (sekao. ka /mo moso/ng, maabane) **Tlotlofoko mo tirisong** • Mafoko a a tserweng go tswa mo setlhangweng se se buisitsweng ka nako ya puisokopanelo le puiso ka nosi • Go aga mafoko a a welang mo lesikeng le le lengwe go ya ka tiriso, sekao. buka le tsebe, kopi le pirinki, mathe le leleme

MOPHATO 6 KGWEDITHARO 1				
DIKGONO	**GO REETSA LE GO BUA (TIRO YA MOLOMO)**	**GO BUISA LE GO LEBELELA**	**GO KWALA LE GO TLHAGISA**	**DIPOPEGO TSA PUO LE MELAWANA**
BEKE 5-6	**Reetsa kgang** Tlhopha go tswa mo ditlhangweng tsa seŝwa tse e leng tsa boammaaruri/ dikgang tsa setso/tatelano ya ditiragalo tsa gago/ditlhangwa tsa go lekelela / dikgang tsa nnete tsa mo botshelong/ kgang e e seng ya boammaaruri ya hisetori Tlhopha setlhangwa se se tswang mo bukakgakololo kgotsa Faele ya Motswedi ya Morutabana • Tlhaloganya le go dirisa dipotso sekao. Goreng o akanya …? Ke eng o sa …? gakologelwa maitemogelo le ditiragalo ka tatelano e e nepagetseng **Ikatise go reetsa le go bua** (Tlhopha e le nngwe go e dirisa ka letsatsi) • Diragatsa leboko • Tshameka motshameko wa puo • Neela le go sala ditaelo/dikaelo morago • Buisanang ka setlhogo	**Buisa kgang** Tlhopha go tswa mo ditlhangweng tsa seŝwa tse e leng tsa boammaaruri/ dikgang tsa setso/tatelano ya ditiragalo tsa gago/ditlhangwa tsa go lekelela / dikgang tsa nnete tsa mo botshelong/ kgang e e seng ya boammaaruri ya hisetori Tlhopha setlhangwa se se tswang mo bukakgakololo kgotsa Faele ya Motswedi ya Morutabana • Pele ga puiso: bonelapele go tswa mo setlhogong le ditshwantsho • Dirisa ditogamaano tsa puiso o bonelapele, o dirisa medumopuo le metlhala ya tiriso • Buisanang ka tlotlofoko e ntŝhwa go tswa mo setlhangweng se se buisitsweng • Araba dipotso ka setlhangwa • Tlhaola setlhogo, maitshetlego le poloto **Dira tirwana ya tekatlhaloganyo ka setlhangwa (ka tiro ya molomo kgotsa e e kwadilweng)** **Ikatise go buisa** • Buisetsa kwa godimo ka kapodiso e e maleba, thelelo, lebelo le tlhagiso ya maikutlo Buisa tatelano ya ditiragalo tsa gago sekao. bukatsatsi • Buisanang ka dikakanyokgolo le dintlha tse di kgethegileng • Tlhaola diponagalo sekao. kagego, tumediso, jalo jalo **Akanya ka setlhangwa se se buisitsweng ka nako ya puiso ka nosi/ puiso ka sebedi** • Tlhagisa kakanyo ya gago	**Kwalela go lemoga tatelano ya ditiragalo tsa gago** sekao. a bukatsatsi o dirisa letlhomeso • Dirisa letlhomeso ka nepagalo • Dirisa setaele se se sa tlhomamang • Tlhopha diteng tse di maleba tsa setlhogo • Bolela ditiragalo ka tatelano e e nepagetseng • Dirisa makopanyi • Dirisa thutapuo, mopeleto, matshwao a puiso tse di maleba le diphatlha tse di fa gare ga ditemana **Rekota mafoko le bokao jwa ona mo thanoding ya gago** • Kwala dipolelo o dirisa mafoko kgotsa ditlhaloso go bontsha bokao, jalo jalo.	**Mopeleto** • Peleta mafoko a a tlwaelegileng sentle, o dirisa thanodi ya gago • Dirisa kitso ya thulaganyo ya dialefabete le ditlhaka tsa ntlha tsa lefoko le le fitlhelwang mo bukeng ya tlotlofoko • Simolola mafoko a medumopuo 'j' le go latelwa ke 'a' / 'e', sekao. Ja, jala, jele jetse **Dira ka mafoko le dipolelo** • Agelela mo tirisong ya maemeditho (sekao. nna, wena, yona, rona, bona) • Tlhaloganya tiriso ya lediri go tlhalosa ditiragalo . • Agelela mo tirisong ya matlama a felo, sekao. mo, fa, kwa • Dirisa makopanyi go bontsha tlaleletso (le) le tatelano (morago, pele) • Dirisa mabotsi, sekao. Mang? Eng? kae ? efe ? goreng ?jang? • Dirisa ditlhakakgolo mo tirisong ya mainatota le ditlhogo le ditlhakaina tsa batho **Tlotlofoko mo tirisong** • Mafoko a a tserweng go tswa mo setlhangweng se se buisitsweng ka nako ya puisokopanelo le puiso ka nosi • Makwalwatshwano (Mafoko a a kapodisiwang ka go tshwana kgotsa a peletwa ka go tshwana mme a na le bokao jo bo farologaneng. Thala, thala, tlhaba, tlhaba, tlhaga, tlhaga.

MOPHATO 6 KGWEDITHARO 1				
DIKGONO	**GO REETSA LE GO BUA (TIRO YA MOLOMO)**	**GO BUISA LE GO LEBELELA**	**GO KWALA LE GO TLHAGISA**	**DIPOPEGO TSA PUO LE MELAWANA**
BEKE 7-8	**Reetsa le go neela tatelano ya ditaelo** • Tsibogela tatelano ya ditaelo tse di thata ka go dirisa dikarolo tsa mmele • Ditaelo tse di neetsweng di a tlhaloganyega • Dirisa makopanyi • Dirisa tatelano e e nepagetseng **Tlhalosa dikgato** • Tshedimosetso e e filweng e a tlhaloganyega • Dirisa makopanyi • Dirisa tatelano e e nepagetseng • Tlhaloganya dikgopolo le go dirisa tlotlofoko e e amanang le dirutwa tse dingwe **Ikatise go reetsa le go bua** (Tlhopha e le nngwe go e dirisa ka letsatsi) • Diragatsa leboko • Tshameka motshameko wa puo • Neela le go sala ditaelo/dikaelo morago • Buisanang ka setlhogo	**Buisa setlhangwapono sa tshedimosetso** sekao. ditšhate/ manaane/ dithalo/dimmepe tsa tlhaloganyo/ dimmepe/ditshwantsho/ dikerafo/mananeo Tlhopha setlhangwa se se tswang mo bukakgakololo kgotsa Faele ya Motswedi ya Morutabana • Pele ga puiso: bonelapele go tswa mo setlhogong, ditshwantsho • Dirisa ditogamaano tsa puiso sekao. medumopuo le metlhala ya tiriso go bona tshedimosetso • Tlhaloganya diponagalo tsa setlhangwapono sekao. dintlha tsa botlhokwa, matshwao jalo jalo. • Ranola tshedimosetso mo setlhangweng sa pono • Sala ditaelo morago **Ikatise go buisa** • Buisetsa kwa godimo ka kapodiso e e maleba, thelelo le tlhagiso ya maikutlo **Dira tirwana ya tekatlhaloganyo ka setlhangwa (ka tiro ya molomo kgotsa e e kwadilweng)** **Dira malepa a mafoko** • Dirisa tlotlofoko e e maleba • Peleta mafoko ka nepagalo • Tlhalosa bokao jwa mafoko/o a dirisa mo polelong **Akanya ka setlhangwa se se buisitsweng ka nako ya puiso ka nosi/ puiso ka sebedi** • Sobokanya setlhangwa ka dipolelo di le mmalwa • Abelana ka dikakanyo ka setlhangwa	**Kwala tlhaloso ya kgato e e bonolo** • Tshedimosetso e e neetsweng mo tlhalosong e tlhaloganyege • Dirisa makopanyi • Kwala ka tatelano e e nepagetseng • Dirisa puo e e tlhomameng • Dirisa tlotlofoko go tswa mo dirutweng tse dingwe **Tlhama, taka le go feleletsa setlhangwa sa pono** sekao. ditšhate/ manaane/ dithalo/dimmepe tsa tlhaloganyo/ dimmepe/ditshwantsho/ dikerafo/mananeo • Tlaleletsa ka matshwao a a maleba • Akaretsa tshedimosetso e e maleba • Dirisa mafoko a a botlhokwa **Kwala ditlhaloso tse di bonolo o dirisa letlhomeso** • Pele ga go kwala : lthute ditlhaloso tse di farologaneng • Tlhopha didiriswa tse di maleba go di tlhalosa • Dirisa dikao tse di kgonngwang, tse di maleba • Dirisa tlotlofoko e e amanang le dirutwa tse dingwe • Kwala ka boripana **Rekota mafoko le bokao jwa ona mo thanoding ya gago** • Kwala dipolelo o dirisa mafoko kgotsa ditlhaloso go bontsha bokao, jalo jalo.	**Mopeleto** • Dirisa thanodi go netefatsa mopeleto le bokao jwa mafoko • Mafoko a simololang ka 'tsh' a latelwe ke 'e', 'i': tshepe, tshipi **Dira ka mafoko le dipolelo** • Dirisa modirisotaelo • Simolola mabadi sekao. nngwe, pedi, jalo jalo. le ya /ga ntlha, bobedi, bofelo . • Dirisa dipopi tsa kganetso (sekao. ‘Ga ke na’, ‘Ga a na’) • Dirisa ‘ tshwanetse’ go bontsha botlhokwa • Dirisa pakapheti • Dirisa matlama a a bontshang kaelo(fa go ya kwa), nako (ka, ka nako ya), mokgwa • Tlhaloganya tiriso ya kganetso. **Tlotlofoko mo tirisong** • Mafoko a a tserweng go tswa mo setlhangweng se se buisitsweng ka nako ya puisokopanelo le puiso ka nosi • Makaelagonngwe (mafoko a a nang le bokao jo bo tshwanang sekao. betsa –otla, reetsa-utlwa.

MOPHATO 6 KGWEDITHARO 1				
DIKGONO	**GO REETSA LE GO BUA (TIRO YA MOLOMO)**	**GO BUISA LE GO LEBELELA**	**GO KWALA LE GO TLHAGISA**	**DIPOPEGO TSA PUO LE MELAWANA**
BEKE 9-10	**Reetsa maboko/dipina** Tlhopha setlhangwa se se tswang mo bukakgakololo kgotsa Faele ya Motswedi ya Morutabana • Dirisa tlhaloso ya molomo go lemoga batho kgotsa dilo **Tshameka motshameko wa puo** • Neela le go sala ditaelo morago • Refosanang ka go tshameka • Feleletsa motshameko ka nako e e neilweng	**Buisa maboko** Tlhopha setlhangwa se se tswang mo bukakgakololo kgotsa Faele ya Motswedi ya Morutabana • Buisanang ka setlhogo le dikakanyokgolo • Tlhaloganya ka tsela e e bonolo diponagalo dingwe tsa poko sekao. morumo, poeletsomodumo, papiso, mothofatso, tshwantshanyo • Buisanang ka tlotlofoko e ntšhwa go tswa mo setlhangweng se se buisiwang • Dirisa thanodi **Dira tirwana ya tekatlhaloganyo ka setlhangwa (ka tiro ya molomo kgotsa e e kwadilweng)** **Ikatise go buisa** • Buisetsa kwa godimo ka kapodiso e e maleba, thelelo le tlhagiso ya maikutlo **Akanya ka setlhangwa se se buisitsweng ka nako ya puiso ka nosi/ puiso ka sebedi** • Bapisa ditlhangwa tse a di buisitsweng	**Kwala tlhaloso ya motho** • Tlhopha diteng tse di maleba • Tsepamisa mo tlhalosong ya dikarolo tsa mmele • Kwala ka boitlhamedi o dirisa matlhaodi le matlhalosi • Tseleganya mokwalo wa gago, o siamise diphoso tsa mopeleto **Rekota mafoko le bokao jwa ona mo thanoding ya gago** • Kwala dipolelo o dirisa mafoko kgotsa ditlhaloso go bontsha bokao jalo jalo. Dirisa dikgato tsa go kwala • Sekaseka dikakanyo • Kwala setlhangwa sa ntlha • Boeletsa • Tseleganya • Kwala setlhangwa sa bofelo • Tlhagisa setlhangwa sa bofelo se se phepa se se buisegang	**Mopeleto** • Peleta mafoko a a tlwaelegileng sentle, o dirisa thanodi • Mafoko a simololang ka 'tsh' a latelwe ke 'e', 'i' : tshepe, tshipi **Dira ka mafoko le dipolelo** • Tlhaloganya tiriso ya lerui (sekao. Dinao tsa katse • Dirisa matlhaodi a a farologaneng go akaretsa bogodi • Dirisa pakajaanong o tlhalosa ditiro sekao. Ke tlhapa meno kgotsa go tlhalosa ditiragalo tsa tlholego Pula e a na **Tlotlofoko mo tirisong** • Mafoko a a tserweng go tswa mo setlhangweng se se buisitsweng ka nako ya puisokopanelo le puiso ka nosi • Mainatswako, sekao. kgogamasigo/ rakgadiago

MOPHATO 6 KGWEDITHARO 2				
DIKGONO	**GO REETSA LE GO BUA (TIRO YA MOLOMO)**	**GO BUISA LE GO LEBELELA**	**GO KWALA LE GO TLHAGISA**	**DIPOPEGO TSA PUO LE MELAWANA**
BEKE 1-2	**Reetsa kgang** Tlhopha go tswa mo ditlhangweng tsa sešwa tse e leng tsa boammaaruri/ dikgang tsa setso/tatelano ya ditiragalo tsa gago/ditlhangwa tsa go lekelela / dikgang tsa nnete tsa mo botshelong/ kgang e e seng ya boammaaruri ya hisetori Tlhopha setlhangwa se se tswang mo bukakgakololo kgotsa Faele ya Motswedi ya Morutabana • Araba potso ka potso • Kwala tshedimosetso e e maleba • Boeletsa le go bolela dikgang **Ikatise go reetsa le go bua** (Tlhopha e le nngwe go e dirisa ka letsatsi) • Diragatsa leboko • Tshameka motshameko wa puo • Neela le go sala ditaelo/dikaelo morago • Buisanang ka setlhogo	**Buisa kgang** Tlhopha setlhangwa se se tswang mo bukakgakololo kgotsa Faele ya Motswedi ya Morutabana • Pele ga puiso: buisa le go buisana ka setlhogo le go leba ditshwantsho • Dirisa ditogamaano tsa puiso sekao. dirisa metlhala ya tiriso • Buisanang ka tlotlofoko e ntšhwa • Tlhaola tatelano ya ditiragalo, maitshetlego le baanelwa (sekao. go tlhalosa maikutlo a baanelwa, le go bua ka mabaka a ditiro tsa bona) • Tlhagisa lebaka le sepheto • Dirisa thanodi **Dira tirwana ya tekatlhaloganyo ka setlhangwa (ka tiro ya molomo kgotsa e e kwadilweng)** Ikatise go buisa • Buisetsa kwa godimo ka kapodiso e e maleba, thelelo le tlhagiso ya maikutlo **Akanya ka setlhangwa se se buisitsweng ka nako ya puiso ka nosi/ puiso ka sebedi** • Neela dikakanyo tsa gago le go amanya kgang le botshelo jwa gago	**Kwala kgang e e bonolo o dirisa letlhomeso** • Dirisa popego ya kgang jaaka letlhomeso • Kwala polelo ya matseno e e maleba • Dirisa makopanyi • Dirisa matlhaodi mangwe • Kwala bokhutlo jo bo maleba • Tlhomama mo setlhogong • Golaganya dipolelo go nna temana e e lomaganeng o dirisa maemedi, makopanyi le matshwao a puiso a a nepagetseng • Dirisa thutapuo, mopeleto le matshwao a puiso tse di maleba • Dirisa thanodi go netefatsa mopeleto le bokao jwa mafoko **Kwala temana go tlhagisa le go tlhalosa dikakanyo** • Kwala dipolelo tse 2 go ya go tse 3 • Tlhopha tshedimosetso e e maleba • Neela kakanyo ya gago • Neela tlhaloso e e tlhaloganyegang **Rekota mafoko le bokao jwa ona mo thanoding ya gago** • Kwala dipolelo o dirisa mafoko kgotsa ditlhaloso go bontsha bokao, jalo jalo. Dirisa dikgato tsa go kwala • Sekaseka dikakanyo • Kwala setlhangwa sa ntlha • Boeletsa • Tseleganya • Kwala setlhangwa sa bofelo • Tlhagisa setlhangwa sa bofelo se se phepa se se buisegang	**Mopeleto** • Peleta mafoko a a tlwaelegileng sentle, o dirisa thanodi ya gago • Mafoko a simolola ka modumo wa 'l' o latelwe ke 'a', 'e' kgotsa 'o': sekao. logadima, leitlho **Dira ka mafoko le dipolelo** • Tlhaloganya tiriso ya maina a a se nang bongwe (sekao. mmu, metsi . • Agelela mo tirisong ya masupi (sekao. tse, seo, tsele tse.) • Agelela mo tirisong ya matlhaodi a a tlang fa pele ga maina sekao. E tshweu koloi e timetse le a a tlang fa pele ga leina . • Simolola tiriso ya madirimatlhaedi sekao. batlile • Agelela mo tirisong ya pakajaanong • Simolola go dirisa 'tshwanetse', go bontsha patelesego. **Tlotlofoko mo tirisong** • Mafoko a a tserweng go tswa mo setlhangweng se se buisitsweng ka nako ya puisokopanelo le puiso ka nosi

MOPHATO 6 KGWEDITHARO 2				
DIKGONO	**GO REETSA LE GO BUA (TIRO YA MOLOMO)**	**GO BUISA LE GO LEBELELA**	**GO KWALA LE GO TLHAGISA**	**DIPOPEGO TSA PUO LE MELAWANA**
BEKE 3-4	**Reetsa ditlhaloso tsa molomo tsa dilo/diphologolo/dijalo/mafelo** Tlhopha setlhangwa se se tswang mo bukakgakololo kgotsa Faele ya Motswedi ya Morutabana • Supa gore ke eng • Tlhalosa gore se dirisetswa eng • Farologanya dikarolo mo karolong e e feletseng • Taka le go e tshwaya • Dirisa tlotlofoko e e amanang le dirutwa tse dingwe **Tlhalosa le go rulaganya dilo ka ditlhopha** • Tlhaola tse di tshwanang le tse di sa tshwaneng • Rulaganya ka ditlhopha • Tlhalosa gore ke goreng di tsamaisana mmogo • Dirisa tlotlofoko e e amanang le dirutwa tse dingwe **Ikatise go reetsa le go bua** (Tlhopha e le nngwe go e dirisa ka letsatsi) • Diragatsa leboko • Tshameka motshameko wa puo • Neela le go sala ditaelo/dikaelo morago • Buisanang ka setlhogo	**Buisa setlhangwa sa tshedimosetso** sekao. go tswa mo dirutweng tse dingwe. Tlhopha setlhangwa se se tswang mo bukakgakololo kgotsa Faele ya Motswedi ya Morutabana • Pele ga puiso: buisanang ka setlhogo mme o boeletsa tlotlofoko e e botlhokwa • Buisa temana le go tlhaola dikakanyokgolo le setlhogo sa polelo • Araba dipotso ka setlhangwa le didiriswa tsa pono sekao. dikerafo, dithalo, manaane **Akanya ka setlhangwa se se buisitsweng ka nako ya puiso ka nosi/ puiso ka sebedi** • Sobokanya se ba se buisitseng ka dipolelo di le mmalwa	**Kwala tlhaloso ya dilo/diphologolo/ dijalo/mafelo** • Akaretsa dintlha tse di kgethegileng tse di maleba, • Tlhalosa tshobotsi • Dirisa tlotlofoko e e maleba • Netefatsa gore matshwao a puiso a nepagetse • Kwala setlhangwa sa ntlha, amogela pegelo, tseleganya, le go boeletsa go kwala **tlhama, taka le go tshwaya setlhangwa sa pono** sekao. ditšhate/ manane/ dithalo/dimmepe tsa tlhaloganyo/ dimmepe/ditshwantsho/ dikerafo/mananeo Dirisa tshedimosetso go tswa mo setlhangweng se se kwadilweng kgotsa setlhangwapono se se kwadilweng • Akaretsa dintlha tse di kgethegileng • Dirisa tlotlofoko e e maleba **Rekota mafoko le bokao jwa ona mo thanoding ya gago** • Kwala dipolelo o dirisa mafoko kgotsa ditlhaloso go bontsha bokao, jalo jalo. Dirisa dikgato tsa go kwala • Sekaseka dikakanyo • Kwala setlhangwa sa ntlha • Boeletsa • Tseleganya • Go kwala setlhangwa sa bofelo • Tlhagisa setlhangwa sa bofelo se se phepa se se buisegang	**Mopeleto** • Peleta mafoko a a tlwaelegileng sentle, o dirisa thanodi ya gago • Dirisa (bo)mo maineng a batho le dinonyane go bopa bontsi jwa maina mangwe sekao. Ntšhwe –bo- Ntšhwe **Dira ka mafoko le dipolelo** • Dirisa a bongwe fela . • Simolola tiriso ya marui sekao. ya me, ya gago, sa gagwe, tsa rona, tsa bona) • Dirisa matlhaodi a a tlang fa morago ga leina sekao. Mosese o mohibidu • Simolola go dirisa papiso • Dirisa matlhalosi a mokgwa, bonako le bonya • Godisa tlhalogano ya tiriso ya makopanyi go bontsha tlaleletso, tatelano le kganetsano **Tlotlofoko mo tirisong** • Mafoko a a tserweng go tswa mo setlhangweng se se buisitsweng ka nako ya puisokopanelo le puiso ka nosi

MOPHATO 6 KGWEDITHARO 2				
DIKGONO	**GO REETSA LE GO BUA (TIRO YA MOLOMO)**	**GO BUISA LE GO LEBELELA**	**GO KWALA LE GO TLHAGISA**	**DIPOPEGO TSA PUO LE MELAWANA**
BEKE 5-6	**Reetsa tatelano ya ditiragalo tsa gago** • Tlhaola dikakanyo tsa botlhokwa le batho • Araba dipotso gore go diragetseng eng lwa ntlha, lwa bobedi lwa bofelo jalo jalo • Boeletsa tatelano ya ditiragalo tse di tshwanang **Reetsa kgang** Tlhopha go tswa mo ditlhangweng tsa sešwa tse e leng tsa boammaaruri/ dikgang tsa setso/tatelano ya ditiragalo tsa gago/ditlhangwa tsa go lekelela / dikgang tsa nnete tsa mo botshelong/ kgang e e seng ya boammaaruri ya hisetori Tlhopha setlhangwa se se tswang mo bukakgakololo kgotsa Faele ya Motswedi ya Morutabana • Araba dipotso tsa tshedimosetso ka tlhamalalo • Neela tsibogo ya maikutlo ya gago, o amanye kgang le botshelo jwa gago • Tlhagisa le go tlhalosa dikakanyo tsa gago • Araba le go simolola go botsa dipotso tse di thata sekao. Goreng? O nagana jang? Ketsiso ya maemo a a tlwaelegileng • Dirisa puo le ditiro tse di maleba • Rulaganya diteng ka nepagalo	**Buisa dikgang** (Tlhopha go tswa mo ditlhangweng tsa sešwa tse e leng tsa boammaaruri/ dikgang tsa setso/tatelano ya ditiragalo tsa gago/ditlhangwa tsa go lekelela / dikgang tsa nnete tsa mo botshelong/ kgang e e seng ya boammaaruri ya hisetori Tlhopha setlhangwa se se tswang mo bukakgakololo kgotsa Faele ya Motswedi ya Morutabana • Pele ga puiso: bonelapele go tswa mo setlhogong le ditshwantsho • Buisetsa go bona ditlha le metlhala ya tiriso go bona bokao • Tlhaola le go tshwaela ka ga poloto • Naya mabaka a ditiro • Tlhaloganya tlotlofoko • Araba dipotso ka ga kgang **Dira tirwana ya tekatlhaloganyo ka setlhangwa (ka tiro ya molomo kgotsa e e kwadilweng)** **Ikatise go buisa** • Buisetsa kwa godimo ka kapodiso e e maleba, thelelo le tlhagiso ya maikutlo **Buisa ditlhangwa tsa gago le tsa tirisano** sekao. bukatsatsi ya gago kgotsa lekwalo • Tshwaela ka dikakanyokgolo • Buisetsa go bona dintlha mme o lemoga setaele se se sa tlhomamang • Tshwaela mo kagegong le ka ditumediso	**Kwala lekwalo la botsalano le le bonolo** • Dirisa letlhomeso • Dirisa setaele se se sa tlhomamang • Kwala bonnye ditemana tse pedi • Dirisa tlotlofoko e ntšhwa le matshwao a puiso a a ithutilweng • Dirisa thutapuo, mopeleto le matshwao a puiso tse di maleba Dirisa dikgato tsa go kwala • Sekaseka dikakanyo • Kwala setlhangwa sa ntlha • Boeletsa • Tseleganya • Kwala setlhangwa sa bofelo • Tlhagisa setlhangwa sa bofelo se se phepa se se buisegang **Rekota mafoko le bokao jwa ona mo thanoding ya gago** • Kwala dipolelo o dirisa mafoko kgotsa ditlhaloso go bontsha bokao, jalo jalo.	**Mopeleto** • Peleta mafoko a a tlwaelegileng sentle, o dirisa thanodi ya gago **Dira ka mafoko le dipolelo** • Dirisa madiritota le madirimatlhaedi sekao. batla, batlile • Dirisa dipopi tsa madirimathusi sekao. (ne, ba ne, tla) • Dirisa paka-jaanong (sekao. ‘ Ke a fetsa.’) • Dirisa modirisotlwaelo sekao. O a ne a tla fa/ Ga a ne a ja • Simolola tiriso ya makopanyi go bontsha kganetsano (mme), lebaka (gore) le maikaelelo (ka gonne) **Tlotlofoko mo tirisong** • Mafoko a a tserweng go tswa mo setlhangweng se se buisitsweng ka nako ya puisokopanelo le puiso ka nosi • Malatodi ke mafoko a a ganetsanang ka bokao, sekao. Bua/didimala.

MOPHATO 6 KGWEDITHARO 2				
DIKGONO	**GO REETSA LE GO BUA (TIRO YA MOLOMO)**	**GO BUISA LE GO LEBELELA**	**GO KWALA LE GO TLHAGISA**	**DIPOPEGO TSA PUO LE MELAWANA**
BEKE 5-6	**Ikatise go reetsa le go bua** (Tlhopha e le nngwe go e dirisa ka letsatsi) • Diragatsa leboko • Tshameka motshameko wa puo • Boeletsa le go bolela dikgang	**Akanya ka setlhangwa se se buisitsweng ka nako ya puiso ka nosi/ puiso ka sebedi** • Tlhagisa tsibogo ya maikutlo ka setlhangwa se se buisitsweng • Amanya se se buisitsweng le botshelo jwa gago		

MOPHATO 6 KGWEDITHARO 2				
DIKGONO	**GO REETSA LE GO BUA (TIRO YA MOLOMO)**	**GO BUISA LE GO LEBELELA**	**GO KWALA LE GO TLHAGISA**	**DIPOPEGO TSA PUO LE MELAWANA**
BEKE 7-8	**Dira dipatlisiso tsa mo phaposiborutelong** sekao. go dira dipotsotherisano ka barutwana-ka-ena), go rekota dikarabo mo tšhateng kgotsa mo kerafong • Botsa le go araba dipotso • Tsamaisa le dipotsotherisano ka maitseo • Rekota tshedimosetso ka nepagalo • Dirisa popego ka nepagalo • Dirisa mafoko a a botlhokwa le dipolelwana **Tsweletsa puisano ka setlhogo se se tlwaelegileng** • Reetsa le go neela barutwana ba bangwe tšhono ya go bua • Botsa le go araba dipotso • Neela kakanyo ya gago sekao. Goreng o nagana gore …? **Tshameka motshameko wa puo** • Neela le go sala ditaelo morago • Refosanang **Ikatise go reetsa le go bua** (Tlhopha e le nngwe go e dirisa ka letsatsi) • Diragatsa leboko • Tshameka motshameko wa puo • Neela le go sala ditaelo/dikaelo morago • Buisanang ka setlhogo	**Buisa setlhangwapono sa tshedimosetso** sekao. mananetiro, mametlelelo le thelebišene/dithalo/ditšhate/dikerafo/dimmepe tsa tlhaloganyo/dimmepe/ditshwantsho Tlhopha setlhangwa se se tswang mo bukakgakololo kgotsa Faele ya Motswedi ya Morutabana • Pele ga puiso: buisanang ka setlhogo mme o boeletsa tlotlofoko e e botlhokwa • Buisa temana le go lemoga kakanyokgolo le polelo ya setlhogo • Araba dipotso ka setlhangwa le tsa setlhangwapono • Tlodisa matlho mo tshedimosetsong e e kgethegileng **Dira tirwana ya tekatlhaloganyo ka setlhangwa (ka tiro ya molomo kgotsa e e kwadilweng)** **Buisa thadiso ya buka e e bonolo** • Tlhaola diponagalo tsa botlhokwa, sekao. setlhogo, lenaane la baanelwa, tshobokanyo e khutshwane le ditekanyetso • Tlhaola puo e e dirisitsweng go neela dintlha le go neela dikakanyo **Ikatise go buisa** • Buisetsa kwa godimo ka kapodiso e e maleba, thelelo le tlhagiso ya maikutlo	**Go kwala ditlhaloso tse di bonolo** • Tlhopha tshedimosetso e e maleba • Neela dikao • Kwala ka tlhomamo le bokhutshwane • Dirisa tlotlofoko e e amanang le dirutwa tse dingwe **Dira lenaane la dipotso le le bonolo** • Kwala dipotso tse di tlhaloganyegang • Tlogelela dikarabo phatlha • Dirisa popego ya potso ka nepagalo **Kwala temana go tlhagisa le go tlhalosa dikakanyo** • Kwala dipolelo di le 4 go ya go di le 5 • Tlhopha tshedimosetso e e maleba • Neela dikakanyo tsa gago • Neela tlhaloso e e tlhaloganyegang **Dirisa dikgato tsa go kwala** • Sekaseka dikakanyo • Kwala setlhangwa sa ntlha • Boeletsa • Tseleganya • Kwala setlhangwa sa bofelo • Tlhagisa setlhangwa sa bofelo se se phepa se se buisegang **Rekota mafoko le bokao jwa ona mo thanoding ya gago** • Kwala dipolelo o dirisa mafoko kgotsa ditlhaloso go bontsha bokao, jalo jalo.	**Mopeleto** Dirisa thanodi go netefatsa mafoko le bokao jwa mafoko • Mafoko a a nang le ditumanosi tse di telele sekao. roma, kwala, ruta **Dira ka mafoko le dipolelo** • Godisa tiriso ya dipopi tsa madiri sekao.(ne, ba ne, tla,) • Agelela mo go tlhaloganyeng le go dirisa pakatlang • Simolola tiriso ya ‘tshwanetse’ go bontsha patelesego. • Simolola go dirisa matlhalosi a mokgwa, sekao. thata le bonya’ **Tlotlofoko mo tirisong** • Mafoko a a tserweng go tswa mo setlhangweng se se buisitsweng ka nako ya puisokopanelo le puiso ka nosi • Malatodi ke mafoko a a gaetsanang ka bokao sekao. godimo/tlase

MOPHATO 6 KGWEDITHARO 2				
DIKGONO	**GO REETSA LE GO BUA (TIRO YA MOLOMO)**	**GO BUISA LE GO LEBELELA**	**GO KWALA LE GO TLHAGISA**	**DIPOPEGO TSA PUO LE MELAWANA**
		Rarabolola malepa a mafoko • Dirisa tlotlofoko e e maleba • Peleta mafoko ka nepagalo • Tlhalosa bokao jwa mafoko/o a dirise mo polelong • Dirisa thanodi **Akanya ka setlhangwa se se buisitsweng ka nako ya puiso ka nosi/ puiso ka sebedi** • Bapisa dibuka le ditlhangwa tse di buisitsweng		
DIBEKE 9-10	**TLHATLHOBO YA BOFELO**			

MOPHATO 6 KGWEDITHARO 3				
DIKGONO	**GO REETSA LE GO BUA (TIRO YA MOLOMO)**	**GO BUISA LE GO LEBELELA**	**GO KWALA LE GO TLHAGISA**	**DIPOPEGO TSA PUO LE MELAWANA**
BEKE 1-2	**Reetsa kgang** (Tlhopha go tswa mo ditlhangweng tsa seŝwa tse e leng tsa boammaaruri/ dikgang tsa setso/tatelano ya ditiragalo tsa gago/ditlhangwa tsa go lekelela / dikgang tsa nnete tsa mo botshelong/ kgang e e seng ya boammaaruri ya hisetori) Tlhopha setlhangwa se se tswang mo bukakgakololo kgotsa Faele ya Motswedi ya Morutabana • Araba dipotso tsa tshedimosetso ka tlhamalalo • Buisanang ka moanelwa wa botlhokwa • Kwala tshedimosetso e e maleba mo tšhateng • Sobokanya kgang **Reetsa ditlhaloso tsa molomo tsa dilo/dipholosolo/dijalo/mafelo** Tlhopha setlhangwa se se tswang mo bukakgakololo kgotsa Faele ya Motswedi ya Morutabana • Tlhaola mafelo • Kwala tshedimosetso e e maleba sekao. mo tšhateng/lenane • Tlhopha dintlha tsa kgang tse di tshwanang le tse di sa tshwaneng **Ikatise go reetsa le go bua** (Tlhopha e le nngwe go e dirisa ka letsatsi) • Diragatsa leboko • Tshameka motshameko wa puo • Neela le go sala ditaelo/dikaelo morago • Tlotla ka tatelano ya ditiragalo tsa maitemogelo a gago sentle o dirisa makopanyi	**Buisa kgang** Tlhopha setlhangwa se se tswang mo bukakgakololo kgotsa Faele ya Motswedi ya Morutabana • Pele ga puiso: bonelapele go tswa mo setlhangweng le ditshwantsho • Tlhalosa diponagalo tsa setlhangwa • Dirisa ditogamaano tsa puiso, o dirisa metlhala ya tiriso go bona bokao le go dira dipapiso • Araba dipotso ka ga kgang • Tlhaola le go buisana ka maitshetlego le baanelwa • Tlhalosa lebaka le tatelano ka kgang sekao. go diragetse eng fa? Kgotsa ke goreng o nagana jalo? Go diragetse eng? • Neela tsibogelo ya gago ka go kgang • Amanya le botshelo jwa gago **Buisa makwalo a botsalano a a bonolo** • Tlhaola dikakanyokgolo • Araba dipotso tsa tshedimosetso ka tlhamalalo • Tlhaola diponagalo tsa setlhangwa sekao. letlha, ditumediso **Akanya ka setlhangwa se se buisitsweng ka nako ya puiso ka nosi/ puiso ka sebedi** • Dira thadiso ya buka e e rulaganeng e e nang le tlhagiso ya molomo e e siameng	**Go kwala dintlha tsa bukatsatsi** • Tlhopha diteng tsa setlhogo tse di maleba • Dirisa popego e e maleba ya letlhomeso • Bolela ditiragalo ka thulaganyo e e siameng • Dirisa makopanyi • Dirisa thutapuo, tlotlofoko, mopeleto le tshedimosetso tse di maleba Dirisa dikgato tsa go kwala • Sekaseka dikakanyo • Kwala setlhangwa sa ntlha • Boeletsa • Tseleganya • Kwala setlhangwa sa bofelo • Tlhagisa setlhangwa sa bofelo se se phepa se se buisegang **Rekota mafoko le bokao jwa ona mo thanoding ya gago** • Kwala dipolelo o dirisa mafoko kgotsa ditlhaloso go bontsha bokao, jalo jalo	**Mopeleto** • Peleta mafoko a a tlwaelegileng sentle, o dirisa thanodi ya gago • Tlaleletsa ka go aga bontsi jwa maina **Dira ka mafoko le dipolelo** • Agelela mo tirisong ya mainatota sekao. ka ditlhakakgolo • Dirisa pakajaanong o tlhalosa ditiro sekao. Ke tlhapa meno kgotsa go tlhalosa ditiragalo tsa tlholego Pula e a na • Simolola o dirisa makopanyi go bontsha lebaka le tatelano (ka jalo) **Tlotlofoko mo tirisong** • Mafoko a a tserweng go tswa mo setlhangweng se se buisitsweng ka nako ya puisokopanelo le puiso ka nosi • Makaelagongwe (mafoko a a tshwanang ka bokao sekao. bonolo/ bobebe.

MOPHATO 6 KGWEDITHARO 3				
DIKGONO	**GO REETSA LE GO BUA (TIRO YA MOLOMO)**	**GO BUISA LE GO LEBELELA**	**GO KWALA LE GO TLHAGISA**	**DIPOPEGO TSA PUO LE MELAWANA**
BEKE 3-4	**Reetsa puo e e bonolo ka ntlha nngwe** • Botsa le go araba dipotso tse di thata go feta • Buisanang ka kakanyokgolo • Neela dikakanyo • Tlotla barutwana ba bangwe ka go ba reetsa • Rotloetsa maloko a mangwe a setlhopha go tshegetsa barutwana-ka-wena Bua ka ntlha nngwe morago ga ipaakanyo • Tlhopha setlhogo le diteng tse di maleba • Tlhomama mo setlhogong • Rulaganya diteng ka tatelano **Kokoanya tshedimosetso sekao. o diragatsa dipatlisiso tse di bonolo sekao. thutopatlisiso** • Tlhopha dipotso tse tla botswang • Botsa le go araba dipotso • Rekota tshedimosetso jaaka dintlha mo pampiri ya dipotso e e rulaganngwang **Ikatise go reetsa le go bua** (Tlhopha e le nngwe go e dirisa ka letsatsi) • Diragatsa leboko • Tshameka motshameko wa puo • Neela le go sala ditaelo/dikaelo morago • Buisanang ka setlhogo	• **Buisa setlhangwapono sa tshedimosetso** sekao. ditšhate, dimmepe tsa tlhaloganyo, ditshwantsho, dithalo le dikerafo. Tlhopha setlhangwa go tswa mo bukakgakololo kgotsa Faele ya Motswedi ya Morutabana • Pele ga puiso: tlodisa matlho go batla dintlha tsa botlhokwa • Botsa dipotso • Tlhopha dintlha tse di maleba go araba dipotso • Dira tshobokanyo ya letlhomeso la ditlhangwa/tlhopho ya setlhangwa **Dira tirwana ya tekatlhaloganyo ka setlhangwa (ka tiro ya molomo kgotsa e e kwadilweng)** **Ikatise go buisa** • Buisetsa kwa godimo ka kapodiso e e maleba, thelelo le tlhagiso ya maikutlo **Dira malepa a mafoko** • Dirisa tlotlofoko e e maleba • Peleta mafoko ka nepagalo • Tlhalosa bokao jwa mafoko/o a dirise mo dipolelong **Akanya ka setlhangwa se se buisitsweng ka nako ya puiso ka nosi/ puiso ka sebedi** • Sobokanya setlhangwa ka dipolelo di ka nna 5.	• **Kwala setlhangwa sa tshedimosetso mme o feleletse ditlhangwapono** sekao. ditšhate, dimmepe tsa tlhaloganyo, ditshwantsho, dithalo le dikerafo. Tlhopha setlhangwa go tswa mo bukakgakololo kgotsa Faele ya Motswedi ya Morutabana • Buisa setlhangwa se se tlhophilweng • Dirisa tshedimosetso go tswa mo setlhangweng go taka le go tshwaya setlhangwa sa pono sekao. lenaane, ditšhate kgotsa dikerafo • Bontsha sentle kamano fa gare ga dikarolo tse di farologaneng tsa dithalo kgotsa setlhangwapono se sengwe **Fetisetsa setlhangwa mo kagegong ya kerafo** sekao. go dirisa dintlha tsa tshedimosetso tse di kokoantsweng • Fetisetsa tshedimosetso mo kagegong ya kerafo, sekao. kerafo kgotsa lenane • Sekaseka tshedimosetso **Kwala pegelo e khutshwane** ka tshedimosetso e e kokoantsweng • Tlhatlhoba tshedimosetso mme o dire dikatlholo, o neela mabaka a yona • Dirisa popego e e maleba ya pegelo • Rulaganya ditemana ka nepagalo, sekao. o dirisa setlhogo le dipolelo tsa tshegetso	**Mopeleto** Dirisa thanodi go netefatsa mafoko le bokao jwa mafoko **Dira ka mafoko le dipolelo** • Dirisa bong jwa mofuta mongwe wa maina (sekao. kgomo/poo) • Agelela mo go diriseng letlhaodi fa pele ga leina, sekao. Ke ntšwa e nnye. • Agelela mo tirisong ya matlhaodi fa morago leina, sekao. ke e nnye kgomo . . . • Dirisa pakajaanong • Pakajaanong tsweledi (sekao. o a buisa) **Tlotlofoko mo tirisong** • Mafoko a a tlhophilweng go tswa mo go setlhangweng se se buisitsweng ka nako ya puisokopanelo kgotsa puiso ka nosi • Mafoko a a tswang mo lesikeng le le lengwe, sekao. Mathe le loleme, monwana le lenala, buka le tsebe (di wela mo lesikeng le le lengwe)

MOPHATO 6 KGWEDITHARO 3				
DIKGONO	**GO REETSA LE GO BUA (TIRO YA MOLOMO)**	**GO BUISA LE GO LEBELELA**	**GO KWALA LE GO TLHAGISA**	**DIPOPEGO TSA PUO LE MELAWANA**
BEKE 5-6	**Reetsa dikgang** Tlhopha go tswa mo ditlhangweng tsa seŝwa tse e leng tsa boammaaruri/ dikgang tsa setso/tatelano ya ditiragalo tsa gago/ditlhangwa tsa go lekelela / dikgang tsa nnete tsa mo botshelong/ kgang e e seng ya boammaaruri ya hisetori Tlhopha setlhangwa go tswa mo bukakgakololo kgotsa Faele ya Motswedi ya Morutabana • Araba dipotso tsa tshedimosetso ka tlhamalalo • Neela tsiboga ya gago, o amanya kgang le botshelo jwa gago • Tlhagisa le go tlhalosa dikakanyo tsa gago • Tshitsinya bokhutlo jo bo farologaneng, o akanya le go tlhalosa dikgonagalo **Boeletsa kgang** • Dirisa tatelano e e nepagetseng ya ditiragalo • Kaela go baanelwa ba ba mo kgannyeng ka nepagalo • Dirisa dipaka tse o di ithutileng mo mephatong e e fetileng • Tshitsinya bokhutlo jo bo farologaneng.	**Buisa kgang** Tlhopha setlhangwa go tswa mo bukakgakololo kgotsa Faele ya Motswedi ya Morutabana • Pele ga puiso: bonelapele go tswa mo ditshwantshong • Buisanang ka setlhogo, poloto, baanelwa le maitshetlego • Buisanang ka gore poloto ya kgang e ka emisetsa kakanyo e e rileng ya lefatshe • Araba dipotso ka kgang • Sobokanya kgang ka molomo • Tlhaola thuto le molaetsa wa kgang **Dira tirwana ya tekatlhaloganyo ka setlhangwa (ka tiro ya molomo kgotsa e e kwadilweng)** **Buisa maboko** • Pele ga puiso: bonelapele go tswa mo setlhogong le ditshwantsho • Dirisa ditogamaano tsa puiso, o dirisa metlhala ya tiriso go bona bokao le go dira dipapiso • Araba dipotso ka leboko • Tlhagisa maikutlo a a tlhotlheletswang ke leboko • Buisanang ka morumo • Buisanang ka papiso e e tlhagelelang mo lebokong	**Kwala kgang e e bonolo o dirisa dikgato tsa go kwala ka nosi** • Tlhopha diteng tse di kgatlhisang • Dirisa popego ya kgang jaaka letlhomeso • Dirisa tshimologo, bogare le bokhutlo • Bolela ditiragalo ka tatelano e e maleba • Dirisa paka e e maleba le go golaganya dipolelo ka “le” le “mme” • Dirisa tlhatlhamano e e namileng ya matshwao a puiso, go akaretsa ditsejwana • Dirisa diphatlha tse di maleba tsa ditemana Dirisa dikgato tsa go kwala • Sekaseka dikakanyo o dirisa sekao. dimmepe tsa tlhaloganyo • Kwala setlhangwa sa ntlha • Bona pegelo ka diteng o dirisa thutapuo le tlotlofoko • Netefatsa mopeleto • Kwala setlhangwa sa bofelo **Kwalela go itumedisa** sekao. leboko le le bonolo la mela e le mene kgotsa dipolelo tse di rumisanang • Tlhopha setlhogo • Kwala dipolelo tse di rumisanang le setlhogo • Dirisa papiso e le nngwe	**Mopeleto** • Peleta mafoko a a tlwaelegileng sentle, o dirisa thanodi ya gago • Khutshwafatsa mafoko, sekao. thelebišhene/TB **Dira ka mafoko le dipolelo** • Agelela mo tirisong ya maemeditho (sekao. Nna, wena, yona, rona, bona) • Agelela mo tirisong le go tlhaloganya matlhaodi • Agelela mo go tlhaloganyeng le go dirisa pakapheti. • Simolola go dirisa pakatlang • Simolola go dirisa lerui (sekao. ya me, ya gago, ya gagwe, ya rona, ya bona) • Dirisa pakapheti-tsweledi **Tlotlofoko mo tirisong** • Mafoko a a tserweng mo setlhangweng sa puisokopanelo kgotsa puiso ka mong/nosi • Gokelela ditlhogo le megatlana mo motheong wa mafoko

MOPHATO 6 KGWEDITHARO 3				
DIKGONO	**GO REETSA LE GO BUA (TIRO YA MOLOMO)**	**GO BUISA LE GO LEBELELA**	**GO KWALA LE GO TLHAGISA**	**DIPOPEGO TSA PUO LE MELAWANA**
BEKE 5-6	**Reetsa pina/maboko a a bonolo** Tlhopha setlhangwa go tswa mo bukakgakololo kgotsa Faele ya Motswedi ya Morutabana • Akanya ka kakanyokgolo • Buisanang ka kakanyo ya botlhokwa • Amanya le maitemogelo a gago • Tlhaola morumo • Tlhagisa maikutlo a a tlhotlheletswang ke leboko • Diragatsa pina/mela e e tlhophilweng	**Ikatise go buisa** • Buisetsa kwa godimo ka kapodiso e e maleba, o bontsha go tlhaloganya • Buisetsa kwa godimo o dirisa kapodiso e e siameng, lebelo le modumo **Akanya ka setlhangwa se se buisitsweng ka nako ya puiso ka nosi/ puiso ka sebedi** • Amanya ditlhangwa le botshelo jwa gago	**Rekota mafoko le bokao jwa ona mo thanoding ya gago** • Kwala dipolelo o dirisa mafoko kgotsa ditlhaloso go bontsha bokao, jalo jalo	

MOPHATO 6 KGWEDITHARO 3				
DIKGONO	**GO REETSA LE GO BUA (TIRO YA MOLOMO)**	**GO BUISA LE GO LEBELELA**	**GO KWALA LE GO TLHAGISA**	**DIPOPEGO TSA PUO LE MELAWANA**
BEKE 7-8	**Reetsa le go diragatsa ditaelo** sekao. tsamaiso • Bonela pele se se ka latelang • Buisanang ka dintlha tse di kgethegileng tsa setlhangwa • Buisanang ka tatelano ya ditaelo • Buisanang ka kagego ya lediri le tiriso ya lona **Tshameka motshameko wa puo** • Sala ditaelo morago ka nepagalo • Dirisa tlhatlhamano ya tlotlofoko • Refosana, o neela ba bangwe tšhono ya go bua **Ikatise go reetsa le go bua** (Tlhopha e le nngwe go e dirisa ka letsatsi) • Diragatsa leboko • Tshameka motshameko wa puo • Neela le go sala ditaelo/dikaelo morago • Buisanang ka setlhogo	**Buisa setlhangwa sa tsamaiso** sekao. resipe/ditaelo tsa tekelelo e e bonolo ya saense/porojeke. Tlhopha setlhangwa go tswa mo bukakgakololo kgotsa Faele ya Motswedi ya Morutabana • Pele ga puiso: bonelapele go tswa mo setlhogong le ditlhogwana le go dira dipatlisiso ka setllhangwa sekao. tsebe ya diteng kgotsa lenaneo • Dirisa ditogamaano tsa puiso sekao. okola dintlha go tswa mo setlhangweng • Ranola ditlhangwapono • Araba dipotso ka setlhangwa • Tlhalosa se se tshwanetseng go dirwa • Buisanang ka dintlha tse di kgethegileng tsa setlhangwa • Buisanang ka kagego ya setlhangwa • Buisanang ka tatelano ya ditaelo • Sala ditaelo morago **Buisa setlhangwa sa tshedimosetso go ralala kharikhulamo** jaaka sa pegelo e khutshwane/tlhaloso/tlhaloso go tswa mo serutweng se sengwe • Pele ga puiso: bonelapele go tswa mo setlhogong le ditlhogwana le go dira dipatlisiso ka setllhangwa sekao. tsebe ya diteng kgotsa lenaneo • Dirisa ditogamaano tsa puiso sekao. okola dintlha go tswa mo setlhangweng	**Kwala setlhangwa sa tshedimosetso** sekao. ditlhangwa tse di dirisiwang mo dirutweng tse dingwe • Kwala ditemana tse pedi go ya go di le tharo • Rulaganya tshedimosetso ka nepagalo • Dirisa setlhogo sa polelo le dipolelo tsa tshegetso • Dirisa tlotlofoko e e amanang le dirutwa tse dingwe • Dirisa puo e e tlhomammeng • Akaretsa dintlha tse di kgethegileng • Dirisa tirwa ka tiriso e e maleba **Dira tshobokanyo ya mmepe wa tlhaloganyo wa setlhangwa se se khutshwane** • Tlhopha bonnye dintlhakgolo di le tharo • Rulaganya tshedimosetso ka nepagalo • Dirisa matshwao/dithalo le ditlhangwa tse dingwe tsa kerafo ka nepagalo • Bontsha ka nepagalo kamano fa gare ga dikarolo tse di farologaneng tsa dithalo kgotsa dingwe tsa setlhangwa sa dikerafo • Dirisa tlotlofoko e e maleba • Netefatsa mopeleto • Dirisa thanodi go netefatsa mopeleto le bokao jwa mafoko	**Mopeleto** Dirisa thanodi go netefatsa mafoko le bokao jwa mafoko • Go aga mafoko a a welang mo lesikeng le le lengwe go ya ka tiriso, sekao. buka le tsebe, kopi le pirinki, mathe le leleme **Dira ka mafoko le dipolelo** • Dirisa sekao. mang?, eng?, kae?, efeng?, goring?, jang? • Agelela mo tirisong ya makopanyi go bontsha lebaka le maikaelelo • Simolola go dirisa makopanyi go bontsha maikemisetso (sekao. gongwe, kgotsa) • Pakatlang (sekao. Ke tla go bona ka moso, Ke tla mmona ka moso) • Dirisa puosebui **Tlotlofoko mo tirisong** • Mafoko a a tserweng go tswa mo setlhangweng sa puisokopanelo kgotsa puiso ka mong/nosi

MOPHATO 6 KGWEDITHARO 3				
DIKGONO	**GO REETSA LE GO BUA (TIRO YA MOLOMO)**	**GO BUISA LE GO LEBELELA**	**GO KWALA LE GO TLHAGISA**	**DIPOPEGO TSA PUO LE MELAWANA**
BEKE 7-8		• Ranola ditlhangwapono • Araba dipotso ka setlhangwa • Neela dikakanyokgolo le dintlha tsa tshegetso **Akanya ka setlhangwa se se buisitsweng ka nako ya puiso ka nosi/ puiso ka sebedi** • Neela dikakanyokgolo • Tlhalosa diponagalo tsa dingwe tsa ditlhangwa tse di buisitsweng sekao. dibuka tsa dikaelo tse di nang le ditsebe tsa lenaneo la diteng	Dirisa dikgato tsa go kwala • Sekaseka dikakanyo o dirisa sekao. mmepe wa tlhaloganyo • Kwala ditlhangwa tsa ntlha • Netefatsa mopeleto • Kwala setlhangwa sa bofelo **Rekota mafoko le bokao jwa ona mo thanoding ya gago** • Kwala dipolelo o dirisa mafoko kgotsa ditlhaloso go bontsha bokao, jalo jalo	

MOPHATO 6 KGWEDITHARO 3				
DIKGONO	**GO REETSA LE GO BUA (TIRO YA MOLOMO)**	**GO BUISA LE GO LEBELELA**	**GO KWALA LE GO TLHAGISA**	**DIPOPEGO TSA PUO LE MELAWANA**
BEKE 9-10	**Tsaya karolo mo puisanong ka setlhogo se se tlwaelegileng** Tlhopha setlhangwa go tswa mo bukakgakololo kgotsa Faele ya Motswedi ya Morutabana • Botsa dipotso tse di maleba le go tsibogela dipotso • Tsweletsa puisano • Tlhagisa dikakanyo • Tlotla dikakanyo tsa ba bangwe • Rotloetsa barutwana ba bangwe go bua Puotlaleletso **Diragatsa diketsiso tse di bonolo** Dirisa diteng le puo e e maleba • Dirisa puosebui • Aga tatelano ya ditiragalo tse di tlhaloganyegang • Dirisa lentswe le tiragatso ka dikarolo tsa mmele go tlhagisa bokao • Kapodisa mafoko ka nepagalo o utlwagale **Ikatise go reetsa le go bua** (Tlhopha e le nngwe go e dirisa ka letsatsi) • Diragatsa leboko • Tshameka motshameko wa puo • Neela le go sala ditaelo/dikaelo morago • Buisanang ka setlhogo	**Buisa ketsiso** Tlhopha setlhangwa go tswa mo bukakgakololo kgotsa Faele ya Motswedi ya Morutabana • Pele ga puiso: bonelapele go tswa mo setlhogong • Dirisa ditogamaano tsa puiso • Tlhaola tatelano ya ditiragalo • Buisanang ka baanelwa, maitshetlego le ditiragalo • Tlhagisa maikutlo a a tlhotlheleditsweng ke setlhangwa • Buisanang ka diponagalo tsa setlhangwa segolo matshwao a puiso le kagego **Dira tirwana ya tekatlhaloganyo ka setlhangwa (ka tiro ya molomo kgotsa e e kwadilweng)** **Ikatise go buisa** • Buisetsa kwa godimo ka tlhagiso ya maikutlo, o bontsha go tlhaloganya setlhangwa • Buisetsa kwa godimo ka kapodiso e e maleba, lebelo le modumo **Akanya ka setlhangwa se se buisitsweng ka nako ya puiso ka nosi/ puiso ka sebedi** • Tlhagisa pegelo e khutshwane ya buka ka molomo o dirisa diteng le popego tse di maleba • Neela kakanyo ya gago	**Kwala setlhangwa se se khutshwane sa ketsiso**, o dirisa setaele se se sa tlhomamang sa go kwala • Tlhopha baanelwa ba ba maleba • Aga puisano le ditiragalo ka tatelano • Dirisa puosebui • Dirisa matshwao a puiso sekao. khutlwana, letshwao la tsiboso le letshwao la potso **Dirisa dikgato tsa go kwala** • Sekaseka dikakanyo dirisa mmepe wa tlhaloganyo • Tlhagisa setlhangwa sa ntlha • Boeletsa morago ga go amogela pegelo • Tseleganya • Kwala setlhangwa sa bofelo • Tlhagisa setlhangwa sa bofelo, se se phepa, se buisega bonolo ka diphatlha tse di nepagetseng **Rekota mafoko le bokao jwa ona mo thanoding ya gago** • Kwala dipolelo o dirisa mafoko kgotsa ditlhaloso go bontsha bokao, jalo jalo	**Mopeleto** Dirisa thanodi go netefatsa mafoko le bokao jwa mafoko • Agelela mo kitsong ya medumopuo go peleta mafoko a a welang mo lesikeng le le lengwe go ya ka tebego kgotsa modumo **Dira ka mafoko le dipolelo** • Simolola tiriso ya mabadi sekao. nngwe, pedi jalo jalo. le ya ntlha ya bobedi, ya bofelo. • Dirisa mefuta e e farologaneng ya matlhaodi a a akaretsang bogodi • Agelela mo tirisong ya matlhalosi **Tlotlofoko mo tirisong** • Mafoko a a tserweng go tswa mo setlhangweng sa puisokopanelo kgotsa puiso ka mong/nosi • Makwalwatshwano (Mafoko a a peletwang ka go tshwana mme a na le bokao jo bo farologaneng. sekao. phala, phala tlhaba, tlhaba, tlhaga, tlhaga.

MOPHATO 6 KGWEDITHARO 4				
DIKGONO	**GO REETSA LE GO BUA (TIRO YA MOLOMO)**	**GO BUISA LE GO LEBELELA**	**GO KWALA LE GO TLHAGISA**	**DIPOPEGO TSA PUO LE MELAWANA**
BEKE 1-2	**Reetsa kgang** (Tlhopha go tswa mo ditlhangweng tsa sešwa tse e leng tsa boammaaruri/ dikgang tsa setso/tatelano ya ditiragalo tsa gago/ditlhangwa tsa go lekelela / dikgang tsa nnete tsa mo botshelong/ kgang e e seng ya boammaaruri ya hisetori Tlhopha setlhangwa go tswa mo bukakgakololo kgotsa Faele ya Motswedi ya Morutabana • Botsa dipotso tse di maleba le go tsibogela dipotso • Sobokanya kgang • Araba le go simolola go botsa le go araba dipotso tse di thata go feta sekao. Goreng o sa kgona go … ?; Ke eng…? O nagana jang? • Buisanang ka dintlha tsa setho, loago le tse di tshwenyang mo kgannyeng, o fetola puo fa go kgonagala **Bolela kgang ya gago** • Tlhopha diteng le setlhogo tse di maleba • Rulaganya ditiragalo ka tatelano • Bolela maina a baanelwa mo kgannye • Dirisa makopanyi **Tlhagisa thadiso ya buka ka molomo** • Tlhopha diteng le popego tse di maleba • Tlhagisa le go tlhalosa maikutlo a gago a setlhangwa	**Buisa kgang** Tlhopha setlhangwa go tswa mo bukakgakololo kgotsa Faele ya Motswedi ya Morutabana • Pele ga puiso: o bonelapele go tswa mo setlhogong le ditshwantsho • Dirisa ditogamaano tsa puiso, o dirisa metlhala ya tiriso go bona bokao jwa mafoko a maswa • Buisanang ka poloto, maitshetlego le baanelwa • Buisanang ka tatelano ya ditiragalo, o arabe dipotso ka ga se se diragetseng sa ntlha, sa bobedi, jalo jalo • Botsa le go araba dipotso tse di thata go feta sekao. Goreng go sa kgonega go … ?; Ke eng…? O nagana jang gore …? • Tlhagisa maikutlo le go tlhalosa dikakanyo tsa gago • Buisanang ka gore baanelwa ba emela kakanyo e e rileng ya lefatshe jang • Buisanang ka karolo e e tsewang ke ditshwantsho • Buisana ka ditsela tse dingwe tsa go tlhagisa baanelwa **Dira tirwana ya tekatlhaloganyo ka setlhangwa (ka tiro ya molomo kgotsa e e kwadilweng)** **Buisa makwalo a gagwe** • Pele ga puiso: bonelapele go buisa setlhangwa ka pele	Kwala kgang e e bonolo • Dirisa popego ya kgang jaaka letlhomeso • Dirisa puo ya boitlhamedi bogolo jang tlotlofoko e e farologaneng • Kopanya dipolelo go dira temana e e golaganeng o dirisa maemedi, makopanyi le matshwao a puiso a a nepagetseng • Dirisa thutapuo, mopeleto le matshwao a puiso • Dirisa paka e e nepagetseng ka tlhomamo • Dirisa thanodi go netefatsa mopeleto le bokao jwa mafoko **Dirisa dikgato tsa go kwala** • Sekaseka dikakanyo • Kwala ditlhangwa tsa ntlha • Boeletsa • Tseleganya • Kwala setlhangwa sa bofelo • Tlhagisa setlhangwa sa bofelo, se se phepa, se buisega bonolo ka diphatlha tse di nepagetseng **Rekota mafoko le bokao jwa ona mo thanoding ya gago** • Kwala dipolelo o dirisa mafoko kgotsa ditlhaloso go bontsha bokao, jalo jalo	**Mopeleto** • Peleta mafoko a a tlwaelegileng sentle, o dirisa thanodi ya gago **Dira ka mafoko le dipolelo mo tirisong** • Tlhaloganya bongwe le bontsi (sekao. buka – dibuka) • Agelela mo tirisong ya lesupi (sekao. e/se, eo/tseo, eo/tseo, ba/tse) • Agelela mo tirisong ya matlhaodi fa pele ga leina, sekao. tse tharo dikgomo di sule • Dirisa modirisotaelo, sekao. Ema!/ Emang!. • Dirisa matlhalosi a nako (sekao. ka/ mosong, maabane) • Go simolola o dirisa dipopi tsa matlhalosi a a botshang kaelo(kwa go, nako (ka, ka nako,), thuo (le) **Tlotlofoko mo tirisong** • Mafoko a a tserweng go tswa mo setlhangweng sa puisokopanelo kgotsa puiso ka mong/nosi • Malatodi (ke mafoko a a ganetsanang ka bokao sekao. godimo/tlase)

MOPHATO 6 KGWEDITHARO 4				
DIKGONO	**GO REETSA LE GO BUA (TIRO YA MOLOMO)**	**GO BUISA LE GO LEBELELA**	**GO KWALA LE GO TLHAGISA**	**DIPOPEGO TSA PUO LE MELAWANA**
BEKE 1-2	• Tlhagisa tlhagiso e e tlhaloganyegang ka thelelo **Ikatise go reetsa le go bua** (Tlhopha e le nngwe go e dirisa ka letsatsi) • Diragatsa leboko • Tshameka motshameko wa puo • Neela le go sala ditaelo/dikaelo morago • Buisanang ka setlhogo	• Dirisa ditogamaano tsa puiso, o dirisa metlhala ya tiriso go bona bokao jwa mafoko a maswa • Tlhaola dikakanyokgolo le dintlha tse di kgethegileng • Buisanang ka maikaelelo a lekwalo • Buisanang ka kagego ya lekwalo **Ikatise go buisa** • Buisetsa kwa godimo ka kapodiso e e maleba, o bontsha go tlhaloganya • Buisetsa kwa godimo o dirisa kapodiso e e siameng, thelelo le modumo **Akanya ka setlhangwa se se buisitsweng ka nako ya puiso ka nosi/ puiso ka sebedi** • Boeletsa ka dipolelo tse 5 kgotsa 6		

MOPHATO 6 KGWEDITHARO 4				
DIKGONO	**GO REETSA LE GO BUA (TIRO YA MOLOMO)**	**GO BUISA LE GO LEBELELA**	**GO KWALA LE GO TLHAGISA**	**DIPOPEGO TSA PUO LE MELAWANA**
BEKE 3-4	**Tsaya karolo mo dipuisanong** • Buisanang ka tse di mosola le tse di seng mosola • Dirisa dikgopolo le tlotlofoko sekao. tse di amanang le dirutwa tse dingwe • Refosanang • Tlotla maikutlo a ba bangwe • Rotloetsa ba bangwe go bua **Reetsa le go buisana ka puo** • Buisanang ka kakanyokgolo le dintlha tse di kgethegileng • Rekota tshedimosetso e e kgethegileng mo tšhateng kgotsa mmepe wa tlhaloganyo **Tshameka motshameko wa puo** • Sala ditaelo morago ka nepagalo • Dirisa tlotlofoko e e farologaneng • Refosana, o neela ba bangwe tšhono ya go bua **Ikatise go reetsa le go bua** (Tlhopha e le nngwe go e dirisa ka letsatsi) • Diragatsa leboko • Tshameka motshameko wa puo • Neela le go sala ditaelo/dikaelo morago • Buisanang ka setlhogo	**Buisa setlhangwa sa tshedimosetso** sekao. go ralala kharikhulamo Tlhopha setlhangwa go tswa mo bukakgakololo kgotsa Faele ya Motswedi ya Morutabana • Pele ga puiso: buisa le go buisana ka ditlhogo le ditshwantsho • Dirisa ditogamaano tsa puiso sekao. tlodisa matlho go bona tshedimosetso • Lemoga karolo e ditshwantsho le dinepe di e tsayang mo go ageng bokao • Araba dipotso ka ga setlhangwa • Tlhaola tse di mosola le tse di seng mosola • Sobokanya temana ka tshegetso **Dira tirwana ya tekatlhaloganyo ka setlhangwa (ka tiro ya molomo kgotsa e e kwadilweng)** **Ikatise go buisa** • Buisetsa kwa godimo ka kapodiso e e maleba, thelelo le tlhagiso ya maikutlo **Buisa le go rarabolola malepa a mafoko** • Peleta mafoko ka nepagalo • Bontsha go tlhaloganyo bokao jwa mafoko • Dirisa tlotlofoko e e maleba **Akanya ka setlhangwa se se buisitsweng ka nako ya puiso ka nosi/ puiso ka sebedi** • Tlhagisa tsibogo ya maikutlo mo ditlhangweng tse di buisitsweng • Amanya le botshelo jwa gago	• **Dirisa tshedimosetso go tswa mo setlhangweng sa pono** sekao. ditšhate, dimmepe tsa tlhaloganyo, ditshwantsho, dithalo le dikerafo go kwala setlhangwa. • Kwala ditemana tse pedi go ya go di le tharo • Kwala dintlha tse di nepagetse e bile di rulagantswe sentle • Mopeleto le matshwao a puiso di nepagetse **Kwala setlhangwapono sa tshedimosetso** • Dira tshobokanyo ya mmepe wa tlhaloganyo ka setlhangwa se se khutshwane • Rulaganya tse di mosola le tse di seng mosola **Kwala ditlhaloso tse di nang le dikao** • Tlhopha dilo tse di maleba go di tlhalosa • Dirisa dikao tse di ka kgongwang tse di maleba • Tlhopha tshedimosetso e e maleba • Dirisa tlotlofoko e e amanang le dirutwa tse dingwe Dirisa thanodi go netefatsa mopeleto le bokao jwa mafoko **Rekota mafoko le bokao jwa ona mo thanoding ya gago** • Kwala dipolelo o dirisa mafoko kgotsa ditlhaloso go bontsha bokao, jalo jalo	**Mopeleto** Dirisa thanodi go netefatsa mafoko le bokao jwa mafoko • Dirisa kitso ya thulaganyo ya alefabete le ditlhaka tsa ntlha tsa mafoko go bona mafoko mo thanoding. **Dira ka mafoko le dipolelo** • Simolola go dirisa lerui (sekao. ya me, gago, gagwe, ya rona, tsa bona) • Agelela tlhaloganya le go dirisa pakajaanong • Dirisa makopanyi go bontsha tlaleletso o dirisa (le) • Agelela polelotswako o dirisa (le) ’ • Go dirisa phegelwana go aroganya maina mo lenaneng la maina. • Dirisa letshwao la phegelwana go kgaogana maina mo lenaaneng **Tlotlofoko mo tirisong** • Mafoko a a tserweng go tswa mo setlhangweng sa puisokopanelo kgotsa puiso ka mong/nosi

MOPHATO 6 KGWEDITHARO 4				
DIKGONO	**GO REETSA LE GO BUA (TIRO YA MOLOMO)**	**GO BUISA LE GO LEBELELA**	**GO KWALA LE GO TLHAGISA**	**DIPOPEGO TSA PUO LE MELAWANA**
BEKE 5-6	**Reetsa kgang** (Tlhopha go tswa mo ditlhangweng tse e seng tsa boammaaruri fela di utlwala jaaka tsa boammaaruri tsa nako e le nngwe/tsa setso/ditlhaloso tsa gagwe/tsa tekelelo/tse di tshegisang/ tsa maitlhomo/tsa ditiragalo tsa nnete/ boitlhamedi jwa tsa hisetori) Tlhopha setlhangwa go tswa mo bukakgakololo kgotsa Faele ya Motswedi ya Morutabana • Botsa dipotso tse di maleba le go tsibogela dipotso • Sobokanya kgang • Botsa le go araba dipotso tse di thata go feta sekao. Goreng go sa kgonega go … ?; Ke eng…? O nagana jang gore …? • Tlhagisa kakanyo, o neela lebaka la yona sekao. ka dintlha tsa setso, loago kgotsa tse di botlhokwa tsa mo kgannye, o dirisa puo e nngwe fa go tlhokega • Dirisa dipaka tse di ithutilweng mo mephatong e e kwa pele sekao. pakafetileng le pakatlang Reetsa leboko/maboko Tlhopha setlhangwa go tswa mo bukakgakololo kgotsa Faele ya Motswedi ya Morutabana • Akanya kakanyokgolo • Buisanang ka kakanyo e e botlhokwa • Amanya le maitemogelo a gago • Tlhaola morumo le mafoko a a simololang ka medumo e e tshwanang (poeletsomodumo)	**Buisa kgang** Tlhopha setlhangwa go tswa mo bukakgakololo kgotsa Faele ya Motswedi ya Morutabana • Pele ga puiso: bonelapele go tswa mo setlhogong le mo ditshwantshong • Dirisa ditogamaano tsa puiso: dirisa metlhala ya tiriso go bona bokao jwa mafoko a maŝwa • Buisanang ka poloto, maitshetlego le baanelwa • Buisanang ka tatelano ya ditiragalo, o araba dipotso ka ga se se diragetseng lwa ntlha, lwa bobedi, jalo jalo. • Botsa le go araba dipotso tse di thata go feta sekao. Goreng go sa kgonege go … ?; Ke eng…? O nagana jang …? • Tlhagisa le go tlhalosa dikakanyo tsa gago **Dira tirwana ya tekatlhaloganyo ka setlhangwa (ka tiro ya molomo kgotsa e e kwadilweng)** Buisa maboko • Pele ga puiso: o bonelapele go tswa mo setlhogong le ditshwantsho Dirisa ditogamaano tsa puiso: dirisa metlhala ya tiriso go bona bokao jwa mafoko a maŝwa • Araba dipotso ka leboko • Tlhagisa maikutlo a a tlhotlheleditsweng ke leboko • Buisanang ka morumo le poeletsomodumo	**Kwala thadiso ya buka** • Tlhopha diteng le popego tse di maleba • Tlhagisa le go tlhalosa dikakanyo tsa gago • Akaretsa setlhogo, baanelwa le tshobokanyo Kwala lekwalo la botsalano • Tlhopha diteng tse di maleba • Dirisa letlhomeso fela fa go tlhokagaa • Tlhagisa molaetsa ka nepagalo • Rulaganya tshedimosetso sentle • Kwala leina la gago kwa bokhutlong • Dirisa setaele se se sa tlhomamang go kwala ka maikaelelo a a maleba Dirisa dikgato tsa go kwala • Sekaseka dikakanyo • Kwala ditlhangwa tsa ntlha • Boeletsa • Tseleganya • Kwala setlhangwa sa bofelo • Tlhagisa setlhangwa sa bofelo, se se phepa, se buisega bonolo ka diphatlha tse di nepagetseng Dirisa thanodi go netefatsa mopeleto le bokao jwa mafoko **Rekota mafoko le bokao jwa ona mo thanoding ya gago** • Kwala dipolelo o dirisa mafoko kgotsa ditlhaloso go bontsha bokao, jalo jalo	**Mopeleto** Dirisa thanodi go netefatsa mafoko le bokao jwa mafoko • Mafoko a lesika le le lengwe sekao. buka le tsebe, monwana le lenala. **Dira ka mafoko le dipolelo** • Dirisa mabotsi sekao. Mang, eng, leng, efeng, goreng, jang • Tlhabolola tiriso ya makopanyi o bontshe lebaka le maitlhomo. • Go simolola go dirisa makopanyi go bontsha tlhopho sekao. (gongwe… kgotsa). • Pakapheti (sekao. ‘Ke tla mmona ka moso. ’ ‘Ke ile go mmona ka moso. ’) • O agelela mo go tlhaloganyeng le go dirisa pakajaanong- tsweledi . **Tlotlofoko mo tirisong** Mafoko a a tshotsweng go tswa mo setlhangweng se se kopanetsweng kgotsa sa ka nosi

MOPHATO 6 KGWEDITHARO 4				
DIKGONO	**GO REETSA LE GO BUA (TIRO YA MOLOMO)**	**GO BUISA LE GO LEBELELA**	**GO KWALA LE GO TLHAGISA**	**DIPOPEGO TSA PUO LE MELAWANA**
BEKE 5-6	• Tlhaola le go buisana ka dipapiso (sekao. tshwantshanyo) • Tlhagisa maikutlo a a tlhotlheletswang ke leboko • Diragatsa pina/mela e e tlhophilweng **Ikatise go reetsa le go bua** (Tlhopha e le nngwe go e dirisa ka letsatsi) • Diragatsa leboko • Tshameka motshameko wa puo • Neela le go sala ditaelo/dikaelo morago • Buisanang ka setlhogo • Tlhalosa ditiragalo kgotsa maitemogelo ka tatelano e e nepagetseng, o arabe dipotso ka ga se se diragetseng lwa ntlha, lwa bobedi, lwa boraro, jalo jalo.	• Buisana ka dipapiso tse di dirilweng mo lebokong (tshwantshanyo) **Ikatise go buisa** • Buisetsa kwa godimo ka tlhagiso ya maikutlo, o bontsha go tlhaloganya • Buisetsa kwa godimo ka kapodiso e e maleba, lebelo le modumo **Akanya ka setlhangwa se se buisitsweng ka nako ya puiso ka nosi/ puiso ka sebedi** • Dira thadiso ya popego ya buka ka tlhagiso ya tiro ya molomo		

MOPHATO 6 KGWEDITHARO 4				
DIKGONO	**GO REETSA LE GO BUA (TIRO YA MOLOMO)**	**GO BUISA LE GO LEBELELA**	**GO KWALA LE GO TLHAGISA**	**DIPOPEGO TSA PUO LE MELAWANA**
BEKE 7-8	**Tsaya karolo mo puisanong/ metlotlong** • Botsa le go araba dipotso • Tlotla barutwana ba bangwe • Reetsa barutwana ba bangwe le go ba rotloetsa go bua **Tsaya karolo mo puisanong** • Akanya le go tlhalosa tse di kgonegang • Dirisa mabaka • Refosana le ba bangwe • Tlotla dikakanyo tsa ba bangwe • Rotloetsa ba bangwe go bua **Ikatise go reetsa le go bua** (Tlhopha e le nngwe go e dirisa ka letsatsi) • Diragatsa leboko • Tshameka motshameko wa puo • Neela le go sala ditaelo/dikaelo morago • Buisanang ka setlhogo	**Buisa ditlhangwa tsa mmedia** sekao. athikhele ya makasine/pego ya dikgang. Tlhopha setlhangwa go tswa mo bukakgakololo kgotsa Faele ya Motswedi ya Morutabana • Pele ga puiso: bonelapele se setlhangwa se leng ka ga sona ka go se leba pele • Dirisa tlhatlhamano ya ditogamaano tsa go buisa sekao. go okola dintlha mo setlhangweng le go tsamaisa matlho • Araba dipotso • Buisanang ka dikakanyokgolo le dintlha tse di kgethegileng • Buisanang ka kagego le boitlhamedi jwa setlhangwa • Bapisa kagego le boitlhamedi jwa setlhangwa le jwa lekwalo dikgang **Dira tirwana ya tekatlhaloganyo ka setlhangwa (ka tiro ya molomo kgotsa e e kwadilweng)** Ikatise go buisa • Buisetsa kwa godimo ka kapodiso e e maleba, thelelo le tlhagiso ya maikutlo **Buisa le go tlhaloganya setlhangwapono sa mmedia** sekao. diphousetara le dipapatso • Pele ga puiso: buisanang ka ditshwantsho • Ranola tshedimosetso • Buisanang ka maitlhomo a setlhangwa	**Kwala pegelo e e bonolo ya dikgang o dirisa letlhomeso** • Akaretsa tshedimosetso e e maleba • Akaretsa kakanyokgolo • Godisa tshedimosetso ka tatelano • Dirisa makopanyi le go rulaganya ditemana ka tlhomamo • Dirisa kagego e e nepagetseng • Dirisa thutapuo, tlotlofoko, mopeleto le matshwao a puiso tse di maleba **Tlhama phousetara** • Akaretsa tshedimosetso e e maleba • Akaretsa setshwantsho • Dirisa kagego e e nepagetseng • Dirisa diponagalo tsa boitlhamedi jaaka le bogolo jo bo farologaneng kgotsa mefuta ya fonto • Tlhagisa setlhangwa sa bofelo, se se phepa, se buisega bonolo ka diphatlha tse di nepagetseng Dirisa dikgato tsa go kwala • Kwala setlhangwa sa ntlha • Boeletsa • Tseleganya • Kwala ditlhangwa tsa bofelo • Tlhagisa setlhangwa sa bofelo, se se phepa, se buisega bonolo ka diphatlha tse di nepagetseng **Rekota mafoko le bokao jwa ona mo thanoding ya gago** • Kwala dipolelo o dirisa mafoko kgotsa ditlhaloso go bontsha bokao, jalo jalo.	**Mopeleto** • Peleta mafoko a a tlwaelegileng sentle, o dirisa thanodi ya gago • Dirisa kitso ya thulaganyo ya alefabete le ditlhaka tsa ntlha tsa mafoko go bona mafoko mo thanoding. **Dira ka mafoko le dipolelo** Dirisa 'tshwanetse' go bontsha tlhokego • Simolola go dirisa lekopanyi go bontsha maemo • Dirisa papiso (sekao.(jaaka), (le ke) • Dirisa letshwao la potso. • Dirisa letshwao la tsiboso **Tlotlofoko mo tirisong** • Mafoko a a tserweng go tswa mo setlhangweng sa puisokopanelo kgotsa puiso ka mong/nosi • Mainatswako, sekao. moetapele

MOPHATO 6 KGWEDITHARO 4				
DIKGONO	**GO REETSA LE GO BUA (TIRO YA MOLOMO)**	**GO BUISA LE GO LEBELELA**	**GO KWALA LE GO TLHAGISA**	**DIPOPEGO TSA PUO LE MELAWANA**
BEKE 7-8		• Buisanang ka tiriso nngwe ya puo • Tlhaola le go buisana ka diponagalo tsa boakanyetsi jaaka mmala le bogolo jo bo farologaneng kgotsa mefuta ya fonto • Buisana ka boalo • Buisanang ka kagego • Bapisa ditlhangwa tse di farologaneng sekao. diphousetara le dipapatso **Akanya ka setlhangwa se se buisitsweng ka nako ya puiso ka nosi/ puiso ka sebedi** • Abelana ka dikakanyo tsa setlhangwa		
BEKE 9-10	**TLHATLHOBO YA KWA BOFELONG**			

KAROLO 4: TLHATLHOBO

4. 1 MATSENO

Tlhatlhobo ke dikgato tse di rulagantsweng tse di tswelelang tsa go supa/ bontsha, go kgobokanya le go ranola tshedimosetso ka ga tiro ya barutwana, go dirisiwa mekgwa e e farologaneng ya tlhatlhobo. E akaretsa dikgato di le nne: go tlhagisa le go kgobokanya bopaki jwa phitlhelelo; go tlhatlhoba phitlhelelo e; go rekota se se fitlheletsweng le go dirisa tshedimosetso e, go tlhaloganya le go thusa mo kgolong ya barutwana gore dikgato tsa go ithuta le go ruta di tokafale.

Tlhatlhobo e tshwanetse go nna e e sa tlhomamang (tlhatlhobo ya go ithuta) le e e tlhomameng (tlhatlhobo ya thuto). Mo ditlhatlhobong tse, di le pedi, pegelo ya gale e tshwanetse go newa barutwana go oketsa maitemogelo a go ithuta.

Tlhatlhobo mo dipuong ke tsweletso le tshegetso ya kgolo le tlhabololo ya barutwana. Ke karolo e e botlhokwa ya go ruta le go ithuta ka e neela pegelo ya go ruta le go ithuta. E tshwanetse go tsenyeletswa mo go ruteng le go ruta go na le go dira ka yona e ikemetsa ka boyona, sekao. re ka simolola ka go dira karolo ya go buisa le go dira tekatlhaloganyo. Dipotso tsa kitso ya puo di ka dirwa di tswa mo setlhangweng se le sengwe. Morago ga puiso ya setlhangwa, barutwana ba ka kopiwa go araba setlhangwa, sekao. ka go kwala lekwalo ka dintlha tse di tlhagisitsweng mo setlhangweng, kgotsa go kwala karabo ya boitlhamedi ya diteng tsa setlhangwa. Go feleletsa tirwana e, dipuisano di ka tshwarwa ka setlhogo mme ka tsela e re diragatsa dikgono tsotlhe tsa puo ka thelelo le ka tirwana e e golaganeng/lotagantsweng.

Tlhatlhobo ya dikgono tse di farologaneng tsa puo ga e a tshwanela go lebelelwa jaaka ditirwana tse di ikemetseng ka botsona mme jaaka tirwana e le nngwe e e lotagantsweng. Diruburiki tsa tlhatlhobo di tshwanetse go tlhagisa dikgono tsa puo tse di farologaneng mo tirong.

Dikgono tsa barutwana, tsa go reetsa, bokgoni jwa tiro ya molomo, bokgoni jwa go araba dipotso, go tsaya karolo mo dipuisanong le dikgono tsa go rekota ka go kwala di tshwanetse go tlhokomelwa letsatsi le letsatsi fa go tlhokagala.

Go botlhokwa, gape, gore se barutwana ba se tlhaloganyang ka se ba se buisang se tlhatlhojwe mme e seng fela bokgoni jwa bona jwa go lemoga kgotsa go gopola bokao jwa mafoko. Ka jalo tlhatlhobo ya go buisa e tshwanetse go tshwarwa kgapetsakgapetsa mme e seng gangwe fela. Puiso e e tlhomameng le yona e tshwanetse go tsepamisiwa mo go buisetseng kwa godimo le mo ditirwaneng tse di thusang go tlhomamisa gore barutwana ba tlhalogantse go le go kae, sekao. go boeletsa kgang kgotsa go araba dipotso.

Tlhatlhobo ya tiro e e kwalwang e tla tsepamisiwa bogolo thata mo bokgoning jwa barutwana jwa go fetisa bokao, le mo goreng a ba kwadile ka nepagalo, sekao. dipopego tsa puo e e nepagetseng le tiriso, mopeleto le matshwao a puiso. Tlhatlhobo yotlhe e tshwanetse go lemoga gore go ithuta puo dikgato le gore barutwana ga ba kitla ba tlhagisa tiro e e siameng e e feletseng mo tikologong ya ntlha ya go kwala. Ka jalo, dikgato tse di farologaneng tsa go kwala di tshwanetse gape di tlhatlhojwe

Fa o neela tirwana ya tlhatlhobo e e tlhomameng, go tla nna le tsepamo mo bokgoning jo bo rileng, sekao. go reetsa le go bua kgotsa go buisa kgotsa go kwala. Le gale, ka go ithuta puo e le dikgato tse di lotagantsweng, bokgoni jo bo fetang nngwe bo tla dirisiwa. Dipopego tsa puo di tshwanetse go tlhatlhojwa di le mo tirisong. Go tshwanetse ga netefadiwa gore tlhatlhobo ga e dirwe fela jaaka tiro e e kwalwang, mme e letle barutwana go ithuta ka go dira le ka tiro ya molomo. Go botlhokwa go tlhatlhoba se barutwana ba se tlhaloganyang e seng fela go ithuta ka tlhogo, ka jalo dikgono di ithutwe di le mo tirisong ka bontsi jo bo kgonagalang, sekao. barutwana ba ka peleta mafoko a bona otlhe

ka nepagalo ka nako ya teko ka labotlhano, mme a ba kgona go dirisa mafoko a ka nepagalo fa ba kwala/ rekota dikgang tsa bona /kgang?

Go ruta le tlhatlhobo ya puo di tshwanetse go akaretsa barutwana botlhe, le tsona ditogamaano di tshwanetse go bonwa di thusa barutwana botlhe go fitlhelela kgotsa go tlhagisa ditlhangwa tsa puo. Barutwana bangwe ba ba itemogelang dikgoreletsi mo thutong, gongwe ba ka se kgone go fitlhelela mangwe a maikaelelo jaaka a tlhagisitswe mo Pegelong ya Pholisi ya Kharikhulamo le Tlhatlhobo

Katlego ya barutwana ba Puotlaleletso ya ntlha e ikaegile mo tlhatlhobong e e tswelelang, e e sa tlhomamang, le pegelo go tswa go morutabana fa ba ntse ba tshwaragane le go dira ditirwana le ditlhangwa. Thulaganyo ya go ithuta e bontsha diteng tse di batlegang, dikgono le ditogamaano tsa go ruta mo ngwageng. Se, ke se se tla tlhatlhobiwang mo kgodisong ya tekanyetso. Ga se sengwe le sengwe se se rutilweng se se tla tlhatlhobiwang ka tlhomamo. Le fa go le jalo, go botlhokwa gore tswelelopele ya barutwana e tlhatlhobiwe ka mananeo a mabedi a tlhatlhobo e e tlhomameng le e e sa tlhomamang, ka se se thusa mo thulaganyong.

Lenaneo la tlhatlhobo le letla tlhatlhobo ya bofelo, e e ka tsayang kagego ya teko kgotsa tlhatlhobo, mo bokhutlong jwa kgweditharo nngwe le nngwe. Tiro e tlhatlhobo e dirwang ka yona e tshwanetse go bo e dirilwe mo kgweditharong. Ditirwana tsa tlhatlhobo di tshwanetse go bewa ka kgolo ya bothata jwa dipotso go netefatsa kamogelesego.

4. 2 TLHATLHOBO E E SA TLHOMAMANG KGOTSA YA LETSATSI LE LETSATSI

Tlhatlhobo e e dirwang ka nako ya go ithuta e na le maikaelelo a go tswelelela ka go kokoanya tshedimosetso ka ga phitlhelelo ya barutwana e e ka dirisiwang go tokafatsa go ithuta ga bona

Tlhatlhobo e e sa tlhomamang ke tekolo ya letsatsi le letsatsi ya tswelelopele ya barutwana. Se, se dirwa ka, go ela tlhoko, dipuisano, ditiragatso, dikhonferense tsa barutwana le barutabana, ditlhotlheletsano tse di sa tlhomamang tsa phaposiborutelo, jalo. jalo. Tlhatlhobo e e sa tlhomamang e ka nna bonolo ka, o ka kgaotsa fa gare ga thuto go ela barutwana tlhoko kgotsa go buisana le bona gore go ithuta go tswelela pele jang. Tlhatlhobo ya bokgoni jwa puo e tla nna ka mekgwa ya tlhokomelo, ditirwana tse di kwalwang, ditirwana tsa molomo le ditlhagiso, diteko tse di kwalwang, puisetso godimo le mekgwa e mengwe ya tlhatlhobo. Tlhatlhobo e e sa tlhomamang e tshwanetse go dirisiwa go neela barutwana pegelo le go rulaganyetsa go ruta, fela ga e a tshwanela go rekotiwa. E se ka ya kgaoganngwa le ditirwana tsa go ithuta tsa phaposiborutelo. Mo mabakeng mangwe, o ka batla go rulaganya mofuta mongwe o o totobetseng wa ditirwana tsa tlhatlhobo go rotloetsa barutwana go ithuta jaaka ditlhangwa tsa mopeleto tsa ka gale, Barutwana kgotsa barutabana ba ka nne ba tshwaya ditiro tse tsa tlhatlhobo.

Go tshitshintswe gore o dirise dibeke tse pedi tsa ntlha tsa kgweditharo go dira tlhatlhobo ya motheo ya barutwana. O dirise ditirwana tse di neilweng mo dibekeng tse pedi tsa ntlha tsa dithulaganyo tsa go ruta go dira tlhatlhobo eo. Se se tla go kgontsha go lemoga mofuta wa tlhokomelo o barutwana ba gago ba tla o tlhokang jaaka o tswelela.

Itlhatlhobo le tlhatlhobo ka molekane di dira gore barutwana ba tseye karolo mo tlhatlhobong ka nako tsotlhe. Se se botlhokwa thata ka se letlelela barutwana go ithuta le go tshwaela ka diphitlhelelo tsa bona. Dipholo tsa tlhatlhobo ya letsatsi le letsatsi e e sa tlhomamang ga di rekotiwe fa e se fela fa morutabana a eletsa go dira jalo. Le gale, barutabana ba ka eletsa go boloka direkoto tse di sa tlhomamang gore ba kgone go lemoga gore morutwana mongwe le mongwe o tswelela jang mo dikarolong tse di farologaneng tsa serutwa go thusa mo thulaganyong le go netefatsa gore morutwana o godisa dikgono tse di batlegang le go tlhaloganya. Dipholo tsa ditirwana tsa tlhatlhobo tsa letsatsi le letsatsi ga di dirisediwe mabaka a go falola le a go neela setifikeiti.

4. 3 TLHATLHOBO E E TLHOMAMENG

Ditlhatlhobo tsotlhe tse di tsenyeletsang lenaneo la tlhatlhobo e e tlhomameng la ngwaga di tsewa e le Tlhatlhobo e e tlhomameng. Ditiro tsa tlhatlhobo e e tlhomameng di tshwaiwa le go rekotiwa ka tlhomamo ke morutabana mo mabakeng a tsweletsopele. Ditlhatlhobo tsotlhe tse di tlhomameng di tshwanetse go lekanyediwa go direla mabaka a netefaletso ya boleng le go netefatsa gore maemo a a maleba a a tshegetswa.

Tlhatlhobo e e tlhomameng e neela barutabana mokgwa o o rulaganeng wa go tlhatlhoba gore barutwana ba tswelela pele jang mo mophatong le serutweng se se rileng. Dikao tsa tlhatlhobo e e rulaganeng di akaretsa, diteko, ditlhatlhobo, ditiro tse di diragadiwang, diporojeke, ditlhagiso tsa molomo, ditshupetso, ditiragatso, jalo. jalo. (jaaka go boeletsa kgang, bapisa), phitlhelelo (jaaka go diragatsa), tlhamo, go tsaya karolo mo ditirwaneng tsa molomo (jaaka puisano, mmuisano, dipuisano), ditirwana tse di kwadiwang (jaaka go feleletsa letlhare la tiro, go kwala ditemana kgotsa mefuta ya ditlhangwa), jalo-jalo.

Maitlhomo mo go tlhameng Lenaneo la Tlhatlhobo, ke go netefatsa kamogelesego, ikanyego, thokgamo le selekano sa tlhatlhobo go neela kaelo e e tlhaloganyesegang mo mefuteng ya ditirwana le diphesente tse di abetsweng nngwe le nngwe ya dikgono mo tirong. Gape e lebelela tsepamiso mo tlhatlhobong, se, se tlhalosa tsela e ditiro di tshwanetseng tsa dirwa ka yone.

Mo tlhatlhobong e e tlhomameng, dirisa memorantamo, ruburiki, lenanenetefatso le sekale sa go lekanyetsa le gape sona sediriswa le didiriswa tse dingwe tsa go tlhatlhoba jaaka go tlhokomela, tlhatlhoba le go rekota maemo a tlhaloganyo le bokgoni jwa barutwana. Tlhopha sediriswa sa tlhatlhobo se se maleba thata le mofuta wa tirwana. sekao. ruburiki e maleba thata go feta memorantamo mo setlhangweng sa boitlhamedi. Memorantamo o botoka thata mo tekong ya mopeleto kgotsa mo tirwaneng ya tekatlhaloganyo e e buisitsweng.

4. 3. 1 Ditlhokego tsa tlhatlhobo e e tlhomameng tsa Puotlaleletso ya ntlha e ne e le temana fela

Lenaneo le le tlhomameng la tlhatlhobo ya mephato 4-6 le bopilwe ka ditiro di le supa (7) tse di dirang 75% ya maduo a tlhatloso le 25% ya maduo a tlhatlhobo ya bofelo jwa ngwaga.

Ditlhokego tsa tlhatlhobo e e tlhomameng tsa Puotlaleletso ya ntlha di ka mokgwa o o latelang:

- Ditiro di le pedi tsa tlhatlhobo e e tlhomameng di fediwe kwa bokhutlong jwa kgweditharo e nngwe le e nngwe ya dikgweditharo tse tharo le ka kgweditharo ya bone. Nngwe ya ditiro e tshwanetse e nne tlhatlhobo ya bogare jwa ngwaga. Palogotlhe ya ditiro tse di tlhomameng e tshwanetse go nna di le supa. Ditiro tse di tlhomameng tse, di le supa, di dira 75% ya maduo otlhe a Puotlaleletso ya ntlha mo Mephatong 4, 5, le 6. Maduo a tlhatlhobo e e tlhomameng a tla akaretsa a tlhatlhobo ya bogare jwa ngwaga.

- Tiro nngwe le nngwe ya tlhatlhobo e e tlhomameng ya ntlha mo kgweditharong, e tshwanetse go dirwa mo bogareng jwa kgweditharo, e e leng gore, ke beke ya 5. Tiro nngwe le nngwe ya tlhatlhobo e e tlhomameng ya bobedi mo kgweditharong e tshwanetse go dirwa go ela kwa bofelong jwa kgweditharo.

- Kwa bofelong jwa ngwaga go tla nna le tlhatlhobo e maduo a yona a tla balelwang go 25%.

- Tiro nngwe le nngwe ya tlhatlhobo e e tlhomameng e tshwanetse go akaretsa ditirwana tse di tlhatlhobang go reetsa le go bua, go buisa le go lebelela, go kwala le go tlhagisa, le dipopego tsa puo le melawana, mme e tshwanetse go diragala mo tsamaong ya malatsi. Dipopego tsa puo le melawana di tshwanetse go tlhatlhojwa di le mo tirisong.

- Ditiro tsa tlhatlhobo e e tlhomameng di tshwanetse go tlhatlhoba tlhatlhamano ya dikarolo tsa dikgono tsa puo gore dikarolo tsa botlhokwa di tle di tlhatlhojwe mo tsamaong ya kgweditharo le ngwaga. Netefatsa gore dikarolo tse di tlhatlhojwang di setse di kile tsa tlhatlhojwa ka mokgwa o o sa tlhomamang le barutwana ba setse ba neetswe pegelo pele ga tlhatlhobo e e tlhomameng

- Tlhatlhobo yotlhe ya kgato ya magareng ke ya mo sekolong

4. 3. 2 Mefuta ya tlhatlhobo e e tlhomameng ya diteng tsa Puotlaleletso

Mefuta ya tlhatlhobo e e dirisiwang e tshwanetse go nna maleba le dingwaga le maemo a kgolo a tlhaloganyo ya morutwana. Go tlhamiwa ga ditirwana tse, go tshwanetse ga akaretsa diteng tsa serutwa le go akaretsa ditirwana tse di farologaneng tse di tlhametsweng go fitlhelela maikaelelo a serutwa. E tshwanetse go ikaega mo kitsong le dikgono tse di dirilweng mo kgweditharong eo. Dirisa dithulaganyo tsa kgweditharo mo mophatong o mongwe le o mongwe go tlhopha mofuta wa ditirwana le go rulaganya dikgono tse di tlhokegang mo karolong nngwe le nngwe ya tiro ya tlhatlhobo e e tlhomameng. sekao. fa o rulaganya karolo ya setlhangwa sa tlhamo mo Mophatong wa 4, Kgweditharo ya 1 mme o batla barutwana go kwala leboko, o ka solofela gore ba kgone go kwala dipolelo tse di lekalekanang tse di rumisanang ka gonne seo e tla bo e le se o ba se rutileng. Fa o rulaganya setlhangwa sa tshedimosetso mo kgweditharong ya ntlha, ba tla tshwanela go se kwala ba dirisa letlhomeso le le maleba. Fela jalo ka go reetsa le go bua, ga o a tshwanela go kopa barutwana go neela puo e khutshwane mo Mophatong 4, mo Kgweditharong 1, ka gore seo se rutwa fela morago ga nakwana.

Tlhatlhobo e e tlhomameng e tshwanetse go akaretsa kgolo ya bogolo jwa dipotso tsa maemo a tlhaloganyo a a farologaneng jaaka go bontshitswe fa tlase. Dipotso tse di farologaneng jaaka dipotso tsa tlhopho e e anameng, dipotso tsa karabonngwe, dipotso tsa go bapisa le dipotso tse di tlhamaletseng di dirisiwe.

Lenane kgolo ya bogolo jwa dipotso tsa maemo a tlhaloganyo

Kgolo ya bogolo jwa dipotso tsa maemo a tlhaloganyo	**Tirwana**	**Phesente ya tiro**
Tiriso ya tshedimosetso ka tlhamalalo **(maemo1)**	**Dipotso tse di dirang ka tshedimosetso e e tlhagisitsweng ka botlalo mo setlhangweng.** • Neela maina a dilo/a batho/a mafelo/ a dilo…. • Bolela dintlha/mabaka/dikakanyo… • Tlhaola mabaka/batho/ • Neela lenaane la dintlha/maina/mabaka… • Tlhalosa lefelo/motho/semelo… • Anela tiragalo/maitemogelo…	**Maemo 1 le 2:** **40%**
Thulaganyo sešwa **(Maemo 2)**	**Dipotso tse di batlang tshekatsheko, tlamaganyo kgotsa thulaganyo ya tshedimosetso e e tlhagisitsweng ka botlalo mo setlhangweng.** • Sobokanya dintlhakgolo/ dikakanyokgolo/maungo le ditlamorago… • Kgobokanya dilo tse di tsamaisanang ka gale/ mabaka… • Bolela dintlha tsa tshwano le tsa pharologano • Neela peodintlha ya…	

Kgolo ya bogolo jwa dipotso tsa maemo a tlhaloganyo	Tirwana	Phesente ya tiro
Go ipopela bokao **(Maemo 3)**	**Dipotso tse di tlhokang gore motlhatlhojwa a dirise tshedimosetso e e tlhagisitsweng ka botlalo mo setlhangweng, a e dirise mo maemong a maitemogelo a gagwe a botho.** • Tlhalosa kakanyokgolo … • Bapisa dikakanyo/maitsholo/ditiragatso (ditiro)… • Maikemisetso/maitsholo/tshusumetso/lebaka… la mokwadi (kgotsa moanelwa) ke eng? • Tlhalosa sebaka/ditlamorago tsa … • Tiragalo/tshwaelo/maitsholo (jalo jalo) a senola eng ka moanedi/ mokwadi/ moanelwa … • Tshwantshiso/tshwantshanyo/setshwantsho se ama jang go tlhaloganya ga gago … • O akanya gore poelo/ditlamorago (jalo jalo) tsa tiragalo/maemo a e tla nna eng …	**Maemo 3: 40%**
Tlhatlhobo **(Maemo 4)** **Kgatlhegelo** **(Maemo 5)**	**Dipotso tse di dira ka dikatlholo tse di ka ga meetlo le boleng. Tse di akaretsa dikatlholo ka ga bonnete, boikanyego, dintlha le dikakanyo, kamogelesego, tlhaloganyo le go ntsha mabaka, le ditlhagiso di tshwana le keletso le kamogelo ya ditshwetso le ditiragalo (ditiro) go ya ka meetlo ya maitsholo.** • A o akanya gore se se tlhagang se a ikanyega/se na le bonnete/a se a kgonega …? • A ngangisano ya mokwadi e a amogelesega/ e na le tlhaloganyo/ e a khutlisa … • Tshwaela ka tsenelelo ka tiragalo(tiro)/ maikemisetso/ tshusumetso/ maitsholo/ tshitsinyo/ bokao … • A o dumelana le kemo/polelo/temogo/thanolo … • Ka mokgwa o o bonang dilo ka teng, a mokwadi/moanedi/moanelwa o siame fa a tshitsinya gore/ a buelela gore … • A maitsholo/ mekgwa/ tiro ya moanelwa e a letlelesega/ amogelesega mo go wena? Tshegetsa karabo ya gago ka lebaka. • Ditiro/maitsholo/ditshusumetso tsa moanelwa … di supa eng ka ena mo bokaong jwa meetlo ya botlhe? • Tshwaela ka tsenelelo ka boleng jwa dikatlholo tse di dirilweng mo setlhangweng. **Dipotso tse di ikemiseditse go tlhatlhoba ditlamorago tsa saekholoji le temogo ya bontle jwa setlhangwa mo motlhatlhojweng. Di tsepamisitswe mo tsibogo ya maikutlo mo diteng, go inyalanya le baanelwa kgotsa ditiragalo, le tsibogo ya mokwadi mo tirisong ya puo (sekao. tlhopho ya mafoko le botshwantshi).** • Bua ka tsibogo ya gago mo setlhangweng/ tiragalong/ maemong/ kgotlhang/ pitlaganong … • A o inyalanya le moanelwa ka kutlwelobotlhoko? Ke kgato/ tshwetso efe e o ka bong o e tshotse fa o ka bo o ne o le mo maemong a a tshwanang le ao? • Tshwaela ka tiriso ya puo ya mokwadi … • Bua ka nonofo ka setaele sa mokwadi/ matseno/ bokhutlo/ botshwantshi/ tshwantshiso/ tiriso ya ditogamaano tsa poko/ ditlamaganyo (didiriswa) tsa dikwalo … tsa mokwadi	**Maemo 4 le 5: 20%**

4. 4 LENANEO LA TLHATLHOBO

Lenaneo la tlhatlhobo le tlhamilwe go anamisa ditiro tsa tlhatlhobo e e tlhomameng mo dirutweng tsotlhe mo sekolong go ralala kgweditharo. Lenaneo la tlhatlhobo le tshwanetse go thalwa ke sekolo go bontshiwa matlha a ditiro di tla dirwang ka ona.

Ditlhokego tsa dirutwa

Ditlhokego tsa go tlhama tiro di neetswe ka diphesente. Fa lenaneo le supa diphensente di le 20 tsa dikgono tsa puo, go raya gore mo kabong ya bofelo ya maduo a kgono ya puo e tshwanetse go nna diphesente di le 20 tsa maduo otlhe e seng maduo a le 20. Dikolo ga di a lekanyetswa palo ya maduo a a abetsweng kgono ya puo fela fa e le gore bokete jwa kgono ya serutwa se sengwe le sengwe bo tsewa tsia go ya ka phesente e e abilweng mo lenaneong la tlhatlhobo. sekao. mo Mophatong wa 4, teko ya kitso ya puo e ka nna maduo a le 20 kgotsa go feta, fela fa bokete bo sa fete bokete jwa diphesente tse di supilweng mo lenaneong la tlhatlhobo.

Mo dikarolong tsa dikgato tsa go kwala/thulaganyo, kgotsa dikgato tsotlhe di tshwanetse go tlhatlhojwa gangwe mo kgweditharong. Boleele jwa ditlhangwa tse di kwalwang tse di bontshitsweng mo kgaolong ya 3. 3 di tshwanetse tsa kgomarelwa.

Ditlhatlhobo

Diteng tsa ditlhatlhobo tsa bofelo jwa ngwaga di tshwanetse go tsewa go tswa mo tirong e e dirilweng mo ngwageng, e bile e nne tlhopho ya dikgono le ditirwana tse di tla thusang morutwana go bontsha gore o siame go mekamekana le tiro ya ngwaga o o latelang.

Tlhatlhobo e e bopilwe ka tse di latelang:

- Go buisa tekatlhaloganyo le go akaretsa tiro ya tlotlofoko
- Go kwalwa ga setlhangwa se se khutshwane sa boitlhamedi, go akaretsa tiriso e e maleba ya popego, thutapuo, matshwao a puiso le mopeleto
- Go kwala ga setlhangwa se se khutshwane sa tirisano, go akaretsa tiriso e e siameng ya kagego, thutapuo, matshwao a puiso le mopeleto
- Dipopego tsa puo le melawana go bontsha kitso le go tlhaloganya thutapuo, matshwao a puiso le mopeleto
- Dikgono tsa go reetsa le go bua ga di a tshwanela go tlhatlhobiwa jaaka karolo ya tlhatlhobo ka di tlhatlhobiwa sentle mo nakong e telele. Le fa go le jalo go lebeletswe maduo a tlhatlhobo a a leng mo motheong wa tlhatlhobo e e tlhomameng e e diretsweng go reetsa le go bua, mme di tla abelwa jaaka maduo a ditlhatlhobo.

Manane a a latelang a neela ditlhokego tsa tlhatlhobo e e tlhomameng ya Puotlaleletso ya ntlha.

Lenaneo la Ditlhatlhobo

KGWEDITHARO 1					
Mophato 4		**Mophato 5**		**Mophato 6**	
Tiro 1	**%**	**Tiro 1**	**%**	**Tiro 1**	**%**
Go reetsa le go bua kgang/go neela tatelano ya ditiragalo tsa mong kgotsa tatelano ya dintlha	20	Go reetsa le go bua kgang/ go neela tatelano ya ditiragalo tsa dintlha/go tsaya karolo mo puisanong kgotsa ketsiso	15	Go reetsa le go bua kgang/ go neela tatelano ya ditiragalo tsa dintlha/go tsaya karolo mo puisanong.	15
Go buisetsa setlhangwa se se ipaakanyeditsweng kwa godimo	10	Go buisetsa setlhangwa se se ipaakanyeditsweng kwa godimo	10	Go buisetsa setlhangwa se se ipaakanyeditsweng kwa godimo	10
Dipopego tsa puo le melawana ya tiriso	15	Dipopego tsa puo le melawana ya tiriso	15	Dipopego tsa puo le melawana ya tiriso	15
Go buisa tekatlhaloganyo ya kgang/tatelano ya ditiragalo ka dintlha/pegelo ya dikgang	20	Go buisa tekatlhaloganyo ya kgang /setlhangwa sa tshedimosetso	20	Go buisa tekatlhaloganyo ya kgang/tatelano ya ditiragalo ka dintlha/setlhangwa sa tirisano	20
Akanya ka dikgang/setlhangwa se se buisitsweng ka nosi	10	Akanya ka dikgang/setlhangwa se se buisitsweng ka nosi	10	Akanya ka dikgang/setlhangwa se se buisitsweng ka nosi	10
Kwala temana:tatelano ya ditiragalo o dirisa letlhomeso/ tlhaloso ya batho o dirisa letlhomeso	25	Kwala temana:tatelano ya ditiragalo ka dintlha/tlhaloso ya batho/molaetsa	30	Kwala ditemana tse tharo tse di ikaegileng ka thitokgang ya kgang	30
Palogotlhe	**100**	**Palogotlhe**	**100**	**Palogotlhe**	**100**

Tiro 2	**%**	**Tiro 2**	**%**	**Tiro 2**	**%**
Go reetsa le go neela ditaelo/ diragatsa leboko kgotsa pina ka tekatlhaloganyo ya molomo	20	Go reetsa le go neela ditaelo/ diragatsa leboko kgotsa pina ka tekatlhaloganyo ya molomo	20	Go reetsa le go neela ditaelo/ diragatsa leboko kgotsa pina ka tekatlhaloganyo ya molomo	20
Go buisa tekatlhaloganyo ya setlhangwa sa tsamaiso/leboko/ pina	30	Go buisa tekatlhaloganyo ya setlhangwa sa tsamaiso/leboko/ pina	30	Go buisa tekatlhaloganyo ya setlhangwa sa tsamaiso/leboko/ pina	30
Dipopego tsa puo le melawana ya tiriso	20	Dipopego tsa puo le melawana ya tiriso	20	Dipopego tsa puo le melawana ya tiriso	20
Kwala ditaelo tse di bonolo o dirisa letlhomeso/leboko le le bonolo ka letlhomeso	30	Kwala ditaelo/tatelano ya ditiragalo ka dintlha/leboko le le bonolo ka letlhomeso	30	Kwala tlhaloso ya dikgato tse di bonolo/ditlhaloso tse di bonolo o dirisa letlhomeso/tlhaloso ya motho/sediriswa/jalo le jalo	30
Palogotlhe	**100**	**Palogotlhe**	**100**	**Palogotlhe**	**100**

KGWEDITHARO 2					
Mophato 4		**Mophato 5**		**Mophato 6**	
Tiro 1	**%**	**Tiro 1**	**%**	**Tiro 1**	**%**
Go reetsa le go bua ka setlhangwa sa tshedimosetso kgotsa kgang/neela le go latela dikaelo/tlhalosa sediriswa	20	Go reetsa le go bua ka setlhangwa sa tshedimosetso /kgang e e tsenyeletsang poeletso ya kgang	15	Go reetsa le go bua ka ditlhaloso tsa molomo ka didiriswa/diphologolo/go reetsa tatelano ya dintlha/go tsaya karolo mo ketsisong	15
Go buisetsa setlhangwa se se sa ipaakanyeditsweng kwa godimo	10	Go buisetsa setlhangwa se se sa ipaakanyeditsweng kwa godimo	10	Go buisetsa setlhangwa se se sa ipaakanyeditsweng kwa godimo	10
Dipopego tsa puo le melawana ya tiriso	15	Dipopego tsa puo le melawana ya tiriso	15	Dipopego tsa puo le melawana ya tiriso	15
Go buisa tekatlhaloganyo ya setlhangwa sa tshedimosetso/ kgang	20	Go buisa tekatlhaloganyo ya setlhangwa sa tshedimosetso/ kgang	20	Go buisa tekatlhaloganyo ya setlhangwa sa tshedimosetso/ kgang	20
Akanya ka dikgang/setlhangwa se se buisitsweng ka nosi	10	Akanya ka dikgang/setlhangwa se se buisitsweng ka nosi	10	Akanya ka dikgang/setlhangwa se se buisitsweng ka nosi	10
Sobokanya setlhangwa sa tshedimosetso/kwala kgang o dirisa letlhomeso	25	Kwala tlhaloso ya didiriswa/ dijalo/jalo le jalo ka letlhomeso/ kwala kgang o dirisa letlhomeso	30	Kwala tlhaloso ya /dijalo/jalo jalo/kwala lekwalo la botsalano	30
Palogotlhe	**100**	**Palogotlhe**	**100**	**Palogotlhe**	**100**

Tiro 2 (Teko/Tlhatlhobo ya Seetebosigo)	**%**	**Tiro 2 (Teko/Tlhatlhobo ya Seetebosigo)**	**%**	**Tiro 2 (Teko/Tlhatlhobo ya Seetebosigo)**	**%**
Pampiri 1: Tiro ya molomo, Puisetsogodimo, Go reetsa le go bua	30	Pampiri 1: Tiro ya molomo, Puisetsogodimo, Go reetsa le go bua	30	Pampiri 1: Tiro ya molomo, Puisetsogodimo, Go reetsa le go bua	30
Pampiri 2: (Diura di le 2) Go kwala tekatlhaloganyo e e buisitsweng Tiriso ya puo Go kwala - ditemana	30 15 25	Pampiri 2: (Diura di le 2) Go kwala tekatlhaloganyo e e buisitsweng Tiriso ya puo Go kwala - ditemana	30 15 25	Pampiri 2L (Ura e le nngwe) Go kwala ditemana	30
				Pampiri 3:Go kwala (ura e le 1) Tekatlhaloganyo ya puiso Puo e le mo tirisong	 25 15
Palogotlhe	**100**	**Palogotlhe**	**100**	**Palogotlhe**	**100**

Ela tlhoko:Maduo a Pampiri ya 1 e tla nna tshobokanyo ya tlhatlhobo ya tsweletsopele ya barutwana go fitlha kwa nakong ya tlhatlhobo.

KGWEDITHARO 3					
Tiro 1	**%**	**Tiro 1**	**%**	**Tiro 1**	**%**
Go reetsa le go bua ka setlhangwa sa tshedimosetso kgotsa kgang/tsaya karolo mo dipuisanong/diragatsa maboko	20	Tlhagisa puo e khutshwane/ boeletsa kgang	15	Tlhagisa puo e khutshwane/ boeletsa kgang	15
Buisa setlhangwa se se ipaakanyeditsweng kwa godimo	10	Buisa setlhangwa se se ipaakanyeditsweng kwa godimo	10	Buisa setlhangwa se se ipaakanyeditsweng kwa godimo	10
Dipopego tsa puo le melawana ya tiriso	15	Dipopego tsa puo le melawana ya tiriso	15	Dipopego tsa puo le melawana ya tiriso	15
Buisa tekatlhaloganyo ya setlhangwa sa tshedimosetso/ setlhangwa sa pono/kgang/ leboko	20	Buisa tekatlhaloganyo ya setlhangwa sa tshedimosetso/ setlhangwa sa pono/kgang/ leboko	20	Buisa tekatlhaloganyo ya setlhangwa sa tshedimosetso/ setlhangwa sa pono/kgang/ leboko	20
Akanya ka setlhangwa se o se buisitseng ka nosi	10	Akanya ka setlhangwa se o se buisitseng ka nosi	10	Akanya ka setlhangwa se o se buisitseng ka nosi	10
Kwala tshobokanyo ya setlhangwa sa tshedimosetso/ kgang ka tshegetso o dirisa letlhomeso	25	Feleletsa setlhangwa sa pono/ dira tshobokanyo ya mmepa wa tlhaloganyo/kwala kgang e e bonolo ka mmuisano	30	Feleletsa setlhangwa sa pono/ kwala kgang e e bonolo	30
Palogotlhe	**100**	**Palogotlhe**	**100**	**Palogotlhe**	**100**

Tiro 2	%	Tiro 2	%	Tiro 2	%
Go reetsa setlhangwa sa tshedimosetso/go reetsa le go tlhalosa mafelo kgotsa dijalo jalo le jalo/Diketsiso ka lefelo le le tlwaelegileng	20	Tsaya karolo mo puisanong/ tiragatso	20	Go reetsa le go tsaya ditaelo/ go tsaya karolo mo puisanong/ tiragatsong	20
Tekatlhaloganyo ya puiso ka setlhangwapono sa tshedimosetso ka dipono/ setlhangwa sa tsamaiso/ tiragatso	30	Go buisa setlhangwa sa tekatlhaloganyo ya tsamaiso/ setlhangwa sa tshedimosetso/ tiragatso	30	Go buisa setlhangwa sa tekatlhaloganyo ya tsamaiso/ setlhangwa sa tshedimosetso/ tiragatso	30
Dipopego tsa puo le melawana ya tiriso	20	Dipopego tsa puo le melawana ya tiriso	20	Dipopego tsa puo le melawana ya tiriso	20
Kwala setlhangwa sa tshedimosetso/puisano/thadiso ya buka ka letlhomeso	30	Kwala setlhangwa sa tshedimosetso/puisano e khutshwane kgotsa tiragatso ya serala ka letlhomeso	30	Kwala setlhangwa sa tshedimosetso/puisano e khutshwane kgotsa tiragatso ya serala	30
Palogotlhe	**100**	**Palogotlhe**	**100**	**Palogotlhe**	**100**

KGWEDITHARO 4					
Tiro 1	**%**	**Tiro 1**	**%**	**Tiro 1**	**%**
Reetsa ditherisano kgotsa puo ya dipontsho/go reetsa kgotsa go neela molaetsa/ tekatlhaloganyo ya kgang.	20	Tsaya karolo mo puisanong/ bolela kgang	15	Tsaya karolo mo puisanong/ reetsa kgang	15
Buisetsa setlhangwa se se sa ipaakanyeditsweng kwa godimo	10	Buisetsa setlhangwa se se sa ipaakanyeditsweng kwa godimo	10	Buisetsa setlhangwa se se sa ipaakanyeditsweng kwa godimo	10
Dipopego tsa puo le melawana	15	Dipopego tsa puo le melawana	15	Dipopego tsa puo le melawana	15
Go buisa setlhangwa sa tekatlhaloganyo ya tshedimosetso ka dipono/ setlhangwa sa pono / kgang ka puisano/bukatsatsi	20	Go buisa tekatlhaloganyo ka setlhangwa sa mmedia/ phousetara/kgang	20	Go buisa tekatlhaloganyo ya setlhangwa sa tshedimosetso/ kgang/leboko	20
Akanya ka ga setlhangwa se o se buisitseng ka nosi	10	Akanya ka ga setlhangwa se o se buisitseng ka nosi	10	Akanya ka ga setlhangwa se o se buisitseng ka nosi	10
Kwala temana ka letlhomeso/ ditlhangwa tsa tirisano/tlhagisa setlhangwa sa pono, sekao. pousetara/kgang ka mmuisano	25	Kwala setlhangwa sa tshedimosetso ka letlhomeso/ tatelano ya ditiragalo/dira phousetara/kwala thadiso ya buka ka letlhomeso	30	Kwala setlhangwa sa tshedimosetso/ditlhaloso ka dikao/thadiso ya buka/lekwalo la botsalano	30
Palogotlhe	**100**	**Palogotlhe**	**100**	**Palogotlhe**	**100**

Tiro 2 (Tlhatlhobo ya bofelo jwa ngwaga)	**%**	**Tiro 2 (Tlhatlhobo ya bofelo jwa ngwaga)**	**%**	**Tiro 2 (Tlhatlhobo ya bofelo jwa ngwaga)**	**%**
Pampiri 1: Tiro ya molomo Puisetsogodimo, Go reetsa le go bua	30	Pampiri 1: Tiro ya molomo Puisetsogodimo, Go reetsa le go bua	30	Pampiri 1: Tiro ya molomo Puisetsogodimo, Go reetsa le go bua	30
Pampiri 2: (Diura di le 2) Go kwala Go buisa Tekatlhaloganyo Puo mo tirisong Go kwala – Ditlhangwa tse di itlhametsweng le ditlhangwa tsa tirasano	 30 15 25	Pampiri 2: (Diura di le 2) Go kwala Go buisa Tekatlhaloganyo Puo mo tirisong Go kwala – Ditlhangwa tse di itlhametsweng le ditlhangwa tsa tirasano	 30 15 25	Pampiri 2(Ura e le nngwe) Go kwala – Ditlhangwa tse di itlhametsweng le ditlhangwa tsa tirasano	30
				Pampiri 3: (Ura e le nngwe) Go kwala Go buisa Tekatlhaloganyo Puo mo tirisong	 25 15
Palogotlhe	**100**	**Palogotlhe**	**100**	**Palogotlhe**	**100**

Ela tlhoko:Maduo a Pampiri ya 1 e tla nna tshobokanyo ya tlhatlhobo ya tsweletsopele ya barutwana mo kgweditharong ya bobedi ya ngwaga go fitlha ka nakeng ya tlhatlhobo e.

Tlhatlhobo ya mo sekolong le Ditlhatlhobo tsa Mephato 4-5

<table>
<tr><th colspan="5">Lenane la Tlhatlhobo</th></tr>
<tr><th colspan="5">Tlhatlhobo ya mo sekolong mo kgweditharong</th></tr>
<tr><td rowspan="2">Tlhatlhobo ya mo sekolong
75%</td><td>Kgweditharo 1:
Ditiro di le 2</td><td>Kgweditharo 2:
Tiro e le 1
+
Tlhatlhobo e le 1 ya bogare jwa ngwaga e tsenyeleditse:
Dipampiri di le 2:
Pampiri 1:
Tiro ya molomo: Puisetsogodimo, Go reetsa le go bua
Pampiri 2: (Diura di le 2) Go kwala:
Go buisa tekatlhaloganyo, Puo mo tirisong le go kwala setlhangwa sa boitlhamedi le ditlhangwa tse di telele</td><td>Kgweditharo 3:
Ditiro di le 2</td><td>Kgweditharo 4:
Tiro e le 1</td></tr>
<tr><td colspan="3"></td><td>Tlhatlhobo e le 1 ya bofelo jwa ngwaga e tsenyeleditse:
Dipampiri di le 2:
Pampiri 1: Tiro ya molomo: Puisetsogodimo, Go reetsa le go bua
Pampiri 2:(Ura e le nngwe) Go kwala:
Go buisa tekatlhaloganyo, Puo mo tirisong le
Go kwala- ditlhangwa tsa boitlhamedi le ditlhangwa tsa tirisano</td></tr>
<tr><td>DITLHATLHOBO
25%</td><td colspan="4"></td></tr>
</table>

Tlhatlhobo ya mo sekolong le Ditlhatlhobo tsa Mophato 6

<table>
<tr><th colspan="5">Lenaneo la Tlhatlhobo</th></tr>
<tr><th colspan="5">Tlhatlhobo yam o sekolong mo kgweditharo</th></tr>
<tr><td rowspan="2">Tlhatlhobo ya mo sekolong
75%</td><td>Kgweditharo 1:
Ditiro di le 2</td><td>Kgweditharo 2:
Tiro e le 1
+
Tiro e le 1
+
Tlhatlhobo e le 1 ya bogare jwa ngwaga e tsenyeleditse:
Dipampiri di le 3:
Pampiri 1:
Tiro ya molomo : Puisetsogodimo, Go reetsa le go buisa
Pampiri 2: Go kwala:
Go buisa tekatlhaloganyo ya puiso le puo mo tirisong</td><td>Kgweditharo 3:
Ditiro di le 2</td><td>Kgweditharo 4:
Tiro e le 1</td></tr>
<tr><td colspan="3">DITLHATLHOBO
25%</td><td>Tlhatlhobo e le 1 ya bofelo jwa ngwaga e tsenyeleditse:
Dipampiri di le 3:
Pampiri 1: Tiro ya molomo: Puisetsogodimo, Go reetsa le go bua
Pampiri 2 (Ura e le nngwe)
Go kwala:
ditlhangwa tsa boitlhamedi le ditlhangwa tsa tirisano
Pampiri 3: (Ura e le nngwe) Go kwala:
Go buisa tekatlhaloganyo le puo mo tirisong</td></tr>
</table>

Sebopego sa dipampiri tsa tlhatlhobo ya Mephato 4 – 6.

Mephato 4 - 5

Thadiso e e tshitsintsweng ya dipampiri tsa bogare jwa ngwaga le bofelo jwa ngwaga tsa Puotlaleletso ya Ntlha mo Mephatong 4-5 ke tse di latelang:

PAMPIRI	TLHALOSO	%: MOPHATO. 4
1	Tiro ya molomo: Puisetsogodimo, Go reetsa le go bua	30
2	Go kwala: Go buisa tekatlhaloganyo, Puo mo tirisong Go kwala – ditlhangwa tsa boitlhamedi le ditlhangwa tsa tirisano	 30 15 25
PALOGOTLHE YA TLHATLHOBO		100

Mophato 6

Thadiso e e tshitsintsweng ya dipampiri tsa bogare jwa ngwaga le bofelo jwa ngwaga tsa Puotlaleletso ya Ntlha mo Mophatong 6 ke tse di latelang:

PAMPIRI	TLHALOSO	%: MOPHATO. 6
1	Tiro ya molomo: Puisetsogodimo, Go reetsa le go bua	30
2	Go kwala: Ditlhangwa tsa boitlhamedi le ditlhangwa tsa tirisano	30
3	Go buisa tekatlhaloganyo Puo mo tirisong	25 15
PALOGOTLHE YA TLHATLHOBO		100

Sebopego se se tshitsintsweng sa nngwe le nngwe ya dipampiri tsa tlhatlhobo tsa Mephato 4 – 5

PAMPIRI	KAROLO	%	
1	**Tiro ya molomo: go buisa/ go reetsa/ go bua**	Mophato 4	Mophato 5
	A: Puisetsogodimo	15	15
	B: Go reetsa le Go bua: Puo e ipaakanyeditsweng / Puo e e sa ipaakanyetswang / mmuisano / puiso / ngangisano / tiragatso / ketsiso / puisano / go reetsa tekatlhaloganyo / motshameko wa tiriso ya molomo go sa tswe mafoko	15	15
	PALOGOTLHE YA PAMPIRI 1	**30**	**30**
2	**Puo mo tirisong**	**MOPHATO 4**	**MOPHATO 5**
	A:Tekatlhaloganyo (Mefuta ya ditlhangwa e ka dirisiwa go akaretsa ditlhangwa tsa pono le ditshwantsho)	30	30
	B: Puo ▪Dipopego tsa puo (Mafoko le dipolelo) di tshwanetse go tlhatlhojwa mo tirisong go dirisiwa ditlhangwa tse di farologaneng	15	15
	Go kwala		
	A: Setlhangwa se le sengwe sa boitlhamedi Mephato 4-6: kanelo / setlhangwa sa tlhaloso go tsenyeletsa tatelano ya ditiragalo ka mong. (Ela tlhoko gore palo ya mafoko le ditemana tsa mephato e e farologaneng e totobaditswe)	15	15
	B: Setlhangwa se le sengwe – setlhangwa sa tirisano Lekwalo la semmuso go ya kwa bobegakgannyeng /Lekwalo la go dira kopo/, kopo, go supa ngongorego, go utlwela botlhoko, taletso, ditebogo, go akgola motho ka tiro e ntle, & Makwalo a kgwebo / Makwalo a botsalano / athikele ya dimakasini le dikholomo / Memorantamo / Metsotso le Manaanetema, Diathikele tsa makwalodikgang le dikholomo /Tsa botshelo jwa moswi/ Dipegelo (Tse di tlhomameng le tse di sa tlhomamang) / Thadiso ya dibuka / Dipuo tse di tlhomameng le tse di sa tlhomamang / lekwaloikitsiso / Dipegotseleganyo / Diboroutŝhara / Ditherisano tse di kwadilweng/ Dipuisano/ Tatelano ya ditiragalo/Ditlhangwa tsa tsamaiso	10	10
	PALOGOTLHE YA PAMPIRI YA 2	**70**	**70**
	PALOGOTLHE	**100**	**100**

Sebopego se se tshitsintsweng sa nngwe le nngwe ya dipampiri tsa tlhatlhobo tsa Mephato 4 – 5

PAMPIRI	KAROLO	
1	**Tiro ya molomo: go buisa/ go reetsa/ go bua**	**%**
	A : Puisetsogodimo	15
	B: Go reetsa le Go bua: Puo e ipaakanyeditsweng/Puo e sa ipaakanyetswang / Mmmuisano / therisano / kganetsano / tiragatso / ketsiso / dipuisano /go reetsa tekatlhaloganyo / go boka motho kgotsa sengwe / motshameko wa tiriso ya molomo go sa tswe mafoko	15
	PALOGOTLHE YA PAMPIRI 1	**30**
2	**Puo mo tirisong**	
	A :Tekatlhaloganyo (Tlhatlhamano ya ditlhangwa e ka dirisiwa go akaretsa ditlhangwa tsa pono le ditshwantsho)	25
	B: Puo ▪ ▪Dipopego tsa puo (Mafoko le dipolelo) di tshwanetswe go tlhatlhojwa mo tirisong go dirisiwa ditlhangwa tse di farologaneng	15
	PALOGOTLHE YA PAMPIRI 2	**40**
3	**Go kwala**	
	A : Setlhangwa se le sengwe sa boitlhamedi Mephato 4-6: kanelo / tlhaloso/tatelano ya ditiragalo mong (Ela tlhoko gore palo ya mafoko le ditemana tsa mephato e e farologaneng e totobaditswe fa tlase ga 3. 3. 2 ya tokomane)	15
	B:Setlhangwa se le sengwe-se se telele. Lekwalo la semmuso go ya kwa bobegakgannyeng /Lekwalo la go dira kopo/, kopo, go supa ngongorego, go utlwela botlhoko, taletso, ditebogo, Go akgola motho ka tiro e ntle, le Makwalo a kgwebo / Makwalo a botsalano / diathikele tsa dimakasini le dikholomo / Memorantamo / Metsotso le Manaanetema(di botswe di kopantswe), Diathikele tsa lekwalodikgang le kholomo / Tsa botshelo jwa moswi/ Dipegelo (Tse di tlhomameng le tse di sa tlhomamang) / Thadiso ya dibuka / Dipuo tse di tlhomameng le tse di sa tlhomamang / lekwaloikitsiso / Dipegotseleganyo / Diboroutŝhara / Ditherisano tse di kwadilweng/ Dipuisano tse di kwadilweng/Tatelano ya ditiragalo/Ditlhangwa tsa tsamaiso (Ela tlhoko gore palo ya mafoko le ditemana tsa mephato e e farologaneng e totobaditswe fa tlase ga 3. 3. 2 ya tokomane)	15
	PALOGOTLHE YA PAMPIRI 3	**30**
	PALOGOTLHE	**100**

4. 5 GO REKOTA LE GO BEGA

Go rekota ke kgato e mo go yona morutabana a kwalang maemo a tiragatso ya morutwana mo tirong e e kgethegileng ya tlhatlhobo. E bontsha go tswelela ga morutwana mo go fitlheleleng kitso jaaka e tlhagisitswe mo Pegelong ya Pholisi ya Kharikhulamo le Tlhatlhobo. Direkoto tsa tiragatso ya morutwana di tshwanetse go tlamela bopaki jwa go tsweletsa kgolo ya diteng tsa gagwe mo mophatong le go iketleetsa ga gagwe mo tsweletsong kgotsa mo go faloleng go ya kwa mophatong o mongwe. Direkoto tsa tiragatso ya morutwana di tshwanetse go dirisediwa go netefatsa tsweletso e e dirilweng ke morutabana le barutwana mo dikgatong tsa go ruta le go ithuta.

Go bega ke kgato ya go tlhaeletsana ka moo morutwana a dirang ka teng, go barutwana, batsadi, dikolo, le botlhe ba ba nang le seabe. Go dira ga morutwana go ka begiwa ka ditsela di le dintsi. Tsona di akaretsa dikaratapego, dikopano tsa batsadi, malatsi a go etela sekolo, dikhonferense tsa motsadi le morutabana, go letsa megala, makwalo, makwalodikgang a phaposi kgotsa sekolo, jalo jalo. Barutabana mo mephatong yotlhe ba bega ka diphesente go lebagana le serutwa. Maemo a a farologaneng a diphitlhelelo le diphesente tse di dumelanang le tsona di supilwe mo lenaneng le le fa tlase.

DIKHOUTU LE DIPHESENTE TSA GO REKOTA LE GO BEGA

KHOUTU YA SEEMO	TLHALOSOYA BOKGONI	PHESENTE
7	Phitlhelelo ka dinaledi	80 – 100
6	Phitlhelelo ka matsetseleko	70 – 79
5	Phitlhelelo e e tletseng	60 – 69
4	Phitlhelelo e e itumedisang	50 – 59
3	Phitlhelelo ka tekano	40 – 49
2	Phitlhelelo e e potlana	30 – 39
1	Ga a fitlhelela	0 - 29

Elatlhoko: Sekale sa dintha di le supa se tshwanetse go nna le ditlhaloso tse di tlhamaletseng tse di neelanang ka tshedimosetso ya maemo a mangwe le a mangwe.

Barutabana ba tla rekota maduotota go lebagana le tiro ba dirisa letlhare la maduo, ba bo ba bega ka diphesente go lebagana le serutwa mo karatapegong ya morutwana.

4. 6 TEKANYETSO YA DITIRO TSA TLHATLHOBO

Tekanyetso e kaya tsamaiso e e netefatsang gore ditiro tsa tlhatlhobo di lekanetse, di a amogelesega, e bile di a ikanyega. Tekanyetso e tshwanetse go diragadiwa mo maemong a sekolo, segopa, sedika, porofense le a bosetšhaba. Ditiro tsa tekanyetso e e tletseng e bile e le maleba, di tshwanetse go rulaganngwa gore go netefadiwe boleng jwa ditlhatlhobo tsa dirutwa tsotlhe. Seno se tshwanetse go dirwa bonnye gangwe mo kgweditharong.

Tekanyetso e tshwanetse go netefatsa gore ditlhatlhobo tsotlhe di a amogelesega, ke tse di sa gobeleleng, di a ikanyega le go lekana. Kamogelesego e tlhalosa gore tirwana e tshwanetse go fitlhelela dikgono tse di rutilweng go latela dikgono tse di supilweng mo tokomaneng ya pegelo ya pholisi ya kharikhulamo le tlhatlhobo. Tiro e tshwanetse go lekanyetsa diphitlhelelo tsa maemo a dikgono tse di totobetseng. Mo go rulaganyeng dipotso tsa tekatlhaloganyo sekao.-bokgoni jwa morutwana go lokolola le go tlamaganya tshedimosetso e filweng mo setlhangweng e seng go botsa dipotso ka kitsokakaretso e amanang le setlhangwa e tshwanetseng e lekanetswe

Balekanyetsi mo kgatong ya kwa sekolong ba tshwanetse go neela ditshwaelo tse di nang le boleng tse di ikaegileng ka ditlhokego tse di filweng fa godimo go netefatsa gore tirigatso ya tlhatlhobo kwa sekolong e a tiisiwa/gatelelwa. Tekanyetso e ka se nne fela go lebelela gore a palo ya ditirwana e dirilwe kgotsa memorantamo o dirisitswe sentle. Mo Dipuong go raya gore molekanyetsi o tla neela ditshwaelo tse dintle, godimo ga dilo tse dingwe, ka maemo a go botsa dipotso mo tekatlhaloganyong; palo ya go kwala ditlhangwa tse di telele, boleng jwa didiriswa tsa tlhatlhobo le ditšhono tsa kgolo tse di neetsweng le go dira ga morutabana ka dibuka tsa barutwana le bosupi jwa tiragatso/ tswelelo ya barutwana. .

Dikgato tsa tekanyetso di tshwanetse gape go netefatsa gore selekanyo se se neetsweng se tlhomame go ralala diphaposi tsotlhe mo mephatong, le mephato yotlhe mo kgatong, sekao. selekanyo sa 3 se se neelwang ke morutabana mongwe se tshwanetse go emela maemo a lekanang kgono le kitso jaaka selekanyo se se lekanang se se neelwang ke morutabana yo mongwe. Ka jalo go botlhokwa go ditlhogo tsa dirutwa go dira tekanyetso ya mo sekolong ka metlha.

4. 7 KAKARETSO

Lokwalo lo lo buisiwe mmogo le:

4. 7. 1 *National Protocol for Assessment Grades R – 12*

4. 7. 2 Dikaedi tsa tlhatlhobo tse di totileng serutwa jaaka di tsentswe mo tokomaneng ya pholisikakangwa: *National Policy pertaining to the programme and promotion requirements of the National Curriculum Statement, Grade R – 12*

LENAANEFOKO

akeronimi – lefoko le le agiwang ka go kapodisa ditlhaka/mafoko a ntlha a polelwana kgotsa leina (sekao.; DIRT – Didiriswa tsa go Ithuta, go Ruta le Tshegetso).

baakanya diphoso – go ntsha diphoso tsa mokwalo le matshwao a puiso a etswe tlhoko.

baamogedi – bareetsi, babogedi, babuisi ba mefuta e e farologaneng ya tlhaeletsano ka kakaretso.

baanelwa – batho ba mokwadi wa **porosa** a anelang ka ga bona, go tsenyeletsa le maina a bona

boanedi – ditlhaloso le dikarologantsho tsa baanelwa

boakaretsi – molawana o o reng thuto e fitlhelelwe ke barutwana botlhe ntle le go ba kgetholola ka ntlha ya bokoa bongwe jwa bona, e ka nna jwa dirwe tsa mmele kgotsa tlhaloganyo.

bodiragatsi – go tsaya karolo mo motshamekong, sekao. terama.

boiphediso – tiro e moithuti a batlang go e dira morago ga dithuto. (Dithuto tse a di tlhophileng tsa motheo di lebane le tiro eo.)

boitlhamedi – mafoko a setheo kgotsa borutegi jo bo rileng; e le mareo a a ka itsiweng ke ba setheo fela

boitshimololedi – boikakanyetsi jwa moithuti ka nosi jo bo kgethegileng, a bo ithaetse go tlhagisa kitso ya gagwe.

bolau – selo se se kotsi/se se ka senyang tse di siameng

dikarolo tsa polelo – dikarolwana tse di bopang polelo jk, lediri, sedirwa, letiro, dipolelwana jj.

dipuisano – ditherisano tse go ikaeletsweng gore go dumalanwe ka mogopolo pele go tsewa tshwetso kgotsa go dirwa sengwe

dingangisano – dikganetsano tse mo go tsona go nang le matlhakore a le mabedi ba bangwe ba dumelana le ntlha ba bangwe ba e ganetsa

diponagalo – dilo dingwe tse di itlhophileng tse di tlhaolang se sengwe go se sengwe jaaka leboko e farologana le padi. sekao.; Diponagalo tsa leboko ke: ditema, dipoeletso, moribo, morumo, jj.

dipotso tse di sa batleng dikarabo – jaaka " A lo batla go boela mo pusong ele ya tlhaolele?"

dipotso tse di tseneletseng – dipotso tse di lekang kitso bogolo jang ka dikgaisano le go itumedisa.

ditshwanelo tsa botho – sengwe le sengwe se ka Molaotheo wa naga e leng tshwanelo ya moagi yo mongwe le yo mongwe, go se dira, bua, amogela jalo jalo kwa ntle ga go kgorelediwa kgotsa go kgoreletsa ba bangwe.

emelela ntlha (go) – go emelela se o se buang/kwalang ka mabaka.

go phopholetsa – go batla ka go utlwelela ka menwana o sa bone kgotsa go leka go tlhaloganya se o se utlwang ka go akanya.

go tlhagisa ntlha ya gagwe – go akgela kgotsa go tshwaela.

godisa – go oketsa kitso, bokgoni, kgotsa popego.

ka botlalo – go akaretsa dintlha tse dingwe tse di tlhokagalang kgotsa tse di tshegetsang.

kaedi – go thusa ka dikakanyo, dikeletso kgotsa tshedimosetso tse di nang le thuto nngwe ka maitlhomo a go rarabolola bothata go kgontsha batho go ikemela ka bobona.

kagego – thulaganyo ya setlhangwa go ya ka popego, bogolo.

kgobokanyo ya dintlha – go kgobokanya dintlha tse di tsamaelanang ka go di golaganya

kgonya – go ema go le go nnye mo gare ga sebaka/ mo go sa lebelelwang o bo o tswelela

lebelela ka tsenelelo – go lebelela lokwalo kgotsa go lo sekaseka ka maitlhomo a go bona bokao jo bo fitlhegileng le go le tlhaloganya.

lebolelateng – mofuta wa bolwetse jo mogare wa lona o atelang mo mading a motswasetlhabelo morago ga go tshwaediwa mme o koafatse masole a mmele.

leetsi – mafoko a a etsisang modumo wa sengwe.

lekgotlhana – ditlhopha tsa go bua kgotsa go ngangisana tse di ka dirisiwang kgatlhanong le Mephato kgotsa dikolo tse dingwe, kgotsa mo phaposing barutwana ba kgaoganngwa ka ditlhotshwana, yo mongwe le yo mongwe a bua ka karolwana e e rileng ya setlhogo se se tshwanang.

lenaanenetefatso – papetlana e go kwadilweng dintlha tse di tla lebelelwang fa tiro e e neetsweng e atlega kgotsa e sa atlege ka go feta di tshwaiwa mme morago go tsewe tshwetso e e maleba.

letshwao – sengwe se se tshwantshitsweng go tsibosa kgotsa go fetisa tshedimosetso/taelo. sekao.;

letshwao le, le tlhalosa gore mmino ga o a dumelelwa, le, le bolela gore batho ba ba dirisang ditilo tsa

maotwana ba ka dirisa tulo e.

mafoko a a bokaobontsi – sekao.: (i) Mothusi ke kgosi ya Bakgatla kgr:-ke moetapele wa morafe, o tlhomilwe go nna kgosi. (ii) Ke kgosi kwa tirong kgr:-ke ena yo mogolo ka maemo. (iii) Ke kgosi kwa lelapeng la gaabo kgr:-ke ena tibola ntha, ngwana wa ntlha.

maitlhomo – lebaka le le dirang gore sengwe se dirwe kgotsa se nne teng.

Makopanyi –Mafoko a a diriswang go kopanya mafoko, dipolelwana le di polelo

makwalwatshwana – mafoko a a kwalwang ka go tshwana fela a sa dume ka go tshwana e bile a farologana ka bokao, **sekao.:** (i) tshela – wa botshelo le tshela – wa go tshela metsi, (ii) nama – e le se jo le nama – ya go phutholola maoto

Malatodi – Mafoko a a ganetsanagng ka bokao mo puong e le nngwe (sekao. bula/tswala)

marara – ditiragalo/dintlha tse dintsi tse di golaganeng di le thata go tlhaloganyega.

matseno – tlhaloso e e botlalo ka ga sengwe se go buiwang kgotsa go kwadilweng ka ga sona/ e go gorosa mo dintlhakgolong tsa setlhangwa.

madumatshwana – mafoko a a kwalwang ka go tshwana gape a duma ka go tshwana ntswa a farologana ka bokao **sekao.:** (i) kgala – go kgala ga seedi le kgala – ya ditlhong, (ii) tshela – wa botshelo le tshela – wa go tlola e ka nna tsela kgotsa noka jj

mefutakwalo – lereo le le dirisetswang mefuta ya dikwalo jaaka porosa, maboko, dipadi, dinaane le diterama.

mefuta ya dipolelo – go na le mefuta e e farologaneng ya dipolelo tse di jaaka dipotso, ditaelo, dipegelo jj.

melawana – ditlwaelo tse di amogelegileng ka kakaretso, e ka nna ka tsela ya boitshwaro, go buisana le batho ba bangwe kgotsa ka mo mafoko a tshwanetseng go latelana ka teng mo polelong.

mogare wa lebolelateng – lebelela **lebolelateng**

mogopolo – se motho a se akanyang; monagano.

mokgwa – ke tsela e tiro e dirwang ka ona.

mokwalotlanyo – go kwala ka motšhini o o tlanyang, ka khomphiutha.

namatsha – go itumedisa tota.

ngôka – ôka sengwe ka go se kgatlha.

nonofo – go tlhagisa tiro ka mokgwa o o lebeletsweng o o atlegileng.

ntlhakemo – ntlha e mmui a e dibelang mo dipuisanong fa a neela mabaka a a maleba.

nyalelano – mogopolo le dikakanyo di dumelana sentle.

pegelo – go bega sengwe ka go se ranola ka maitlhomo a go senola bokao jwa sona.

potsotherisano – puisano gareng ga batho ba babedi kgotsa go feta, yo mongwe a botsa mme yo mongwe a araba.

poloto – tatelano ya ditiragalo tsa setlhangwa, di na le mabaka a a di tlholang.

polotwana – ditiragalopotlana tse di agelelang mo polotokgolong.

puo ya botshwantshi – puo e e tsenyeletsang dikapuo, maele, diane, le manatetshapuo a mangwe

puo ya gae – puo ya ntlha e e amogelwang ke bana ka go e anya kwa gae, le e ba naganang ka yona

puo ya kgobelelo – puo e e tsayang letlhakore e dira gore go nne thata go tsaya tshwetso e e siameng.

puo – tsela ya batho ya tlhaeletsano ka go bua, go kwala kgotsa puo ya matsogo ka tiriso ya mafoko a go dumelanwang ka ona.

puo ya tikologo e e rileng – puo e e buiwang ke batho fela ba tikologo kgotsa karolo e e rileng ya naga

Puotlaleletso – ke puo e e ithutiwang go tlaleletsa puo ya gae

puotlwaelo – puo e e dirisiwang mo motlotlong fela go sa dirisiwe mafoko a a maleba/a a siameng kgotsa go sa latelwe melao le melawana ya tiriso ya puo.

rerisana – go leka go fitlhelela tumelano kgotsa go fitlhelela tumelano ka go tlosa dipelaelo dingwe fa mongwe a buisana le bangwe. Go leka go bona tsela kgotsa mokgwa wa go tlhaloganya se se buisiwang, reediwang kgotsa dirwang.

rejisetara – mafoko, mokgwa le thutapuo e e dirisiwang ke bakwadi/dibui mo mabakeng a a rileng

segalo – 1. lentswe, modumo, bokibo le mosito fa motho a ne a bua kgotsa a opela.

2. tsela ya go kapodisa lefoko go fapaanya bokao jwa lona le a mangwe a a nang le modumo o o tshwanang le lona. Setswana se na le segalogodimo le segalotlase (sekao.: tlháma le tlhàma)

setlhangwa – tsela e motlhaeletsi a e dirisang go tlhagisa kgotsa go fetisa tshedimosetso jaaka: go kwala, bua, leba, supetsa jj.

tebo ya matlho – go eta o lebelela bareetsi ka go bua kgotsa o buisa.

thadiso – go neela ka tlhaloso ya mongwe, sengwe, buka, filimi kgotsa tiragalo ka mokgwa wa go kwala kgotsa go bua.

thelelo – go buisa ka maikutlo a a maleba le diteng, lentswe le segalo di nyalelana e bile melao ya puiso yotlhe e nepagetse.

thesorase – thanodi ya makaelagongwe le malatodi.

tomagano – dikakanyo tse di tlhalosegang ka dikarolwana tsa tsona tsa go tlhalosa kgotsa go dira sengwe.

thôôthôô – sa nnete, se e leng sona tota.

tiragatso – 1. ditlamorago tse di nnang teng morago ga tiro e sena go dirwa/ go kwalwa.

2. go tshwantsha se se kwadilweng mo bukeng/terameng

3. go dira tiro e e kailweng

tiriso ya puo – ka mo puo e dirisiwang ka teng go lebilwe tiriso ya semmuso, tlotlofoko, kapodiso, jj. le gore e lebiseditswe mang, kae.

tiro – tiro e e newang barutwana go e dira, e ka nna go reetsa, go bua, kwala, lebelela, tlhotlhomisa jj.

tlamanyi – letshwao la puiso le le dirisediwang go kopanya mafoko a mabedi kgotsa go feta.

sekao.: molatlhwa**–**le**–**bowa

tlhaeletsano – puisano ka mogala, lekwalo, seyalemowa, thelebešene le ka mokgwa mongwe le mongwe fela o o ka atlegisang kgorogo / thomelo ya molaetsa.

tlhagisa – 1. go neela tshedimosetso ka ga sengwe kgotsa kgang.

2. go supa tiro e e dirilweng

tlhama – ke sengwe se se simololwang kgotsa se se bopiwang ka maitlhomo a go neela tshedimosetso kgotsa go dirisiwa.

tlhamo ya kakanyo – tlhamo ya se se akantsweng/itlhametsweng fela mme e se nnete.

rebotsweng – go eletsa kgotsa go laela tiriso ya sengwe mo karolong/setlhopheng/mophatong o o rileng ka nako e e rileng. sekao.; dikolo di ka elediwa kgotsa go laelwa go dirisa dibuka tse di rileng mo

mephatong e e rileng ka dingwaga tse di rileng, e le go nna le taolo ya tiriso le ya tekanyetso ya tsona.

tlhatlhelela – mokgwa wa go neela tshedimosetso go barutwana mo phaposing kgotsa bareetsi ka ga thuto e e rileng.

tlhotlha diphoso – go sekaseka, lolamisa, go ntsha diphoso tsotlhe mo setlhangweng morago o nyalanye dintlha.

tlhatlhoba/sekaseka – tlhatlhobo ka mokgwa o o rileng go bona sebopego kgotsa gore se tlhamilwe jang.

tlhatlhoba ka tsenelelo – bopa kakanyo ya boleng le bokao jwa sengwe ka botebo.

tlhotlheletso ka botlhale gore batho ba nne mo letlhakoreng la mmui – puo ya maitlhomo a go ngoka batho gore ba dumele se mmui a se buang ka tsela e e sa siamang.

tlhotlhomisa – go batlisisa sengwe se se sa tlhagisiwang sentle ka go buisa, botsa dipotso, lebelela jj. go se tlhalosa.

tlodisa matlho – go lebelela sengwe e se ka tsenelelo /kgotsa go buisa ka bonako go bona kakanyokakaretso.

tlopelo – tiriso ya mafoko a mantsi a a sa tlhokegeng.

tota – go dira sengwe ka tlhamalalo; gape o tlhomile matlho le mogopolo mo go sona

totobetseng – bokao jo bo tlhamaletseng e bile bo kwadilwe.

tsaya letlhakore (go) – go sekamela mo, kgotsa go gatelela letlhakore, kakanyo kgotsa motho yo o rileng.

tsepameng – ntlha e e tlhomameng

tshetlego – go emelela ntlha e e rileng ka mabaka a a tswang mo bopaking jo bo rileng.